

---

**გაეროს განვითარების პროგრამისა და საქართველოს პარლამენტის  
პროექტი "საქართველოს პარლამენტის საქმიანობის ეფექტიანობისა  
და ტრანსპარენტობის გაუმჯობესება"**

---



# **სამაგიდო წიგნი**

**ნორმატიული აქტების  
კრებული პარლამენტის  
წევრთა და აპარატის  
მოსელეთათვის**

**მეორე გამოცემა**





საჯარო მოსამსახურის ბიბლიოთეკის  
სერია "მონხელე და კანონმდებლობა"

მომზადდა და გამოსცა გაეროს განვითარების პროგრამის პროექტმა  
"საქართველოს პარლამენტის საქმიანობის ეფექტიანობისა და  
ტრანსპარენტობის გაუმჯობესება"

UNDP/GEO/00054725; UNDP/GEO/00036279

სერიის მომზადების სხვადასხვა სტადიაზე მონაწილეობდა

აუტორთა კოლექტივი - გაეროს განვითარების პროგრამის ექსპერტები:

პროფესორი, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი ვაჟა გურგენიძე,  
პროფესორი, ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი კახა დემეტრაშვილი,  
პროფესორი, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი ნოდარ ხადური,  
მანანა ხალუქვაძე, ნოდარ ნაფეტვარიძე, დავით გოგინაიშვილი,  
ზაზა ჩაგანავა, მიხეილ გეარჯალაძე



აუტორთა უკუფონის რეკვიზიტები:

თბილისი, 0162, ფალაშვილის ქ. 94, ოფისი 6  
გაეროს განვითარების პროგრამის პროექტის ოფისი  
ტელ.: 253166, 253167, 253203

E-mail: [ncteam@cims.ge](mailto:ncteam@cims.ge)

Internet: [www.undp.org.ge](http://www.undp.org.ge); [www.parliament4ge](http://www.parliament4ge); [www.cims.ge](http://www.cims.ge)



## წინასიტყვაობა

*“საჯარო მოსამსახურის ბიბლიოთეკის”* სერია გამოდის გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ დემოკრატიული მმართველობის, სახელმწიფო მართვის, მენეჯმენტისა და საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარების სფეროში საქართველოს პარლამენტის, მთავრობისა და ხელისუფლების სხვა დაწესებულებებისთვის განხორციელებული პროექტების ეგიდით. ასეთი ბროშურების გამოცემის ინიციატორი და განმახორციელებელია გაეროს განვითარების პროგრამის პროექტების განმახორციელებელი დანაყოფი - ეროვნულ ექსპერტ-კონსულტანტთა ჯგუფი (UNDP Georgia - NCTeam; CIMS Consulting), რომელმაც, ამ პუბლიკაციათა შორის, 1998-2008 წლებში მოამზადა და გამოსცა:

- ☞ ინფორმაციისა და მართვის სისტემა. პრაქტიკული სახელმძღვანელო (სამი გამოცემა)
- ☞ სახელმწიფო მართვის სრულყოფის საკითხები: მეთოდოლოგიური მიდგომები და რეკომენდაციები. მეთოდური სახელმძღვანელო (ორი გამოცემა)
- ☞ პერსონალის მართვა: მეთოდოლოგიური მიდგომები და პრაქტიკული რეკომენდაციები
- ☞ პერსონალის მართვა. მეთოდურ-პრაქტიკული სახელმძღვანელო
- ☞ მოხელის სამაგიდო ლექსიკონი
- ☞ თანამედროვე ფინანსური ლექსიკონი (ორი გამოცემა)

*“საჯარო მოსამსახურის ბიბლიოთეკის”* სერიით *“რჩევები მოხელეთათვის”* გამოიცა ქვემოთ ჩამოთვლილი ბროშურები მენეჯმენტის, ახალი ტექნოლოგიების, პერსონალის მართვისა და ადამიანებთან ურთიერთობის ხელოვნების შემდეგ აქტუალურ საკითხზე:

- ☞ თანამშრომელთა მართვა
- ☞ საუბრის წარმართვა
- ☞ ლიდერობის მიღწევა
- ☞ საჯარო გამოსვლების მომზადება და ჩატარება
- ☞ საქმიანი ეტიკეტი
- ☞ საქმიანი მიმოწერა
- ☞ დროის მართვა
- ☞ თვითმენეჯმენტი
- ☞ ინტერნეტი დამწვებთათვის
- ☞ ინტერნეტის პრაქტიკული გამოყენება
- ☞ კონფლიქტების მართვა

☞ საქმისწარმოება საჯარო დაწესებულებებში  
“საჯარო მოსამსახურის ბიბლიოთეკის” ახალი სერიით “დამხმარე სახელმძღვანელო მოხელეთათვის”, 2005-2008 წლის განმავლობაში გამოიცა შემდეგი მეთოდური და პრაქტიკული სახელმძღვანელოები, ლექციათა კურსები და ბროშურები:

- ☞ პერსონალური კომპიუტერი დამწვებთათვის
- ☞ საზოგადოებასთან ურთიერთობა
- ☞ მენეჯმენტი
- ☞ ელექტრონული მთავრობა
- ☞ საქმისწარმოება საჯარო დაწესებულებებში
- ☞ საერთაშორისო სამართალი
- ☞ ევროინტეგრაცია და საქართველო
- ☞ მოქალაქეებთან კომუნიკაციის პრინციპები
- ☞ საქმისწარმოება. საუწყებო არქივი
- ☞ ფინანსური აღრიცხვის საფუძვლები. საერთაშორისო სტანდარტები
- ☞ ფინანსთა სამინისტროს საკონკურსო საატესტაციო კომისია: ტესტები
- ☞ აღრიცხვა და გადასახადები
- ☞ ფინანსური კონტროლის საფუძვლები
- ☞ საფინანსო-ეკონომიკური საქმიანობის კონტროლი საჯარო სექტორში
- ☞ ფინანსური მენეჯმენტი
- ☞ ეფექტიანობის აუდიტის დანერგვის პრობლემები საქართველოში
- ☞ ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი
- ☞ პარლამენტი და პროტოკოლი
- ☞ კონფლიქტები, პროგნოზირება, საერთაშორისო სამართლებრივი და ეკონომიკური ასპექტები
- ☞ ელექტრონული მთავრობა საქართველოში და საზღვარგარეთ და სხვ.

2004-2008 წლებში დაიწყო ახალ გამოცემათა სერიის მომზადება და დაბეჭვდა – “საჯარო მოსამსახურის ბიბლიოთეკის” სერია “მოხელე და კანონმდებლობა”. ეს, სამაგიდო წიგნის ფორმატის, კრებულები სპეციალიზებულია შემდეგი სახელმწიფო სტრუქტურების რეალურ და პრაგმატულ მოთხოვნათა შესაბამისად: საქართველოს პარლამენტი, კონტროლის პალატა, ფინანსთა სამინისტრო, იუსტიციის სამინისტრო, ეკონომიკური

განვითარების სამინისტრო და ადგილობრივი მმართველობისა და თვითმმართველობის ორგანოები; ეს კრებულება:

- ☒ საქართველოს საგადასახადო კოდექსი
- ☒ ბიუჯეტის შემოსულობების აღრიცხვა (ორი გამოცემა)
- ☒ ნავთობპროდუქტების მიწოდების აღრიცხვის და დაბეგერის კონტროლის ღონისძიებები
- ☒ ნორმატიული აქტების კრებული საწარმოთა სახელმწიფო რეგისტრაცია და სამეწარმეო რეესტრის წარმოება
- ☒ ინსტრუქცია საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ ვალდებულების აღებისა და ხარჯების გაწვევის წესის შესახებ
- ☒ ინსტრუქცია სახელმწიფო ხაზინის მომსახურებაზე მყოფი ორგანიზაციების მიერ ვალდებულების აღებისა და ხარჯების გაწვევის წესის შესახებ
- ☒ საქართველოს კანონი სტატისტიკის შესახებ
- ☒ ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი
- ☒ საკანონმდებლო პროცესი
- ☒ საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი (სამი გამოცემა)
- ☒ საქართველოს კანონთა ნუსხა
- ☒ საქართველოს კონსტიტუცია. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუცია. საქართველოს კონსტიტუციური კანონი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ
- ☒ განმარტებითი ლექსიკონი საჯარო მოსამსახურეთათვის
- ☒ საკანონმდებლო, ნორმატიული აქტების, განმარტებების და მეთოდური მასალების კრებული
- ☒ ბიუჯეტის შემოსულობების სახაზინო კოდები
- ☒ სამაგიდო წიგნი-კრებული:
  
- ☒ ნორმატიული აქტების კრებული პარლამენტის წევრთა და აპარატის მოხელეთათვის (სამი გამოცემა)
- ☒ ნორმატიული აქტების კრებული სამოქალაქო რეესტრის მოხელეთათვის
- ☒ ნორმატიული აქტების კრებული ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოთა მოხელეთათვის (ორი გამოცემა)
- ☒ ნორმატიული აქტების კრებული კონტროლის პალატის მოხელეთათვის (სამი გამოცემა)
- ☒ ნორმატიული აქტების კრებული ფინანსთა სამინისტროს სისტემის მოხელეთათვის: ნაწილი I (ორი გამოცემა)

❖ ნორმატიული აქტების კრებული ფინანსთა სამინისტროს სისტემის მოხელეთათვის: ნაწილი II (ორი გამოცემა)

❖ საგადასახადო კანონმდებლობის ნორმატიული აქტების კრებული (ორი გამოცემა)

❖ საქართველოს საგადასახადო კოდექსი. საქართველოს საბაჟო კოდექსი. საქართველოს კანონი საბაჟო ტარიფის შესახებ

❖ კოდექსთა კრებული: საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი. საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი

*“მოხელე და კანონმდებლობის” სერიის უკვე მეორე, წინამდებარე კრებული უპირველესად, საკანონმდებლო ხელისუფლების წარმომადგენლებისთვისაა განკუთვნილი. იგი მოიცავს საქართველოს ორგანულ კანონებს, საქართველოს კანონებს, აგრეთვე ამონარიდებს ამ კანონებიდან. წიგნში შესული კანონების უმეტესობას პირდაპირი შემხებლობა აქვს პარლამენტის საქმიანობის სამართლებრივ საფუძვლებთან და ადგენს პარლამენტის წევრის სტატუსს, ფრაქციის შექმნის წესს, არეგულირებს ლობისტური საქმიანობის განხორციელების პროცედურას და სხვა.*

*კანონების მეორე ნაწილი პარლამენტის ფუნქციურ დატვირთვასთან შემხებლობაში მყოფი საკანონმდებლო აქტებია, რომლებიც განსაზღვრავენ ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის, სასასამართლო ხელისუფლების დაკომპლექტების, სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ძირითად საკითხებს.*

*ეს კრებული, ბუნებრივია, სათანადო დახმარებას გაუწევს საკანონმდებლო ხელისუფლების გარდა სხვა სახელმწიფო დაწესებულებების, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების წარმომადგენლებსა და ნებისმიერ მოქალაქეს, რომელსაც მეტნაკლები ინტერესი ან შეხება აქვს ამ სფეროსთან.*

*გეროს განვითარების პროგრამის ეროვნულ ექსპერტ-კონსულტანტთა გუნდს განზრახული აქვს მომავალშიც გააგრძელოს ანალოგიური (მეთოდოლოგიური, მეთოდური, დიდაქტიკური, სახელმძღვანელო, პრაქტიკული, საინსტრუქციო, საცნობარო, ლექსიოგრაფიული და სხვა სახის) პუბლიკაციები როგორც სახელმწიფო (დემოკრატიული) მმართველობის, ისე ზოგადად, მართვის აქტუალურ საკითხებზე.*

# ს ა რ ჩ ე ვ ი

საქართველოს კანონი საქართველოს პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ.....	5
საქართველოს კანონი საპარლამენტო ფრაქციის შესახებ.....	19
საქართველოს კანონი ლოგისტიური საქმიანობის შესახებ.....	28
საქართველოს კანონი ნდობის ჯგუფის შესახებ.....	35
საქართველოს კანონი საქართველოს პარლამენტის წევრის შრომის ანაზღაურების შესახებ.....	39
საქართველოს კანონი პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის საკვალაბულო დაზღვევის შესახებ.....	40
საქართველოს კანონი საჯარო სამსახურის შესახებ.....	44
საქართველოს კანონი საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ.....	87
საქართველოს კანონი საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ.....	100
საქართველოს ორგანული კანონი იპვიჩმენტის შესახებ.....	118
საქართველოს კანონი საქართველოს კონტროლის პალატის შესახებ.....	123
საქართველოს კანონი საპარლამენტო მდივნის შესახებ.....	139

საქართველოს კანონი  
წორმატიული აქტების შესახებ.....145

საქართველოს კანონი  
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ.....185

საქართველოს ორგანული კანონი  
საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს  
შესახებ.....212

საქართველოს ორგანული კანონი  
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შესახებ.....241

საქართველოს ორგანული კანონი  
სახალხო დამცველის შესახებ.....256

საქართველოს კანონი  
სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ .....266

საქართველოს ორგანული კანონი  
საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ  
*ამონარიდი*.....287



# საქართველოს პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ

## თავი I

### ზოგადი დებულებანი

#### მუხლი 1. კანონის რეგულირების სფერო

ეს კანონი არეგულირებს ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა პარლამენტის წევრის მიერ უფლებამოსილების განხორციელებისას.

#### მუხლი 2. პარლამენტის წევრის სტატუსის სამართლებრივი საფუძვლები

პარლამენტის წევრის სტატუსის სამართლებრივი საფუძვლებია საქართველოს კონსტიტუცია, ეს კანონი, პარლამენტის რეგლამენტი და სხვა საკანონმდებლო აქტები.

#### მუხლი 3. პარლამენტის წევრის სტატუსი

პარლამენტის წევრის სტატუსი არის ქვეყნის უმაღლეს წარმომადგენლობით ორგანოში არჩეული პირის კანონით განსაზღვრული პოლიტიკურ-სამართლებრივი მდგომარეობა, რაც მოიცავს დეპუტატის უფლებამოსილებას, პასუხისმგებლობას, საქმიანობის წესსა და გარანტიებს.

#### მუხლი 4. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადა

1. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადა იწყება პარლამენტის მიერ მისი უფლებამოსილების დადასტურების დღიდან და მთავრდება ახალარჩეული პარლამენტის პირველი შეკრებისთანავე ან პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის შესახებ პარლამენტის გადაწყვეტილების მიღებისთანავე.

2. პარლამენტი პარლამენტის წევრს უფლებამოსილებას ვადამდე შეუწყვეტს, თუ:

- ა) არსებობს პარლამენტის წევრის პირადი განცხადება უფლებამოსილების მოხსნის თაობაზე;
- ბ) მის მიმართ კანონიერ ძალაში შევიდა სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენი;
- გ) სასამართლომ ცნო ქმედუუნაროდ, უგზო-უკვლოდ დაკარგულად ან გარდაცვლილად;
- დ) დაიკავა პარლამენტის წევრის სტატუსთან შეუთავსებელი თანამდებობა ან ეწევა შეუთავსებელ საქმიანობას;
- ე) დაკარგა საქართველოს მოქალაქეობა;
- ვ) არასაპატიო მიზეზით ოთხი თვის განმავლობაში არ მონაწილეობდა პარლამენტის (სასესიო და საკომიტეტო) მუშაობაში;

ზ) გარდაიცვალა.

3. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის წესი განისაზღვრება პარლამენტის რეგლამენტით.

4. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების დადასტურების ან ვადამდე შეწყვეტის საკითხს წყვეტს პარლამენტი. პარლამენტის ეს გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს საკონსტიტუციო სასამართლოში.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოში პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების დადასტურების ან ვადამდე შეწყვეტის თაობაზე პარლამენტის გადაწყვეტილების კონსტიტუციურობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, აგრეთვე მოქალაქეს, რომლის, როგორც პარლამენტის წევრის, უფლებამოსილება არ დაადასტურა ან ვადამდე შეწყვიტა პარლამენტმა.

6. კონსტიტუციური სარჩელი შეიტანება პარლამენტის შესაბამისი გადაწყვეტილების ძალაში შესვლიდან ორი კვირის ვადაში.

### **მუხლი 5. პარლამენტის წევრის ფიცი**

1. პარლამენტის წევრთა სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორი მესამედის უფლებამოსილების დადასტურების შემდეგ პარლამენტის წევრები ქვეყნისადმი ერთგულების ფიცს დებენ. ფიცის ტექსტს კითხულობს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე: "მე, სრულიად საქართველოს წარმომადგენელი და მისდამი ანგარიშვალდებული, ღვთისა და ერის წინაშე ვაცხადებ, რომ კეთილსინდისიერად აღვასრულებ პარლამენტის წევრის უფლება-მოვალეობებს, ვიქნები კონსტიტუციური წყობილების, ქვეყნის დამოუკიდებლობის, ერთიანობისა და მთლიანობის, ხალხის ინტერესების, მოქალაქეთა უფლება-თავისუფლებების, საქართველოს ძლევა-მოსილების დაცვის სამსახურში." ტექსტის ნაკითხვის შემდეგ პარლამენტის წევრები წარმოთქვამენ "ვფიცავ" და ხელს აწერენ ფიცის ტექსტს.

2. თუ პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების დადასტურება გადაიდო, ან პირი პარლამენტის წევრად აირჩიეს მეორე ტურში ან პარლამენტის გამოკლებული წევრის ნაცვლად, იგი უფლებამოსილების დადასტურებისთანავე კითხულობს ფიცის ტექსტს და ხელს აწერს მას.

3. თუ პარლამენტის წევრი უარს აცხადებს ფიცის დადებაზე, ითვლება, რომ ის არ ახორციელებს პარლამენტის წევრის უფლებამოსილებას, და მას არ აუნაზღაურდება ამ უფლებამოსილების განხორციელების თანხა.

### **მუხლი 6. პარლამენტის წევრის მანდატი**

1. პარლამენტის წევრი სრულიად საქართველოს წარმომადგენელია, სარგებლობს თავისუფალი მანდატით და მისი განვევა დაუშვებელია. თავისი მოვალეობის შესრულებისას იგი შეზღუდული არ არის ამომრჩეველთა და მისი წარმდგენი პოლიტიკური ორგანიზაციების განანესებითა და დავალებებით.

2. დაუშვებელია პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების სხვა პირისათვის გადაცემა.

3. თავისუფალი მანდატი პარლამენტის წევრს არ ათავისუფლებს ამომრჩეველებთან მუშაობისა და მასთან დაკავშირებული პასუხისმგებლობისაგან პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

### **მუხლი 7. პარლამენტის წევრის მოწმობა და სამკერდე ნიშანი**

პარლამენტის წევრს აქვს პარლამენტის წევრის მოწმობა და ატარებს სამკერდე ნიშანს, რომელთა დებულებებს, ნიმუშებსა და აღწერილობას ამტკიცებს პარლამენტი ბიურო.

### **მუხლი 8. პარლამენტის წევრის სტატუსის შეუთავსებლობა სამსახურებრივ მდგომარეობასთან და სამენარმეო საქმიანობასთან**

1. დაუშვებელია პარლამენტის წევრის სტატუსთან სამენარმეო საქმიანობის ან სახელმწიფო სამსახურში რაიმე თანამდებობის შეთავსება. შეუთავსებლობის შემთხვევები განსაზღვრულია საქართველოს კონსტიტუციით, საქართველოს კანონებით "საქართველოს პარლამენტის არჩევნების შესახებ", "მენარმეთა შესახებ", ამ და სხვა კანონებით.

2. სამენარმეო საქმიანობასთან პარლამენტის წევრის სტატუსის შეუთავსებლობის მოთხოვნები არ ხელყოფს საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულ საკუთრების უფლებას. ის შეიძლება ფლობდეს აქციებს, ნილს და სხვა ქონებას.

3. პარლამენტის წევრს უფლება არა აქვს:

ა) უშუალოდ განახორციელოს არაერთჯერადი საქმიანობა მოგების მიზნით მატერიალური ფასეულობებისა და ფინანსური საშუალებების სამართავად;

ბ) უშუალოდ განახორციელოს სამენარმეო საქმიანობის სუბიექტის მუდმივმოქმედი ხელმძღვანელი, სამეთვალყურეო, საკონტროლო, სარევიზიო და საკონსულტაციო ორგანოს წევრის უფლებამოსილებანი;

გ) იყოს ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრი, ეკავოს თანამდებობა სხვა სახელმწიფო ან თვითმმართველობის წარმომადგენლობით ორგანოში.

4. პარლამენტის წევრი იმავდროულად შეიძლება ეწეოდეს სამეცნიერო, პედაგოგიურ, სახელოვნებო საქმიანობას, თუ ასეთი საქმიანობა არ ითვალისწინებს ადმინისტრაციულ ფუნქციებს. ადმინისტრაციული ფუნქციების შესრულება გულისხმობს სამეცნიერო, სასწავლო, სახელოვნებო დაწესებულებებში თანამდებობის პირის მიერ საკადრო, დისციპლინურ და სხვა საკითხებზე ადმინისტრაციული გადანყევტილების მიღების უფლებამოსილებას.

5. პარლამენტის წევრი იმავდროულად შეიძლება ეწეოდეს პარტიულ საქმიანობას, ეკავოს ნებისმიერი თანამდებობა პარტიულ და საზოგადებრივ ორგანიზაციებში.

6. ახალარჩეული პარლამენტის წევრი ვალდებულია უფლებამოსილების ცნობის მომენტიდან შეწყვიტოს შეუთავსებელი სამსახური (საქმიანობა). თუ პარლამენტის მიერ მისი უფლებამოსილების დადასტურე-

ბამდე პარლამენტის წევრმა არ შეწყვიტა პარლამენტის წევრის სტატუსთან შეუთავსებელი სამსახური (საქმიანობა), პარლამენტი არ ადასტურებს მის, როგორც პარლამენტის წევრის, უფლებამოსილებას.

## თავი II

### პარლამენტის წევრის ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციები

**მუხლი 9. ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების წარდგენის ვალდებულება, დეკლარაციის შინაარსი**

1. პარლამენტის წევრი ვალდებულია კანონითა და პარლამენტის რეგლამენტით განსაზღვრული ფორმითა და წესით, წარადგინოს ქონებრივი ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციები.

2. ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციები უნდა შეიცავდეს პარლამენტის წევრისა და მისი ოჯახის წევრების ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის ამსახველ სრულ და ამომწურავ ინფორმაციას გასული კალენდარული წლის განმავლობაში.

3. ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციებიდან გამომდინარე შედეგები შეიძლება განიხილოს პარლამენტმა კანონითა და პარლამენტის რეგლამენტით განსაზღვრული წესით.

**მუხლი 10. ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციებიდან**

1. ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების შინაარსის საჯაროობა უზრუნველყოფილი კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

2. პარლამენტის უფლებამოსილების პერიოდში დაგროვილი დეკლარაციების შემდგომი შენახვის ან განადგურების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს პარლამენტი შესაბამისი მონვევის პარლამენტის უფლებამოსილების ვადის გასვლიდან ხუთი წლის შემდეგ.

## თავი III

### პარლამენტის წევრის უფლება-მოვალეობანი

**მუხლი 11. საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება**

პარლამენტის წევრს აქვს საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება, რომელიც ხორციელდება საქართველოს კონსტიტუციით, სხვა კანონებით და პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

**მუხლი 12. პარლამენტის სხდომებში მონაწილეობის უფლება**

1. პარლამენტის წევრი მონაწილეობს პარლამენტის კომპეტენციას მიკუთვნებული საკითხების განხილვა-გადაწყვეტაში.

2. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს პარლამენტის სხდომაზე:

ა) დასვას საკითხი განსახილველად;

ბ) შეიტანოს შენიშვნები და წინადადებები პარლამენტის კომპეტენციას მიკუთვნებულ ყველა საკითხზე;

გ) მონაწილეობა მიიღოს კამათში, შეკითხვა დაუსვას მომხსენებელსა და სხდომის თავმჯდომარეს, მოითხოვოს და შეაფასოს პასუხი;

დ) გააცნოს პარლამენტს საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის მქონე მოქალაქეთა წერილები და მიმართვები;

ე) კამათში მონაწილეობის მიუღებლობის შემთხვევაში სხდომის თავმჯდომარეს გადასცეს თავისი გამოსვლის ტექსტი, აგრეთვე წერილობით ჩამოყალიბებული წინადადებები და შენიშვნები პარლამენტის სხდომებზე განსახილველი საკითხების თაობაზე;

ვ) გამოთქვას აზრი პარლამენტის მიერ შესაქმნელი ორგანოების, მათი პერსონალური შემადგენლობისა და იმ თანამდებობის პირთა კანდიდატურების შესახებ, რომლებსაც ირჩევს, ნიშნავს, ამტკიცებს, ან რომელთა დანიშვნაზეც თანხმობას იძლევა პარლამენტი.

ზ) თავი შეიკავოს იმ ნორმატიული აქტების განხილვაში მონაწილეობისაგან, რომლებიც წარმოადგენს სამენარმოო საქმიანობის სფეროში მის მიერ წერილობით დაფიქსირებულ პირად ინტერესებს. (30.09.98. N1600 საკანონმდებლო მაცნე N2)

3. პარლამენტის სხდომებში პარლამენტის წევრის მონაწილეობის საპროცედურო საკითხები განისაზღვრება პარლამენტის რეგლამენტით.

### **მუხლი 13. საპარლამენტო თანამდებობებზე არჩევნებში და გაერთიანებათა ფორმირებაში მონაწილეობის უფლება**

1. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს აირჩიოს ან არჩეულ იქნეს საპარლამენტო თანამდებობებზე, პარლამენტის კომიტეტის, საგამოძიებო ან სხვა დროებითი კომისიის შემადგენლობაში, გაერთიანდეს საპარლამენტო ფრაქციაში, გადადგეს ან გამოვიდეს ამ ორგანოებიდან (გაერთიანებიდან).

2. პარლამენტის კომიტეტების, საგამოძიებო ან სხვა დროებითი კომისიის შემადგენლობაში არჩევისა და ამ ორგანოებიდან პარლამენტის წევრის გამოსვლის წესები განისაზღვრება საქართველოს კანონებით "საქართველოს პარლამენტის კომიტეტების შესახებ", "საქართველოს პარლამენტის დროებითი საგამოძიებო კომისიის შესახებ", "საქართველოს პარლამენტის დროებითი კომისიების შესახებ" და პარლამენტის რეგლამენტით.

3. პარლამენტის წევრის საპარლამენტო ფრაქციაში გაერთიანებისა და ფრაქციიდან გამოსვლის წესი განისაზღვრება საქართველოს კანონით "საპარლამენტო ფრაქციის შესახებ" და პარლამენტის რეგლამენტით.

## მუხლი 14. უფლებამოსილება საპარლამენტო კონტროლის სფეროში

საპარლამენტო კონტროლის განხორციელებისას პარლამენტის წევრს უფლება აქვს:

ა) საათობრივ ხმის უფლებით მიიღოს მონაწილეობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების მუშაობაში და მათ წინაშე დასვას საკითხები საქართველოს კანონებისა და სხვა აქტების დარღვევის გამო;

ბ) კითხვით მიმართოს პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებულ ორგანოს, მთავრობის წევრს, ქალაქის მერს, ყველა დონის ტერიტორიული ერთეულის აღმასრულებელი ორგანოს ხელმძღვანელს, სახელმწიფო დაწესებულებებს, მიიღოს და შეაფასოს პასუხი. შესაბამისი ორგანო ან თანამდებობის პირი ვალდებულია 10 დღის ვადაში უპასუხოს პარლამენტის წევრის შეკითხვას. შეკითხვის ავტორთან შეთანხმებით ეს ვადა შეიძლება გაგრძელდეს არა უმეტეს 10 დღით;

გ) კანონით დადგენილ ფარგლებში და პარლამენტის რეგლამენტით განსაზღვრული წესით მონაწილეობა მიიღოს სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მიერ საქართველოს კანონების შესრულების შემოწმებაში ან მოტივირებული უარი განაცხადოს ასეთი დავალების შესრულებაზე;

დ) შესაბამისი ორგანოების წინაშე დასვას საკითხი საქართველოს კანონებისა და სხვა ნორმატიული აქტების შესრულების შემოწმების თაობაზე;

ე) შეუფერხებლად შევიდეს ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციაში, კანონმდებლობით დადგენილი გამონაკლისების გარდა; შეუზღუდავად შეხვდეს საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ და სხვა თანამდებობის პირებს;

ვ) უშუალოდ მიიღოს მონაწილეობა მის მიერ დასმული საკითხების განხილვაში.

## მუხლი 15. უფლება ინფორმაციაზე

1. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს:

ა) ისარგებლოს ყველა ინფორმაციით, რომელიც აუცილებელია მისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად, თუ კანონით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული;

ბ) დადგენილი წესით მოსთხოვოს პარლამენტის აპარატის სამსახურებს სათანადო ინფორმაცია და ორგანიზაციულ-ტექნიკური მომსახურებით უზრუნველყოფა;

გ) გაეცნოს პარლამენტისა და მისი ორგანოების სხდომათა სტენოგრამებში თავისი გამოსვლის ტექსტს ოქმში შეტანამდე, აგრეთვე მიიღოს იმ გამოსვლის ტექსტი, რომელიც არ ქვეყნდება;

დ) მოითხოვოს პრესისათვის მიცემული ინტერვიუსა და განცხადების მათ გამოქვეყნებამდე გაცნობა. დაუშვებელია პარლამენტის წევრის მიერ მიწოდებული მასალების რედაქტირება მისი თანხმობის გარეშე.

2. პარლამენტის წევრს აქვს მასობრივი ინფორმაციის სახელმწიფო საშუალებებში თავის საქმიანობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე ინფორმაციის მინოდების (გაცემის) უპირატესი უფლება. პარლამენტის კომიტეტების, საგამოძიებო და სხვა დროებითი კომისიების, საპარლამენტო ფრაქციების, პარლამენტის იმ წევრთა, რომლებიც არ არიან გაერთიანებულნი არც ერთ საპარლამენტო ფრაქციაში, არანაკლებ 10-კაციანი ჯგუფის დავალებით მინოდებული მასალები სავალდებულოა გამოსაქვეყნებლად ან გასაფრცვლელად მასობრივი ინფორმაციის სახელმწიფო საშუალებებით; ამასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურება ხდება პარლამენტის მიერ განსაზღვრული ლიმიტის ფარგლებში და მისი რეგლამენტით დადგენილი წესით.

### **მუხლი 15<sup>1</sup>. სასჯელალსრულების დანესებულებაში სპეციალური ნებართვის გარეშე შესვლის უფლება**

პარლამენტის წევრს პარლამენტის რეგლამენტით განსაზღვრული წესის შესაბამისად შეიძლება მიეცეს საქართველოს ტერიტორიაზე მოქმედ სასჯელალსრულების დანესებულებაში სპეციალური ნებართვის გარეშე შესვლის უფლება (20.04.2000. N255 საკანონმდებლო მაცნე N16).

### **მუხლი 16. მოვალეობანი**

პარლამენტის წევრი ვალდებულია:

- ა) დაიცვას საქართველოს კონსტიტუცია და კანონები;
- ბ) რეგლამენტით დადგენილი წესით შეხვედეს მოქალაქეებს, კანონმდებლობით დადგენილი წესით რეაგირება მოახდინოს მოქალაქეთა საჩივრებსა და განცხადებებზე;
- გ) პარლამენტის სხდომაზე მონაწილეობა მიიღოს იმ საკითხების განხილვა-გადაწყვეტაში, რომლებიც საქართველოს უმაღლეს სახელმწიფო ორგანოთა გამგებლობას განეკუთვნება;
- დ) ხელი შეუწყოს საქართველოს კონსტიტუციის, კანონებისა და პარლამენტის რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვას, ხოლო მათი დარღვევის შემთხვევაში სათანადო რეაგირება მოსთხოვოს პარლამენტს, მის თავმჯდომარეს ან შესაბამის კომიტეტს;
- ე) იყოს პარლამენტის ერთი კომიტეტის შემადგენლობაში, გარდა კანონით დადგენილი გამონაკლისისა;
- ვ) დაესწროს პარლამენტის, კომიტეტის, კომისიის, ფრაქციის სხდომებს და მონაწილეობა მიიღოს მათ მუშაობაში;
- ზ) განაცხადოს სადეპუტატო უფლებამოსილების განხორციელებისას მისი შეურაცხყოფის ან/და ხელყოფის ფაქტების შესახებ;
- თ) არ გამოიყენოს თავისი უფლებამოსილება ან/და მასთან დაკავშირებული შესაძლებლობა პირადი ინტერესებისათვის;
- ი) არ გაახმაუროს ან/და პირადი ინტერესებისათვის არ გამოიყენოს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ან კონფიდენციალურად მიღებული ინფორმაცია;
- კ) დაიცვას სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირთათვის დადგენილი ქცევის სტანდარტები.

## **მუხლი 17. პარლამენტის ორგანოების საქმიანობაში პარლამენტის ყოფილ წევრთა მონაწილეობის წესი**

1. პარლამენტის ყოფილი წევრის პარლამენტის შენობაში შესვლა მომდევნო ერთი მონვევის პარლამენტის უფლებამოსილების პერიოდში ხდება დაუბრკოლებლად. (24.06.99. N2173 საკანონმდებლო მაცნე N29(36))

2. პარლამენტმა, მისმა ორგანოებმა და თანამდებობის პირებმა, შესაძლებელია, საპარლამენტო საქმიანობაში მემკვიდრეობითობის შენარჩუნებისა და კანონშემოქმედებაში დაგროვილი გამოცდილების გაზიარების მიზნით, პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით, უზრუნველყონ პარლამენტის ყოფილი წევრების მონაწილეობა პარლამენტის ორგანოების საქმიანობაში.

## **თავი IV**

### **პარლამენტის წევრის საქმიანობის ძირითადი გარანტიები**

#### **მუხლი 18. იმუნიტეტი**

1. პარლამენტის წევრის დაკავება ან დაპატიმრება, მისი ბინის, მანქანის, სამუშაო ადგილის ან პირადი გაჩხრეკა შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის თანხმობით. გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პარლამენტს. თუ პარლამენტი არ მისცემს თანხმობას, დაკავებული ან დაპატიმრებული პარლამენტის წევრი დაუყოვნებლივ უნდა განთავისუფლდეს. ამ მოქმედებათა ჩატარების შესახებ პარლამენტში წინადადება შეაქვს საქართველოს გენერალურ პროკურორს. წინადადების განხილვისა და შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღების წესი დადგენილია საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით. (30.03.2007 N 4578)

2. პარლამენტის წევრის სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემა შეუძლია მხოლოდ საქართველოს გენერალურ პროკურორს, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს საქართველოს პარლამენტს. (30.03.2007 N 4578)

3. პარლამენტის წევრი პასუხისგებაში არ მიეცემა თავისი მოვალეობის შესრულებისას პარლამენტში ან მის გარეთ გამოთქმული აზრებისა და შეხედულებებისათვის.

4. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს ჩვენება არ მისცეს იმ ფაქტის გამო, რომელიც მას გაანდეს, როგორც პარლამენტის წევრს. დაუშვებელია ამ საკითხთან დაკავშირებული წერილობითი მასალის დაყადაღება. ეს უფლება პარლამენტის წევრს უნარჩუნდება მისი უფლებამოსილების შეწყვეტის შემდეგაც.

5. პარლამენტის წევრი სარგებლობს დიპლომატიური პასპორტით, რომელიც მას უფლებამოსილების ვადის გასვლის შემთხვევაში უნარჩუნდება პასპორტში აღნიშნული ვადის გასვლამდე.

6. პარლამენტის ყოფილი წევრის (რომელიც სრული საპარლამენტო ვადის არანაკლებ ექვსი თვე იყო პარლამენტის წევრი და მისი უფლებამ-



ოსილების ვადა არ შეწყვეტილა ამ კანონის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული საფუძვლებით) (09.06.99. N2096 საკანონმდებლო მაცნე N24(31)) სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემა შეუძლია მხოლოდ საქართველოს გენერალურ პროკურორს. პარლამენტის ყოფილი წევრი ამ უფლებით სარგებლობს ახალარჩეული პარლამენტის უფლებამოსილების ვადით.

## **მუხლი 19. უფლებამოსილების შეჩერება დაკავების ან დაპატიმრების პერიოდში**

1. პარლამენტის წევრის დაკავებაზე ან დაპატიმრებაზე პარლამენტის მიერ თანხმობის მიცემის შემთხვევაში დაკავებულ ან დაპატიმრებულ პარლამენტის წევრს პარლამენტის დადგენილებით შეუჩერდება უფლებამოსილება სისხლის სამართლის საქმის შეწყვეტის შესახებ დადგენილების ან სასამართლოს მიერ განაჩენის გამოტანამდე.

2. მარეაბილიტირებელი საფუძვლებით სისხლის სამართლის საქმის შეწყვეტის ან სასამართლოს მიერ გამამართლებელი განაჩენის გამოტანის შემთხვევაში პარლამენტის წევრს პარლამენტის დადგენილებით:

ა) აღუდგება სადეპუტატო უფლებამოსილება, თუ არ არის გასული იმ პარლამენტის უფლებამოსილების ვადა, რომლის წევრიც არის პირი, და მიეცემა სრული კომპენსაცია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით;

ბ) თუ გასულია იმ პარლამენტის უფლებამოსილების ვადა, რომლის წევრიც იყო პირი, დაკავების ან დაპატიმრების ვადა ჩაეთვლება პარლამენტის წევრად ყოფნის საერთო ვადაში და მიეცემა შესაბამისი კომპენსაცია.

## **მუხლი 20. საქმიანობის შეუფერხებლობა**

უზრუნველყოფილია პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების შეუფერხებლად განხორციელების პირობები. თუ არსებობს საკმარისი მონაცემები, რომ პარლამენტის წევრის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას ხელყოფა ემუქრება, პარლამენტის წევრის განცხადებისა და საქართველოს პრეზიდენტის გადაწყვეტილების საფუძველზე შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოები უზრუნველყოფენ მის, აგრეთვე მისი ოჯახის წევრების უსაფრთხოებას კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 21. შრომითი უფლებების გარანტიები**

1. საპარლამენტო უფლებამოსილების ვადის დამთავრების შემდეგ პარლამენტის ყოფილ წევრს ეძლევა ადრე დაკავებული ან მისი ტოლფასი თანამდებობა. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადის გასვლის შემდეგ სახელმწიფო ორგანოები და პარლამენტი უზრუნველყოფენ მისი სოციალური უფლებების შეუფერხებლად განხორციელებას.

2. პარლამენტის ყოფილი წევრის შრომითი მოწყობის საკითხებზე პასუხისმგებლობა ეკისრება შესაბამისი ორგანოს თანამდებობის პირს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

3. პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადა ჩაითვლება სპეციალობით მუშაობის საერთო უწყვეტ სტაჟში.

4. პარლამენტის წევრად არჩევა არ იწვევს საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და სხვა კავშირებში წევრობის შეწყვეტას. სადეპუტატო უფლებამოსილების ვადის გასვლის შემდეგ 3 თვის განმავლობაში პარლამენტის ყოფილ წევრს უნარჩუნდება უწყვეტი შრომითი სტაჟი.

5. პარლამენტის წევრი სარგებლობს წელიწადში 30 კალენდარული დღის შევებულებით, რაც მისი სურვილის თანახმად, მიეცემა ზაფხულის ან ზამთრის არდადეგების დროს, მთლიანად ან ორ ნაწილად გაყოფით. (23.12.2005 N 2478)

6. პარლამენტის წევრი უზრუნველყოფილია დასვენების პირობებით პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 22. სახელმწიფო დაზღვევა**

სავალდებულოა პარლამენტის ბიუჯეტიდან პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევა კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 23. სამედიცინო მომსახურება**

პარლამენტის წევრი ვალდებულია ყოველწლიურად გაიაროს სამედიცინო გამოკვლევა. იგი უზრუნველყოფილია სპეციალური სამედიცინო მომსახურებით, რომელიც ხორციელდება სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირისათვის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 24. უფლებამოსილების განხორციელების მატერიალური უზრუნველყოფა**

1. პარლამენტის წევრის ხელფასი განისაზღვრება კანონით. პარლამენტის წევრს ეძლევა სადეპუტატო უფლებამოსილების განხორციელებასთან დაკავშირებული სხვა ანაზღაურებაც.

2. პარლამენტის წევრის სადეპუტატო უფლებამოსილების განხორციელებასთან დაკავშირებული ანაზღაურება მოიცავს ხარჯებს: საცხოვრებელი ადგილის შეცვლასთან დაკავშირებით ქ. თბილისში სასტუმროში ცხოვრების ან საცხოვრებელი ბინის დაქირავებისათვის, სამსახურებრივი მიზნით ქ. თბილისის ფარგლებში ტრანსპორტით მგზავრობისათვის, ამ კანონითა და პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით ამომრჩევლებთან შეხვედრისათვის (გარდა სპეციალური მივლინებებისა), სამედიცინო, სატელეფონო, საფოსტო და სატელეგრაფო მომსახურებისათვის, თანაშემწის აყვანისათვის, სადეპუტატო უფლებამოსილების განხორციელებასთან დაკავშირებული კონსულტაციებისა და ექსპერტიზისათვის. (29.05.98. N1410 საკანონმდებლო მაცნე N21-22)

3. ხელფასის გაცემა იწყება პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების დადასტურების დღიდან და მთავრდება შესაბამისი მოწვევის პარლამენტის ან მისი, როგორც პარლამენტის წევრის, უფლებამოსილების შეწყვეტისთანავე.

4. პარლამენტის წევრის საბინაო უზრუნველყოფის საკითხები წყდება პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

5. პარლამენტის წევრის საქმიანობის ორგანიზაციულ-ტექნიკურ და საინფორმაციო უზრუნველყოფას ახორციელებს პარლამენტის აპარატი დადგენილი წესით.

### **მუხლი 25. ამოღებულია (23.12.2005 N 2443)**

### **მუხლი 26. დახმარება პარლამენტის წევრის დალუპვისას ან დაინვალიდებისას**

1. პარლამენტის წევრზე თავდასხმის შედეგად მისი დალუპვისას დალუპულის ოჯახს ეძლევა ერთჯერადი ფულადი დახმარება 10 წლის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით. დალუპული იკრძალება სახელმწიფოს ხარჯზე.

2. პარლამენტის წევრს, რომელიც დაინვალიდდა ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ გარემოებებში, ეძლევა დახმარება:

ა) შრომისუნარიანობის ნაწილობრივ დაკარგვისას - 1 წლის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით;

ბ) შრომისუნარიანობის სრულად დაკარგვისას - 5 წლის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით.

3. პარლამენტის წევრის დალუპვის (გარდაცვალების) შემთხვევაში მისი ოჯახის წევრებს ენიშნებათ სახელმწიფო კომპენსაცია „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესითა და ოდენობით. (23.12.2005 N 2443)

### **მუხლი 27. პარლამენტის წევრის უზრუნველყოფა სამუშაო პირობებით**

1. პარლამენტის წევრს საპარლამენტო საქმიანობის განსახორციელებლად პარლამენტის შენობაში გამოეყოფა სამუშაო ფართი, მოწყობილობა, ავეჯი, ორგტექნიკა, კავშირგაბმულობის საშუალებები, მათ შორის, სამთავრობო კავშირი.

2. პარლამენტის წევრის მიერ კავშირგაბმულობის საშუალებებით სარგებლობის ხარჯები ანაზღაურდება პარლამენტის მიერ განსაზღვრული ლიმიტის ფარგლებში.

3. საფოსტო და სატელეგრაფო გზავნილებები, რომლებიც დაკავშირებულია პარლამენტის წევრის საპარლამენტო საქმიანობასთან, მუშავდება და იგზავნება სამთავრობო წესით.

### **მუხლი 28. სახელმწიფოს ხარჯზე მგზავრობის უფლება**

1. ქვეყნის შიგნით უფლებამოსილების განხორციელების დროს პარლამენტის წევრი სარგებლობს საზოგადოებრივი ტრანსპორტით (ტაქსის გარდა) სახელმწიფოს ხარჯზე მგზავრობის უფლებით.

2. პარლამენტის წევრი სარგებლობს საზოგადოებრივი ტრანსპორტით სამგზავრო დოკუმენტის პირველ რიგში შექმნის უფლებით.

3. პარლამენტის წევრს ქ. თბილისის ფარგლებში შეუძლია ისარგებლოს პარლამენტის სამსახურებრივი ტრანსპორტის მომსახურებით.

4. ამ მუხლის პირველ და მე-3 პუნქტებში აღნიშნული ხარჯების ანაზღაურება ხდება დადგენილი წესითა და პარლამენტის მიერ განსაზღვრული ლიმიტის ფარგლებში.

### **მუხლი 29. თანაშემნის აყვანის უფლება**

1. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს ჰყავდეს თანაშემნეები. მათი რაოდენობა განისაზღვრება პარლამენტის წევრის მიერ ამ მიზნით გათვალისწინებული ხარჯების ფარგლებში.

2. პარლამენტის წევრის თანაშემნის სამუშაოზე მიღება და სამუშაოდან განთავისუფლება ხდება პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

### **მუხლი 30. დამოკიდებულება სამხედრო სამსახურისადმი**

1. უფლებამოსილების განხორციელების პერიოდში პარლამენტის წევრზე არ ვრცელდება სავალდებულო სამხედრო სამსახურში და რეზერვში მყოფი სამხედრო მოსამსახურეების განვევის მოთხოვნა.

2. საომარი მდგომარეობის პერიოდში პარლამენტის წევრს უფლება არა აქვს თავი აარიდოს საპარლამენტო საქმიანობას საომარ მოქმედებაში მონაწილეობის მიზნით.

## **თავი V**

### **პარლამენტის წევრის ურთიერთობა ამომრჩევლებთან**

#### **მუხლი 31. ამომრჩევლებთან ურთიერთობის ორგანიზება**

ამომრჩევლებთან მუშაობის ორგანიზების, აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის შესაბამისი ორგანოების საქმიანობაში და ადგილობრივი საკითხების გადაწყვეტაში პარლამენტის წევრის მონაწილეობის მიზნით ადგილებზე იქმნება მათორიტარი დეპუტატის ბიურო.

#### **მუხლი 32. ამომრჩევლებთან ურთიერთობის უზრუნველყოფა**

1. ამომრჩეველთა უფლებების, თავისუფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვისას პარლამენტის წევრი, კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით, თანამშრომლობს სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოებთან, პოლიტიკურ პარტიებთან, სხვა საზოგადოებრივ გაერთიანებებთან.

2. სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოები, პარლამენტის წევრის მოთხოვნის შემთხვევაში, ვალდებული არიან უზრუნველყონ იგი სამუშაო ოთახით, ადმინისტრაციულ საზღვრებში გადასაადგილებლად სატრანსპორტო საშუალებით, კავშირგაბმულობის საშუალებებით, მათ შორის სამთავრობო კავშირით.

3. სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების, სანარმოების, დანესებულებებისა და ორგანიზაციების ხარჯები, რომლებიც დაკავშირებულია ადგილებზე პარლამენ-

ტის წევრის საქმიანობის მატერიალურ უზრუნველყოფასთან, ანაზღაურდება სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯზე, პარლამენტის მიერ დადგენილი წესით.

## თავი VI

### პასუხისმგებლობა პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ კანონმდებლობის მოთხოვნათა დარღვევისათვის

**მუხლი 33. პასუხისმგებლობა პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ კანონმდებლობის მოთხოვნათა დარღვევისათვის**

1. პარლამენტის წევრის მიერ პარლამენტის რეგლამენტის მოთხოვნების დარღვევის შემთხვევაში მისი პასუხისმგებლობა განისაზღვრება პარლამენტის რეგლამენტით, ხოლო თავისი უფლებების გადამეტება ან მათი ბოროტად გამოყენება იწვევს პასუხისმგებლობას კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

2. პარლამენტის წევრს მთელი უფლებამოსილების პერიოდში, ამ კანონის მე-8 მუხლის მოთხოვნათა დარღვევის შემთხვევაში, მიუხედავად მისი გამოვლენის დროისათვის არსებული მდგომარეობისა (შეუთავსებელი სამსახურის ან საქმიანობის შეწყვეტა), უფლებამოსილება ვადამდე შეუწყდება საქართველოს კონსტიტუციის 53-ე და 54-ე მუხლების საფუძველზე და პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

**მუხლი 34. პასუხისმგებლობა მოთხოვნათა შეუსრულებლობისათვის ან საქმიანობის განხორციელების ხელის შეშლისათვის**

თანამდებობის პირების, სახელმწიფო ორგანოების სხვა მუშაკების, ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების, სანარმოების, დანესებულებების, ორგანიზაციებისა და საზოგადოებრივი გაერთიანებების ხელმძღვანელთა მიერ პარლამენტის წევრის საქმიანობასთან დაკავშირებული კანონიერი მოთხოვნების შეუსრულებლობა ან ამ საქმიანობის განხორციელებისათვის ხელის შეშლა იწვევს პასუხისმგებლობას კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

**მუხლი 35. პასუხისმგებლობა ხელშეუხებლობის, პატივისა და ღირსების ხელყოფისათვის, ოჯახის წევრებსა და ახლო ნათესავებზე კანონსაწინააღმდეგო ზემოქმედებისათვის**

პარლამენტის წევრის ხელშეუხებლობის ხელყოფა, შეურაცხყოფა ან ცილისწამება, მისი ოჯახის წევრებზე და ახლო ნათესავებზე კანონსაწინააღმდეგო ზემოქმედება დეპუტატის მიერ საპარლამენტო საქმიანობის შეწყვეტის ან მისი ხასიათის შეცვლის მიზნით, ისჯება კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## თავი VII

### დასკვნითი დებულებანი

#### მუხლი 36. ძალადაკარგული ნორმატიული აქტები

ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს:

ა) საქართველოს რესპუბლიკის 1992 წლის 28 დეკემბრის კანონი "საქართველოს პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ" (საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 1992წ., N 2, მუხ. 130);

ბ) საქართველოს პარლამენტის დადგენილება "საქართველოს პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ" საქართველოს რესპუბლიკის კანონის სამოქმედოდ შემოღების თაობაზე" (საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 1992წ., N 2, მუხ. 131).

#### მუხლი 37. კანონის ამოქმედება

1. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

2. ამ კანონის 29-ე მუხლი ამოქმედდეს 2006 წლის 1 იანვრიდან. (29.12.2004 N 849)

3. 24-ე მუხლის მე-2 პუნქტიდან გამომდინარე ცვლილებები აისახოს 1999 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტით საქართველოს პარლამენტისათვის გათვალისწინებულ ხარჯებში (29.05.98. N1410 პარლამენტის უწყებანი N21-22).

#### მუხლი 38. ამ კანონთან დაკავშირებით მისაღები ნორმატიული აქტები

ამ კანონთან დაკავშირებით მისაღებია შემდეგი კანონები:

ა) პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევის შესახებ;

ბ) სახელმწიფო-პოლიტიკურ თანამდებობის პირთა სამედიცინო მომსახურების შესახებ;

გ) ამოღებულია (23.12.2005 N 2443)

დ) სახელმწიფო-პოლიტიკურ თანამდებობის პირთა ქცევის სტანდარტების შესახებ.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1998 წლის 5 მარტი.  
N 1286 - III

## საპარლამენტო ფრაქციის შესახებ

### თავი I

#### ზოგადი დებულებანი

##### მუხლი 1. საპარლამენტო ფრაქცია (10.03.2005 N 1067)

საპარლამენტო ფრაქცია (შემდგომში — ფრაქცია) არის პარლამენტში საქმიანობის კოორდინაციის მიზნით საერთო პოლიტიკური შეხედულებებისა და ინტერესების მქონე პარლამენტის წევრთა ნებაყოფლობით გაერთიანება.

##### მუხლი 2. კანონის რეგულირების სფერო

ეს კანონი განსაზღვრავს ფრაქციის ჩამოყალიბების, რეგისტრაციის, საქმიანობისა და გაუქმების წესს, ფრაქციის უფლებამოსილებას, აგრეთვე საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობისა და უმცმრესობის სამართლებრივ მგომარეობას. (10.04.2002 N 1364)

##### მუხლი 3. საქართველოს კანონმდებლობა ფრაქციის შესახებ

საქართველოს კანონმდებლობა ფრაქციის შესახებ მოიცავს საქართველოს კონსტიტუციას, ამ კანონს, სხვა საკანონმდებლო და ნორმატიულ აქტებსა და პარლამენტის რეგლამენტს.

##### მუხლი 4. ფრაქციის ამოცანები

ფრაქციის ამოცანებია:

ა) გამოსატოს და გაატაროს საკუთარი პოლიტიკური კურსი საკანონმდებლო ორგანოში ქვეყნის საგარეო და საშინაო საკითხებთან დაკავშირებით;

ბ) მონაწილეობა მიიღოს პარლამენტისა და მისი ორგანოების საქმიანობის სრულყოფაში, ხელი შეუწყოს პარლამენტის წევრთა შესაძლებლობების მაქსიმალურად გამოვლენას და მათი აქტიურობის გაზრდას, ასევე მათ მიერ პარლამენტის რეგლამენტის მოთხოვნათა შესრულებასა და საპარლამენტო ქცევის სტანდარტების დაცვას;

გ) გამოსატოს ფრაქციის შეჯერებული აზრი პარლამენტის უმთავრესი ფუნქციის კანონშემოქმედებითი საქმიანობის განხორციელებაში.

### თავი II

#### ფრაქციის ჩამოყალიბებისა და გაუქმების წესი

##### მუხლი 5. ფრაქციის ჩამოყალიბების პირობები

1. ფრაქციის ჩამოყალიბების უფლება აქვს პარლამენტის არანაკლებ ათ წევრს, რომელთა უფლებამოსილებაც დადასტურებულია პარლამენტის მიერ.

2. პარლამენტის წევრი შეიძლება გაერთიანდეს მხოლოდ ერთ ფრაქციაში.

3. ფრაქციის ჩამოყალიბება შესაძლებელია როგორც პარტიულ, ისე არაპარტიულ საფუძველზე.

4. დაუშვებელია ფრაქციის სახით პარლამენტის წევრთა ისეთი გაერთიანების ჩამოყალიბება, რომელიც მიზნად ისახავს პირადი, პროფესიული, ადგილობრივი ან რელიგიური ინტერესების დაცვას.

5. ერთი პარტიული სიით არჩეულმა ერთი პარტიის წევრებმა შეიძლება შექმნან მხოლოდ ერთი ფრაქცია. პარლამენტის წევრს, გარდა მაჟორიტარული საარჩევნო სისტემით არჩეული პარლამენტის წევრისა, თუ მისი პარტიის წევრებმა შექმნეს ფრაქცია, უფლება არა აქვს იყოს სხვა ფრაქციის წევრი. (10.03.2005 N 1067)

### **მუხლი 6. ფრაქციის ჩამოყალიბება**

1. ფრაქციის ჩამოყალიბების მსურველი პარლამენტის წევრთა ჯგუფი შეიმუშავებს ფრაქციის პოლიტიკურ პლატფორმასა და წესდებას.

2. ფრაქცია ჩამოყალიბებულად ითვლება მასში გაერთიანებული პარლამენტის არანაკლებ ათი წევრის მიერ ფრაქციის პოლიტიკური პლატფორმისა და წესდების მიღების მომენტიდან.

3. ახალჩამოყალიბებული ფრაქცია თავისი შემადგენლობიდან ირჩევს ფრაქციის თავმჯდომარეს. თავმჯდომარის არჩევის წესსა და პროცედურას განსაზღვრავს ფრაქციის წესდება.

4. სავალდებულოა ახალჩამოყალიბებული ფრაქციის რეგისტრაცია.

### **მუხლი 7. ფრაქციის რეგისტრაცია ახალარჩეული პარლამენტის პირველი შეკრებისთანავე (14.04.2006 N 2885)**

ახალარჩეული პარლამენტის პირველი შეკრებისთანავე ფრაქციის თავმჯდომარე ფრაქციის რეგისტრაციისათვის პარლამენტის დროებით სამანდატო კომისიას მიმართავს განცხადებით, რომელშიც აღინიშნება ფრაქციის ოფიციალური სახელწოდება, მისი თავმჯდომარის, სხვა ხელმძღვანელ პირთა და წევრთა ვინაობა. განცხადებას ერთვის ფრაქციის პოლიტიკური პლატფორმა და წესდება. ფრაქციის რეგისტრაციის საკითხს დაუყოვნებლივ განიხილავს და გადაწყვეტილებას იღებს პარლამენტის დროებითი სამანდატო კომისია. თუ დროებითი სამანდატო კომისია პარლამენტის პირველსავე სხდომაზე არ მიიღებს რაიმე გადაწყვეტილებას, ფრაქცია რეგისტრირებულად ჩაითვლება დოკუმენტაციის წარდგენის მომენტიდან. ფრაქციას, რომელსაც რეგისტრაციაზე უარი ეთქვა, უფლება აქვს დროებითი სამანდატო კომისიის გადაწყვეტილების მართლზომიერების საკითხი დააყენოს პარლამენტის პლენარულ სხდომაზე.

### **მუხლი 8. ფრაქციის რეგისტრაციის წესი და პირობები (14.04.2006 N 2885)**

1. ფრაქციის რეგისტრაციისათვის, გარდა ამ კანონის მე-7 მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევისა, ფრაქციის შექმნიდან 1 კვირის ვადაში



ფრაქციის თავმჯდომარე განცხადებით მიმართავს პარლამენტის თავმჯდომარეს. განცხადებაში აღინიშნება ფრაქციის ოფიციალური სახელწოდება, მისი თავმჯდომარის, სხვა ხელმძღვანელ პირთა და წევრთა ვინაობა. განცხადებას ერთვის ფრაქციის პოლიტიკური პლატფორმა და წესდება. პარლამენტის თავმჯდომარე ფრაქციის რეგისტრაციისათვის შემოსულ მასალებს დაუყოვნებლივ გადასცემს საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტს, რომელიც თავის დასკვნას პარლამენტის ბიუროს წარუდგენს უახლოეს სხდომაზე. თუ პარლამენტის ბიურო კომიტეტის დასკვნის განხილვისას არ მიიღებს სხვა მოტივირებულ გადანყვეტილებას, ფრაქცია რეგისტრირებულად ჩაითვლება პარლამენტის თავმჯდომარისათვის დოკუმენტაციის წარდგენის მომენტიდან. პარლამენტის ბიუროს გადანყვეტილება და ფრაქციის სადამფუძნებლო დოკუმენტების ტექსტი ეცნობება პარლამენტს უახლოეს პლენარულ სხდომაზე და გამოქვეყნდება „პარლამენტის უწყებანში“.

2. თუ ფრაქცია არ აკმაყოფილებს ამ კანონის მე-5 მუხლის მე-4 პუნქტისა და მე-6 მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების მოთხოვნებს, მას უარი ეთქმება რეგისტრაციაზე. ფრაქციას, რომელსაც რეგისტრაციაზე უარი ეთქვა, უფლება აქვს პარლამენტის ბიუროს გადანყვეტილების მართლზომიერების საკითხი დააყენოს პარლამენტის პლენარულ სხდომაზე.

#### **მუხლი 81. ფრაქციაში განევრიანება (14.04.2006 N 2885)**

1. ფრაქციაში განევრიანების მსურველი პარლამენტის წევრი წერილობითი განცხადებით მიმართავს ფრაქციის თავმჯდომარეს.

2. ფრაქცია პარლამენტის წევრის განცხადებას განიხილავს ფრაქციის წესდებით დადგენილი წესით და იღებს შესაბამის გადანყვეტილებას.

3. ფრაქციაში ახალი წევრის მიღების შესახებ ფრაქციის თავმჯდომარე 3 დღის ვადაში წერილობით აცნობებს საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტს და პარლამენტის აპარატის საორგანიზაციო დეპარტამენტს.

#### **მუხლი 9. ამოღებულია (14.04.2006 N 2885)**

#### **მუხლი 10. ცვლილებები ფრაქციაში (14.04.2006 N 2885)**

1. პარლამენტის წევრს უფლება აქვს ყოველგვარი მოტივაციის გარეშე, ნებისმიერ დროს გავიდეს ფრაქციიდან, რის შესახებაც 3 დღის ვადაში წერილობით აცნობებს საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტს და პარლამენტის აპარატის საორგანიზაციო დეპარტამენტს. საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტი აღნიშნულ ფაქტს პარლამენტს აცნობებს უახლოეს პლენარულ სხდომაზე.

2. ფრაქციას უფლება აქვს ფრაქციის წესდებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მიიღოს ახალი წევრი ან ფრაქციიდან გარიცხოს წევრი.

3. ფრაქციის თავმჯდომარე ფრაქციიდან წევრის გარიცხვის შესახებ 3 დღის ვადაში წერილობით აცნობებს საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტს და პარლამენტის აპარატის საორგანიზაციო დეპარ-

ტამენტს. თუ ფრაქციაში დარჩა ათ პარლამენტის წევრზე ნაკლები, საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტი ფრაქციის გაუქმების შესახებ პარლამენტს აცნობებს უახლოეს პლენარულ სხდომაზე.

4. ფრაქციის თავმჯდომარისა და სხვა ხელმძღვანელი პირების არჩევის, გადაყენების, გადადგომის, ფრაქციის შემადგენლობაში მომხდარი ცვლილებების, აგრეთვე ფრაქციის სადამფუძნებლო დოკუმენტებში შესწორების შეტანის შესახებ 3 დღის ვადაში წერილობით ეცნობება პარლამენტის თავმჯდომარესა და საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტს.

5. ინფორმაციას ამ კანონის 8' მუხლსა და ამ მუხლის პირველ და მე-2- მე-4 პუნქტებში აღნიშნული ცვლილებების შესახებ საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტი აცნობებს პარლამენტს და ქვეყნდება „პარლამენტის უწყებანში“.

### **მუხლი 11. ფრაქციის გაუქმება (14.04.2006 N 2885)**

თუ ფრაქციიდან წევრთა გასვლის ან გარიცხვის შედეგად მასში გაერთიანებული დარჩა ათ პარლამენტის წევრზე ნაკლები, ფრაქცია გაუქმებულად ჩაითვლება, რის შესახებაც საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტი აცნობებს პარლამენტს უახლოეს პლენარულ სხდომაზე და ქვეყნდება „პარლამენტის უწყებანში“.

## **თავი III**

### **ფრაქციის უფლებამოსილებანი**

#### **მუხლი 12. ფრაქციის უფლებამოსილების დადგენა**

ამ კანონის მე-6 მუხლის პირველი და მე-3 პუნქტით, მე-8 მუხლის მე-2 პუნქტითა და მე-10 მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ უფლებამოსილებებს ფრაქცია ახორციელებს ჩამოყალიბების მომენტიდან. ყველა სხვა უფლებამოსილებას ფრაქცია იძენს მხოლოდ დადგენილი წესით რეგისტრაციის შემდეგ.

#### **მუხლი 13. საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება**

საქართველოს კონსტიტუციის 67-ე მუხლის თანახმად, ფრაქციას აქვს საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება.

#### **მუხლი 14. შეკითხვის უფლება**

ფრაქციას უფლება აქვს, შეკითხვით მიმართოს პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებულ, პასუხისმგებელ ორგანოს და მთავრობის ცალკეულ წევრს, რომლებიც ვალდებულნი არიან უპასუხონ დასმულ შეკითხვას.

#### **მუხლი 15. პარლამენტის ორგანოებში წარმომადგენლობის უფლება**

1. ფრაქცია წარმომადგენლობის მეშვეობით მონაწილეობს პარლამენტის კომიტეტების, საგამოძიებო და სხვა დროებითი კომისიების, საპარლამენტო დელეგაციების საქმიანობაში.

2. ფრაქციის წარმომადგენელთა რაოდენობა პარლამენტის ორგანოებში, როგორც წესი, განისაზღვრება ფრაქციაში გაერთიანებულ პარლამენტის წევრთა რაოდენობის პროპორციულად.

3. პარლამენტის ორგანოებში ფრაქციის მიერ წარდგენილი წევრი წევრებს საქმიანობას კანონმდებლობით დადგენილი წესით ფრაქციიდან გარიცხვის, გასვლის ან ფრაქციის მიერ ამ ორგანოდან გამოწვევის შემთხვევაში. ფრაქციას უფლება აქვს წარადგინოს ახალი კანდიდატი, რის შესახებაც პარლამენტის შესაბამისი ორგანოს ხელმძღვანელი აცნობებს პარლამენტს.

4. ფრაქციათა შექმნის, შეერთების, გაყოფის ან გაუქმების შემთხვევაში პარლამენტის ბიურო გადაანაწილებს პროპორციული წარმომადგენლობის კვოტებს. თუ ფრაქცია არ ეთანხმება ბიუროს გადაწყვეტილებას, საკითხი წყდება პარლამენტის სხდომაზე.

5. კვოტირების ნორმების შეცვლის შემთხვევაში პარლამენტის ორგანოებში ფრაქციის წარმომადგენლობის პერსონალურ საკითხებს წევრებს შესაბამისი ფრაქცია.

6. ამ მუხლის მე-3 და მე-5 პუნქტებით დადგენილი წესი არ ვრცელდება პარლამენტის იმ წევრებზე, რომელთაც პარლამენტის ორგანოებში არჩევითი თანამდებობები უკავიათ.

#### **მუხლი 16. ინფორმაციის გავრცელების უფლება**

1. ფრაქციას უფლება აქვს, გამოიყენოს თავისი თვალსაზრისი "პარლამენტის უწყებანში", მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში, გამოუშვას საინფორმაციო ბიულეტენი.

2. პარლამენტის აპარატი ვალდებულია, მოთხოვნის შემთხვევაში, პარლამენტის წევრებს შორის გაავრცელოს ფრაქციის ოფიციალური მიმართვა.

3. ფრაქციის მიერ გავრცელებულ ყველა დოკუმენტს ხელს აწერს ფრაქციის ხელმძღვანელი პირი.

#### **მუხლი 17. პარლამენტისა და კომიტეტის სხდომებში მონაწილეობის უფლება**

ფრაქციას უფლება აქვს, პარლამენტისა და კომიტეტის სხდომებზე, პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით, გამოთქვას თავისი მოსაზრება პარლამენტის მიერ ასარჩევი, დასანიშნი ან დასამტკიცებელი კანდიდატების მიმართ, მონაწილეობა მიიღოს კამათში, მოითხოვოს პოლიტიკური დებატების გამართვა, განახორციელოს კანონმდებლობით მისთვის მინიჭებული სხვა უფლებამოსილებანი.

#### **მუხლი 17<sup>1</sup>. სასჯელალსრულების დანესებულებაში სპეციალური ნებართვის გარეშე შესვლის უფლება**

ფრაქციას უფლება აქვს თავისი საქმიანობის საჭიროებიდან გამომდინარე, პარლამენტის რეგლამენტით განსაზღვრული წესის შესაბამისად დასვას საკითხი მის შემადგენლობაში შემავალი პარლამენტის წევრისთვის

საქართველოს ტერიტორიაზე მოქმედ სასჯელალსრულების დაწესებულებაში სპეციალური ნებართვის გარეშე შესვლის უფლების მინიჭების შესახებ (20.04.2000 N255 საკანონმდებლო მაცნე N 16).

### **მუხლი 18. ფრაქციის წესდება**

1. ფრაქციის შიდაორგანიზაციულ საკითხებს საქართველოს კონსტიტუციის, ამ კანონის, სხვა საკანონმდებლო აქტებისა და პარლამენტის რეგლამენტის შესაბამისად ანესრიგებს ფრაქციის წესდება.

2. ფრაქციის წესდებაში განსაზღვრული უნდა იყოს ფრაქციის ჩამოყალიბების, მის შემადგენლობაში ცვლილებების შეტანის წესი, ფრაქციის წევრთა უფლებამოსილება, ფრაქციის მიზნები და ამოცანები, სტრუქტურა და სტრუქტურული ერთეულების სამართლებრივი მდგომარეობა, აგრეთვე წესდების ზოგადი ან ნაწილობრივი გადასინჯვის წესი.

3. ფრაქციის წესდებაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს ფრაქციის სხდომა.

## **თავი IV**

### **ფრაქციის სტრუქტურა**

#### **მუხლი 19. ფრაქციის სხდომა**

1. ფრაქციის უმაღლესი ორგანოა ფრაქციის სხდომა.

2. ფრაქციის სხდომა ღიაა. წესდებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, შეიძლება გამოცხადდეს დახურული სხდომა.

3. ფრაქციის სხდომა იმართება პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილ დღეს, აგრეთვე საჭიროებისამებრ.

4. ფრაქციის სხდომა უფლებამოსილია:

ა) გადაწყვიტოს საპარლამენტო უმრავლესობაში, უმცირესობაში ან სხვა კოალიციაში ფრაქციის გაერთიანების საკითხი;

ბ) შეიტანოს ცვლილებები და დამატებები ფრაქციის წესდებაში,

გ) მიიღოს გადაწყვეტილება პარლამენტის სხდომაზე განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით ფრაქციის ერთიანი პოზიციის გამოხატვის თაობაზე,

დ) აირჩიოს ფრაქციის თანამდებობის პირები;

ე) გადაწყვიტოს ფრაქციის საქმიანობასთან დაკავშირებული სხვა საკითხები.

#### **მუხლი 20. ფრაქციის ხელმძღვანელი პირები**

1. ფრაქციის ხელმძღვანელი პირები არიან: ფრაქციის თავმჯდომარე, მისი მოადგილე და მდივანი.

2. ფრაქციის თავმჯდომარე:

ა) ხელმძღვანელობს ფრაქციის საქმიანობას;

ბ) წარმოადგენს ფრაქციას პარლამენტში და მის გარეთ;

გ) თანამდებობრივად შედის პარლამენტის ბიუროს შემადგენლობაში;

დ) წარმართავს ფრაქციის სხდომებს;

ე) ახორციელებს ფრაქციის წესდებით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს.

3. ფრაქციის თავმჯდომარის მოადგილე თავმჯდომარის დავალებით ხელმძღვანელობს ფრაქციის საქმიანობის ცალკეულ მიმართულებებს და, საჭიროებისამებრ, წესდებით გათვალისწინებული წესით, ასრულებს ფრაქციის თავმჯდომარის მოვალეობას.

4. ფრაქციის მდივანი ასრულებს ფრაქციის თავმჯდომარისა და მისი მოადგილის დავალებებს, ხელმძღვანელობს ფრაქციის შიდაორგანიზაციულ საქმიანობას, ახორციელებს ფრაქციის წესდებით მისთვის მინიჭებულ სხვა უფლებამოსილებებს.

5. ფრაქციის ხელმძღვანელი ორგანოებისა და ხელმძღვანელი პირების არჩევის წესს და მათ კომპეტენციას განსაზღვრავს ფრაქციის წესდება.

## თავი V

### ფრაქციის საქმიანობის გარანტიები

#### მუხლი 21. ფრაქციის საქმიანობის უზრუნველყოფა

1. ფრაქციის საქმიანობის უზრუნველსაყოფად იქნება სათანადო პირობები და გამოიყოფა შესაბამისი თანხა.

2. ფრაქციის პარლამენტის სხდომათა დარბაზში გამოიყოფა შესაბამისი ადგილი, ხოლო პარლამენტის შენობაში - სამუშაო ფართობი.

3. ფრაქციის საქმიანობას უზრუნველყოფს ფრაქციის აპარატი. ფრაქციის აპარატის თანამშრომლების რაოდენობას და ანაზღაურების პირობებს, პარლამენტის აპარატის უფროსის წარდგინებით, ამტკიცებს პარლამენტის თავმჯდომარე.

4. ფრაქციის აპარატის თანამშრომლებს სამსახურში იღებს და სამსახურიდან ათავისუფლებს პარლამენტის აპარატის უფროსი ფრაქციის თავმჯდომარის წარდგინებით, ვადიანი შრომითი ხელშეკრულების (კონტრაქტის) საფუძველზე, ასეთი ხელშეკრულებისათვის შრომის კანონმდებლობით დადგენილი წესით. (28.05.99. N1983 საკანონმდებლო მაცნე N20(27))

5. ფრაქციის აპარატის საშტატო ოდენობა, ფრაქციისათვის პარლამენტის შენობაში გამოყოფილი სამუშაო ფართობი და ფრაქციის საქმიანობის უზრუნველსაყოფად გამოყოფილი თანხა, როგორც წესი, განისაზღვრება ფრაქციაში გაერთიანებულ პარლამენტის ნევრთა რაოდენობის პროპორციულად.

## თავი VI

### საპარლამენტო კოალიცია, უმრავლესობა და უმცირესობა

#### მუხლი 22. საპარლამენტო კოალიცია

საერთო პოლიტიკური შეხედულების მქონე ორ ან მეტ საპარლამენტო ფრაქციას, ამ ფრაქციებს მიმხრობილ პარლამენტის წევრებს, საერთო პოლიტიკური პლატფორმის საფუძველზე შეუძლიათ შექმნან საპარლამენტო კოალიცია.

#### მუხლი 23. საპარლამენტო უმრავლესობა

1. თუ საპარლამენტო ფრაქციაში ან კოალიციაში გაერთიანებულ პარლამენტის წევრთა საერთო რაოდენობა გადააჭარბებს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის ნახევარს, ფრაქცია ან კოალიცია იძენს საპარლამენტო უმრავლესობის სტატუსს.

2. საპარლამენტო უმრავლესობის შექმნა შეუძლიათ საპარლამენტო ფრაქციებს, ამ ფრაქციებს მიმხრობილ პარლამენტის წევრებს, რომლებიც არ არიან გაერთიანებულნი არც ერთ ფრაქციაში, ან/და საპარლამენტო კოალიციებს, თუ მათში გაერთიანებულ პარლამენტის წევრთა საერთო რაოდენობა გადააჭარბებს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის ნახევარს.

#### მუხლი 24. საპარლამენტო უმცირესობა

1. საპარლამენტო უმრავლესობის შექმნის შემთხვევაში შეიძლება შეიქმნას საპარლამენტო უმცირესობა.

2. თუ საპარლამენტო ფრაქციაში ან კოალიციაში გაერთიანებულ პარლამენტის წევრთა საერთო რაოდენობა გადააჭარბებს საპარლამენტო უმრავლესობის გარეთ დარჩენილ პარლამენტის წევრთა რაოდენობის ნახევარს, ფრაქცია ან კოალიცია თავისი მოთხოვნის საფუძველზე იძენს საპარლამენტო უმცირესობის სტატუსს.

3. საპარლამენტო უმცირესობის შექმნა შეუძლიათ საპარლამენტო ფრაქციებს, ამ ფრაქციებს მიმხრობილ პარლამენტის წევრებს, რომლებიც არ არიან გაერთიანებულნი არც ერთ ფრაქციაში, ან/და საპარლამენტო კოალიციებს, თუ მათში გაერთიანებულ პარლამენტის წევრთა საერთო რაოდენობა გადააჭარბებს საპარლამენტო უმრავლესობის გარეთ დარჩენილ პარლამენტის წევრთა რაოდენობის ნახევარს.

#### მუხლი 25. საპარლამენტო კოალიციის, საპარლამენტო უმრავლესობისა და საპარლამენტო უმცირესობის რეგისტრაცია

1. საპარლამენტო კოალიცია, საპარლამენტო უმრავლესობა და საპარლამენტო უმცირესობა უფლებამოსილებას იძენენ პარლამენტის ბიუროს მიერ მათი რეგისტრაციის შემდეგ.

2. რეგისტრაციისათვის საპარლამენტო კოალიციის ლიდერი, უმრავლესობის ლიდერი, უმცირესობის ლიდერი ბიუროს წარუდგენენ განცხა-

დებებს, რომლებშიც აღნიშნული უნდა იყოს შესაბამისად საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობის, უმცირესობის ლიდერებისა და წევრების ვინაობა.

3. განცხადებას უნდა დაერთოს საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობის, უმცირესობის პოლიტიკური პლატფორმა და დებულება ხელმოწერილი კოალიციის, უმრავლესობის, უმცირესობის ლიდერებისა და კოალიციაში, უმრავლესობაში, უმცირესობაში გაერთიანებულ ფრაქციათა თავმჯდომარეების მიერ.

4. საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობის, უმცირესობის ჩამოყალიბებისა და რეგისტრაციის წესები განისაზღვრება ამ კანონის მე-7-9 მუხლების შესაბამისად.

### **მუხლი 25<sup>1</sup>. საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობისა და უმცირესობის აპარატები**

1. საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობისა და უმცირესობის საქმიანობას უზრუნველყოფენ მათი აპარატები, რომლებიც იქმნება დადგენილი წესით.

2. საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობისა და უმცირესობის აპარატების სამტატო ერთეულების რაოდენობა განისაზღვრება კოალიციაში, უმრავლესობაში, უმცირესობაში გაერთიანებულ ფრაქციათა აპარატების სამტატო ერთეულების ხარჯზე.

3. საპარლამენტო კოალიციის, უმრავლესობისა და უმცირესობის შიდაორგანიზაციული საკითხები და საქმიანობის წესი რეგულირდება მათი დებულებებით. (10.04.2002 N 1364)

## **თავი VII**

### **დასკვნითი დებულებანი**

#### **მუხლი 26. კანონის ამოქმედება**

1. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

2. ძალადაკარგულად ჩაითვალოს საქართველოს 1995 წლის 21 დეკემბრის კანონი "საპარლამენტო ფრაქციის შესახებ".

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1997 წლის 16 სექტემბერი.  
N 848 - ს

# ლობისტური საქმიანობის შესახებ

## თავი I

### ზოგადი დებულებანი

#### მუხლი 1. კანონის მოქმედების სფერო

1. ეს კანონი განსაზღვრავს ლობისტად რეგისტრაციის წესს და აწესრიგებს ლობისტური საქმიანობის განხორციელების პროცესში წარმოშობილ ურთიერთობებს.

2. ამ კანონის მოქმედება არ ვრცელდება საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტის და უმაღლესი მთავარსარდლის ბრძანების მიღების პროცედურაზე.

#### მუხლი 2. კანონში გამოყენებული ტერმინების განმარტება

ამ კანონში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) "ლობისტური საქმიანობა" – საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელების მიზნით წარმომადგენლობით ან აღმასრულებელ ორგანოზე ლობისტად რეგისტრირებული პირის (შემდგომში – „ლობისტი“) ისეთი ზემოქმედება, რომელიც არ არის აკრძალული საქართველოს კანონმდებლობით;

ბ) "წარმომადგენლობითი ორგანო" – საქართველოს პარლამენტი, რაიონის (იმ ქალაქის, რომელიც შედის რაიონის შემადგენლობაში) და იმ ქალაქის საკრებულო, რომელიც არ შედის რაიონის შემადგენლობაში;

გ) "აღმასრულებელი ორგანო" – საქართველოს პრეზიდენტი, სამთავრობო დაწესებულება, აგრეთვე რაიონის (იმ ქალაქის, რომელიც შედის რაიონის შემადგენლობაში) და იმ ქალაქის საკრებულოს აღმასრულებელი ორგანო, რომელიც არ შედის რაიონის შემადგენლობაში;

დ) "საკანონმდებლო ცვლილება" – ნორმატიული აქტის მიღება ან ნორმატიული აქტის პროექტის შეცვლა ან უარყოფა.

#### მუხლი 3. ინტერესების დაფიქსირება

1. საჯარო მოსამსახურეები ვალდებული არიან სამენარმოო საქმიანობაში პირადი ინტერესებისა და სფეროს შესახებ წერილობით განაცხადონ თანამდებობაზე არჩევის, დანიშვნის ან დამტკიცებისთანავე ან შემდგომ, თუ ასეთი ინტერესები წარმოიშვა.

2. პარლამენტის წევრს, სხვა საჯარო მოსამსახურეს, რომელიც წერილობით განაცხადებს სამენარმოო საქმიანობის სფეროში პირადი ინტერესების შესახებ, უფლება აქვს თავი შეიკავოს შესაბამისი ნორმატიული აქტის განხილვაში მონაწილეობისაგან.



## თავი II

### ლობისტად რეგისტრაცია

#### მუხლი 4. ლობისტად რეგისტრაციის უფლება

ლობისტად რეგისტრაციის უფლება აქვს საქართველოს ქმედუნარიან მოქალაქეს, გარდა ამ კანონის მე-6 მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

#### მუხლი 5. ლობისტად რეგისტრაციის წესი

1. ლობისტად რეგისტრაციისათვის პირმა უნდა წარადგინოს:

ა) განცხადება ლობისტად რეგისტრაციის შესახებ, რომელშიც მითითებული უნდა იყოს მისი სახელი და გვარი, საცხოვრებელი ადგილი, სამუშაო ადგილი და თანამდებობა, ნორმატიული აქტი (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტები), ნორმატიული აქტის პროექტი (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების პროექტები), რომლის მიღებით ან, შესაბამისად, შეცვლით ან უარყოფით დაინტერესებულია განმცხადებელი, აგრეთვე მისი საკონტაქტო მისამართი და ტელეფონის ნომრები;

ბ) საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობა;

გ) დავალების ხელშეკრულება ლობისტური საქმიანობის განხორციელების შესახებ (შემდგომში – „დავალება“), რომელიც ითვალისწინებს საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელების მიზნით წარმომადგენლობით ან აღმასრულებელ ორგანოზე მის ზემოქმედებას;

დ) ცნობა მისი ნასამართლობის შესახებ.

2. თუ დავალებაში მარწმუნებლად წარმოდგენილია ერთი ან რამდენიმე იურიდიული პირი, ამ მუხლის პირველ პუნქტში ჩამოთვლილ საბუთებს უნდა დაერთოს ამ იურიდიული პირის წესდების (დებულების) და რეგისტრაციის დამადასტურებელი მოწმობის ასლები.

3. ამ მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებში მითითებული საბუთები წარედგინება:

ა) საქართველოს პარლამენტის ბიუროს, თუ დავალებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელება განეკუთვნება საქართველოს პარლამენტის კომპეტენციას;

ბ) რაიონის (იმ ქალაქის, რომელიც შედის რაიონის შემადგენლობაში) და იმ ქალაქის წარმომადგენლობითი ორგანოს თავმჯდომარეს, რომელიც არ შედის რაიონის შემადგენლობაში, თუ დავალებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელება განეკუთვნება ამ წარმომადგენლობითი ორგანოს კომპეტენციას;

გ) სახელმწიფო მინისტრის პირველ მოადგილეს–სახელმწიფო კანცელარიის უფროსს (შემდგომში – „სახელმწიფო კანცელარიის უფროსი“), თუ დავალებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელება განეკუთვნება საქართველოს პრეზიდენტის ან სამთავრობო დანესებულების კომპეტენციას;

დ) გამგებელს (მერს), თუ დავალებით გათვალისწინებული საკანონმდებლო ცვლილების განხორციელება განეკუთვნება ადგილობრივი თვითმმართველობის ან მმართველობის აღმასრულებელი ორგანოს კომპეტენციას.

4. საქართველოს პარლამენტის ბიურო, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს თავმჯდომარე, სახელმწიფო კანცელარიის უფროსი ან გამგებელი (მერი) ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით გათვალისწინებული საბუთების წარდგენიდან არა უგვიანეს 15 სამუშაო დღის ვადაში წყვეტს პირის ლობისტად რეგისტრაციის საკითხს. თუ ამ ვადაში გადაწყვეტილება არ იქნა მიღებული, პირი ჩაითვლება ლობისტად რეგისტრირებულად.

5. პირის ლობისტად რეგისტრაციის ან რეგისტრაციაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება მიღებიდან 3 დღის ვადაში ეცნობება ლობისტს და წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს შესაბამისი სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) ხელმძღვანელს, რომელიც თავისი კომპეტენციის ფარგლებში უზრუნველყოფს ლობისტის მიერ ამ კანონით მინიჭებული უფლებამოსილების განხორციელებას.

6. საქართველოს პარლამენტის აპარატი, ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) აპარატი, სახელმწიფო კანცელარია ანარმოებენ ლობისტთა რეესტრს, რომელშიც აისახება:

ა) ამ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის "ა" ქვეპუნქტით გათვალისწინებული მონაცემები;

ბ) ცნობა ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის შეწყვეტის შესახებ, მისი შეწყვეტის ფორმისა და საფუძვლის მითითებით.

## **მუხლი 6. ლობისტად რეგისტრაციაზე უარის თქმა**

1. პირს ლობისტად რეგისტრაციაზე უარი ეთქმება, თუ:

ა) მისი სამსახურებრივი მდგომარეობა შეუთავსებელია ლობისტური საქმიანობის განხორციელებასთან;

ბ) იგი ნასამართლევია სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართული ან თანამდებობრივი დანაშაულისათვის;

გ) მის მიერ განცხადებაში მითითებული მონაცემები ან წარმოდგენილი საბუთები არ აკმაყოფილებს ამ კანონის მოთხოვნებს;

დ) მას ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობა ჩამოერთვა ამ კანონის მე-8 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული ერთ-ერთი საფუძვლით.

2. ლობისტად რეგისტრაციაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება ნერილობით უნდა იყოს დასაბუთებული.

3. ლობისტად რეგისტრაციაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში.

## **მუხლი 7. დავალება**

1. დავალება ფორმდება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით დადგენილი წესით.

2. დავალება შეიძლება ითვალისწინებდეს მხოლოდ ერთი ნორმატიული აქტის (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების) მიღებას ან ნორ-

მატიული აქტის მხოლოდ ერთი პროექტის (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების პროექტების) შეცვლას ან უარყოფას.

3. დავალებაში მარწმუნებლად შეიძლება წარმოდგენილი იყოს საქართველოში რეგისტრირებული იურიდიული პირი (სახაზინო სანარმო-სა და სახაზინო დანესებულების გარდა) ან საქართველოს ქმედუნარიან მოქალაქეთა არანაკლებ ორმოცდაათკაციანი ჯგუფი.

4. დავალება უნდა ითვალისწინებდეს შემდეგ აუცილებელ მონაცემებს:

ა) ხელშეკრულების საგნის შესახებ, იმ საკანონმდებლო ცვლილების მითითებით, რომელსაც მიზნად ისახავს მარწმუნებელი;

ბ) ლობისტის მიერ განხორციელებული საქმიანობისათვის გასამრჯელოს შესახებ, მისი ოდენობის, სახის და გადახდის წესის მითითებით.

### **მუხლი 8. ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის შეწყვეტა და ჩამორთმევა**

1. ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის შეწყვეტა ხდება მისი დაკარგვის ან ჩამორთმევის გზით.

2. ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის დაკარგვის საფუძველია:

ა) დავალების ვადის გასვლა ან მისი შეწყვეტა;

ბ) დავალებით გათვალისწინებულ ნორმატიულ აქტზე (მისგან გამომდინარე ნორმატიულ აქტებზე) ან ნორმატიული აქტის პროექტზე (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების პროექტებზე) წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს მიერ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება.

3. ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის ჩამორთმევის საფუძველია:

ა) ისეთი გარემოების წარმოშობა, რომელიც გამორიცხავს პირის ლობისტად რეგისტრაციას;

ბ) ამ კანონის მე-13 მუხლით დადგენილი წესით ანგარიშის წარუდგენლობა;

გ) ლობისტური საქმიანობის განხორციელების პროცესში სამართალდარღვევის ჩადენა იმ წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს წევრის ან მოხელის მიმართ, რომელშიც პირი ახორციელებს ლობისტურ საქმიანობას, აგრეთვე ამ ორგანოს ადმინისტრაციულ შენობაში.

4. პირს ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობა ჩამოერთმევა იმ თანამდებობის პირის (ორგანოს) გადაწყვეტილებით, რომელმაც მოახდინა მისი ლობისტად რეგისტრაცია. ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის ჩამორთმევის შესახებ ეცნობება წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს შესაბამისი სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) ხელმძღვანელს და პირს, რომელსაც იგი ჩამოერთვა.

## ლობისტის უფლება-მოვალეობანი და საქმიანობის სამართლებრივი გარანტიები

### მუხლი 9. წარმომადგენლობითი ორგანოს ადმინისტრაციულ შენობაში შესვლისა და გადაადგილების უფლება

1. ლობისტს უფლება აქვს შევიდეს და გადაადგილდეს შესაბამისი წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოს ადმინისტრაციულ შენობაში, ამ ორგანოს საჯარო მოსამსახურეთათვის დანესებული რეჟიმის (სპეციალურის გარდა) ფარგლებში.

2. საქართველოს პარლამენტის აპარატი, სახელმწიფო კანცელარია ან სხვა სამთავრობო დანესებულება, ხოლო რაიონებსა და ქალაქებში – საკრებულოს აღმასრულებელი ორგანო ვალდებულია პირის ლობისტად რეგისტრაციიდან არა უგვიანეს 2 სამუშაო დღის ვადაში უზრუნველყოს იგი ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული უფლების დამადასტურებელი მონუმბით.

### მუხლი 10. ნორმატიული აქტის პროექტის განხილვაში მონა- წილეობის უფლება

1. ლობისტს უფლება აქვს დაესწროს წარმომადგენლობითი ორგანოს სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) მიერ დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტის (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების პროექტების) ღია განხილვის ყველა სტადიას. ღია განხილვის დროს ლობისტს წარმომადგენლობითი ორგანოს შესაბამისი სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) გადანყვეტილებით, მისთვის დანესებული რეგლამენტით შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს აღნიშნული ნორმატიული აქტის პროექტთან (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების პროექტებთან) დაკავშირებით გამართულ კამათში.

2. ლობისტს უფლება აქვს დაესწროს დახურულ სხდომას, მონაწილეობა მიიღოს კამათში დავალებით გათვალისწინებულ საკითხთან დაკავშირებით, გარდა კანონით განსაზღვრული განსაკუთრებული შემთხვევებისა.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) ხელმძღვანელი წერილობით აცნობებს ლობისტს დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტის (მისგან გამომდინარე ნორმატიული აქტების პროექტების) ღია განხილვის შესახებ, განხილვამდე არა უგვიანეს 2 დღით ადრე, ამ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ განცხადებაში მითითებულ საკონტაქტო მისამართზე.

4. ლობისტს უფლება აქვს დაესწროს წარმომადგენლობითი ორგანოს ღია სხდომას ამ ორგანოს რეგლამენტით საზოგადოებრიობის წარმომადგენელთათვის გამოყოფილ სპეციალურ ადგილებზე.

5. ლობისტს უფლება აქვს წარმომადგენლობით ორგანოში დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტის განხილვის დროს, გარდა პლენარული სხდომებისა, გამოვიდეს რეგლამენტირებული სიტყვით.

6. ლობისტს უფლება აქვს დაესწროს აღმასრულებელ ორგანოში ან მის სტრუქტურებში (სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში) დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტის ღია განხილვას, რომლის ჩატარების დროს და ადგილს შესაბამისი ორგანოს ან სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) ხელმძღვანელი აცნობებს ლობისტს განხილვამდე არა უგვიანეს 2 დღით ადრე, ამ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ა ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ განცხადებაში მითითებულ საკონტაქტო მისამართზე. აღმასრულებელ ორგანოში დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტის ღია განხილვის დროს ლობისტს ამ ორგანოს ან სტრუქტურის (სტრუქტურული ქვედანაყოფის) ხელმძღვანელის ნებართვით შეიძლება მიენიჭოს რეგლამენტირებული სიტყვის უფლება.

7. ლობისტს უფლება აქვს შესაბამის წარმომადგენლობით ან აღმასრულებელ ორგანოს წერილობით წარუდგინოს თავისი შენიშვნები და მოსაზრებები დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტის თაობაზე. ისინი უნდა დაერთოს ნორმატიული აქტის პროექტს.

### **მუხლი 11. ინფორმაციის მიღების უფლება**

ლობისტს უფლება აქვს წერილობითი მოთხოვნის საფუძველზე, მოთხოვნიდან არა უგვიანეს 2 სამუშაო დღის ვადაში გაეცნოს შესაბამის წარმომადგენლობით ან აღმასრულებელ ორგანოში დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტთან დაკავშირებით არსებულ ოფიციალურ მასალებს, აგრეთვე, დადგენილი წესით, გადაიღოს მათი ასლები, თუ საქართველოს კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

### **მუხლი 12. წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრთან შეხვედრის უფლება**

1. ლობისტს უფლება აქვს შეხვედეს შესაბამისი წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრს მოქალაქეებთან შეხვედრებისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

2. ლობისტს უფლება აქვს დავალებით გათვალისწინებული ნორმატიული აქტის პროექტთან დაკავშირებით შეხვედეს შესაბამისი წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრს წერილობითი მოთხოვნის საფუძველზე.

3. ლობისტის მოთხოვნა წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრთან შეხვედრის შესახებ, შეხვედრის თემისა და სასურველი დროის მითითებით, წარედგინება ამ წარმომადგენლობითი ორგანოს აპარატს, რომელიც დადგენილი წესით გადასცემს მას წარმომადგენლობითი ორგანოს შესაბამის წევრს სამსახურის ადგილის მიხედვით. წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრი ვალდებულია მიმართვის მიღებიდან არა უგვიანეს ერთი სამ-

უშაო კვირის ვადაში აცნობოს ლობისტს წერილობითი პასუხი მის მოთხოვნასთან დაკავშირებით, ამ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ განცხადებაში მითითებულ საკონტაქტო მისამართზე.

### **მუხლი 13. ლობისტის ანგარიშგება**

1. ლობისტი ვალდებულია რეგისტრაციის დღიდან არა უგვიანეს ყოველი მომდევნო თვის პირველიდან ათ რიცხვამდე, აგრეთვე ლობისტის სამართლებრივი მდგომარეობის შეწყვეტის დღიდან არა უგვიანეს 10 დღის ვადაში წარადგინოს ანგარიში, რომელშიც აღნიშნული უნდა იყოს შემდეგი მონაცემები:

ა) დავალებით გათვალისწინებული მიზნებისათვის მისთვის გადაცემული ფულადი თანხების, სხვა მატერიალური თუ არამატერიალური ფასეულობების შესახებ, ფულადი თანხის ოდენობის, სხვა მატერიალური თუ არამატერიალური ფასეულობის სახეობის, მათი გადაცემის თარიღისა და პირობების, აგრეთვე გადაცემე პირის მითითებით;

ბ) ლობისტის მიერ დავალების შესასრულებლად განეული ხარჯების შესახებ, მათი განვეის მიზნის, თარიღისა და პირობების მითითებით.

2. ანგარიშს უნდა დაერთოს იმ დოკუმენტების ოფიციალური ასლები, რომლებიც ადასტურებს ანგარიშში მითითებულ მონაცემებს.

3. ანგარიშში შეიტანება მისი შევსების თვის პირველ რიცხვამდე პერიოდის მონაცემები.

4. ანგარიში წარედგინება იმ თანამდებობის პირს (ორგანოს), რომელმაც მოახდინა პირის ლობისტად რეგისტრაცია, და ინახება, შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტის აპარატში, ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) აპარატში ან სახელმწიფო კანცელარიაში, ბოლო ანგარიშის წარდგენის დღიდან 2 წლის განმავლობაში.

5. ანგარიშის წარდგენის დღედ ითვლება, შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტის აპარატში, ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) აპარატში ან სახელმწიფო კანცელარიაში მისი ჩაბარების დღე.

### **მუხლი 14. ლობისტური საქმიანობის საჯაროობა**

ლობისტური საქმიანობა საჯაროა. საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს უფლება აქვს გაეცნოს წარმომადგენლობით ან აღმასრულებელ ორგანოში ლობისტის მიერ წარდგენილ საბუთებს და ანგარიშებს, გააღიოს მათი ასლები.

### **მუხლი 15. ლობისტური საქმიანობის ორგანიზება**

ლობისტი უფლებამოსილია განახორციელოს ლობისტური საქმიანობა როგორც დამოუკიდებლად, ისე კანონით დადგენილი წესით შექმნილი ლობისტთა სხვადასხვა გაერთიანებების მეშვეობით.

## თავი IV

### დასკვნითი დებულება

მუხლი 16. კანონის ამოქმედება

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1998 წლის 30 სექტემბერი.  
N 1591 - IX

### საქართველოს კანონი

## ნდობის ჯგუფის შესახებ

### მუხლი 1

საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოების სპეციალური პროგრამებისა და საიდუმლო საქმიანობის საბიუჯეტო კონტროლის მიზნით საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტში, როგორც წესი, კომიტეტის წევრთაგან იქმნება ნდობის ჯგუფი. (10.08.2004 N 361)

### მუხლი 2

1. ნდობის ჯგუფი შედგება 5 წევრისაგან, რომელთაგან ერთი არის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარე, ორი — უმრავლესობის წევრი, ერთი — მაჟორიტარული წესით არჩეულ პარლამენტის წევრთა შეთანხმებით წარდგენილი მაჟორიტარი პარლამენტის წევრი და ერთი — იმ ფრაქციის წევრი, რომელიც შედგება საუკეთესო შედეგის მქონე საარჩევნო ზღურბლგადალახული პარტიის/საარჩევნო ბლოკის პარტიული სიით არჩეული პარლამენტის წევრებისაგან და არ შედის უმრავლესობის შემადგენლობაში.

2. თუ ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული პარტიის/საარჩევნო ბლოკის რაოდენობა ორი ან ორზე მეტია, მაშინ ნდობის ჯგუფის წევრად ასარჩევი კანდიდატურის წარდგენის უფლებას იძენს ის ფრაქცია, რომელიც შედგება მათ შორის უკეთესი შედეგის მქონე პარტიის/საარჩევნო ბლოკის პარტიული სიით არჩეული პარლამენტის წევრებისაგან და არ შედის უმრავლესობის შემადგენლობაში. (10.08.2004 N 361)

### მუხლი 3

1. ნდობის ჯგუფში ასარჩევი კანდიდატები საქართველოს პარლამენტისათვის დასამტკიცებლად წარდგენამდე გადაიან შემონმებას სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების მისაღებად "სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ" საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

2. უმრავლესობა, მაჟორიტარული წესით არჩეული პარლამენტის წევრები და ის ფრაქცია, რომელიც შედგება საარჩევნო-ზღურბლგადაღებული პარტიის/საარჩევნო ბლოკის პარტიული სიით არჩეული პარლამენტის წევრებისაგან და არ შედის უმრავლესობის შემადგენლობაში, ნდობის ჯგუფში ასარჩევი კანდიდატებს დასამტკიცებლად წარუდგენენ პარლამენტს. (10.08.2004 N 361)

3. საქართველოს პარლამენტი ნდობის ჯგუფის შემადგენლობას ამტკიცებს დადგენილებით. კენჭისყრა ტარდება პერსონალურად.

4. თუ პარლამენტმა ნდობის ჯგუფში ასარჩევი კანდიდატები არ დაამტკიცა, მაშინ ამ კანონის მე-2 მუხლში აღნიშნული კანდიდატურების წარდგენის უფლების მქონე სუბიექტები წარადგენენ ახალ კანდიდატურებს. (10.08.2004 N 361)

5. თუ საქართველოს პარლამენტმა ნდობის ჯგუფში ასარჩევი კანდიდატი - საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარე არ დაამტკიცა, მაშინ საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტი საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით გათვალისწინებული წესით, კომიტეტის წევრთაგან წარადგენს ახალ კანდიდატურას.

### მუხლი 4

1. ნდობის ჯგუფს თავმჯდომარეობს საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარე.

2. თუ საქართველოს პარლამენტმა ნდობის ჯგუფში არ აირჩია საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარე, მაშინ ნდობის ჯგუფი თავისი შემადგენლობიდან ირჩევს თავმჯდომარეს.

3. ნდობის ჯგუფის წევრთა უფლება-მოვალეობანი განისაზღვრება "საქართველოს პარლამენტის კომიტეტების შესახებ" საქართველოს კანონის 25-ე მუხლით.

### მუხლი 5

საქართველოს პარლამენტის განსახილველი საკითხი, რომელიც ამ კანონის შესაბამისად განეკუთვნება ნდობის ჯგუფის კომპეტენციას, საჭიროებს ნდობის ჯგუფის დასკვნას.

### მუხლი 6

1. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოები, რომლებიც ახორციელებენ ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებულ საქმიანობას, ნდობის ჯგუფს წელიწადში არანაკლებ ერთჯერ წარუდგენენ მოხსენებებს განეული და მიმდინარე საქმიანობის შესახებ.



2. ნდობის ჯგუფის მოთხოვნით საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოები, რომლებიც ახორციელებენ ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებულ საქმიანობას, ვალდებული არიან ნდობის ჯგუფის მიერ დადგენილ ვადაში წარუდგინონ მას ნდობის ჯგუფის კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხთა შესასწავლად აუცილებელი მასალები.

### **მუხლი 7**

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის განხილვისას ნდობის ჯგუფი მის კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებზე თავის დასკვნებს სპეციალური პროგრამების და სახელმწიფო ბიუჯეტში ამ პროგრამებისათვის გასათვალისწინებელი თანხების შესახებ წარუდგენს საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტს.

### **მუხლი 8**

თუ ნდობის ჯგუფი წარმოდგენილი საიდუმლო ინფორმაციის საფუძველზე მიიჩნევს, რომ საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოები ან მათი ხელმძღვანელები არღვევენ საქართველოს კანონმდებლობას, იგი ნერილობით მიმართავს საქართველოს პრეზიდენტს ამ ინფორმაციისათვის სახელმწიფო საიდუმლოების გრიფის მოხსნის მოთხოვნით.

### **მუხლი 9**

თუ ნდობის ჯგუფი ამ კანონის პირველი მუხლით მისი კომპეტენციისათვის მიკუთვნებულ სფეროში მიიჩნევს, რომ საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოების საქმიანობა საშიშროებას უქმნის საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას, ან თუ საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოს ხელმძღვანელი ამეტებს თავის უფლებამოსილებას, იგი, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტის წინაშე აკეთებს წარდგინებას საგამოძიებო კომისიის შექმნის შესახებ.

### **მუხლი 10**

1. ნდობის ჯგუფის სხდომები ტარდება არანაკლებ თვეში ერთჯერ.
2. ნდობის ჯგუფის სხდომები დახურულია.
3. ნდობის ჯგუფის გადაწყვეტილებით, მის სხდომას შეიძლება დაესწროს საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოს წარმომადგენელი ან სხვა პირი.
4. ნდობის ჯგუფი გადაწყვეტილებას იღებს ხმათა უმრავლესობით.

### **მუხლი 11 (10.08.2004 N 361)**

1. ნდობის ჯგუფის საქმიანობის უზრუნველსაყოფად იქმნება ნდობის ჯგუფის აპარატი, რომელიც წარმოადგენს ნდობის ჯგუფისადმი დაქვემდებარებულ პარლამენტის აპარატის მუდმივმოქმედ სტრუქტურულ ერთეულს.

2. ნდობის ჯგუფის აპარატი, როგორც წესი, შედგება პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტის აპარატის თანამშრომლებისაგან.

3. ნდობის ჯგუფის აპარატის თანამშრომლები მონაწილეობენ ამ კანონით განსაზღვრულ ნდობის ჯგუფის უფლებამოსილებათა განხორციელების უზრუნველყოფაში, შესაბამისი გადაწყვეტილებებისა და დასკვნების მომზადებაში.

4. ნდობის ჯგუფის აპარატის საშტატო ერთეულთა რაოდენობას ნდობის ჯგუფის თავმჯდომარის წარდგინებით, პარლამენტის აპარატის უფროსთან შეთანხმებით ამტკიცებს პარლამენტის თავმჯდომარე.

5. ნდობის ჯგუფის აპარატის თანამშრომლები ნდობის ჯგუფის შტატით გათვალისწინებულ თანამდებობაზე დანიშნვამდე გადაიან სპეციალურ შემოწმებას „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

6. ნდობის ჯგუფის აპარატის უფროსსა და თანამშრომლებს ნდობის ჯგუფის თავმჯდომარის წარდგინებით, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით ნიშნავს და ათავისუფლებს პარლამენტის აპარატის უფროსი.

**მუხლი 12 ამოღებულია (10.08.2004 N 361)**

**მუხლი 13 (10.08.2004 N 361)**

სახელმწიფო საიდუმლოების გამჟღავნების შემთხვევაში ნდობის ჯგუფის წევრები და მისი აპარატის თანამშრომლები პასუხს აგებენ საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

**მუხლი 14**

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

**საქართველოს პრეზიდენტი**

**ედუარდ შევარდნაძე.**

**თბილისი,  
1998 წლის 4 მარტი.  
N 1270 - II ს**

**საქართველოს კანონი**

**საქართველოს პარლამენტის წევრის შრომის  
ანაზღაურების შესახებ**

**მუხლი 1.**

საქართველოს პარლამენტის წევრის ყოველთვიური თანამდებობრივი სარგოს განაკვეთი განისაზღვროს 2 000 ლარის ოდენობით. (28.12.2007 N5666)

**მუხლი 2.**

ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს „საქართველოს პარლამენტის წევრის შრომის ანაზღაურების შესახებ“ (1996 წლის 21 თებერვლის N116) საქართველოს კანონი.

**მუხლი 3.**

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

**საქართველოს პრეზიდენტი**

**მიხეილ სააკაშვილი**

**თბილისი,  
2005 წლის 25 მარტი.  
N 1212 - IX**

**პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და  
ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევის  
შესახებ (23.12.2005 N 2444)**

**თავი I**

**ზოგადი დებულებანი**

**მუხლი 1. კანონის რეგულირების სფერო (23.12.2005 N 2444)**

ეს კანონი ანესრიგებს ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევის უზრუნველყოფასთან.

**მუხლი 2. კანონის სამართლებრივი საფუძვლები**

ამ კანონის სამართლებრივი საფუძვლებია საქართველოს კონსტიტუცია, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, საქართველოს კანონები „საქართველოს პარლამენტის წევრის სტატუსის შესახებ“ და „დაზღვევის შესახებ“, აგრეთვე სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები.

**თავი II**

**პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის  
სავალდებულო დაზღვევა**

**მუხლი 3. დაზღვევის ობიექტი**

1. დაზღვევის ობიექტია საქართველოს პარლამენტის წევრის სიცოცხლე და ჯანმრთელობა.

2. პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევა ხორციელდება პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადით.

**მუხლი 4. დაზღვევის სუბიექტები (29.06.2007 N 5130)**

1. დაზღვევის სუბიექტები არიან:

ა) დაზღვეული — საქართველოს პარლამენტის წევრი, რომლის სასარგებლოდაც ხორციელდება დაზღვევა;

ბ) დამზღვევი — პირი, რომელმაც დადო დაზღვევის ხელშეკრულება მზღვეველთან. დამზღვევი იმავდროულად არის დაზღვეული;

გ) მზღვეველი — სადაზღვევო საქმიანობის განმახორციელებელი, შესაბამისი ლიცენზიის მქონე სადაზღვევო ორგანიზაცია, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოს პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევას.

2. საქართველოს პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევა ხორციელდება ვაუჩერის საშუალებით.

3. მზღვეველის შერჩევას ახორციელებს დაზღვეული ვაუჩერის პირობების თანახმად.

#### **მუხლი 5. დამზღვევის უფლებები და მოვალეობები**

1. დამზღვევი უფლებამოსილია:

ა) დადგენილი წესის საფუძველზე აირჩიოს შესაბამისი ლიცენზიის მქონე სადაზღვევო ორგანიზაცია;

ბ) განახორციელოს კონტროლი დაზღვევის ხელშეკრულების პირობების შესრულებაზე.

2. ამოღებულია (29.06.2007 N5130)

#### **მუხლი 6. მზღვეველის უფლებები და მოვალეობები**

1. მზღვეველი უფლებამოსილია:

ა) დაზღვევის პირობების შესასრულებლად აირჩიოს შესაბამისი ლიცენზიის მქონე სამედიცინო დაწესებულება;

ბ) შეამოწმოს სამედიცინო დაწესებულებაში დაზღვეულისათვის განეული სამედიცინო მომსახურების ხარისხი და მოცულობა;

გ) შეიტანოს სარჩელი სასამართლოში ფიზიკური ან იურიდიული პირის მიმართ, თუ მისი ქმედებით დაზღვეულს მიადგა ზიანი და მოითხოვოს ამასთან დაკავშირებული მატერიალური ზარალის ანაზღაურება;

დ) ისარგებლოს მზღვეველისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი და ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სხვა უფლებებით.

2. მზღვეველი ვალდებულია დაზღვევის ხელშეკრულების ფარგლებში უზრუნველყოს დაზღვეულის სამედიცინო მომსახურება იმ სამედიცინო დაწესებულებაში, რომელსაც აქვს შესაბამისი საქმიანობის ლიცენზია.

#### **მუხლი 7. დაზღვევის სახეები**

ამ კანონით გათვალისწინებული დაზღვევის სახეებია:

ა) პარლამენტის წევრის სიცოცხლის დაზღვევა;

ბ) პარლამენტის წევრის ჯანმრთელობის დაზღვევა.

#### **მუხლი 8. პარლამენტის წევრის სიცოცხლის დაზღვევა**

1. პარლამენტის წევრის გარდაცვალება არის სადაზღვევო რისკი, რომლის დროსაც დგება სადაზღვევო ანაზღაურების გადახდის საკითხი.

2. სადაზღვევო თანხას, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით დადგენილი წესით, იღებენ პარლამენტის წევრის კანონიერი მემკვიდრეები.

3. ამოღებულია (29.06.2007 N5130)

#### **მუხლი 9. პარლამენტის წევრის ჯანმრთელობის დაზღვევა**

1. პარლამენტის წევრის ჯანმრთელობის დაზღვევა ითვალისწინებს:

ა) ყოველწლიური სავალდებულო სამედიცინო გამოკვლევის ხარჯებს;

ბ) სასწრაფო გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების ხარჯებს;  
გ) სამედიცინო კონსულტაციების მიღების ხარჯებს;  
დ) ამბულატორიული მკურნალობის (ყველა ტიპის ლაბორატორიული გამოკვლევა, ფუნქციური დიაგნოსტიკა), მკურნალი ექიმისა და სპეციალისტების ხარჯებს;

ე) ჰოსპიტალური მკურნალობის ხარჯებს, რომლებიც საჭიროების შემთხვევაში მოიცავს საოპერაციო ხარჯებსაც;

ვ) სამედიცინო დაწესებულების რეცეპტით შეძენილი მედიკამენტების ღირებულების 80 პროცენტით დაფარვის ხარჯებს.

2. ამოღებულია (29.06.2007 N5130)

3. პარლამენტის წევრის ჯანმრთელობის დაზღვევა არ ითვალისწინებს:

ა) სახელმწიფო და მუნიციპალური პროგრამებით გათვალისწინებული ხარჯების დაფარვას;

ბ) კანონსაწინააღმდეგო ქმედებების ან თვითდაშავებით მიღებული დაზიანებების მკურნალობის ხარჯების დაფარვას;

გ) ნარკოტიკული ან ალკოჰოლური ნივთიერებების ზემოქმედებისას მიღებული დაზიანებების მკურნალობის ხარჯების დაფარვას;

დ) კოსმეტიკური ან არასამედიცინო მიზნით მკურნალობის ჩატარების ხარჯების დაფარვას.

4. ამოღებულია (29.06.2007 N5130)

5. მზღვეველს უფლება აქვს შესთავაზოს დამზღვევეს ამ კანონით დადგენილზე უფრო ხელსაყრელი ან დამატებითი პირობები.

**მუხლი 9<sup>1</sup>. ვაუჩერის პირობების განსაზღვრა (29.06.2007 N5130)**

ვაუჩერის პირობები (მათ შორის, ვაუჩერის მიმღები ორგანიზაციების ნების გამოხატვის, ვაუჩერის გაცემის წესები, სამედიცინო მომსახურებათა ნუსხა, ვაუჩერის ღირებულება, აგრეთვე ვაუჩერის გამოყენებასთან და ანაზღაურებასთან დაკავშირებული საკითხები და სხვა) განისაზღვრება „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით, ამ კანონითა და საქართველოს პარლამენტის ბიუროს მიერ.

**მუხლი 10. პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევის ხელშეკრულება**

1. საქართველოს პარლამენტის წევრის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის სავალდებულო დაზღვევა ხორციელდება ამ კანონით, საქართველოს პარლამენტის ბიუროს მიერ დადგენილი წესითა და დაზღვეულსა და მზღვეველს შორის დადებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების საფუძველზე საქართველოს პარლამენტისათვის შესაბამისი წლის საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტით გამოყოფილი ასიგნებების ფარგლებში. (29.06.2007 N5130)

2. დაზღვევის ხელშეკრულებაში განისაზღვრება:

ა) ხელშეკრულების მხარეების ვინაობა და მათი ადგილსამყოფელი (იურიდიული მისამართი);

- ბ) დაზღვევის ობიექტი;
  - გ) სადაზღვევო რისკი, ხოლო ჯანმრთელობის დაზღვევისას □ სამედიცინო მომსახურების სახეების ჩამონათვალი;
  - დ) სადაზღვევო შესატანის (პრემიის) მოცულობა, მისი გადახდის წესი და ვადა;
  - ე) სადაზღვევო თანხის ოდენობა;
  - ვ) ხელშეკრულების მოქმედების ვადა;
  - ზ) ხელშეკრულების შეცვლის ან მოშლის წესი;
  - თ) დაზღვევის პოლისის მოქმედების სფერო.
3. მხარეთა შეთანხმებით, ხელშეკრულებაში შეიძლება განისაზღვროს სხვა პირობებიც.

4. მზღვეველი მატერიალურად პასუხისმგებელია დამზღვევის წინაშე შესაბამისი დაზღვევის ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებისათვის. მატერიალური პასუხისმგებლობის ზომა გათვალისწინებული უნდა იქნეს დაზღვევის ხელშეკრულებაში.

**თავი III ამოღებულია (23.12.2005 N 2444)**

**თავი III<sup>1</sup>. ამოღებულია (23.12.2005 N 2444)**

#### **თავი IV**

**დასკვნითი დებულებანი (23.12.2005 N 2444)**

**მუხლი 22. ამოღებულია (23.12.2005 N 2444)**

**მუხლი 23. დასკვნითი დებულება**

ეს კანონი ამოქმედდეს 2000 წლის 1 იანვრიდან (10.12.99. N74).

**საქართველოს პრეზიდენტი**

**ედუარდ შევარდნაძე.**

**თბილისი,  
1999 წლის 24 ივნისი.  
N 2171 - IIS**

## საქართველოს კანონი

# საჯარო სამსახურის შესახებ

ეს კანონი ადგენს საქართველოში საჯარო სამსახურის ორგანიზაციის სამართლებრივ საფუძვლებს, აწესრიგებს საჯარო სამსახურის განხორციელებასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს, განსაზღვრავს მოსამსახურის სამართლებრივ მდგომარეობას.

## თავი I

### ზოგადი დებულებანი

#### მუხლი 1. საჯარო სამსახურისა და სახელმწიფო თანამდებობის ცნება

1. საჯარო სამსახური (შემდგომ - სამსახური) არის საქმიანობა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის სახაზინო (საბიუჯეტო) დაწესებულებებში - საჯარო ხელისუფლების ორგანოებში.

2. სახელმწიფო თანამდებობა არის სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს პირველადისტრუქტურული ერთეული, რომელიც განსაზღვრავს მოქალაქის ადგილსა და სოციალურ შრომით როლს საჯარო სამსახურის სისტემაში, მის უფლებებსა და მასზე დაკისრებულ მოვალეობებს.

3. სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობა არის საქართველოს კონსტიტუციით, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონსტიტუციებით გათვალისწინებული ის სახელმწიფო თანამდებობა, რომელიც პოლიტიკურია და არჩევის ან დანიშვნის წესი განისაზღვრება შესაბამისად საქართველოს კონსტიტუციით, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონსტიტუციებით. სახელმწიფო-პოლიტიკურ თანამდებობის პირებს წარმოადგენენ:

ა) საქართველოს პრეზიდენტი;  
ბ) საქართველოს პარლამენტის წევრი;  
გ) საქართველოს პრემიერ-მინისტრი და საქართველოს მთავრობის სხვა წევრი; (28.04.2006 N 2945)

დ) აფხაზეთისა და აჭარის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრი;

ე) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების მთავრობათა ხელმძღვანელები. (10.11.2006 N3653)

4. სახელმწიფო თანამდებობაზე საქმიანობად ითვლება შრომითი ურთიერთობა არჩევით ან დანიშვნით თანამდებობაზე იმ დაწესებულება-



ში, რომელიც კანონმდებლობის საფუძველზე ახორციელებს საკანონმდებლო, აღმასრულებელ და სასამართლო ხელისუფლებას, სახელმწიფო ზედამხედველობას და კონტროლს, აგრეთვე სახელმწიფო თავდაცვას.

## მუხლი 2. სახაზინო (საბიუჯეტო) დანესებულების ცნება

1. სახაზინო (საბიუჯეტო) დანესებულება (შემდგომ - დანესებულება) არის სახელმწიფო ბიუჯეტის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ბიუჯეტის სახსრებზე შექმნილი და ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი დანესებულება, რომლის ძირითადი ამოცანაა საჯარო ხელისუფლების განხორციელებაა.

2. სახელმწიფო დანესებულებებს, რომლებში საქმიანობაც ითვლება საჯარო სამსახურად, წარმოადგენენ:

ა) საქართველოს პარლამენტი, გარდა საქართველოს პარლამენტის ფრაქციათა, დროებითი საგამოძიებო კომისიისა და სხვა დროებითი კომისიის აპარატებისა; (10.11.2006 N3653)

ა') საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია; (28.04.2006 N 2945)

ბ) საქართველოს მთავრობის კანცელარია, საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი, საქართველოს სამინისტროები და სახელმწიფო საქვეყნუებო დანესებულებები; (28.04.2006 N 2945)

გ) საქართველოს იუსტიციის საბჭო; (7.03.2000 N 190)

დ) საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო, საერთო სასამართლოები;

ე) საქართველოს ეროვნული ბანკი;

ვ) საქართველოს კონტროლის პალატა;

ზ) საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი და სააგენტოები;

თ) სახელმწიფო რწმუნებული — გუბერნატორი და მისი ადმინისტრაცია. (11.07.2007 N5248)

3. აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების სახელმწიფო დანესებულებებს, რომლებში საქმიანობაც ითვლება საჯარო სამსახურად, წარმოადგენენ:

ა) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოები, გარდა ამ ორგანოების ფრაქციათა აპარატებისა; (10.11.2006 N3653)

ბ) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების აღმასრულებელი ხელისუფლების დანესებულებები.

გ) ამოღებულია (10.11.2006 N3653)

4. ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებებს, რომლებში საქმიანობაც ითვლება საჯარო სამსახურად, წარმოადგენენ:

ა) საკრებულო;

ბ) გამგეობა, მერია;

გ) მუნიციპალიტეტი.

### **მუხლი 3. საჯარო სამსახურის სახეები**

1. საქართველოში საჯარო სამსახური ერთიანია.
2. საჯარო სამსახური იყოფა შემდეგ სახეებად:
  - ა) სახელმწიფო სამსახური;
  - ბ) სამსახური ადგილობრივი თვითმმართველობაში.

### **მუხლი 4. საჯარო მოსამსახურის ცნება**

1. საჯარო მოსამსახურე (შემდგომ - მოსამსახურე) არის საქართველოს მოქალაქე, რომელიც ამ კანონით დადგენილი წესით და დაკავებული თანამდებობის შესაბამისად ეწევა ანაზღაურებად საქმიანობას სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებაში.

2. მოსამსახურე, რომელსაც აქვს სამსახურებრივი ურთიერთობა სახელმწიფოსთან, არის სახელმწიფო მოსამსახურე, ხოლო პირი, რომელიც სამსახურებრივ ურთიერთობაშია ადგილობრივი თვითმმართველობის ერთეულთან, არის ადგილობრივი თვითმმართველობის მოსამსახურე.

### **მუხლი 5. საჯარო მოსამსახურის სახეები**

საჯარო სამსახურს ეწევა:

- ა) სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირი;
- ბ) მოხელე;
- გ) დამხმარე მოსამსახურე;
- დ) შტატგარეშე მოსამსახურე.

### **მუხლი 6. მოხელის ცნება და სახეები**

1. მოხელე არის პირი, რომელიც ინიშნება ან აირჩევა სახაზინო დანესებულების საშტატო (შტატით გათვალისწინებულ) თანამდებობაზე.

2. მოხელეები იყოფიან სახელმწიფო მოხელეებად და ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეებად.

### **მუხლი 7. დამხმარე მოსამსახურის ცნება**

დამხმარე მოსამსახურე არის ტექნიკური მუშაკი, რომელიც შრომითი ხელშეკრულებით მიიღება დანესებულების შტატით გათვალისწინებულ დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობაზე.

### **მუხლი 8. შტატგარეშე მოსამსახურის ცნება**

შტატგარეშე მოსამსახურე არის პირი, რომელიც დანიშნით ან შრომითი ხელშეკრულებით გარკვეული ვადით მიიღება სამსახურში არამუდმივ ამოცანათა შესასრულებლად.

**მუხლი 9. საჯარო მოსამსახურეების თანამდებობათა დასახელებებისა და თანამდებობრივი სარგოების დადგენა (28.04.2006 N 2945)**

1. საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის წევრის, საქართველოს მთავრობის წევრის, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს წევრის, აგრეთვე შესაბამისად საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის მიერ დანიშნულ ან არჩეულ საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ თანამდებობის პირთა თანამდებობრივ სარგოებს ადგენს საქართველოს კანონი.

2. საქართველოს პრეზიდენტი ბრძანებულებით განსაზღვრავს სახელმწიფო მოსამსახურეთა თანამდებობრივი სარგოების ოდენობის ზედა და ქვედა ზღვრებს საჯარო სამსახურის თანამდებობათა რანგების მიხედვით.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად საქართველოს პრეზიდენტის მიერ განსაზღვრული სახელმწიფო მოსამსახურეთა თანამდებობრივი სარგოების ოდენობის ზედა და ქვედა ზღვრების ფარგლებში:

ა) საქართველოს პარლამენტის აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის, აგრეთვე საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის და აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს მოხელეთა და დამხმარე მოსამსახურეთა თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე;

ბ) საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს პრეზიდენტი;

გ) საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატისა და სახელმწიფო რწმუნებულის — გუბერნატორის ადმინისტრაციის მოხელეთა და დამხმარე მოსამსახურეთა თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს პრეზიდენტი; (11.07.2007 N5248)

დ) საქართველოს მთავრობის კანცელარიის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს პრემიერ-მინისტრი, ხოლო საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მოხელის თანამდებობრივ სარგოს და თანამდებობის დასახელებას — საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი;

დ<sup>1</sup>) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების წევრთა თანამდებობრივი სარგოების განაკვეთები დგინდება შესაბამისი ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობით; (10.11.2006 N3653)

ე) საქართველოს სამინისტროს და სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულებების მოხელეთა და დამხმარე მოსამსახურეთა თანამდებო-

ბრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს შესაბამისი სამინისტროს ხელმძღვანელი;

ვ) საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო;

ზ) საქართველოს უზენაესი სასამართლოს აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს უზენაესი სასამართლო;

თ) საქართველოს საერთო სასამართლოს (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გარდა) აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო;

ი) საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრის თანამდებობრივ სარგოს, აგრეთვე საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებსა და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო; (19.06.2007 N4954)

კ) საქართველოს პროკურატურის სისტემის მოხელის, შტატგარეშე და დამხმარე მოსამსახურეთა თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს გენერალური პროკურორი;

ლ) საქართველოს კონტროლის პალატის სისტემის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე;

მ) საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს სახალხო დამცველი;

ნ) საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია;

ო) საქართველოს ეროვნული ბანკის აპარატის მოხელის და დამხმარე მოსამსახურის თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს განსაზღვრავს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი;

პ) ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მოსამსახურეთა თანამდებობრივ სარგოებს და თანამდებობათა დასახელებებს ამტკიცებს ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო — საკრებულო;

ჟ) სხვა სახელმწიფო მოსამსახურეთა თანამდებობრივ სარგოებს განსაზღვრავს საქართველოს პრეზიდენტი.

## **მუხლი 10. სახაზინო (საბიუჯეტო) დანესებულებების მოსამსახურეთა შტატების დამტკიცება**

1. საქართველოს პარლამენტის აპარატის სტრუქტურა და მოსამსახურეთა შტატები მტკიცდება საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის შესაბამისად.

2. საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის, საქართველოს მთავრობის კანცელარიის, საქართველოს სამინისტროების, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს აპარატის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს აპარატის, საქართველოს კონტროლის პალატის სისტემის, საქართველოს ეროვნული ბანკის აპარატის, საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მოსამსახურეთა საშტატო ნუსხას ამტკიცებს შესაბამისი დანესებულების ხელმძღვანელი, ხოლო საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მოსამსახურეთა საშტატო ნუსხას — საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი. (28.04.2006 N 2945)

3. საქართველოს საერთო სასამართლოებისა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გარდა) და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს აპარატების მოსამსახურეთა საშტატო ნუსხას და სტრუქტურას ამტკიცებს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო. (19.06.2007 N4954)

4. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების დანესებულებათა სფეროში მოქმედი სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულებების მოსამსახურეთა საშტატო ნუსხას ამტკიცებს შესაბამისი დანესებულების ხელმძღვანელი. (28.04.2006 N 2945)

5. ადგილობრივი თვითმმართველობის სახაზინო (საბიუჯეტო) დანესებულების მოსამსახურეთა შტატებს ამ დანესებულების დებულების საფუძველზე ამტკიცებს შესაბამისი დანესებულების ხელმძღვანელი, თუ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

## **მუხლი 11. საჯარო მოსამსახურეები, რომლებზეც არ ვრცელდება ამ კანონის მოქმედება**

1. ამ კანონის მოქმედება, გარდა ამ მუხლის 1<sup>1</sup> პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევებისა, არ ვრცელდება სახელმწიფო-პოლიტიკურ თანამდებობის პირებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის საკრებულოს წევრებზე. (29.12.2004 N 861)

1<sup>1</sup>. ადგილობრივი თვითმმართველობის საკრებულოს წევრებზე ვრცელდება ამ კანონის პირველი — მე-6, მე-9, მე-10, 39-ე, 66-ე, 121-ე და 126-ე მუხლები. სახელმწიფო-პოლიტიკურ თანამდებობის პირებზე, გარდა ამ პუნქტით გათვალისწინებული მუხლებისა, ვრცელდება ამ კანონის 71-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული დებულებები. (29.12.2004 N 861)

2. ამ კანონის მოქმედება ამ პუნქტში ჩამოთვლილ მოსამსახურეებზე ვრცელდება მხოლოდ იმ შემთხვევებში, თუ საქართველოს კონსტიტუციით, სპეციალური კანონმდებლობით ან მათ საფუძველზე სხვა რამ არ არის დადგენილი. ეს მოსამსახურეები არიან:

ა) საქართველოს კონსტიტუციის, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონსტიტუციების საფუძველზე არჩეული, დანიშნული და დამტკიცებული თანამდებობის პირები; (10.11.2006 N3653)

ბ) მოსამართლეები;

გ) პროკურორები;

დ) პოლიციის თანამშრომლები;

ე) საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამისი სამსახურის მოსამსახურეები; (29.12.2006 N4260)

ვ) საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს თანამშრომლები;

ზ) საქართველოს დაზვერვის სახელმწიფო დეპარტამენტის მოსამსახურეები;

თ) სამხედრო მოსამსახურეები;

ი) დიპლომატიური სამსახურის თანამშრომლები.

კ) საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ეროვნული კომისიის წევრები.

ქ) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის თანამშრომლები; (11.07.2007 N5268 ამოქმედდეს ფასიანი ქაღალდების ეროვნული კომისიისა და დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის სალიკვიდაციო ღონისძიებების დასრულების შემდეგ)

ლ) ამოღებულია (25.05.2006 N3183)

3. ამ კანონის მოქმედება ვრცელდება პირველ და მე-2 პუნქტებში გაუთვალისწინებელ მოხელეებზე, თუ ამ კატეგორიის მოსამსახურეთა სტატუსის შესახებ საკანონმდებლო აქტებით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

## **მუხლი 12. საჯარო სამსახურის ენა**

სახელმწიფო სამსახური საქართველოში ხორციელდება ქართულ ენაზე, აფხაზეთში აგრეთვე აფხაზურ ენაზე. სამსახური ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებებში ხორციელდება "სახელმწიფო ენის შესახებ" საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 13. საჯარო სამსახურის ძირითადი პრინციპები**

საქართველოში საჯარო სამსახურის ძირითადი პრინციპებია:

ა) საქართველოს სახელმწიფოსა და ხალხის ერთგულება;

ბ) საქართველოს კონსტიტუციისა და კანონების უზენაესობის დაცვა მოსამსახურეთა მიერ თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების განხორციელებისას;

გ) ადამიანისა და მოქალაქის უფლებების, თავისუფლებების და ღირსების პატივისცემა;

დ) საქართველოს მოქალაქეთათვის საჯარო სამსახურის თანაბარი

ხელმისაწვდომობა მათი უნარისა და პროფესიული მომზადების შესაბამისად;

- ე) მოსამსახურეთა პროფესიონალიზმი და კომპეტენტიურობა;
- ვ) საქვეყნობა;
- ზ) საჯარო სამსახურის უპარტიოობა და საერო ხასიათი;
- თ) მოსამსახურეთა კადრების სტაბილურობა;
- ი) მოსამსახურის ეკონომიკური, სოციალური და სამართლებრივი დაცვა.

#### **მუხლი 14. შრომის კანონმდებლობის მოქმედება მოსამსახურეზე**

1. საქართველოს შრომის კანონმდებლობა მოხელეებსა და დამხმარე მოსამსახურეებზე ვრცელდება ამ კანონით განსაზღვრულ თავისებურებათა გათვალისწინებით.

2. საჯარო სამსახურთან დაკავშირებული ის ურთიერთობა, რაც ამ კანონით არ წესრიგდება, რეგულირდება შესაბამისი კანონმდებლობით.

## **თავი II**

### **სამსახურში მიღება**

#### **მუხლი 15. სახელმწიფო მოხელისათვის დადგენილი ძირითადი მოთხოვნები**

სახელმწიფო მოხელედ შეიძლება მიღებულ იქნეს საქართველოს ქმედუნარიანი მოქალაქე, რომელსაც აქვს სათანადო ცოდნა და გამოცდილება, მიაღწია 21 წლის ასაკს და ფლობს საქართველოს სახელმწიფო ენას.

#### **მუხლი 16. ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელისათვის დადგენილი ძირითადი მოთხოვნები**

ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელედ შეიძლება მიღებულ იქნეს საქართველოს ქმედუნარიანი მოქალაქე, რომელმაც მიაღწია 18 წლის ასაკს, აქვს საშუალო განათლება მაინც და ფლობს საქართველოს სახელმწიფო ენას.

#### **მუხლი 17. პირი, რომელიც არ მიიღება საჯარო სამსახურში**

საჯარო სამსახურში არ მიიღება პირი, თუ იგი:

- ა) ნასამართლევია განზრახ ჩადენილი დანაშაულისათვის და მოხსნილი არა აქვს ნასამართლობა;
- ბ) იმყოფება წინასწარი გამოძიების ქვეშ ან პატიმრობაში;
- გ) სასამართლოს გადაწყვეტილებით ცნობილია ქმედუუნაროდ ან შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონედ;
- დ) სასამართლოს მიერ ჩამორთმეული აქვს შესაბამისი თანამდებობის დაკავების უფლება;
- ე) სამედიცინო დასკვნის თანახმად მისი ჯანმრთელობა არ აკმაყოფილებს მოცემული თანამდებობის დასაკავებლად აუცილებელ მოთხოვნებს;

ვ) თანამდებობის დაკავების შედეგად უშუალო სამსახურებრივი ზედამხედველობითუკავშირდება მშობელს, მეუღლეს, დას, ძმას, შვილს ან მეუღლის დას, ძმას, მშობლებს;

ზ) არის უცხო ქვეყნის მოქალაქეობის პრეტენდენტი, კანონით ან საერთაშორისო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გამონაკლისის გარდა.

### **მუხლი 18. სპეციალური მოთხოვნები**

1. სამსახურში შესვლისას, აგრეთვე შემდგომ ყოველწლიურად, მოსამსახურე (პრეტენდენტი) საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამის სამსახურს წარუდგენს თავისი და ოჯახის წევრების შემოსავლისა და ქონებრივი მდგომარეობის ამსახველ ცნობას — დეკლარაციას. (29.12.2006 N4260)

2. ქონებრივ მდგომარეობაში ამ კანონით იგულისხმება შენატანი ბანკში, ფასიანი ქაღალდები, სანარმოს დივიდენდები, მოძრავი და უძრავი ქონება, რომელიც იმყოფება ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნულ პირთა საკუთრებასა და თანასაკუთრებაში.

3. დეკლარაციის წარდგენის, შენახვისა და გამოყენების წესს განსაზღვრავს საქართველოს კანონმდებლობა.

4. სამსახურში მიღებისას აუცილებელია პირმა წარადგინოს სამედიცინო-ნარკოლოგიური შემოწმების ცნობა კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

5. მოსამსახურე, რომელიც რეგისტრირებულია კანდიდატად სახელმწიფო ხელისუფლების ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნებში, მოვალეა იხელმძღვანელოს საქართველოს საარჩევნო კანონმდებლობით.

### **მუხლი 19. დამატებითი მოთხოვნები სამსახურში მისაღებად**

1. სამსახურში მიღებასთან დაკავშირებული დამატებითი მოთხოვნები დგინდება კანონით ან მის საფუძველზე. დამატებითი საკვალიფიკაციო მოთხოვნები შეიძლება შემოიღოს დანესებულების ხელმძღვანელმა ან ზემდგომმა უფროსმა.

2. დანესებულების რეორგანიზაციისას, რომელსაც თან სდევს შტატების შემცირება, მოხელის კვალიფიკაციის დასადგენად დანესებულების ხელმძღვანელმა შეიძლება შემოიღოს დამატებითი საკვალიფიკაციო მოთხოვნები ნორმატიული აქტით.

3. საკვალიფიკაციო მოთხოვნები დგინდება „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, ნორმატიული აქტების მიღების (გამოცემის) უფლების მქონე შესაბამისი დანესებულების (მისი ხელმძღვანელის) ნორმატიული აქტით. (13.06.2000. N367)

### **მუხლი 20. მოხელეები, რომლებზედაც არ ვრცელდება ამ კანონის 21-ე-36-ე მუხლები**

ამ კანონის 21-ე-36-ე მუხლები არ ვრცელდება პარლამენტის მიერ თანამდებობაზე არჩეულ ან დანიშნულ პირებზე, აგრეთვე პრეზიდენტის მიერ თანამდებობაზე დანიშნულ პირებზე.



## **მუხლი 21. მოხელის სამსახურში მიღება**

მოხელე სამსახურში მიიღება თანამდებობაზე დანიშვნით ან არჩევით.

## **მუხლი 22. თანამდებობაზე დანიშვნის უფლება**

1. თანამდებობაზე პირის დანიშვნის უფლება აქვს შესაბამისი დანესებულების ხელმძღვანელს ან მის მიერ ამისათვის უფლებამოსილ მოხელეს.

2. თანამდებობა, რომელზეც მოხელის დანიშვნის უფლება აქვს დანესებულების ხელმძღვანელს, განისაზღვრება კანონმდებლობით.

## **მუხლი 23. სამსახურის ვადა**

1. მოხელე სამსახურში ვაკანტურ თანამდებობაზე მიიღება განუსაზღვრელი ვადით, გარდა ამ მუხლის მეორე პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

2. სამსახურში განსაზღვრული ვადით მიიღება:

ა) თანამდებობაზე დროებით არმყოფი მოხელის შემცვლელი - მოხელის სამსახურში გამოსვლამდე ან თანამდებობიდან განთავისუფლებამდე;

ბ) თანამდებობაზე კონკურსის წესით დასანიშნი მოხელის მოვალეობის შემსრულებელი - კონკურსის შედეგების მიხედვით მოხელის თანამდებობაზე დანიშვნამდე;

გ) საქართველოს პრეზიდენტის თანაშემწე და მრჩეველი (ექსპერტი), საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი, საქართველოს პრეზიდენტის სამდივნოს მოხელე — არა უმეტეს საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილების ვადით; (28.04.2006 N 2945)

გ<sup>1</sup>) საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფროსის სამდივნოს მოხელე — არა უმეტეს საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფროსის უფლებამოსილების ვადით; (28.04.2006 N 2945)

დ) პარლამენტის თავმჯდომარის, თავმჯდომარის მოადგილის, კომიტეტის თავმჯდომარის მრჩეველი და თანაშემწე, აგრეთვე პარლამენტის წევრის თანაშემწე - შესაბამისი უფლებამოსილების ვადით;

დ<sup>1</sup>) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების თავმჯდომარეთა, მათ მოადგილეთა, კომიტეტების თავმჯდომარეთა თანაშემწეები — შესაბამისი უფლებამოსილების ვადით; (10.11.2006 N3653)

ე) მინისტრის მოადგილე და საპარლამენტო მდივანი - არა უმეტეს მინისტრის უფლებამოსილების ვადით;

ვ) მინისტრის თანაშემწე და მრჩეველი - არა უმეტეს მინისტრის უფლებამოსილების ვადით;

ზ) შტატგარეშე მოსამსახურე - დავალების შესრულების ვადით;

თ) კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა მოსამსახურე.

3. თანამდებობაზე დროებით არმყოფი მოხელის თანამდებობიდან განთავისუფლების შემთხვევაში, გარდა პრეზიდენტის თანაშემწისა და

მრჩევლისა, შემცვლელს უფლება აქვს დაიკავოს აღნიშნული თანამდებობა, როგორც სამსახურში განუსაზღვრელი ვადით მიღებულმა მოხელემ.

4. დროებით არმყოფი მოხელის იმ თანამდებობიდან განთავისუფლების შემთხვევაში, რომელიც კონკურსის წესით უნდა შეივსოს, შემცვლელს უფლება აქვს დაიკავოს აღნიშნული თანამდებობა, როგორც ამ თანამდებობაზე კონკურსის წესით დანიშნული მოხელის მოვალეობის შემსრულებელმა.

#### **მუხლი 24. მოხელის გამოსაცდელი ვადა**

1. პირს, რომელსაც მოხელის სამსახურში მიღების უფლება აქვს, შეუძლია მოხელის თანამდებობაზე დანიშვნისას გამოიყენოს გამოსაცდელი ვადა არა უმეტეს 6 თვისა, გარდა ამ მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

2. გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში მოწმდება მოხელის პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობების და პირადი თვისებების შესაბამისობა დაკავებულ თანამდებობასთან. არადამაკმაყოფილებელი შედეგების შემთხვევაში მოხელე შეიძლება განთავისუფლდეს დაკავებული თანამდებობიდან გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში ამ კანონით დადგენილი წესით.

3. გამოსაცდელ ვადაში არ ითვლება დროებითი შრომისუუნარობის და სხვა საპატიო მიზეზის გამო გაცდენილი დრო. გამოსაცდელი ვადა ჩაითვლება შრომით სტაჟში.

4. გამოსაცდელი ვადა არ გამოიყენება:

- ა) პრეზიდენტის მიერ დანიშნული მოხელის მიმართ;
- ბ) პარლამენტის მიერ არჩეული ან დანიშნული მოხელის მიმართ;
- ბ<sup>1</sup>) პარლამენტის თავმჯდომარის მიერ დანიშნული მოხელის მიმართ; (23.12.2005 N 2470)
- ბ<sup>2</sup>) პრემიერ-მინისტრის მიერ დანიშნული მოხელის მიმართ; (23.12.2005 N 2470)
- ბ<sup>3</sup>) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების მიერ არჩეულ მოხელეთა მიმართ; (10.11.2006 N3653)

გ) თანამდებობაზე კონკურსის წესით დასანიშნი მოხელის მიმართ;

დ) სამსახურებრივი წინსვლისას თანამდებობის დაკავების შემთხვევაში;

ე) დროებით არმყოფი მოხელის შემცვლელად ან მოვალეობის შემსრულებლად დანიშვნისას..

#### **მუხლი 25. საჯარო სამსახურში მიღებისას წარსადგენი დოკუმენტები**

1. საჯარო სამსახურში მიღების მსურველმა ამ თანამდებობაზე დანიშვნის უფლების მქონე პირს უნდა წარუდგინოს:

- ა) წერილობითი განცხადება;
- ბ) ავტობიოგრაფია;

გ) ხელწერილი კანონით დადგენილ მოთხოვნებთან პირის შესაბამისობის შესახებ;

დ) განათლების ან შესაბამისი კვალიფიკაციის მონიშვნა;

ე) პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტი;

ვ) უკვე გაცემული შრომის ნიგნაკი;

ზ) ქონებრივი დეკლარაციის წარდგენის ცნობა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამისი სამსახურიდან; (29.12.2006 N4260)

თ) სამედიცინო-ნარკოლოგიური შემოწმების ცნობა;

ი) სამედიცინო დასკვნა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ;

კ) კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა დოკუმენტები.

2. ამ დოკუმენტების წარუდგენლობა შეიძლება გახდეს პირის სამსახურში მიღებაზე უარის საფუძველი.

### **მუხლი 26. თანამდებობაზე დანიშვნის გაფორმება**

1. თანამდებობაზე დანიშვნა ფორმდება ბრძანებით, განკარგულებით ან დადგენილებით.

2. ბრძანება ან განკარგულება უნდა პასუხობდეს ამ აქტისათვის ნაყენებულ მოთხოვნებს და შეიცავდეს შემდეგ მონაცემებს:

ა) თანამდებობაზე დასანიშნი პირის სახელი და გვარი;

ბ) იმ დანესებულების დასახელება, რომელშიც პირი თანამდებობაზე ინიშნება;

გ) თანამდებობის დასახელება, თანამდებობრივი სარგოს განაკვეთი და დანამატები;

დ) თანამდებობაზე დანიშვნის თარიღი;

ე) სამსახურის ვადა - თუ პირი სამსახურში მიღებულია განსაზღვრული ვადით;

ვ) გამოსაცდელი ვადის ხანგრძლივობა - თუ გამოსაცდელი ვადა გამოიყენება.

### **მუხლი 27. თანამდებობაზე დანიშვნის გაუქმება**

1. თანამდებობაზე დანიშვნის უფლების მქონე პირს შეუძლია ბრძანების ან განკარგულების გაუქმება, თუ:

ა) თანამდებობაზე დანიშნულმა პირმა თანამდებობრივ უფლებამოსილებათა განხორციელების დაწყებამდე წარმოადგინა შესაბამისი განცხადება;

ბ) თანამდებობრივ უფლებამოსილებათა განხორციელების დაწყებამდე გამოვლინდა გარემოებები, რომლებიც ამ კანონის მიხედვით გამორიცხავენ თანამდებობაზე დანიშვნას.

2. პირი, რომლის დანიშვნაც გაუქმდა, ვალდებულია დააბრუნოს ყველაფერი, რაც მან მიიღო თანამდებობაზე დანიშვნით.

### **მუხლი 28. მოსამსახურის ფიცი**

1. პირი, რომელიც პირველად იქნა მიღებული სამსახურში, დამნიშვნელ მოხელეს წარუდგენს შემდეგი შინაარსის ფიცს:

“შეგნებული მაქვს რა საჯარო სამსახურში ჩემზე დაკისრებული უდიდესი პასუხისმგებლობა, ვაცხადებ, ერთგულად ვემსახურო საქართველოს სახელმწიფოს და მის ხალხს, დავიცვა კონსტიტუცია და კანონები, პატივი ვცე სახელმწიფოს ინტერესებს და ავტორიტეტს, მოქალაქეთა უფლებებსა და თავისუფლებებს, კეთილსინდისიერად აღვასრულო ჩემი მოვალეობანი”.

2. დამნიშვნელი თანამდებობის პირი ხელს აწერს ფიცის ტექსტს, რომელიც შემდგომ ინახება მოხელის პირად საქმესთან ერთად.

### **მუხლი 29. თანამდებობაზე დანიშვნა კონკურსის წესით**

1. პირი თანამდებობაზე შეიძლება დაინიშნოს კონკურსის შედეგების გათვალისწინებით.

2. სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულების ხელმძღვანელის გადაწყვეტილებით ამ დაწესებულებაში გარკვეული თანამდებობის დასაკავებლად შეიძლება გამოცხადდეს კონკურსი, გარდა 30-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

3. კონკურსის ჩატარების წესი განისაზღვრება საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით. (28.04.2006 N 2945)

### **მუხლი 30. თანამდებობაზე უკონკურსოდ დანიშვნა**

თანამდებობაზე უკონკურსოდ შეიძლება დაინიშნონ:

ა) საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მიერ თანამდებობაზე დასანიშნი ან ასარჩევი მოხელები; (14.04.2006 N 2884)

ა<sup>1</sup>) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების მიერ ასარჩევი მოხელები; (10.11.2006 N 3653)

ბ) მინისტრის მოადგილეები, თანაშემწეები და მრჩეველები;

გ) თანამდებობაზე დროებით შემცვლელეები;

დ) დროებით მოვალეობის შემსრულებლები იმ ვაკანტურ თანამდებობაზე, რომელიც კონკურსის წესით უნდა შეივსოს;

ე) სამსახურებრივი დანიშნულების შემთხვევაში;

ვ) რეზერვში ჩარიცხული პირები.

### **მუხლი 31. კონკურსის გამოცხადება**

1. საჯარო კონკურსს მოხელის ვაკანტური თანამდებობის დასაკავებლად ამ თანამდებობაზე დანიშვნის უფლების მქონე პირის წინადადებით გაზუთ “საქართველოს რესპუბლიკაში” ან სხვა ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში აცხადებს სახელმწიფო სამსახურის ბიუროს უფროსი ან ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოს ხელმძღვანელი შესაბამის ბეჭდვით ორგანოში; ამასთან, კანდიდატებს განცხადების შესატანად ეძლევათ ორკვირიანი ვადა შეტყობინების გამოქვეყნების დღიდან.

2. შეტყობინება კონკურსის შესახებ უნდა შეიცავდეს შემდეგ მონაცემებს მაინც:

ა) სახაზინო (საბიუჯეტო) დაწესებულების და კონკურსის წესით შესაესები თანამდებობის დასახელება;

ბ) კანდიდატისათვის წაყენებული მოთხოვნები;

გ) თანამდებობრივი სარგოს ოდენობა;

დ) განცხადებისა და სხვა აუცილებელი დოკუმენტების წარდგენის ვადა;

ე) საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის მისამართი.

3. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის სხდომა ტარდება არა უადრეს სამი კვირისა კონკურსის შესახებ შეტყობინების გამოქვეყნების დღიდან.

### **მუხლი 32. საბუთების წარდგენა კონკურსში მონაწილეობისათვის**

კონკურსში მონაწილეობის მისაღებად განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს ამ კანონის 25-ე მუხლის პირველი პუნქტის "ბ", "დ" და "ვ" ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დოკუმენტები, რომლებიც უნდა შეივსოს საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის სახელზე.

### **მუხლი 33. კონკურსის მონაწილის შეფასება**

საკონკურსო-საატესტაციო კომისია აფასებს კანდიდატის შესაბამისობას ვაკანტური თანამდებობის დასაკავებლად დადგენილ მოთხოვნებთან, აუცილებლობის შემთხვევაში ისმენს აღნიშნულ თანამდებობაზე დანიშვნის უფლების მქონე პირის აზრს და გამოაქვს თავისი გადაწყვეტილება კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

### **მუხლი 34. კონკურსის შედეგები**

1. საკონკურსო-საატესტაციო კომისია ვაკანტურ თანამდებობაზე დასანიშნად წამოაყენებს ერთ-ერთ კანდიდატს ან უარს აცხადებს კანდიდატის წამოყენებაზე.

2. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის თავმჯდომარე, მისი არყოფნის შემთხვევაში კი კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე ან კომისიის სხვა უფლებამოსილი წევრი, გადაწყვეტილების გამოტანიდან არა უგვიანეს 5 დღისა წერილობით აცნობებს ყოველ კანდიდატს მის მიმართ გამოტანილ გადაწყვეტილებას, ვაკანტურ თანამდებობაზე დანიშვნის უფლების მქონე პირს კი — კომისიის მიერ კანდიდატის წამოყენების ან კანდიდატის წამოყენებაზე უარის თქმის შესახებ. (28.04.2006 N 2945)

### **მუხლი 35. წამოყენებული კანდიდატის თანამდებობაზე დანიშვნა ან მისი რეზერვში ჩარიცხვა**

1. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის მიერ თანამდებობაზე დასანიშნად წამოყენებული კანდიდატი ინიშნება თანამდებობაზე, თუ იგი კომისიის გადაწყვეტილების მიღებიდან 2 კვირის განმავლობაში თანამდებობაზე მისი დანიშვნის უფლების მქონე პირს წარუდგენს ამ კანონის 25-ე მუხლის პირველ პუნქტში ჩამოთვლილ დოკუმენტებს და საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის გადაწყვეტილებას.

2. თანამდებობაზე დანიშვნისას საჭიროა ამ კანონის 26-ე მუხლის მოთხოვნათა შესრულება.

3. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის მიერ თანამდებობაზე დასანიშნად წამოყენებული კანდიდატი, რომელიც მისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო არ დაინიშნათანამდებობაზე, თუ მოისურვებს, ჩაირიცხება მოხელეთა რეზერვში ამ კანონით გათვალისწინებული წესით.

### **მუხლი 36. ჩაშლილი კონკურსი**

კონკურსი ითვლება ჩაშლილად, თუ მასში მონაწილეობის მისაღებად არ იქნა წარდგენილი არც ერთი განცხადება, აგრეთვე იმ შემთხვევაში, თუ საკონკურსო-საატესტაციო კომისია უარს განაცხადებს თანამდებობაზე დასანიშნად კანდიდატის წამოყენებაზე.

## **თავი III**

### **მოსამსახურის უფლებები და გარანტიები**

#### **მუხლი 37. შრომითი გასამრჯელო (ხელფასი) (23.12.2005 N 2470)**

1. ამ კანონის მე-9 მუხლის საფუძველზე მოსამსახურეს უფლება აქვს სამსახურში მიღების დღიდან სამსახურიდან განთავისუფლების დღემდე მიიღოს შრომითი გასამრჯელო (ხელფასი). მოსამსახურის შრომითი გასამრჯელო (ხელფასი) მოიცავს თანამდებობრივ სარგოს, პრემიას და კანონით გათვალისწინებულ დანამატებს. დანამატების გაცემა უნდა განხორციელდეს მხარჯავი დანესებულებებისათვის ბიუჯეტის კანონით დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში.

2. სახელმწიფო დანესებულების ხელმძღვანელს უფლება აქვს მოხელეს ზეგანაკვეთური მუშაობისა და განსაკუთრებით საპასუხისმგებლო ფუნქციური დატვირთვის გათვალისწინებით, ყოველწლიურად შრომის ანაზღაურების ფონდში წარმოქმნილი ეკონომიის ფარგლებში, დადგენილი წესით, საფინანსო წლის განმავლობაში დაუნესოს სხვა დანამატები.

3. ამ მუხლით გათვალისწინებული დანამატი მოსამსახურეს საერთოდ არ ეძლევა ან შეიძლება შეუმცირდეს მის მიმართ დისციპლინური პასუხისმგებლობის მოქმედების პერიოდში.

4. მოსამსახურეთა შრომითი გასამრჯელოს (ხელფასის) ფონდის ფორმირების წყაროა შესაბამისი ბიუჯეტი. საბიუჯეტო ასიგნებათა შემცირება არ შეიძლება იყოს მოსამსახურეთა შრომითი გასამრჯელოს (ხელფასის) და ამ კანონით გათვალისწინებული სხვა გარანტიების დაფინანსების შემცირების საფუძველი.

#### **მუხლი 38. სამსახურებრივი მივლინების ხარჯების ანაზღაურება**

1. მოსამსახურეს აქვს მისთვის სამსახურებრივი მივლინების ხარჯების ანაზღაურების უფლება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესითა და ოდენობით.

2. სამსახურებრივი მივლინების პერიოდში მოსამსახურეს უნარჩუნდება მოხელისან დამხმარე მოსამსახურის დაკავებული თანამდებობა და შესაბამისი შრომითი გასამრჯელო (ხელფასი, დანამატი).

### **მუხლი 39. უცხოეთში გრძელვადიანი მივლინება**

1. უცხოეთში გრძელვადიან მივლინებად ითვლება მოსამსახურის გაგზავნა უცხო სახელმწიფოში ერთ თვეზე მეტი ვადით.

2. უცხო სახელმწიფოში გრძელვადიან მივლინებაში მოსამსახურის გაგზავნის წესი, მისი სამივლინებო ხარჯების ანაზღაურების და კომპენსაციის ოდენობა და პირობები, აგრეთვე ამასთან დაკავშირებული სხვა სოციალური გარანტიები განისაზღვრება მოქმედი კანონმდებლობით.

3. სხვა სახელმწიფოში საქართველოს დიპლომატიურ წარმომადგენლობასა და საკონსულო დაწესებულებაში როტაციის წესით სამუშაო მივლინებაში მოსამსახურის წარგზავნის წესი, მისი სამივლინებო და სხვა სახის ხარჯების ანაზღაურებისა და კომპენსაციის ოდენობა და პირობები, აგრეთვე მასთან დაკავშირებული სხვა სოციალური გარანტიები განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით. (25.06.99 N2189 საკანონმდებლო მაცნე N29(36))

### **მუხლი 39<sup>1</sup>. სამსახურებრივი მივლინების ხარჯების ანაზღაურება (17.06.2005 N 1710)**

1. მოსამსახურეთათვის სამსახურებრივი მივლინების ხარჯების ანაზღაურების წესს ადგენს საქართველოს პრეზიდენტი.

2. საქართველოს პარლამენტის წევრთათვის და პარლამენტის აპარატის საჯარო მოსამსახურეთათვის სამსახურებრივი მივლინების ხარჯების ანაზღაურების წესს ადგენს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე.

### **მუხლი 40. სამუშაო დრო და დასვენების დრო**

1. მოსამსახურის სამუშაო დრო წარმოადგენს კალენდარული დროის ნაწილს, რომლისგანმავლობაშიც იგი ვალდებულია განახორციელოს თავისი სამსახურებრივი უფლება მოვალეობანი.

2. მოსამსახურე მუშაობს 5 დღიანი სამუშაო კვირით, სამუშაო დროის ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს 40 საათს კვირაში.

3. მოსამსახურის დასვენების დრო დგინდება შრომის კანონმდებლობის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

### **მუხლი 41. მოსამსახურის შვებულება (23.12.2005 N 2470)**

1. მოსამსახურეთათვის დგინდება ყოველწლიური ანაზღაურებადი შვებულება 30 კალენდარული დღის ოდენობით.

2. მოსამსახურეს შეიძლება მიეცეს შვებულება ანაზღაურების გარეშე არა უმეტეს 1 წლისა, კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

3. მოსამსახურეს შეუძლია გამოიყენოს ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული შვებულება ნაწილ-ნაწილ.

**მუხლი 41'. ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულება, დახმარება და კომპენსაცია (23.06.2006 N 3402)**

1. მოსამსახურეს ორსულობისა და მშობიარობის გამო ეძლევა ანაზღაურებადი შვებულება 126 კალენდარული დღის, ხოლო მშობიარობის გართულების ან ტყუპის შობის შემთხვევაში — 140 კალენდარული დღის ოდენობით. მოსამსახურეს ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულებასთან დაკავშირებით ეძლევა კანონმდებლობით დადგენილი დახმარება.

2. მოსამსახურეს ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულებასთან დაკავშირებით, კანონმდებლობით დადგენილ დახმარებასთან ერთად, მის მიერ შვებულების პერიოდში მისაღები შრომითი გასამრჯელოს სრულ ოდენობამდე შესავსებად ეძლევა კომპენსაცია.

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული შვებულება მოსამსახურეს თავისი შეხედულებისამებრ შეუძლია გადაანაწილოს ორსულობისა და მშობიარობის შემდგომ პერიოდებზე.

4. ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულების პერიოდში ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ კომპენსაციას ანაზღაურებს დანესებულება სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ საქართველოს კანონით მისთვის გამოყოფილი ასიგნებიდან.

5. მოსამსახურეს ორსულობის პერიოდში ჩატარებული სამედიცინო გამოკვლევების გამო გაცდენილი სამუშაო საათები ჩაეთვლება საპატიოდ გამოკვლევების ჩატარების დამადასტურებელი დოკუმენტაციის წარმოდგენის შემთხვევაში და შეუნარჩუნდება ხელფასი. (19.03.2008 N 5946)

**მუხლი 42. ამოღებულია (23.12.2005 N 2492)**

**მუხლი 43. სხვა თანამდებობაზე გადაყვანა ან თანამდებობრივად გაუთვალისწინებელი დავალების მიცემა**

სხვა თანამდებობაზე ან სხვა ადგილმდებარეობის სამუშაოზე მოხელის გადაყვანა, აგრეთვე მისთვის დაკავებული თანამდებობით გაუთვალისწინებელი დავალების დაკისრება დასაშვებია მხოლოდ მოხელის თანხმობით. გამონაკლისს წარმოადგენს ამ კანონის 53-ე, 54-ე და 57-ე მუხლებით გათვალისწინებული შემთხვევები.

**მუხლი 44. შრომის ანაზღაურება მოხელის უკანონოდ გადაყვანის შემთხვევაში**

მოხელეს უფლება აქვს მიიღოს შრომითი გასამრჯელო მისი უკანონოდ გადაყვანის მთელი პერიოდისათვის, თუ მას ამ დროის მანძილზე ეკრძალებოდა ძველი სამუშაოს შესრულება და მან ამის თაობაზე წერილობით აცნობა უკანონო აქტის გამომცემ პირს თუ დანესებულებას.

**მუხლი 45. მოხელის გადაყვანა ჯამრთელობის მდგომარეობის გამო**

მოხელეს, რომლის ჯანმრთელობა სამედიცინო დასკვნის საფუძველზე წინააღმდეგ ნაჩვენებია დაკავებულ თანამდებობაზე სამსახურის



გაგრძელებასთან, უფლება ეძლევა იმავე დანესებულებაში მიიღოს მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესაბამისი თანამდებობა, გარდა კონკურსის წესით შესავსები თანამდებობისა. თუ აღნიშნულ დანესებულებაში არ არის მოხელის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესაბამისი თანამდებობა ან თუ მოხელე ვერ აკმაყოფილებს სხვა მოთხოვნებს, იგი თავისუფლდება დაკავებული თანამდებობიდან დადგენილი წესის მიხედვით.

#### **მუხლი 46. მოხელის სამსახურებრივი პირობების დროებით შემსუბუქება და მისი დროებით გადაყვანა**

1. სამედიცინო დასკვნის საფუძველზე მოხელეს უფლება აქვს მოითხოვოს სამსახურებრივი პირობების დროებით შემსუბუქება ან მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესაბამისი თანამდებობაზე დროებით გადაყვანა, გარდა კონკურსის წესით დასაკავებელი თანამდებობისა. მოხელეს ეძლევა ახალი თანამდებობის შესაბამისი თანამდებობრივი სარგო, თუ იგი აღემატება ძველი თანამდებობრივი სარგოს ოდენობას. თუ ახალი თანამდებობის შესაბამისი თანამდებობრივი სარგო ძველ თანამდებობრივ სარგოზე ნაკლებია, მოხელეს უნარჩუნდება ძველი სარგო.

2. მოხელისათვის სამსახურებრივი პირობების შემსუბუქების და მისი შესაბამისი გადაყვანის შეუძლებლობის შემთხვევაში, სამედიცინო დასკვნაში მითითებული ვადის გათვალისწინებით მოხელე თავისუფლდება თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების შესრულებისაგან, მაგრამ არა უმეტეს 3 თვისა.

3. ამ მუხლის მოთხოვნები ვრცელდება ფეხმძიმე ქალებზე ფეხმძიმობის პერიოდში.

#### **მუხლი 47. ამოღებულია (23.12.2005 N 2470)**

**მუხლი 48. სასწავლო შვებულება კვალიფიკაციის ასამაღლებლად**  
სახელმწიფო მოსამსახურეს 5 წელიწადში ერთხელ თანამდებობრივი სარგოს შენარჩუნებით ეძლევა სასწავლო შვებულება 3 თვემდე ვადით კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით.

#### **მუხლი 49. დახმარება საჯარო მოსამსახურის დალუპვისას ან დაინვალიდებისას (22.06.2006 N 5030)**

1. სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებასთან დაკავშირებით მოსამსახურეზე თავდასხმის შედეგად მისი დალუპვის შემთხვევაში დალუპულის ოჯახს ეძლევა ერთჯერადი დახმარება 10 000 ლარის ოდენობით.

2. მოსამსახურეს, რომელმაც სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებასთან დაკავშირებით თავდასხმის შედეგად მიიღო სხეულის დაზიანება, რის შედეგადაც ცნობილი იქნა შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირად ან დასახიჩრდა, ეძლევა ერთჯერადი დახმარება არა უმეტეს 5 000 ლარისა.

## **მუხლი 50. სამსახურში ყოფნის ზღვრული ასაკი და მოსამსახურის საპენსიო უზრუნველყოფა**

1. სამსახურში ყოფნის ზღვრული ასაკი განისაზღვრება 65 წლით. მოსამსახურე პენსიაში გადის კანონმდებლობით დადგენილი წესით. (23.07.2003 N 2569)

2. ამოღებულია (23.12.2005 N 2464)

3. ამოღებულია (23.12.2005 N 2464)

## **მუხლი 51. მოსამსახურის სხვა უფლებები და გარანტიები**

1. მოსამსახურეს აქვს შემდეგი უფლებები და გარანტიები:

ა) თავისი კომპეტენციის ფარგლებში განიხილოს საკითხი და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილება, დადგენილი წესით მოითხოვოს და მიიღოს ინფორმაცია თანამდებობრივი უფლებამოსილების განსახორციელებლად;

ბ) მიიღოს თანამდებობრივი ფუნქციების შესასრულებლად საჭირო ორგანიზაციულ ტექნიკური საშუალებები და პირობები;

გ) მოითხოვოს სამსახურებრივი გამოძიება თავისი პატივისა და ღირსების შემლახავი ცნობების გაბათილების მიზნით;

დ) გაერთიანდეს პროფესიულ კავშირებში და სამსახურისაგან თავისუფალ დროს მონაწილეობდეს მათ საქმიანობაში.

2. საქართველოს კანონმდებლობით მოსამსახურეთათვის შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს როგორც სხვა დამატებითი უფლებები და გარანტიები, ისე შესაბამისი გამონაკლისი.

## **თავი IV**

### **სამსახურებრივი მოვალეობანი**

#### **მუხლი 52. სამსახურებრივ მოვალეობათა შესრულება და სამართლებრივი აქტების დაცვის ვალდებულება**

1. მოსამსახურე ვალდებულია შეასრულოს თავისი სამსახურებრივი მოვალეობანი, რომელიც განსაზღვრულია ამ კანონით, სხვა კანონებით, თანამდებობრივი ინსტრუქციებით და სხვა სამართლებრივი აქტებით.

2. მოსამსახურე ვალდებულია სპეციალური მითითებების გარეშე დაიცვას ის სამართლებრივი აქტები, რომლებიც სამსახურს ეხება და მის სამსახურებრივ ადგილს უკავშირდება, გარდა იმ შემთხვევებისა, რომლებიც მითითებულია 55-ე და 56-ე მუხლების პირველ პუნქტებში.

#### **მუხლი 53. იმ განკარგულებათა შესრულება, რომლებიც არ უკავშირდება სამსახურის ადგილს**

1. მოსამსახურე ვალდებულია შეასრულოს პირადი უფროსის ან დანესებულების ხელმძღვანელის ერთჯერადი უშუალო განკარგულება სამსახურებრივ საკითხებზე, რომელთა შესრულების მოვალეობა არ უკავშირდება სამსახურის ადგილს, გარდა ამ კანონის 55-ე და 56-ე მუხლების პირველი პუნქტებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. და ნესებულების

ხელმძღვანელის განკარგულების შესახებ მოსამსახურემ უნდა აცნობოს თავის პირად უფროსს.

2. თუ ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული განკარგულების შესრულებამ შეიძლება გამოიწვიოს გარკვეული წინააღმდეგობა მოსამსახურის მიერ თავისსამსახურებრივ მოვალეობათა შესრულებაში, იგი ვალდებულია ეს მოახსენოს განკარგულების გამცემს და განკარგულების განმეორების შემთხვევაში აღასრულოს იგი.

#### **მუხლი 54. იმ დავალების შესრულება, რომელიც არ შედის სამსახურებრივ მოვალეობათა რიცხვში**

1. მოსამსახურემ უნდა შეასრულოს დანესებულების ხელმძღვანელის დავალება, რომელიც არ შედის სამსახურებრივ მოვალეობათა რიცხვში, თუ ამის გაკეთება აუცილებელია ამ დანესებულებაში სტიქიური უბედურებისა და უბედური შემთხვევის დროულად ასაცილებლად, ქონების დაღუპვისა და გაფუჭებისაგან გადასარჩენად, გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ ასეთი დავალების შესრულება წინააღმდეგ ნაჩვენებია მოსამსახურის ჯანმრთელობის მდგომარეობისათვის ან აშკარად აღემატება მის შესაძლებლობებს.

2. მოსამსახურეს, რომელიც დროებით თავისუფლდება სამსახურებრივ მოვალეობათა შესრულებისაგან ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე, უნარჩუნდება ძველი თანამდებობრივი სარგო.

#### **მუხლი 55. განკარგულებები, რომელთა გაცემაც არ შეიძლება**

1. აკრძალულია განკარგულების გაცემა, თუ იგი:

ა) ეწინააღმდეგება კანონმდებლობას;

ბ) სცილდება განკარგულების გამცემის უფლებამოსილების ფარგლებს;

გ) თხოულობს ისეთ ქმედებათა შესრულებას, რისი უფლებაც განკარგულების მიმღებს არ გააჩნია.

2. განკარგულების კანონიერებასთან დაკავშირებით წარმოშობილი ეჭვის თაობაზე მოსამსახურემ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს განკარგულების გამცემს და ზემდგომ უფროსს. განკარგულების წერილობითი ფორმით განმეორებისას იგი უნდა შესრულდეს, გარდა ამ კანონის 56-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

#### **მუხლი 56. უარის საფუძველი იმ დავალების შესრულებაზე, რომელიც არ უკავშირდება სამსახურის ადგილს**

1. მოსამსახურეს შეუძლია უარი განაცხადოს ამ კანონის 53-ე და 54-ე მუხლების პირველი პუნქტებით და 55-ე მუხლის მეორე პუნქტით გათვალისწინებულ დავალებათა შესრულებაზე, თუ მათი შესრულება:

ა) მიმართული იქნებოდა მისი მეუღლის, მშობლის, ძმის, დის, შვილის ან სხვა ახლობელ ადამიანთა წინააღმდეგ;

ბ) წინააღმდეგ ნაჩვენებია მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობისათვის;

გ) არ იძლევა ბავშვთა აღზრდისათვის დანესებული შეღავათებით სარგებლობის საშუალებას;

დ) მოითხოვს უფრო მაღალ კვალიფიკაციასა და სხვა პროფესიულ მომზადებას, ვიდრე მას აქვს.

2. დავალების შესრულებაზე უარის შემთხვევაში მოსამსახურემ დავალების მიმცემს უნდა გააცნოს ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოება.

### **მუხლი 57. სამსახურში არმყოფი მოხელის მოვალეობათა შესრულება**

1. პირს, რომელსაც აქვს თანამდებობაზე დანიშვნის უფლება, დროებით არმყოფი მოხელის შეცვლის ან ვაკანტური თანამდებობის დასაკავებლად გადაუდებელ შემთხვევებში, როდესაც მოხელის არყოფნა გამოიწვევდა დანესებულების ნორმალური საქმიანობის გართულებას, შეუძლია:

ა) გადაუნაწილოს არმყოფი მოხელის მოვალეობანი სხვა მოხელეებს მათი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებისაგან განთავისუფლების გარეშე;

ბ) დააკისროს არმყოფი მოხელის მოვალეობანი სხვა მოხელეს და ეს უკანასკნელი გაათავისუფლოს თავისი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულებისაგან.

2. მოხელეს შეუძლია უარი განაცხადოს ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ მოვალეობათა დროებით შესრულებაზე, თუ მათი შესრულება წინააღმდეგ ნაჩვენებია მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობისათვის ან ეს მოითხოვს უფრო მაღალ კვალიფიკაციასა და სხვა პროფესიულ მომზადებას, ვიდრე მას აქვს.

3. მოხელეს შეუძლია ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე ამავე დანესებულებაში შეასრულოს არმყოფი მოხელის მოვალეობა არა უმეტეს 1 თვისა კალენდარული წლის განმავლობაში. არმყოფი მოხელის მოვალეობის შესრულება 1 თვეზე მეტი ვადით შეიძლება იმ მოხელის თანხმობით, რომელმაც უნდა შეასრულოს ეს მოვალეობა. (23.12.2005 N 2470)

4. მოხელეებს, რომლებიც ამ მუხლის პირველი პუნქტის "ა" ქვეპუნქტის საფუძველზე ცვლიან მოხელეს, თავიანთი ხელფასის გარდა ეძლევათ დანამატი არმყოფი მოხელის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით.

5. მოხელეს, რომელიც ამ მუხლის პირველი პუნქტის "ბ" ქვეპუნქტის საფუძველზე ცვლის არმყოფ მოხელეს, ეძლევა არმყოფი მოხელის თანამდებობრივი სარგო, თუ უკანასკნელი აღემატება მის თანამდებობრივ სარგოს; თუ არმყოფი მოხელის თანამდებობრივი სარგო ნაკლებია შემცველის თანამდებობრივ სარგოზე, მაშინ შემცველ მოხელეს უნარჩუნდება თავისი სარგო.

### **მუხლი 58. საქმისწარმოების და ქონების გადაცემა**

1. მოსამსახურე მოვალეა შვებულებაში გასვლამდე, აგრეთვე თანამდებობიდან განთავისუფლებამდე სამსახურთან დაკავშირებით მისთვის მინდობილი ქონების დასაბრუნებლად მიმართოს ამისათვის დანიშნულ პირს, რომელიც ვალდებულია ჩაიბაროს საქმისწარმოება და ქონება.

2. მოსამსახურის მოვალეობა და პასუხისმგებლობა ამ ქონების დაბრუნებასთან და ჩაბარებასთან დაკავშირებით განისაზღვრება მოქმედი კანონმდებლობით.

### **მუხლი 59. საიდუმლოს დაცვა**

კანონმდებლობის შესაბამისად მოსამსახურე ვალდებულია, როგორც სამსახურებრივი ურთიერთობისას, ისე სამსახურიდან განთავისუფლების შემდეგ არ გაავრცელოს სახე ლმწიფო და კომერციული საიდუმლოება, სხვა პირთა ოჯახურ და პირად ცხოვრებასთან დაკავშირებული, აგრეთვე სხვა ინფორმაცია, რაც მისთვის ცნობილი გახდა სამსახურებრივ მოვალეობათა შესრულებასთან დაკავშირებით.

### **მუხლი 60. სამენარმეო საქმიანობის შეზღუდვა**

მოსამსახურე არ უნდა იყოს სამენარმეო საქმიანობის სუბიექტის მუდმივმოქმედი ხელმძღვანელი, საკონტროლო, სამეთვალყურეო და სარევიზიო ორგანოს წევრი.

### **მუხლი 61. პარტიული საქმიანობის შეზღუდვა**

სახელმწიფო მოსამსახურეს არ აქვს უფლება თავისი სამსახურებრივი მდგომარეობა გამოიყენოს პარტიული საქმიანობისათვის.

### **მუხლი 62. სამსახურებრივ ზედამხედველობასთან დაკავშირებული შეზღუდვა**

1. სახელმწიფო მოსამსახურე არ უნდა იღებდეს შემოსავალს იმ ორგანიზაციებიდან, რომლებსაც სამსახურებრივ მოვალეობათა შესრულების წესით უნევს ზედამხედველობას.

2. არ შეიძლება მოხელეს დაეკისროს სამსახურებრივი ზედამხედველობა იმ ორგანიზაციებისადმი, რომელთა ხელმძღვანელ ორგანოებში საქმიანობენ მისი ოჯახის წევრები.

### **მუხლი 63. სამენარმეო საქმიანობაში მონაწილეობა**

მოხელეს არ აქვს სამენარმეო საქმიანობის უფლება. მას შეუძლია მხოლოდ ფლობდეს აქციებსა და ნილს.

### **მუხლი 64. სამსახურებრივი შეუთავსებლობა**

1. სახელმწიფო მოსამსახურეს უფლება არა აქვს ეკავოს სხვა თანამდებობა ან შეთავსებით ასრულებდეს სხვა ანაზღაურებად სამუშაოს სხვა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებაში, იყოს ნებისმიერი დონის წარმომადგენლობითი ან საკანონმდებლო ორგანოს წევრი, თუ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი. (24.02.2004 N 3397)

2. სახელმწიფო მოსამსახურეს უფლება აქვს იმავდროულად ასრულებდეს სხვა ანაზღაურებად სამუშაოს საქართველოს კონსტიტუციითა და საკანონმდებლო აქტებით დადგენილი შეზღუდვების გათვალისწინებით. (13.02.2004 N 3318)

3. სახელმწიფო მოსამსახურის მიერ შეთავსებით სხვა თანამდებობის დაკავება და ანაზღაურებადი სამუშაოს შესრულება დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც დასაშვებია სისტემაში. (24.02.2004 N 3397)

### **მუხლი 65. სამსახურში შესვლის შეზღუდვა**

განთავისუფლებული სახელმწიფო მოსამსახურე განთავისუფლების დღიდან 3 წლის მანძილზე არ შეიძლება სამსახურში შევიდეს იმ დაწესებულებაში ან ენოდეს საქმიანობას იმ სანარმოში, რომელსაც იგი უკანასკნელი 3 წლის მანძილზე სისტემატურად ზედამხედველობდა სამსახურებრივად. ამ ხნის განმავლობაში მას აგრეთვე არ აქვს უფლება ასეთი დაწესებულებიდან ან სანარმოდან მიიღოს შემოსავალი.

### **მუხლი 66. გარიგებათა დადების შეზღუდვა**

1. მოსამსახურეს ეკრძალება:

ა) გარიგების დასადებად მისთვის მინდობილი დაწესებულების ქონების შექენა;

ბ) ქონებრივი გარიგების დადება იმ დაწესებულებასთან, სადაც საქმიანობს, გარდა კანონმდებლობით დაშვებული გამონაკლისებისა;

გ) როგორც საჯარო მოსამსახურემ, დადოს გარიგება თავისი სამეწარმეო საქმიანობის სუბიექტთან, პარტიასთან ან სხვა დაწესებულებასთან;

დ) როგორც საჯარო მოსამსახურემ, დადოს ქონებრივი გარიგება საკუთარ მეუღლესთან, საკუთარ ან მეუღლის ბებიასთან, ბაბუასთან, მშობელთან, ძმასთან, დასთან, შვილთან ან შვილიშვილთან.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნების დარღვევით დადებული გარიგება ბათილია.

3. მოსამსახურე ვალდებულია მინდობის ხელშეკრულების საფუძველზე სამსახურის გაელის ვადით სხვას სამართავად გადასცეს მის საკუთრებაში არსებული სამეწარმეო საქმიანობის სუბიექტის სანესდებო კაპიტალის წილი (აქციათა პაკეტი) კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით და პირობებში.

### **მუხლი 67. მასობრივ აქციებში მონაწილეობა**

სახელმწიფო მოსამსახურის მასობრივ აქციებში მონაწილეობის საკითხი რეგულირდება "შეკრებებისა და მანიფესტაციების შესახებ" საქართველოს კანონით.

### **მუხლი 68. მოსამსახურის სხვა მოვალეობანი და შეზღუდვა**

ცალკეული კატეგორიის მოსამსახურეთა მიმართ საქართველოს კანონმდებლობით შეიძლება დადგინდეს სხვა სახის დამატებითი მოვალეობანი და შეზღუდვა.

## საჯარო სამსახურში თანამდებობათა რანგირება

### მუხლი 69. საჯარო სამსახურში თანამდებობათა რანგირება

1. კომპეტენციის განვრცობადობისა და უფლებამოსილების დონის მიხედვით საჯარო სამსახურში თანამდებობები იყოფა შემდეგ რანგებად:

- ა) მთავარი საჯარო თანამდებობა;
- ბ) წამყვანი საჯარო თანამდებობა;
- გ) უფროსი საჯარო თანამდებობა;
- დ) უმცროსი საჯარო თანამდებობა.

2. რანგების მიხედვით საჯარო თანამდებობათა კონკრეტული ნუსხა განისაზღვრება საჯარო სამსახურის თანამდებობათა რეესტრით, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს პრეზიდენტი.

### მუხლი 70. მოხელეთა საკლასო ჩინი

1. მოხელის საკლასო ჩინი აღნიშნავს მისი პროფესიული დონისა და მონაცემების შესაბამისობას განსაზღვრული თანამდებობისთვის წაყენებულ საკვალიფიკაციო მოთხოვნებთან.

2. მოხელეებს საჯარო სამსახურში დაკავებული თანამდებობის შესაბამისად შეიძლება მიენიჭოთ შემდეგი საკლასო ჩინი:

ა) მთავარ საჯარო თანამდებობაზე - ნამდვილი სახელმწიფო მრჩეველი, პირველი კლასის სახელმწიფო მრჩეველი, სახელმწიფო მრჩეველი.

ბ) წამყვან საჯარო თანამდებობაზე - პირველი, მეორე, მესამე კლასის მრჩეველი.

გ) უფროსი საჯარო თანამდებობაზე - საჯარო სამსახურის პირველი, მეორე, მესამე კლასის მრჩეველი.

დ) უმცროსი საჯარო თანამდებობაზე - საჯარო სამსახურის პირველი, მეორე, მესამე კლასის რეფერენტი.

3. საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად საჯარო სამსახურში წესდება დიპლომატიური რანგები და სხვა საკლასო ჩინები. საჯარო სამსახურში საკლასო ჩინების შესაბამისად შეიძლება დანესდეს განმასხვავებელი ფორმის ტანსაცმელი.

### მუხლი 71. საკლასო ჩინის მინიჭება

1. საკლასო ჩინის მინიჭება ან ჩამორთმევა ხდება მოხელის მიერ ატესტაციის გავლის შედეგების მიხედვით.

2. საკლასო ჩინს ანიჭებს:

ა) სახელმწიფო მრჩეველებს - საქართველოს პრეზიდენტი;

ბ) პირველი, მეორე, მესამე კლასის მრჩეველებს, საჯარო სამსახურის მრჩეველებს, საჯარო სამსახურის რეფერენტებს - შესაბამის თანამდებობაზე არჩევის (დანიშვნის) უფლების მქონე ორგანო (თანამდებობის პირი).

3. მოხელეს, რომელსაც მიენიჭა საკლასო ჩინი, კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიეცემა თანამდებობრივი სარგოს დანამატი. სხვა თან-

ამდებობაზე (სხვა დანესებულებაში) გადასვლისას მოხელეს უნარჩუნდება საკლასო ჩინისათვის გათვალისწინებული დანამატი. სხვა თანამდებობაზე გადასვლის შემთხვევაში დანამატის გაანგარიშების საფუძველია იმ თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგო, რომელზე ყოფნის დროსაც მოხელეს მიენიჭა საკლასო ჩინი. სხვა დანესებულებაში გადასვლის შემთხვევაში დანამატის გაანგარიშების საფუძველია იმ თანამდებობის შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგო, რომელზე ყოფნის დროსაც მოხელეს მიენიჭა საკლასო ჩინი. (23.12.2005 N 2470)

4. მოხელეს თანამდებობიდან გადადგომისას უნარჩუნდება საკლასო ჩინი მითითებით "გადამდგარი".

## თავი VI

### დანესებულების შინაგანანესი

#### მუხლი 72. დანესებულების შინაგანანესის შინაარსი

დანესებულების შინაგანანესით განისაზღვრება:

- ა) სამუშაო დროს დასაწყისი და დასასრული;
- ბ) დღის განმავლობაში შესვენების დრო;
- გ) დასვენების და სადღესასწაულო დღეებში, აგრეთვე ყოველდღიური სამუშაო დრო ის დამთავრების შემდეგ დანესებულებაში ყოფნის პირობები და წესი;
- დ) სამსახურებრივ საკითხებზე განკარგულებათა მოსამსახურეებამდე დაყვანის წესი;
- ე) ხელფასის გაცემის დრო და ადგილი;
- ვ) შრომის დაცვისა და ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოების ზოგადი ინსტრუქციები;
- ზ) სამსახურში არყოფნის შეტყობინების წესი.

#### მუხლი 73. შინაგანანესის დადგენა და მოსამსახურისათვის გაცნობა

1. დანესებულების ხელმძღვანელი დამტკიცებამდე 2 კვირით ადრე შინაგანანესის პროექტს წარუდგენს მოსამსახურეებს გაცნობისა და მასში შენიშვნებისა და წინადადებების შეტანის მიზნით. ეს წინადადებები და შენიშვნები დანესებულების ხელმძღვანელისათვის სავალდებულო არ არის, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ისინი გამომდინარეობენ კანონიდან.

2. დანესებულების შინაგანანესს ამტკიცებს ხელმძღვანელი; ასლი ეგზავნება შრომის ინსპექციას დანესებულების ადგილმდებარეობის მიხედვით და მოსამსახურეთა წარმომადგენლობით ორგანიზაციას.

3. დანესებულების შინაგანანესი ძალაში შედის დამტკიცების მომდევნო სამუშაოდღეს, თუ საკუთრივ შინაგანანესით არ არის დადგენილი ძალაში შესვლის უფრო გვიანი თარიღი.



4. დანესებულების ხელმძღვანელი ვალდებულია სამსახურში მიღებისას მოსამსახურეს გაცნოს შინაგანაწესი (ხელნერილის დადებით), აგრეთვე უზრუნველყოს ნებისმიერ დროს მისი გაცნობის შესაძლებლობა.

## თავი VII

### მოხელის წახალისება, სამსახურებრივი დანიწაურება და დისციპლინური პასუხისმგებლობა

#### მუხლი 74. წახალისების ფორმები

1. მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ მოვალეობათა სანიმუშო შესრულებისათვის, ხანგრძლივი და კეთილსინდისიერი სამსახურისათვის, განსაკუთრებული სირთულის ან მნიშვნელობის დავალების შესრულებისათვის წესდება წახალისების შემდეგი ფორმები: ა) მადლობის გამოცხადება;

ბ) ერთდროული ფულადი ჯილდო;

გ) ფასიანი საჩუქრით დაჯილდოება;

დ) თანამდებობრივი სარგოს თანრიგის ამაღლება.

2. შეიძლება ერთდროულად გამოყენებულ იქნეს წახალისების რამდენიმე ფორმა.

#### მუხლი 75. წამხალისებელი

1. მოსამსახურეს მადლობა შეიძლება გამოუცხადოს უფროსმა, რომელსაც აქვს ბრძანების გამოცემის უფლება.

2. ერთდროული ფულადი ჯილდოთი, ფასიანი საჩუქრით ან თანამდებობრივი სარგოს თანრიგის ამაღლებით მოსამსახურის წახალისება შეუძლია მისი სამსახურში მიღების უფლების მქონე თანამდებობის პირს ან დანესებულებას.

3. წახალისების ნებისმიერი ფორმის გამოყენების შესახებ მოტივირებული წინადადების შეტანის უფლება აქვს ყოველ უფროსს და დანესებულებას.

#### მუხლი 76. მოხელის სამსახურებრივი დანიწაურების უფლება

მოხელის უფრო მაღალ თანამდებობაზე წამოყენება შეუძლია იმ პირს ან დანესებულებას, რომელსაც აქვს მისი თანამდებობაზე დანიშვნის უფლება.

#### მუხლი 77. სამსახურებრივი დანიწაურების წესი

1. უფრო მაღალ თანამდებობაზე შეიძლება წამოყენებულ იქნეს ის მოხელე, რომელიც დაკავებულ თანამდებობაზე მსახურობს ოთხე მანძი და საკონკურსო-საატესტაციო კომისიამ წარადგინა დასაწინაურებლად.

2. მოხელის სამსახურებრივი დანიწაურებისათვის საჭიროა მისი წერილობითი თანხმობა.

3. ერთ თანამდებობაზე რამდენიმე დასაწინაურებელი მოხელის წარდგენისას თანამდებობაზე ინიშნება ის მოხელე, რომელსაც ატესტაციის შედეგების მიხედვით უფრო მაღალი შეფასება აქვს.

4. მოხელე არ შეიძლება სამსახურებრივად დანიშნულდეს დისციპლინური პასუხისმგებლობის მოქმედების პერიოდში.

#### **მუხლი 78. დისციპლინური გადაცდომა**

1. დისციპლინურ გადაცდომას წარმოადგენს:

ა) სამსახურებრივ მოვალეობათა ბრალეული შეუსრულებლობა ან არაჯეროვნად შესრულება;

ბ) დანესებულებისათვის ქონებრივი ზიანის მიყენება ან ასეთი ზიანის წარმოშობის საშიშროების ბრალეული შექმნა;

გ) ზოგადზნეობრივი ნორმების წინააღმდეგ ან მოხელისა და დანესებულების დისკრედიტაციისაკენ მიმართული უღირსი საქციელი (ბრალეული ქმედება), განურჩევლად იმისა, სამსახურშია ჩადენილი თუ მის გარეთ.

#### **მუხლი 79. დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომები**

1. იმ თანამდებობის პირმა ან დანესებულებამ, რომელსაც აქვს მოხელის თანამდებობა ზე დანიშვნის უფლება, დისციპლინური გადაცდომისათვის მის მიმართ შეიძლება გამოიყენოს დისციპლინური პასუხისმგებლობის შემდეგი ზომები:

ა) შენიშვნა;

ბ) გაფრთხილება;

გ) არა უმეტეს ათი სამუშაო დღის ხელფასის დაკავება;

დ) სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისაგან ჩამოშორება ხელფასის გაცემის შეჩერებით – არა უმეტეს ათი სამუშაო დღისა;

ე) უფრო დაბალი თანრიგის თანამდებობრივ სარგოზე გადაყვანა – არა უმეტეს ერთი წლისა;

ვ) სამსახურიდან განთავისუფლება ამ კანონის საფუძველზე.

2. ერთი დისციპლინური გადაცდომისათვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს დისციპლინური პასუხისმგებლობის მხოლოდ ერთი ზომა.

#### **მუხლი 80. დისციპლინური პასუხისმგებლობის მოხსნა**

1. დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის გამოყენება აღინიშნება პირად საქმეში შეტანით.

2. დისციპლინური პასუხისმგებლობის დამდებ თანამდებობის პირს ან დანესებულებას უფლება აქვს მოხელეს ვადამდე ადრე მოუხსნას ეს პასუხისმგებლობა, თუ მან არ ჩაიდინა ახალი გადაცდომა და თავი გამოიჩინა, როგორც კეთილსინდისიერმა მოსამსახურემ.

3. თუ მოხელეს ერთი წლის ვადაში არ შეეფარდა ახალი დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომა, იგი ითვლება დისციპლინური პასუხისმგებლობის არმქონედ.

4. დისციპლინური პასუხისმგებლობის ვადამდე ადრე მოხსნა ფორმდება წერილობით ორ პირად. ერთი პირი რჩება იმ თანამდებობის პირთან ან დანესებულებასთან, რომელმაც ვადამდე ადრე მოუხსნა მოხელეს პასუხისმგებლობა, მეორე პირი კი გადაეცემა თვითონ მოხელეს.

5. დისციპლინური პასუხისმგებლობის ვადამდე ადრე მოხსნა შეიტანება პირად სა საქმეში.

## თავი VIII

### მოხელის ატესტაცია

#### მუხლი 81. ატესტაციის ცნება (28.04.2006 N 2945)

1. ამ კანონის მიხედვით მოხელის ატესტაცია არის მოხელის პროფესიული ჩვევების, კვალიფიკაციის, შესაძლებლობისა და პირადული თვისების დაკავებული (ან დასაკავებელი) თანამდებობისადმი წაყენებულ მოთხოვნებთან შესაბამისობის შეფასება.

2. ატესტაციის ჩატარების წესი განისაზღვრება საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით.

#### მუხლი 82. ატესტაციას დაქვემდებარებული პირი

1. ატესტირებას ექვემდებარება:

ა) მოხელე ვნელინადში ერთხელ (საატესტაციო პერიოდი);

ბ) მოხელე, რომელიც წამოყენებულია სამსახურებრივი დანიშნულებისათვის;

გ) რეზერვში ჩარიცხული პირი;

დ) კანდიდატი მოხელის თანამდებობაზე, თუ თანამდებობა კონკურსის წესით უნდა დაიკავონ.

2. ატესტირებას არ ექვემდებარება:

ა) მოხელე, რომელსაც თანამდებობაზე ნიშნავს ან ირჩევს შესაბამისად საქართველოს პრეზიდენტი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრი, საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო; (28.04.2006 N 2945)

ა') მოხელე, რომელსაც თანამდებობაზე ირჩევენ აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოები; (10.11.2006 N3653)

ბ) მოხელე, რომელიც სამსახურში მიიღება განსაზღვრული ვადით.

#### მუხლი 83. ატესტაციის დრო

1. ატესტაციის ჩატარების დროს განსაზღვრავს სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულების ხელმძღვანელი საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის თავმჯდომარესთან შეთანხმებით.

2. მოხელე, რომელიც საატესტაციო პერიოდის უკანასკნელი წლის მანძილზე სამსახურებრივ მოვალეობას ასრულებდა 6 თვეზე ნაკლები ვადით, ექვემდებარება მომავალ წელს ატესტირებას.

#### მუხლი 84. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიები

1. მოხელეთა ატესტირებას ახორციელებენ შემდეგი საკონკურსო-საატესტაციო კომისიები:

ა) საქართველოს პარლამენტის აპარატის მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია - პარლამენტის აპარატის მოხელეთათვის;

ა) საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია — საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის მოხელეთათვის; (28.04.2006 N 2945)

ბ) საქართველოს მთავრობის კანცელარიის მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია — საქართველოს მთავრობის კანცელარიის მოხელეთათვის, ხოლო საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მოხელეთათვის — შესაბამისი საკონკურსო-საატესტაციო კომისია; (28.04.2006 N 2945)

გ) საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების დანესებულებების (საქართველოს სამინისტრო, სახელმწიფო საქვეუნცებო დანესებულება) მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია — შესაბამისი აღმასრულებელი ხელისუფლების დანესებულების მოხელეთათვის; (28.04.2006 N 2945)

დ) სასამართლო დანესებულებების (საკონსტიტუციო სასამართლო, საერთო სასამართლოები) მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია - შესაბამისი სასამართლო დანესებულების მოხელეთათვის;

ე) სახელმწიფოს შესაბამისი დანესებულების მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია - ამ დანესებულების მოხელეთათვის;

ვ) ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეთა კონკურსისა და ატესტაციის კომისია - ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეთათვის;

2. მოხელეთა რეზერვში ჩარიცხულ პირთა ატესტირებას ახორციელებენ შესაბამისად ამ მუხლის პირველ პუნქტში ჩამოთვლილი საკონკურსო-საატესტაციო კომისიები.

3. კომისიის თავმჯდომარეს შეუძლია პროფესიული ან ტერიტორიული პრინციპის მიხედვით შექმნას საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის სპეციალიზებული შემადგენლობა.

### **მუხლი 85. კომისიის თავმჯდომარე**

1. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის თავმჯდომარეს, ამ კანონის 84-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული კომისიის თავმჯდომარის გარდა, შესაბამისი დანესებულების ხელმძღვანელის წარდგინებით ნიშნავს საჯარო სამსახურის ბიუროს უფროსი. (28.04.2006 N 2945)

2. როგორც წესი, დანესებულების მოხელეთა საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის თავმჯდომარედ ინიშნება ამავე დანესებულების ხელმძღვანელი ან მისი მოადგილე.

3. ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეთა საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის თავმჯდომარეს ნიშნავს ადგილობრივი თვითმმართველობის საკრებულო.

4. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის სპეციალიზებული შემადგენლობით დაკომპლექტების შემთხვევაში მის თავმჯდომარეს ნიშნავს კომისიის თავმჯდომარე.

## **მუხლი 86. კომისიის შემადგენლობა**

1. საკონკურსო - საატესტაციო კომისიის წევრთა რაოდენობას და შემადგენლობას განსაზღვრავს კომისიის თავმჯდომარე აუცილებელი საჭიროების გათვალისწინებით. კომისიის შემადგენლობაში მონაწილეობენ მოხელეთა პროფესიული კავშირების წევრე ბი და დამოუკიდებელი სპეციალისტები.

2. თავმჯდომარე კომისიის წევრთაგან ნიშნავს თავმჯდომარის მოადგილეს, რომელიც ცვლის მას არყოფნის შემთხვევაში.

3. მოხელე არ შეიძლება იყოს იმ კომისიის წევრი, რომელმაც უნდა მოახდინოს მისი ატესტირება.

4. საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის წევრებს კომისიის თავმჯდომარე ნიშნავს შემდეგი წესით:

ა) დაქვემდებარებაში მყოფი მოხელეები ინიშნებიან საკუთარი სურვილით და პროფესიული დონის გათვალისწინებით;

ბ) ზემდგომი დანესებულების, მოხელეთა პროფესიული გაერთიანების წარმომადგენ ლები ინიშნებიან შესაბამისი დანესებულების ან გაერთიანების წინადადებით;

გ) მეცნიერები და დამოუკიდებელი სპეციალისტები ინიშნებიან მათი თანხმობით.

## **მუხლი 87. კომისიის საქმიანობა**

საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის საქმიანობის წესი, აგრეთვე კომისიის წევრთა შრომის ანაზღაურების პირობები და ოდენობა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

## **თავი IX**

### **მოხელის სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერება**

#### **მუხლი 88. მოხელის სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერება**

1. მოხელის სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერება ნიშნავს მოხელის დროებით განთავისუფლებას სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისაგან და შესაბამისი დანესებულების განთავისუფლებას მოხელის სამსახურით უზრუნველყოფის მოვალეობისაგან.

2. სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერების პერიოდში მოხელეს კანონით დადგენილ შემთხვევებში და წესით უნარჩუნდება თანამდებობრივი სარგო, დანამატები ან ეძლევა სხვაგვარი კომპენსაცია, გარდა ამ კანონის 89-ე მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სამხედრო სავალდებულო სამსახურში განწვევის შემთხვევებისა (21.06.2002 N 1533)

#### **მუხლი 89. სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერების საფუძველი**

სამსახურებრივი ურთიერთობა შეჩერდება:

ა) მოხელის წერილობითი განცხადების საფუძველზე, თუ მოხელის სამსახურში მიღების უფლების მქონე პირი ან დანესებულება ამის წინააღმდეგი არ არის;

- ბ) შვებულების დროს;
- გ) დროებით შრომისუუნარობის დროს;
- დ) კანონით დადგენილ შემთხვევებში და წესით მოხელისათვის სხვა სამსახურებრივი დავალების დაკისრებისას;
- ე) მოხელის კანდიდატად წამოყენებისას საპრეზიდენტო ან წარმომადგენლობითი ორგანოების არჩევნებში თუ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი;
- ვ) სამხედრო სამსახურში განწვევისას, სამხედრო სარეზერვო სამსახურის გავლის, აგრეთვე სამხედრო სარეზერვო სამსახურის მოსამსახურეთა მობილიზაციის დროს, თუ მოხელეს აღარ შეუძლია სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულება; (29.12.2006 N4323)
- ზ) იმ პერიოდში, როდესაც მოხელისაგან ითხოვენ დავალებების შესრულებას სხვა სამსახურებრივ ადგილზე და იგი უარზეა;
- თ) მოხელის სამსახურიდან ჩამოშორების პერიოდში ამ კანონის 90-ე და 91-ე მუხლების პირველი პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, აგრეთვე მოხელის სამსახურიდან ჩამოშორებისას რაიმე სხვა კანონიერი საფუძველით;
- ი) მოხელის დროებით განთავისუფლების სხვა შემთხვევებისას (კანონის შესაბამისად ან მის საფუძველზე).

### **მუხლი 90. ნასვამ მდგომარეობაში მყოფი მოხელის სამსახურიდან ჩამოშორება**

1. უფროსი ნასვამ მდგომარეობაში მყოფ მოხელეს ჩამოაშორებს სამსახურს მოცემული სამუშაო დღის განმავლობაში.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე სამსახურს ჩამოშორებულ მოხელეს არ ეძლევა ხელფასი სამსახურიდან ჩამოშორების პერიოდისათვის.

### **მუხლი 91. მოხელის სამსახურიდან ჩამოშორება დისციპლინური წარმოებისას**

1. პირს, რომელსაც უფლება აქვს გამოიყენოს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომა, შეუძლია დისციპლინური წარმოებისას მოხელე ჩამოაშოროს სამსახურს.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე სამსახურს ჩამოშორებულ მოხელეს უნნარჩუნდება თანამდებობრივი სარგო დანამატებთან ერთად.

### **მუხლი 92. სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერების გაფორმება**

1. სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერება ფორმდება ბრძანებით ან განკარგულებით.
2. ამ კანონის 89-ე მუხლის "ა" და "ვ" ქვეპუნქტების საფუძველზე სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერება, თუ იგი 3 თვეზე მეტ ხანს გრძელდება, შეიტანება მოხელის შრომის წიგნაკში.

## თავი X

### სამსახურიდან განთავისუფლება

#### მუხლი 93. სამსახურიდან განთავისუფლება

მოხელე სამსახურიდან შეიძლება გაათავისუფლოს იმ პირმა ან დაწესებულებამ, რომელსაც მისი სამსახურში მიღების უფლება აქვს.

#### მუხლი 94. განთავისუფლება სამსახურის ვადის გასვლის გამო

1. სამსახურის ვადის გასვლასთან დაკავშირებით სამსახურიდან თავისუფლდება პირი, რომელიც თანამდებობაზე გარკვეული ვადით იყო არჩეული ან დანიშნული.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სამსახურებრივი ურთიერთობა წყდება სამსახურის ვადის გასვლის მეორე დღეს.

3. თანამდებობაზე გარკვეული ვადით არჩეული ან დანიშნული პირი არ თავისუფლდება სამსახურიდან, თუ იგი ახალი ვადით იქნა არჩეული ან დანიშნული იმავე თანამდებობაზე.

#### მუხლი 95. განთავისუფლება საკუთარი ინიციატივის საფუძველზე

პირი თავისი ინიციატივით თავისუფლდება სამსახურიდან, თუ მისი სამსახურში მიღების უფლების მქონე მოხელე ან დაწესებულება დააკმაყოფილებს მის წერილობით განცხადებას.

#### მუხლი 96. სამსახურიდან განთავისუფლება დაწესებულების ლიკვიდაციის გამო

1. მოხელე შეიძლება განთავისუფლდეს სამსახურიდან დაწესებულების ლიკვიდაციის გამო.

2. დაწესებულების რეორგანიზაცია არ ქმნის საფუძველს მოხელის გასათავისუფლებლად. როდესაც დაწესებულების რეორგანიზაციას თან სდევს შტატების შემცირება, მოხელე შეიძლება განთავისუფლდეს სამსახურიდან ამ კანონის 97-ე მუხლის საფუძველზე.

3. დაწესებულების რეორგანიზაციისას, რომელსაც თან სდევს შტატების შემცირება, დაწესებულების ხელმძღვანელი უფლებამოსილია გაითვალისწინოს ატესტაციის შედეგები; (13.06.2000 N367)

4. დაწესებულების დაქვემდებარების შეცვლა არ წარმოადგენს მოხელის სამსახურიდან განთავისუფლების საფუძველს.

5. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოხელე სამსახურიდან თავისუფლდება დაწესებულების საქმიანობის შეწყვეტის დღიდან.

#### მუხლი 97. სამსახურიდან განთავისუფლება შემცირებასთან დაკავშირებით

1. მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან დაწესებულების შტატებით გათვალისწინებულ თანამდებობათა შემცირებისას ან არაკანონიერად განთავისუფლებული მოხელის სამსახურში აღდგენისას.

2. ამოღებულია (23.12.2005 N 2470)

3. მოხელე სამსახურიდან თავისუფლდება ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე გაფრთხილების ვადის გასვლიდან პირველივე დღეს.

### **მუხლი 98. სამსახურიდან განთავისუფლება დაკავებულ თანამდებობასთან შეუსაბამობის გამო**

1. მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან დაკავებულ თანამდებობასთან შეუსაბამობის გამო:

ა) გამოსაცდელი ვადის არაადამაკმაყოფილებელი შედეგების საფუძველზე;

ბ) ატესტაციის შედეგების საფუძველზე;

გ) იმ დოკუმენტის არქონისას, რომელიც აუცილებელია მოცემული თანამდებობის დასაკავებლად;

დ) სახელმწიფო ენის არაადამაკმაყოფილებელი ცოდნის და ნორმალური ურთიერთობის შეუძლებლობის გამო;

ე) თუ მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა არ იძლევა საშუალებას სათანადოდ შეასრულოს სამსახურებრივი მოვალეობანი;

ვ) არაადამაკმაყოფილებელი პროფესიული ჩვევების გამო.

2. ამოღებულია (23.12.2005 N 2470)

### **მუხლი 99. განთავისუფლება დისციპლინური გადაცდომისათვის**

1. მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან ამ კანონით გათვალისწინებული დისციპლინური გადაცდომისათვის.

2. სამსახურებრივ მოვალეობათა დარღვევისათვის მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან, თუ მის მიმართ უკვე მოქმედებს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ნებისმიერი სხვა ზომა.

3. მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან დისციპლინური პასუხისმგებლობის მოქმედების გარეშეც, თუ იგი უხეშად დაარღვევს სამსახურებრივ მოვალეობებს.

4. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოხელე სამსახურიდან თავისუფლდება მისთვის შესაბამისი დოკუმენტის გაცნობის დღიდან. მოხელე, რომელიც თვითნებურად (5 დღეზე მეტი ხნით) მიატოვებს სამსახურს, განთავისუფლებულად ჩაითვლება სამსახურის თვითნებური დატოვების მეორე სამუშაო დღიდან.

### **მუხლი 100. განთავისუფლება ხანგრძლივი შრომისუუნარობის გამო**

1. მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან ავადმყოფობის ან დასახიჩრების გამო სამსახურში ზედიზედ ოთხი თვის, ან კალენდარული წლის მანძილზე ექვსი თვის გამოუცხადებლობის გამო.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან მხოლოდ დროებითი შრომისუუნარობის ფურცლის მოქმედების პერიოდში.



3. იმ მოხელის სამსახურებრივი ურთიერთობა, რომელიც სამსახურ-თან დაკავშირებით გახდა დროებით შრომისუნარო, შეჩერდება მისი გამო-ჯანმრთელების ან ინვალიდობის დადგენამდე და მას უნარჩუნდება თავი-სი თანამდებობა.

4. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოხელე თავისუფლდება სამსახურიდან შესაბამის დოკუმენტში (განთავისუფლების შესახებ) მითითებული დღიდან.

#### **მუხლი 101. განთავისუფლება ასაკის გამო**

მოხელე შეიძლება განთავისუფლდეს სამსახურიდან ასაკის გამო ამ კანონის 50-ე მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე.

#### **მუხლი 102. განთავისუფლება მოხელის სამხედრო ან ალტერნატიულ სამსახურში განვევის გამო**

1. მოხელე თავისუფლდება სამსახურიდან სამხედრო ან ალტერნატიულ სამსახურში განვევის გამო, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც მისი სამსახურებრივი ურთიერთობა შეჩერდება ამ კანონის 89-ე მუხლის "ა" და "ვ" ქვეპუნქტების საფუძველზე. 21.06.2002 N 1533)

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოხელე სამსახურიდან თავისუფლდება არა უგვიანეს სამი დღისა განვევიდან.

#### **მუხლი 103. განთავისუფლება გამამტყუნებელი განაჩენის ძალაში შესვლის გამო**

მოხელე თავისუფლდება სამსახურიდან სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლის გამო, რომლის თანახმადაც მას შეეფარდა სასჯელი განზრახ ჩადენილი დანაშაულისათვის, ან სასჯელი, რომელიც გამოორიცხავს სამსახურის გაგრძელებას. მოხელე თავისუფლდება სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლიდან მეორე დღეს.

#### **მუხლი 104. განთავისუფლება სამსახურში მიღებისას დადგენილი მოთხოვნების დარღვევისათვის**

1. მოხელე თავისუფლდება სამსახურიდან, თუ მისი თანამდებობაზე არჩევის ან დანიშვნის დროს დაირღვა კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები.

2. მოხელე არ ექვემდებარება განთავისუფლებას, თუ განთავისუფლების საფუძველი აღმოიფხვრა.

#### **მუხლი 105. განთავისუფლება სხვა დანესებულებაში გადასვლასთან დაკავშირებით**

1. მოხელე თანამდებობიდან თავისუფლდება, თუ იგი აირჩიეს ან დანიშნეს სხვა დანესებულებაში თანამდებობაზე, გარდა შემთხვევისა, როდესაც იგი ირჩევა ან ინიშნება სახელმწიფოს მონაწილეობით შექმნილი სანარმოს მართვისა და ზედამხედველობის ორგანოს წევრად.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოხელე თანამდებობიდან თავისუფლდება სხვა თანამდებობაზე არჩევის ან დანიშვნის დღეს.

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე განთავისუფლებული სახელმწიფო მოსამსახურე, თუ იგი აირჩიეს ან დანიშნეს სხვა შესაბამის სახელმწიფო თანამდებობაზე, არ წყვეტს სამსახურებრივ ურთიერთობას სახელმწიფოსთან.

4. თუ ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე განთავისუფლებული ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელე აირჩიეს ან დანიშნეს ამავე ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებაში სხვა თანამდებობაზე, იგი არ წყვეტს სამსახურებრივ ურთიერთობას ადგილობრივი თვითმმართველობის შესაბამის ერთეულთან.

### **მუხლი 106. განთავისუფლება მოქალაქეობის შეცვლის გამო**

სამსახურიდან თავისუფლდება მოხელე, რომელიც გავიდა საქართველოს მოქალაქეობიდან ან საკუთარი თავისუფალი ნებით მიიღო ნებისმიერი სხვა სახელმწიფოს მოქალაქეობა.

### **მუხლი 107. განთავისუფლება გარდაცვალების გამო**

მოხელის გარდაცვალების მეორე დღიდან სამსახური ითვლება შეწყვეტილად.

### **მუხლი 108. მოხელის გაფრთხილება განთავისუფლების შესახებ**

1. მოხელეს ერთი თვით ადრე უნდა ეცნობოს დანესებულების ლიკვიდაციის, თანამდებობის შემცირების, ატესტაციის არააღმკმაყოფილებელი შედეგების ან ასაკის გამო სამსახურიდან განთავისუფლების შესახებ. ხანგრძლივი შრომისუუნარობის გამო განთავისუფლების შესახებ მოხელეს წერილობით უნდა ეცნობოს განთავისუფლებამდე 2 კვირით ადრე მინც.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ვადის დარღვევის შემთხვევაში, ამ კანონის 109-ე მუხლით გათვალისწინებული კომპენსაციის გარდა მოხელეს ეძლევა ხელფასი ყოველი გადაცილებული დღისათვის.

3. განთავისუფლებაზე უარის თქმა, თუ მოხელე გაფრთხილებულია ამ მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, შეიძლება მხოლოდ მოხელის წერილობითი თანხმობით. უარის შემთხვევაში მოხელე თავისუფლდება სამსახურიდან იმავე საფუძველით და ეძლევა ამ კანონის 109-ე მუხლით გათვალისწინებული კომპენსაცია.

### **მუხლი 109. სამსახურიდან განთავისუფლების კომპენსაცია (23.12.2005 N 2470)**

1. დანესებულების ლიკვიდაციის ან შტატების შემცირების გამო სამსახურიდან განთავისუფლებისას მოხელეს კომპენსაციის სახით ეძლევა 2 თვის თანამდებობრივი სარგო.

2. ჯანმრთელობის მდგომარეობის, ხანგრძლივი შრომისუუნარობის, სამხედრო ან ალტერნატიულ სამსახურში განწვევის გამო სამსახურიდან

განთავისუფლების შემთხვევაში მოხელეს ეძლევა კომპენსაცია 1 თვის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით.

### **მუხლი 110. განთავისუფლების გაფორმება**

1. სამსახურიდან განთავისუფლება ფორმდება ბრძანებით, განკარგულებით ან დადგენილებით.

2. მოხელის შრომის წიგნაკში კეთდება შესაბამისი ჩანაწერი სამსახურიდან განთავისუფლების შესახებ განთავისუფლების თარიღის აღნიშვნით. სამსახურიდან განთავისუფლების კანონზე დაყრდნობით ფორმულირება (მუხლისა და შესაბამისი პუნქტის მინიშნებით) მოხელის შრომის წიგნაკში შეიტანება მხოლოდ მისივე მოთხოვნის საფუძველზე.

### **მუხლი 111. სამსახურიდან განთავისუფლების შეზღუდვა გარკვეული პერიოდის მიხედვით**

1. მოხელე არ შეიძლება განთავისუფლებული იქნეს სამსახურიდან შტატების შემცირების, ასაკის ან ატესტაციის შედეგების გამო იმ დროის განმავლობაში, როდესაც მისი სამსახურებრივი ურთიერთობები შეჩერებულია: ანაზღაურებად შევსებაში ყოფნისას; სავალდებულო სამხედრო სამსახურში განვევის, სასწავლო შეკრების, რეზერვისტთა მობილიზაციის დროს; მოხელის კანდიდატად წამოყენებისას საპრეზიდენტო ან წარმომადგენლობითი ორგანოების არჩევნებში, გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. (23.12.2005 N 2470)

2. მოხელე (ქალი) არ შეიძლება განთავისუფლდეს სამსახურიდან ორსულობის ან ბავშვის 3 წლის ასაკამდე აღზრდის პერიოდში შტატების შემცირების, ხანგრძლივი შრომისუუნარობის ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის, აგრეთვე ატესტაციის შედეგების გამო.

### **მუხლი 112. მოთხოვნის უფლება სამსახურიდან უკანონოდ განთავისუფლების შემთხვევაში**

სამსახურიდან უკანონოდ განთავისუფლებული მოხელე უფლებამოსილია მოითხოვოს განთავისუფლების უკანონოდ ცნობა, განთავისუფლების საფუძვლის შეცვლა და ხელფასის ანაზღაურება სამსახურში იძულებით არყოფნის მთელი პერიოდის განმავლობაში.

## **თავი XI**

### **მოხელეთა რეზერვი**

#### **მუხლი 113. მოხელეთა რეზერვის მიზანი**

მოხელეთა რეზერვის მიზანს წარმოადგენს:

ა) სახელმწიფოსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებებისათვის მოხელეთა კანდიდატების შერჩევა;

ბ) საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის წინაშე გამოცდის წარმატებით ჩაბარების შემთხვევაში მოხელისათვის სამსახურის ადგილის გამოძენა სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებაში;

გ) სამსახურიდან განთავისუფლებული პირებისათვის სამსახურის ახალი ადგილის გამოძებნა.

#### **მუხლი 114. რეზერვში ჩარიცხულ მოხელეთა აღრიცხვა**

1. რეზერვში ჩარიცხულ მოხელეთა აღრიცხვას ანარმოებს შესაბამისი საკონკურსო საატესტაციო კომისია.

2. რეზერვში ინახება ჩარიცხულ მოხელეთა სია და მათი ნამსახურობის ნუსხები.

#### **მუხლი 115. რეზერვში ჩარიცხვას დაქვემდებარებული პირები**

რეზერვში ირიცხება:

ა) მოხელე, რომელიც სამსახურიდან გაათავისუფლეს დაწესებულების ლიკვიდაციის, შტატების შემცირების, ხანგრძლივი შრომისუნარობის ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის თანამდებობასთან შეუსაბამობის გამო;

ბ) სამსახურში არმყოფი პირი, რომელმაც წარმატებით ჩააბარა გამოცდა მოხელეობაზე საკონკურსო-საატესტაციო კომისიას;

გ) საკონკურსო-საატესტაციო კომისიის მიერ თანამდებობაზე დასანიშნად წამოყენებული პირი, რომელიც მისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო არ დაინიშნა.

#### **მუხლი 116. პირები, რომლებიც არ ექვემდებარებიან რეზერვში ჩარიცხვას**

რეზერვში არ ირიცხება:

ა) მოხელე, რომელსაც სამსახურიდან განთავისუფლების შემდეგ უფლება აქვს, მაგრამ არ სურს ჩაირიცხოს რეზერვში;

ბ) პირი, რომელიც სამსახურიდან განთავისუფლდა სამსახურის ვადის გასვლის გამო და უკანასკნელი თანამდებობის დაკავებამდე მუშაობდა განუსაზღვრელი ვადით სახელმწიფოს ან ადგილობრივი თვითმმართველობის დაწესებულებაში.

#### **მუხლი 117. რეზერვში ჩარიცხვის გაფორმება**

1. მოხელის სამსახურიდან განთავისუფლების შემთხვევაში მისი სასამსახურო ნუსხის და სხვა დოკუმენტების ასლები დაუყოვნებლივ ეგზავნება შესაბამის საკონკურსო-საატესტაციო კომისიას.

2. თუ სამსახურიდან განთავისუფლებულ მოხელეს სურს რეზერვში ჩარიცხვა, ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ დოკუმენტებს უნდა დაერთოს მოხელის განცხადება რეზერვში ჩარიცხვის შესახებ და შრომის ნიგნაკი.

#### **მუხლი 118. თანამდებობაზე დანიშვნა რეზერვიდან**

1. დაწესებულების ხელმძღვანელი, რომელიც საჭიროებს მოხელეს, შესაბამის საკონკურსო-საატესტაციო კომისიას აცნობებს ვაკანტური თანამდებობის არსებობის შესახებ თანამდებობის დასახელების და მის დასაკავებლად წაყენებული მოთხოვნების მინიშნებით.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული შუამდგომლობის მიღებიდან სამი დღის განმავლობაში შესაბამისი საკონკურსო-საატესტაციო კომისია დანესებულების ხელმძღვანელს უგზავნის რეზერვიდან ამონაწერს იმ პირთა შესახებ, რომლებიც აკმაყოფილებენ შესაბამის მოთხოვნებს, აგრეთვე მათი ნამსახურობის ნუსხებს.

3. დანესებულების ხელმძღვანელი თანამდებობაზე ნიშნავს შესაბამის კანდიდატს მისი განცხადების საფუძველზე.

### **მუხლი 119. რეზერვში ჩარიცხული პირის უფლება უარი განაცხადოს თანამდებობაზე დანიშვნაზე**

რეზერვში ჩარიცხულმა პირმა შეიძლება უარი განაცხადოს თანამდებობაზე დანიშვნაზე, თუ შეთავაზებული თანამდებობა:

- ა) არ შეესაბამება მის ჯანმრთელობის მდგომარეობას;
- ბ) მოითხოვს უფრო მაღალ კვალიფიკაციასა და სხვა სპეციალურ მომზადებას;
- გ) არ იძლევა კანონმდებლობით დადგენილი შედეგებით სარგებლობის საშუალებას;
- დ) იმყოფება სხვა ადგილზე.

### **მუხლი 120. რეზერვში ჩარიცხული პირის სტატუსი**

მოხელეთა რეზერვში ჩარიცხული პირის სამართლებრივი სტატუსი, მისი უფლებები და მოვალეობანი განისაზღვრება ამ კანონით და სხვა საკანონმდებლო აქტებით.

## **თავი XII**

### **სამსახურის სტაჟი**

#### **მუხლი 121. სამსახურის სტაჟის გამოანგარიშება**

სამსახურის სტაჟი შეიცავს:

- ა) სახელმწიფოს და ადგილობრივი თვითმმართველობის დანესებულებაში მოხელის, დამხმარე ან შტატგარეშე მოსამსახურის თანამდებობაზე სამსახურის პერიოდს;
- ბ) ამ კანონით გათვალისწინებულ რეზერვში ყოფნის დროს;
- გ) სწავლის პერიოდს, თუ პირი გაგზავნილი იყო სასწავლებლად დანესებულების მიერ ან უკვე ჰქონდა სამსახურის სტაჟი.

#### **მუხლი 122. სამსახურის სტაჟის შეწყვეტა**

სამსახურის სტაჟი შეწყდება პირის სამსახურიდან ან რეზერვიდან განთავისუფლებისას, დანაშაულის ჩადენის შემთხვევაში, საქართველოს მოქალაქეობიდან გასვლისას.

#### **მუხლი 123. სამსახურის სტაჟის დადასტურება**

სამსახურის სტაჟი დასტურდება შრომის ნიგნაკში ჩანერით, აგრეთვე დანესებულების მიერ სათანადოდ გაფორმებული სხვა საბუთებით.

## თავი XIII

### ნამსახურობის ნუსხა და შრომის ნიგნაკი

#### მუხლი 124. მოხელის ნამსახურობის ნუსხა

1. მოხელეზე დგება ნამსახურობის ნუსხა, რომელშიც მითითებულია:

ა) სახელი და გვარი;

ბ) დაბადების თარიღი და ადგილი;

გ) ოჯახური მდგომარეობა;

დ) განათლება და სპეციალობა;

ე) თანამდებობრივი ფიცის დადების თარიღი და ადგილი;

ვ) სამსახურის გავლა, აგრეთვე სამსახურიდან განთავისუფლების ფორმულირება კანონის მუხლის, პუნქტის, ქვეპუნქტის დამოწმებით;

ზ) შვებულებები;

თ) ნახალისებები;

ი) დისციპლინური პასუხისმგებლობის დადება და მისი მოხსნა;

კ) ატესტაციის შედეგები.

2. ნამსახურობის ნუსხის წარმოების წესი და პირობები განისაზღვრება კანონმდებლობით.

#### მუხლი 125. ნამსახურობის ნუსხა სამსახურის ადგილის შეცვლის ან სამსახურიდან განთავისუფლებისას

1. სამსახურიდან ან რეზერვიდან განთავისუფლებულ პირს მისი სურვილით ეძლევა ნამსახურობის ნუსხა.

2. მოხელის ახალ სამსახურში მისვლისას სხვა დანესებულებაში წარმოებული ნამსახურობის ნუსხა იგზავნება სამსახურის ახალ ადგილზე.

#### მუხლი 126. მოხელის შრომის ნიგნაკი

1. მოხელეზე იწარმოება შრომის ნიგნაკი, რომელშიც იწერება:

ა) მოხელის სახელი და გვარი;

ბ) მოხელის დაბადების თარიღი;

გ) სამსახურში ყოფნის პერიოდი;

დ) სამსახურებრივი ურთიერთობის შეჩერება.

3. მოხელის მოთხოვნით შრომის ნიგნაკში იწერება:

ა) სამსახურიდან განთავისუფლების ფორმულირება კანონის მუხლის, პუნქტის, ქვეპუნქტის მითითებით;

ბ) ცნობები თანამდებობაზე, რომლებიც მას ეკავა.

## თავი XIV

### დავის გადაწყვეტა

#### მუხლი 127. დავის გადაწყვეტა სასამართლო წესით

1. მოხელეს უფლება აქვს კანონმდებლობით დადგენილი წესით ერთი თვის განმავლობაში გაასაჩივროს სასამართლოში სამსახურებრივ საკითხ-

ებზე გამოცემული ბრძანება, განკარგულება, გადანყვეტილება, აგრეთვე მოქმედება.

2. დამხმარე მოსამსახურეს უფლება აქვს სამსახურებრივი დავის გადასაწყვეტად მიმართოს სასამართლოს ერთი თვის ვადაში.

2<sup>1</sup>. ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით განსაზღვრული სამართლებრივი აქტების გასაჩივრების ხანდაზმულობის ვადა აითვლება კანონმდებლობით დადგენილი წესით აქტის გაცნობიდან. (24.06.2005 N 1802)

2<sup>2</sup>. სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ადმინისტრაციული აქტის თაობაზე პირის მიერ სარჩელის წარდგენა არ იწვევს სადავო აქტის მოქმედების შეჩერებას. (24.06.2005 N 1802)

3. მოხელეს შეუძლია სასამართლოში მოითხოვოს ბრძანების, განკარგულების, გადანყვეტილების ან მოქმედების ნაწილობრივ ან მთლიანად არაკანონიერად აღიარება.

4. აღმასრულებელი ხელისუფლების დანესებულებებში წარმოშობილი სამსახურებრივი დავა განიხილება და წყდება "აღმასრულებელი ხელისუფლების სტრუქტურისა და საქმიანობის წესის შესახებ" საქართველოს კანონის საფუძველზე.

5. სასამართლოს მიერ სამსახურიდან განთავისუფლებაზე ან გადაყვანაზე გაცემული ბრძანების, განკარგულების ან გადანყვეტილების არაკანონიერად აღიარების შემთხვევაში, მოხელე ექვემდებარება დაუყოვნებლივ აღდგენას, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა იგი უარს ამბობს აღდგენაზე.

## თავი XV

### სახელმწიფო პოლიტიკა სამსახურის სფეროში

#### მუხლი 128. სამსახურის ორგანოები

1. სახელმწიფო პოლიტიკას სამსახურის სფეროში განსაზღვრავს საქართველოს პარლამენტი.

2. საჯარო სამსახურის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავების, საჯარო სამსახურთან დაკავშირებული საქმიანობის კოორდინაციისა და საჯარო სამსახურის სფეროში კანონით განსაზღვრულ სხვა საკითხებთან დაკავშირებით გადანყვეტილებების მომზადების მიზნით საქართველოს პრეზიდენტთან იქმნება საჯარო სამსახურის საბჭო. (24.06.2004 N 200)

#### მუხლი 128.1. საჯარო სამსახურის საბჭო

1. საჯარო სამსახურის საბჭო არის საქართველოს პრეზიდენტის სათათბირო ორგანო.

2. საჯარო სამსახურის საბჭოს თავმჯდომარე არის საქართველოს პრეზიდენტი. საჯარო სამსახურის საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე არის საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფროსი. (28.04.2006 N 2945)

3. საჯარო სამსახურის საბჭო შედგება საბჭოს თავმჯდომარის, მისი მოადგილის, საბჭოს მდივნის, საკანონმდებლო, აღმასრულებელი, სასამართლო ხელისუფლებებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა სამ-სამი წარმომადგენლისაგან. საბჭოს მდივანს და საბჭოს სხვა წევრებს ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი. (28.04.2006 N 2945)

4. საჯარო სამსახურის საბჭოს მდივანი იმავდროულად არის საჯარო სამსახურის ბიუროს უფროსი.

5. საჯარო სამსახურის საბჭოს დებულებას ამტკიცებს საქართველოს პრეზიდენტი. (24.06.2004 N 200)

### **მუხლი 129. საჯარო სამსახურის ბიურო**

1. საჯარო სამსახურის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებისა და შესაბამისი საქმიანობის კოორდინაციის ხელშეწყობის, ამ კანონით დადგენილი ძირითადი მიმართულებების განხორციელების, საჯარო სამსახურის საბჭოსა და მისი წევრების საქმიანობის ორგანიზაციული, ტექნიკური, საინფორმაციო და საექსპერტო უზრუნველყოფის მიზნით იქმნება საჯარო სამსახურის ბიურო, როგორც საჯარო სამართლის იურიდიული პირი.

2. საჯარო სამსახურის ბიუროს დებულებას, სტრუქტურასა და სამტაგო ნუსხას ამტკიცებს საქართველოს პრეზიდენტი.

3. საჯარო სამსახურის ბიუროს საქმიანობაზე სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს მხოლოდ საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტების და მე-2 პუნქტის შესაბამისად. (24.06.2004 N 200)

### **მუხლი 130. საჯარო სამსახურის ბიუროს ფუნქციები**

საჯარო სამსახურის ბიურო:

ა) შეისწავლის და აანალიზებს საჯარო სამსახურის სფეროში არსებულ მდგომარეობას, შესაბამისი ნორმატიული აქტების შესრულებას და საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგენს მოხსენებას;

ბ) კოორდინაციასა და მეთოდურ დახმარებას უწევს საჯარო სამსახურში ადამიანური რესურსების მართვის პროცესებს, საჯარო მოსამსახურეთა პროფესიული მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების საქმეს;

გ) კოორდინაციას უწევს სახელმწიფო ორგანოთა (დანესებულებათა) საკადრო სამსახურების მუშაობას;

დ) საჯარო სამსახურის მართვის სრულყოფის მიზნით შეისწავლის და განაზოგადებს საჯარო სამსახურის სფეროში სხვა სახელმწიფოთა გამოცდილებას და თანამშრომლობს საერთაშორისო ორგანიზაციებთან. (24.06.2004 N 200)



### **მუხლი 131. სახელმწიფო სამსახურის აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ორგანოები**

სახელმწიფო სამსახურის ორგანოები აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკებში იქმნება აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კანონმდებლობის შესაბამისად.

### **მუხლი 132. დანესებულების კადრების სამსახური**

დანესებულების კადრების სამსახური:

ა) უზრუნველყოფს ვაკანტურ სახელმწიფო თანამდებობაზე კონკურსის მოწყობას, ატესტაციის ჩატარებას;

ბ) აწარმოებს მოსამსახურეთა პირად საქმეებს, შეაქვს აუცილებელი ჩანაწერები მოსამსახურეთა შრომის ნიგნაკებში;

გ) კონსულტაციებს უწევს მოსამსახურეებს მათი სამართლებრივი მდგომარეობის, შეზღუდვების და სამსახურის გავლასთან დაკავშირებულ სხვა საკითხებზე;

დ) აანალიზებს მოსამსახურეთა პროფესიული მომზადების დონეს, ორგანიზებას უწევს მოსამსახურეთა გადამზადებას (კვალიფიკაციის შეცვლას) და კვალიფიკაციის ამაღლებას.

## **თავი XVI**

### **გარდამავალი დებულებანი**

#### **მუხლი 133. საქართველოს ნორმატიული აქტების ამ კანონთან შესაბამისობაში მოყვანა**

საქართველოს პარლამენტმა, საქართველოს პრეზიდენტმა, სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებმა უზრუნველყონ "საჯარო სამსახურის შესახებ" საქართველოს კანონის ძალაში შესვლამდე მიღებული (გამოცემული) ნორმატიული აქტების ამ კანონთან შესაბამისობაში მოყვანა.

#### **მუხლი 134. ამ კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით გასატარებელი ღონისძიებანი**

ამ კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით:

ა) საქართველოს პარლამენტმა 1998 წლის 1 აპრილამდე უზრუნველყოს "საქართველოს პრეზიდენტის, პარლამენტის წევრების, საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებული სხვა სახელმწიფო მოხელეების თანამდებობრივი განაკვეთის შესახებ", "სახელმწიფო მოსამსახურეთა თანამდებობრივი სარგოების და თანამდებობათა სახელწოდებების შესახებ" კანონების განხილვა და მიღება.

ბ) ეთხოვოს საქართველოს პრეზიდენტს 1998 წლის 1 აპრილამდე უზრუნველყოფს "საქართველოს სახელმწიფო კანცელარიის მოხელეთა და დამხმარე მოსამსახურეთა თანამდებობრივი სარგოების განაკვეთების შესახებ", "მოხელეთა იმ თანამდებობების შესახებ, რომელთა დანიშვნის

უფლებით სარგებლობენ დაწესებულებათა ხელმძღვანელები", "საკონკურსო-საატესტაციო კომისიების შესახებ", "მოსამსახურეთათვის სამსახურებრივი მივლინების ხარჯების ანაზღაურების შესახებ", "მოხელეთა რეზერვის შესახებ", "მოსამსახურეთა საფინანსო და ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციების წარდგენის, შენახვისა და გამოყენების წესის შესახებ ნორმატიული აქტების მიღება.

გ) 2006 წლის 1 ივნისამდე საქართველოს მთავრობამ მოამზადოს და საქართველოს პარლამენტს წარუდგინოს საქართველოს მთავრობის წევრთა თანამდებობრივი სარგოების განსაზღვრის შესახებ შესაბამისი საკანონმდებლო აქტის პროექტი; (28.04.2006 N 2945)

დ) ამ მუხლის „გ“ ქვეპუნქტში აღნიშნული შესაბამისი საკანონმდებლო აქტის ამოქმედებამდე საქართველოს მთავრობის წევრთა თანამდებობრივი სარგოები განისაზღვროს საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით; (28.04.2006 N 2945)

ე) 2006 წლის 1 ივნისამდე საჯარო სამსახურის ბიურომ მოამზადოს და საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგინოს ამ კანონის 29-ე მუხლის მე-3 პუნქტით და 81-ე მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული შესაბამისი ბრძანებულებების პროექტები. (28.04.2006 N 2945)

### **მუხლი 134'. ანგარიშსწორების წესი სამსახურიდან გათავისუფლებისას**

2005 წლის 1 იანვრამდე სამსახურიდან გათავისუფლებულ საჯარო მოსამსახურეზე კუთვნილი თანხის (გარდა ამ კანონით განსაზღვრული კომპენსაციისა) გაცემა განხორციელდეს წინა წლებში წარმოქმნილი საბიუჯეტო დავალიანების დაფარვის წესის შესაბამისად. (31.12.2003 N3211)

## **თავი XVII**

### **დასკვნითი დებულებანი**

#### **მუხლი 135. სამსახურის სტაჟის გამოანგარიშება**

ამ კანონის მიღებამდე მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად გაანგარიშებული სახელმწიფო მოსამსახურის სტაჟი ჩაითვლება საჯარო მოსამსახურის შრომის საერთო სტაჟში.

#### **მუხლი 136. კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით გასაუქმებელი ნორმატიული აქტი**

ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს საქართველოს რესპუბლიკის 1995 წლის 29 ივნისის "სახელმწიფო სამსახურის კანონი" (საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 1994-1995 წწ., NN 27-30, მუხ. 650).

#### **მუხლი 137. კანონის ამოქმედება**

1. ეს კანონი ამოქმედდეს 1997 წლის 1 დეკემბრიდან.

2. ამ კანონის 71-ე მუხლის მე-3 პუნქტის მოქმედება (გარდა საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული შემთხვევისა) შეჩერდეს „საჯარო სამსახურის კოდექსის“ ამოქმედებამდე. (29.12.2006 N4244)

3. ამოღებულია (23.12.2005 N 2464)

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1997 წლის 31 ოქტომბერი.  
N 1022 — IX

საქართველოს კანონი

## საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ

თავი I

ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1.

ეს კანონი ადგენს საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის თავიდან აცილების, გამოვლენის, აღკვეთისა და კორუფციული სამართალდარღვევის ჩამდენ პირთა პასუხისმგებლობის ძირითად პრინციპებსა და სამართლებრივი რეგლამენტაციის საფუძვლებს.

მუხლი 2 (29.12.2006 N4278)

ამ კანონის მიზნებისათვის ტერმინი „თანამდებობის პირი“ გულისხმობს შემდეგ პირებს:

ა) საქართველოს პრეზიდენტი;

ბ) საქართველოს პარლამენტის წევრი;

გ) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების წევრები; (25.05.2007 N4818)

დ) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების ხელმძღვანელები და მათი მოადგილეები;

ე) საქართველოს მინისტრი და მისი მოადგილე;

ვ) საქართველოს სახელმწიფო კანცელარიის უფროსი დამისი მოადგილე;

ზ) საქართველოს სახელმწიფო დეპარტამენტის თავმჯდომარე, საქართველოს სახელმწიფო ინსპექციის უფროსი და მათი მოადგილეები;

თ) საქართველოს სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფის ხელმძღვანელი, აგრეთვე მასთან გათანაბრებული პირი;

ი) საქართველოს სახელმწიფო კანცელარიის სტრუქტურული ქვედანაყოფის ხელმძღვანელი, აგრეთვე მასთან გათანაბრებული პირი;

კ) საქართველოს სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულების ხელმძღვანელი;

ლ) საქართველოს შინაგან საქმეთა და თავდაცვის სამინისტროების დეპარტამენტების, ბიუროების, მთავარი სამმართველოებისა და სამმართველოების უფროსები და მათი მოადგილეები, აგრეთვე მათთან გათანაბრებული პირები;

მ) საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის, საგადასახადო და საბაჟო ორგანოების ხელმძღვანელები;

ნ) ცენტრალური გამწვევი კომისიის თავმჯდომარე, გამწვევი კომისიის რაიონისა და ქალაქის (თბილისი, ბათუმი, რუსთავი, სოხუმი, ფოთი, ქუთაისი და ცხინვალი), აგრეთვე ქალაქის რაიონის სამხედრო კომისრები;

ო) საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე, მისი მოადგილე, პრეზიდენტის ნევრი, დეპარტამენტის, რეგიონალური და ქალაქის ბიუროების ხელმძღვანელები, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატების ხელმძღვანელები;

პ) საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი და საბჭოს ნევრი;

ჟ) საქართველოს პრეზიდენტის სათათბირო ორგანოს ნევრი;

რ) საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის ნევრი; (20.11.2007 N5470)

ს) ამოღებულია (30.03.2007 N4603)

ტ) ამოღებულია (5.06.2007 N4861)

უ) საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე, მისი მოადგილე და კომისიის მდივანი;

ფ) სახელმწიფო რწმუნებული — გუბერნატორი და მისი მოადგილეები; (11.07.2007 N5249)

ქ) რაიონისა და ქალაქის (თბილისი, ბათუმი, რუსთავი, სოხუმი, ფოთი, ქუთაისი და ცხინვალი) ადგილობრივი წარმომადგენლობითი ორგანოების ხელმძღვანელები;

ღ) რაიონისა და ქალაქის (თბილისი, ბათუმი, რუსთავი, სოხუმი, ფოთი, ქუთაისი და ცხინვალი), აგრეთვე ქალაქის რაიონის ადგილობრივი აღმასრულებელი ორგანოების ხელმძღვანელები და მათი პირველი მოადგილეები;

ყ) მოსამართლე;

შ) საქართველოს გენერალური პროკურორი და მისი მოადგილეები; საქართველოს გენერალური პროკურატურის დეპარტამენტის, სამსახურის ხელმძღვანელები და მათთან გათანაბრებული პირები, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის, ქ. თბილისის, საოლქო და რაიონული პროკურორები;

ჩ) საქართველოს კონსტიტუციის პირდაპირი მითითების საფუძველზე არჩეული, დანიშნული ან დამტკიცებული სხვა პირი.

### მუხლი 3.

1. "კორუფცია საჯარო სამსახურში" არის თანამდებობის პირის მიერ თანამდებობის ან მასთან დაკავშირებული შესაძლებლობის გამოყენება კანონით აკრძალული ქონებრივი ან სხვა სიკეთის მიღების მიზნით, აგრეთვე მისთვის ამ სიკეთის გადაცემა ან მის მიღებასა და დაკანონებაში ხელის შეწყობა.

2. "კორუფციული სამართალდარღვევა" არის ქმედობა, რომელიც შეიცავს კორუფციის ნიშნებს და რომლისთვისაც კანონით გათვალისწინებულია დისციპლინური, ადმინისტრაციული ან სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა.

3. "ინტერესთა შეუთავსებლობა საჯარო სამსახურში" არის თანამდებობის პირის ქონებრივი ან სხვა პირადი ინტერესების დაპირისპირება სახელმწიფო სამსახურის ინტერესებთან.

4. „დაუსაბუთებელი ქონება“ არის ქონება, აგრეთვე ამ ქონებიდან მიღებული შემოსავალი, აქციები (წილი), რომლის კანონიერი საშუალებებით მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტები თანამდებობის პირს, მისი ოჯახის წევრს ან ახლო ნათესავს არ გააჩნია ან იგი შეძენილია უკანონო ქონების გასხვიების შედეგად მიღებული ფულადი სახსრებით. (13.02.2004 N 3314)

5. „ქონებრივი წარმომავლობის დასაბუთება“ არის დეკლარირებული ქონებისა და ფინანსური რესურსების საკუთრებაში მიღების ფორმის დოკუმენტური ან სიტყვიერი ახსნა-განმარტება წყაროს მითითებით. (13.02.2004 N 3314)

### მუხლი 4.

ამ კანონის მიზნებისათვის:

ა) "ოჯახის წევრში" იგულისხმება პირის მეუღლე, არასრულწლოვანი შვილი და გერი, აგრეთვე მასთან მუდმივად მცხოვრები პირები;

ბ) "ახლო ნათესავში" იგულისხმება პირის ოჯახის წევრი, პირდაპირი აღმავალი და დაღმავალი შტოს ნათესავი, გერი, და და ძმა, აგრეთვე მშობლის და შვილის გერები.

### მუხლი 5.

ამ კანონის მიზნებისათვის:

ა) "საჩუქარი" არის უსასაყიდლოდ ან შეღავათიანი პირობებით გადაცემული ნებისმიერი ქონება ან ქონებრივი ვალდებულებისაგან განთავისუ-

ფლება, აგრეთვე იმ პირის მიერ ამკარად შეღავათიანი პირობებით განუ-  
ლი მომსახურება, რომელიც ასეთი მომსახურებისათვის, ჩვეულებრივ,  
იღებს გასამრჯელოს;

ბ) სახელმწიფოს ან საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ გადაცემუ-  
ლი გრანტი, სტიპენდია, ჯილდო ან პრემია საჩუქრად არ ჩაითვლება.

3. თანამდებობის პირისათვის ახლო ნათესავის მიერ გადაცემული  
საჩუქარი, აგრეთვე სხვა პირის მიერ საჩუქრად გადაცემული ნაბეჭდი  
გამოცემები, გარდა ისტორიული ან ბიბლიოგრაფიული ღირებულების მქონე  
გამოცემებისა, ამ კანონის მიხედვით, შეზღუდვას არ ექვემდებარება.

## **მუხლი 6.**

1. ამ კანონის მიზნებისათვის, "სანარმოს კონტროლში" იგულისხმე-  
ბა პირის (ორგანოს) უფლებამოსილება კონკრეტული სანარმოს (მენარმ-  
ის) მიმართ, რომ მან პირადად ან თავისი სამსახურებრივი ზედამხედველო-  
ბის ქვეშ მყოფი პირის მეშვეობით შეამონმოს სანარმოს (მენარმის) საქმი-  
ანობა, ან დაუწესოს სამენარმეო საქმიანობაში რაიმე შეზღუდვა ან შელა-  
ვათი, ანდა გასცეს ლიცენზია, სერტიფიკატი ან სხვაგვარი ნებართვა მის  
სამენარმოე საქმიანობასთან დაკავშირებით.

2. ამ კანონის მიზნებისათვის, "თანამდებობის პირის სამსახურე-  
ბრივი ზედამხედველობის ქვეშ მყოფ პირში (საჯარო მოხელეში)" იგ-  
ულისხმება ის პირი (საჯარო მოხელე), რომლის მიერ გამოცემულ აქტთან  
ან შესრულებულ მოქმედებასთან დაკავშირებითაც თანამდებობის პირი  
უფლებამოსილია გასცეს ნერილობითი მითითებები გამოცემულ აქტში ან  
შესრულებულ მოქმედებაში ნაკლოვანების აღმოფხვრის შესახებ, შეაჩ-  
ეროს აქტის აღსრულება ან მოქმედების შესრულება, გააუქმოს აქტი.",  
ხოლო ამავე მუხლის პირველი აბზაცი ჩაითვალოს პირველ პუნქტად.

## **თავი II**

### **მოქმედების შეზღუდვა**

#### **მუხლი 7.**

თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს საჯაროსამსახურებრივი  
უფლებამოსილება ან მასთან დაკავშირებული შესაძლებლობა გამოიყენოს  
საჯარო სამსახურის ინტერესების სანინააღმდეგოდ ან იმ საკითხის გადა-  
საწყვეტად, რომელიც არ განეკუთვნება მის საჯაროსამსახურებრივ უფლე-  
ბამოსილებას.

#### **მუხლი 8.**

თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს გაამჟღავნოს ან არასამსახ-  
ურებრივი მიზნებისათვის გამოიყენოს სამსახურებრივი საიდუმლოების  
შემცველი ან სხვაგვარი კონფიდენციალური ინფორმაცია, რომლის საჯა-  
როობაც შეზღუდულია მოქმედი კანონმდებლობით და რომელიც მისთვის  
ცნობილი გახდა საჯარო სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელე-  
ბასთან დაკავშირებით.

## მუხლი 9.

1. თანამდებობის პირს, რომელიც საჯარო სამსახურის გამო ვალდებულია უფასოდ გასწიოს მომსახურება ან მიიღოს გადაწყვეტილება, უფლება არა აქვს ამისათვის მიიღოს ან მოითხოვოს ანაზღაურება ქონებრივი ან სხვა სიკეთის სახით.

2. თანამდებობის პირს, რომელიც საჯარო სამსახურის გამო ვალდებულია ოფიციალური წესით დადგენილი ოდენობის საფასურად გასწიოს მომსახურება ან მიიღოს გადაწყვეტილება, უფლება არა აქვს ამისათვის მიიღოს ან მოითხოვოს უფრო დიდი ოდენობის ანაზღაურება.

3. თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს მიიღოს რაიმე ანაზღაურება სახაზინო დანესებულების მიერ შექმნილი ან მოპოვებული ინფორმაციის, ან ამ ინფორმაციის საფუძველზე მომზადებული ნაშრომის, მოხსენების ან სხვა მასალის გამოქვეყნებისათვის.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული შეზღუდვა არ მოქმედებს იმ შემთხვევაში, თუ ინფორმაცია საჯაროა და მისი მიღება შეუძლია ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს.

## მუხლი 10.

1. თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს ქონებრივი გარიგება დადოს იმ სახაზინო დანესებულებასთან, რომელშიც მას უკავია თანამდებობა.

2. თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს თავის ახლო ნათესავთან ან მის წარმომადგენელთან დადოს ქონებრივი გარიგება, როგორც საჯარო მოხელემ.

3. ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით გათვალისწინებული მოთხოვნების დარღვევით დადებული გარიგება ბათილია.

## მუხლი 11.

1. თანამდებობის პირი, რომლის მოვალეობაა კოლეგიური ორგანოს შემადგენლობაში იმ გადაწყვეტილების მიღება, რომლის მიმართაც მას ქონებრივი ან სხვა პირადი ინტერესი აქვს, ვალდებულია ამის თაობაზე აცნობოს ამ ორგანოს სხვა წევრებს ან თავის უშუალო ხელმძღვანელს, ამასთან, უარი განაცხადოს გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობაზე.

2. თანამდებობის პირი, რომლის მოვალეობაა იმ გადაწყვეტილების ერთპიროვნულად მიღება, რომლის მიმართაც მას ქონებრივი ან სხვა პირადი ინტერესი აქვს, ვალდებულია განაცხადოს თვითაცილების შესახებ და ამის თაობაზე წერილობით აცნობოს თავის უშუალო ხელმძღვანელს (ხელმძღვანელ ორგანოს), რომელიც ან თვითონ იღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას ან სხვა თანამდებობის პირს აკისრებს ამ მოვალეობას.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში თანამდებობის პირს გადაწყვეტილებაზე ხელის მოწერა შეუძლია მხოლოდ თავისი უშუალო ხელმძღვანელის (ხელმძღვანელი ორგანოს) წერილობითი ნებართვის საფუძველზე, რის შესახებაც გადაწყვეტილებაში უნდა მითითოს.

4. ამ მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნები არ ვრცელდება საქართველოს პრეზიდენტზე, საქართველოს პარლამენტის წევრზე, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების წევრებსა და აღმასრულებელი ორგანოების ხელმძღვანელებზე. (25.05.2007 N4818)

## მუხლი 12.

1. თანამდებობის პირს, მისი ოჯახის წევრს უფლება აქვთ მიიღონ საჩუქარი, თუ ერთი წლის განმავლობაში მიღებული საჩუქრების საერთო ღირებულება არ აღემატება საარსებო მინიმუმის ხუთმაგ ოდენობას ოჯახის თითოეულ წევრზე. (13.02.2004 N 3314)

2. თანამდებობის პირს, მისი ოჯახის წევრს უფლება არა აქვთ პირად საკუთრებაში მიიღონ საჩუქარი საქართველოს ან სხვა ქვეყნის სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსგან ან დანესებულებისგან ან საერთაშორისო ორგანიზაციისგან ან მათი წარმომადგენლობებისგან და წარმომადგენლებისგან, ასევე სამსახურებრივი ზედამხედველობის ქვეშ მყოფი პირებისგან, თუ მისი ღირებულება აღემატება საარსებო მინიმუმის ოდენობის ნახევარს. ასეთი ნყარობებიდან მიღებული და ზემოაღნიშნულზე მეტი ღირებულების საჩუქარი გადაცემის მომენტიდან ან იმ მომენტიდან, როცა თანამდებობის პირმა ან მისი ოჯახის წევრმა შეიტყო მისთვის საჩუქრის გადაცემის შესახებ, 72 საათის განმავლობაში უნდა ჩაბარდეს სახელმწიფო ხაზინას. შესაბამისმა საჯარო დანესებულებამ უნდა უზრუნველყოს საჩუქრის გადაცემის შესახებ ინფორმაციის საჯარო რეესტრში შეტანა. (13.02.2004 N 3314)

3. თუ თანამდებობის პირს ან/და მისი ოჯახის წევრს ახლო ნათესავი გადასცემს საჩუქრებს, რომელთა საერთო ღირებულება ერთი წლის განმავლობაში აღემატება საარსებო მინიმუმის ათმაგ ოდენობას, თანამდებობის პირი თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროში წარადგენს გადაცემული საჩუქრების დასახელებას, ღირებულებას/ოდენობას და მიუთითებს მჩუქებლის ვინაობას. (13.02.2004 N 3314)

4. ამოღებულია (13.02.2004 N 3314)

## თავი III

### თანამდებობრივი შეუთავსებლობა

#### მუხლი 13.

1. თანამდებობრივი შეუთავსებლობის საკითხებს ანესრიგებს საქართველოს კონსტიტუცია, ორგანული კანონი, ეს კანონი და სხვა ნორმატიული აქტები.

2. თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს ასრულებდეს რაიმე ანაზღაურებად სამუშაოს, გარდა სამეცნიერო, პედაგოგიური ან შემოქმედებითი საქმიანობისა, ან ეკავოს რაიმე თანამდებობა რომელიმე სხვა



სახაზინო დანესებულებაში ან სახაზინო სანარმოში, ან ასრულებდეს რაიმე ანაზღაურებად სამუშაოს ან ეკავოს რაიმე თანამდებობა სხვა ქვეყნის ორგანოში ან დანესებულებაში.

3. თანამდებობის პირს, მისი ოჯახის წევრს უფლება არა აქვს ეკავოს რაიმე თანამდებობა ან ასრულებდეს რაიმე სამუშაოს საქართველოში რეგისტრირებულ იმ სანარმოში, რომლის სამენარმეო საქმიანობის კონტროლიც ამ თანამდებობის პირის ან მისი სამსახურის უფლებამოსილებას განეკუთვნება.

4. თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს ეკავოს რაიმე თანამდებობა რომელიმე სანარმოში.

5. თანამდებობის პირს, მისი ოჯახის წევრს უფლება არა აქვს ფლობდეს აქციებს ან სანესდებო კაპიტალის წილს იმ სანარმოში, რომლის საქმიანობის კონტროლიც ამ თანამდებობის პირის ან მისი სამსახურის უფლებამოსილებას განეკუთვნება.

6. თანამდებობის პირს უფლება არა აქვს იყოს რომელიმე ფიზიკური ან იურიდიული პირის წარმომადგენელი ან რწმუნებული, ან განახორციელოს წარმომადგენლობა ან დაცვა სისხლის, სამოქალაქო ან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეებში რომელიმე სახაზინო დანესებულების წინაშე ან წინააღმდეგ, იმ შემთხვევის გარდა, როცა იგი არის ამ ფიზიკური პირის მეურვე ან მზრუნველი.

7. თანამდებობის პირის სამსახურებრივი ზედამხედველობის ქვეშ მყოფ თანამდებობაზე საჯარო მოხელედ არ შეიძლება დაინიშნოს ამ პირის ახლო ნათესავი, კონკურსის წესით დანიშვნის გარდა. (13.02.2004 N 3314)

8. თანამდებობის პირი, მისი ოჯახის წევრი ვალდებულია ამ თანამდებობის პირის მიერ თანამდებობის დაკავებიდან 10 დღის ვადაში, თუ კონსტიტუციით ან კანონით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, გადადგეს შეუთავსებელი თანამდებობიდან, შეწყვიტოს შეუთავსებელი საქმიანობა.

9. თანამდებობის პირი თავისი და თავისი ოჯახის წევრის შეუთავსებლობის აღმოფხვრის დამადასტურებელ საბუთებს წარუდგენს იმ ზემდგომ თანამდებობის პირს (ორგანოს), რომლის უშუალო დაქვემდებარებაშიც იგი იმყოფება, აგრეთვე კადრების შესაბამის სამსახურს.

10. თანამდებობის პირი, თუ საქართველოს კონსტიტუციით ან ორგანული კანონით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, უნდა გათავისუფლდეს დაკავებული თანამდებობიდან:

ა) თუ მან ან მისი ოჯახის წევრმა დაარღვია ამ კანონით გათვალისწინებული თანამდებობრივი შეუთავსებლობის მოთხოვნები;

ბ) თუ სასამართლო გადაწყვეტილებით დადასტურდა, რომ თანამდებობის პირის მფლობელობაშია უკანონო ან/და დაუსაბუთებელი ქონება. (13.02.2004 N 3314)

## თავი IV

### ეკონომიკური ინტერესების განცხადება და გამოქვეყნება

#### მუხლი 14

1. პირი არ შეიძლება გამწესდეს თანამდებობაზე თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროსთვის ქონებრივი დეკლარაციის წარდგენამდე. ბიურო დეკლარაციას გადასცემს თანამდებობაზე გამწესებულ ორგანოს/ორგანოებს, თანამდებობის პირს. კოლეგიური საჯარო დანესებულება/თანამდებობის პირი გადაწყვეტილების მიღებამდე ეცნობა ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციას.

1'. საქართველოს პარლამენტის წევრობის კანდიდატი ვალდებულია შეავსოს და წარადგინოს ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციები საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით დადგენილი, გამარტივებული ფორმით, პარლამენტის წევრობის კანდიდატად რეგისტრაციიდან ერთი კვირის ვადაში. (8.06.2007 N4920)

2. თანამდებობის პირი ვალდებულია თანამდებობაზე ყოფნის განმავლობაში ყოველი წლის პირველიდან 30 აპრილამდე შეავსოს და წარადგინოს ქონებრივი მდგომარეობის და საფინანსო დეკლარაციები.

3. თანამდებობის პირი ვალდებულია თანამდებობის დატოვებიდან ერთი წლის განმავლობაში პირველიდან 30 აპრილამდე შეავსოს და წარადგინოს ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციები.

4. ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციაში შეიტანება მისი შევსების თვის პირველ რიცხვამდე არსებული მონაცემები.

5. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში თანამდებობის პირი თავისუფლდება დეკლარაციის შევსებისა და წარდგენის ვალდებულებისაგან, თუ მან თანამდებობა დატოვა ისეთ თანამდებობაზე არჩევის, დანიშვნის ან დამტკიცების გამო, რომელზე მყოფი პირისთვისაც, ამ კანონის შესაბამისად, დეკლარაციის შევსება სავალდებულოა.

6. თანამდებობის პირი თავისუფლდება დეკლარაციის შევსებისა და წარდგენის ვალდებულებისგან, თუ იგი თანამდებობის დატოვებიდან ერთი თვის განმავლობაში აირჩევა, დანიშნება ან დამტკიცდება ისეთ დანამდებობაზე რომელზე მყოფი პირისთვისაც, ამ კანონის შესაბამისად, დეკლარაციის შევსება სავალდებულოა.

7. დეკლარაციები წარედგინება თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროს.

8. თანამდებობის პირის ქონებრივი მდგომარეობის და საფინანსო დეკლარაციები შეივსება საქართველოს იუსტიციის მინისტრის მიერ დამტკიცებული ფორმების მიხედვით. (13.02.2004 N 3314)

## მუხლი 15

1. თანამდებობის პირის ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაცია შეიცავს შემდეგ ინფორმაციას თანამდებობის პირისა და მისი ოჯახის წევრების შესახებ:

ა) ვინაობა, საქართველოში თუ სხვა ქვეყანაში მათ მფლობელობაში არსებული უძრავი და მოძრავი ნივთები, საქმიანობა;

ბ) მისი და მისი ოჯახის წევრების საიდენტიფიკაციო მონაცემები (გვარი, სახელი, დაბადების ადგილი, წელი, თვე და რიცხვი, ნათესაური ან სხვაგვარი კავშირი); დეკლარაციის შევსების მომენტისთვის საქართველოში თუ სხვა ქვეყანაში მის და მისი ოჯახის წევრების მიერ შესრულებული ნებისმიერი ანაზღაურებადი სამუშაო (დაკავებული თანამდებობის და ანაზღაურების ოდენობის მითითებით); ოჯახის წევრების შრომითი ბიოგრაფია (სამუშაო ადგილის, დაკავებული თანამდებობის და მუშაობის დროის მონაკვეთის მითითებით);

გ) უძრავი ქონება — მესაკუთრის ვინაობა, ქონების ადგილმდებარეობა და მისამართი; უძრავი ქონების საერთო ფართობი; ქონების ნასყიდობის, ქირავნობის ან გირაოს ღირებულება; ქონების მფლობელობაში მიღების თარიღი. დეკლარაციას თან უნდა დაერთოს მემკვიდრეობის, ნასყიდობის, ჩუქების, პრივატიზების, ქირავნობის ან გირაოს დამადასტურებელი დოკუმენტების ასლები;

დ) მოძრავი ქონება (გარდა ფასიანი ქაღალდების, საბანკო ანგარიშის, ნალდი ფულის და განკარგვის უფლებით მიღებული ქონებისა), თუ ნივთის ღირებულება აღემატება საარსებო მინიმუმის ოცმაგ ოდენობას — მესაკუთრის ვინაობა, ნივთის სახეობა, საფირმო სახელწოდება, დამზადების ან გამოშვების დრო, შესყიდვის ფასი და დრო, მემკვიდრეობის დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლი, საიჯარო ხელშეკრულების ასლი;

ე) ფასიანი ქაღალდები — მესაკუთრის ვინაობა, საკუთრებაში მიღების დრო, ნომინალი, შესყიდვის ღირებულება, რაოდენობა, მესაკუთრის დამადასტურებელი დოკუმენტების ასლები;

ვ) საბანკო ან/და სხვა საკრედიტო დაწესებულებაში არსებული ანგარიში — მესაკუთრის ვინაობა, ანგარიშის სახეობა, გახსნის თარიღი, თანხის ოდენობა;

ზ) ნალდი ფული, მათ შორის, სხვა ფიზიკური ან/და იურიდიული პირისთვის არარეგისტრირებულად გასესხებული ან/და მისგან არარეგისტრირებული სესხის სახით მიღებული — ნალდი ფულის მესაკუთრის ვინაობა, იმ პირის საიდენტიფიკაციო მონაცემები, რომლისგანაც მიღებულია ან/და რომლისთვისაც გადაცემულია სესხი, სესხის მიღების/გაცემის თარიღი, სესხის მიმღების/გამცემის ნერილობითი დასტური;

თ) განკარგვის უფლებით მიღებული ქონება — მესაკუთრის ვინაობა, ქონების სახეობა, სრული სახელწოდება, დამზადების ან გამოშვების დრო, განკარგვის უფლების მფლობელი, უფლების მიღების თარიღი და ქონების მისამართი (უძრავი ქონებისთვის), განკარგვის უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის ასლი;

ი) მოქმედი ან/და წლის განმავლობაში დადებული ნებისმიერი ხელშეკრულება, რომლის საგნის ღირებულება აღემატება საარსებო მინიმუმის ათმაგ ოდენობას — ხელშეკრულების სახე, ხელშეკრულებაში მონაწილე პირები, ხელშეკრულების საგანი და მისი ღირებულება, ხელშეკრულების დადების თარიღი და მოქმედების ვადა იმ ორგანოს მითითებით, რომელმაც მოახდინა ხელშეკრულების რეგისტრაცია ან დამონმება;

კ) სანარმოს საქმიანობაში მონაწილეობა — სანარმოს საქმიანობაში მონაწილე პირი და მონაწილეობის ფორმა, სანარმოს სრული საფირმო სახელწოდება და იურიდიული მისამართი, სანარმოს მარეგისტრირებელი ორგანო და რეგისტრაციის თარიღი;

ლ) დეკლარაციის შევსების თარიღი და პირის ხელმოწერა.

2. თანამდებობის პირი ვალდებულია დაასაბუთოს ამ მუხლის პირველ პუნქტში დეკლარირებული ქონების და ფინანსური რესურსების წარმომავლობა.

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში დეკლარირებული ქონების და ფინანსური რესურსების მფლობელობის დამადასტურებელი დოკუმენტის არარსებობის შემთხვევაში ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციაში თანამდებობის პირმა უნდა მიუთითოს ასეთი დოკუმენტის არარსებობის გარემოებებზე. (13.02.2004 N 3314)

## **მუხლი 16**

1. თანამდებობის პირის საფინანსო დეკლარაცია ასახავს მისი ქონებრივი მდგომარეობის ცვლილებას და შეიცავს ინფორმაციას ამ კანონის მე-15 მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ — „ი“ ქვეპუნქტებში აღნიშნული მონაცემების ცვლილებისა და მიღებული შემოსავლების შესახებ.

2. თანამდებობის პირი ვალდებულია უზრუნველყოს ქონებრივი წარმომავლობის დასაბუთება, დაასაბუთოს საფინანსო დეკლარაციაში შეტანილი მონაცემები შემოსავლების ან/და მფლობელობაში მიღებული ქონების შესახებ.

3. საფინანსო დეკლარაციაში შეიტანება მისი შევსების თვის პირველ რიცხვამდე ერთი კალენდარული წლის მონაცემები. (13.02.2004 N 3314)

## **მუხლი 17.**

1. ამოღებულია (13.02.2004 N 3314)

2. თუ დეკლარაციაში შესატანი ინფორმაცია განეკუთვნება სახელმწიფო ან სამსახურებრივ საიდუმლოებას ან წარმოადგენს სხვაგვარ კონფიდენციალურ ინფორმაციას, რომლის საჯაროობაც შეზღუდულია მოქმედი კანონმდებლობით, ეს ინფორმაცია აისახება მხოლოდ დეკლარაციის სპეციალურ(საიდუმლო) გრაფაში, შესაბამისი წყაროდან მიღებული ქონების სახეობის (შინაარსის), ქონებასთან თანამდებობის პირისა და მისი ოჯახის წევრების კავშირის, ქონების საბაზრო ღირებულების ან/და ოდენობის მითითებით.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, დეკლარაციის შემგვსებმა დეკლარაციას უნდა დაურთოს წერილობითი მითითება იმ სამართლებრივ აქტზე, რომლის საფუძველზეც დეკლარაციაში შესატანი ინფორმაცია განეკუთვნება სახელმწიფო ან სამსახურებრივ საიდუმლოებას ან წარმოადგენს სხვაგვარ კონფიდენციალურ ინფორმაციას, რომლის საჯაროობაც შეზღუდულია.

### **მუხლი 18.**

1. დეკლარაციის მიღების, შესაბამისი თანამდებობის პირის ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საჯაროობისა და დეკლარაციების დროულად ჩაბარებაზე კონტროლის უზრუნველყოფის, აგრეთვე მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა ფუნქციების განხორციელების მიზნით იქმნება თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიურო (შემდგომში -- ბიურო), რომელიც წარმოადგენს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს და მის საქმიანობაზე სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო. ბიურო უზრუნველყოფს: (13.02.2004 N 3314)

ა) თანამდებობის პირის მიერ დეკლარაციის ტექნიკურად სწორად შევსების შესახებ ინსტრუქციის შედგენას;

ბ) თანამდებობის პირის მიერ დეკლარაციის ფორმის დაუბრკოლებლად მიღებას;

გ) შევსებული დეკლარაციის მიღებასა და შენახვას;

დ) დეკლარაციის შინაარსის საჯაროობას;

ე) ამ კანონის მე-2 მუხლში მოცემული ჩამონათვალის საფუძველზე იმ თანამდებობის პირთა თანამდებობრივი რეესტრის შედგენას და საქართველოს იუსტიციის მინისტრისათვის დასამტკიცებლად წარდგენას, რომელთათვისაც დეკლარაციების შევსება სავალდებულოა, აგრეთვე რეესტრში შესატანი ცვლილებებისა და დამატებების მომზადებას და საქართველოს იუსტიციის მინისტრისათვის დასამტკიცებლად წარდგენას; (13.02.2004 N 3314)

ვ) კანონმდებლობით მისთვის დაკისრებული სხვა ფუნქციების განხორციელებას.

2. ბიუროს ხელმძღვანელობს ბიუროს თავმჯდომარე, რომელსაც თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს იუსტიციის მინისტრი. (13.02.2004 N 3314)

3. ბიუროს ორგანიზაციულ სტრუქტურასა და მუშაობის წესს განსაზღვრავს მისი დებულება, რომელსაც ბიუროს თავმჯდომარის წარდგინებით ამტკიცებს საქართველოს იუსტიციის მინისტრი. (13.02.2004 N 3314)

4. ბიუროს ორგანიზაციულ სტრუქტურასა და მუშაობის წესს განსაზღვრავს მისი დებულება, რომელსაც ბიუროს თავმჯდომარის წარდგინებით ამტკიცებს საქართველოს პრეზიდენტი.

## მუხლი 19.

1. ნებისმიერ ფიზიკურ და იურიდიულ პირს უფლება აქვს მოითხოვოს, მიიღოს დეკლარაციის ასლი და გაეცნოს მას, გარდა დეკლარაციის საიდუმლო გრაფისა. (13.02.2004 N 3314)

2. არ შეიძლება დაწესდეს ან შეიქმნას რაიმე დაბრკოლება დეკლარაციის ასლის მისაღებად;

3. დეკლარაციის და დეკლარაციასთან დაკავშირებით საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით ბიუროში თანამდებობის პირის მიერ წარდგენილი სხვა მასალების ასლის მისაღებად „საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით გადაიხდებიან საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებელი. (13.05.2005 N 1439)

## თავი V

### პასუხისმგებლობა კორუფციული სამართალდარღვევისათვის

#### მუხლი 20.

1. ამ კანონის მოთხოვნების დარღვევა იწვევს პასუხისმგებლობას საქართველოს სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსების შესაბამისად. ქონებრივი მდგომარეობის ან საფინანსო დეკლარაციის ამ კანონით დადგენილ ვადაში წარუდგენლობისათვის თანამდებობის პირისათვის საქართველოს სისხლის სამართლის ან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით განსაზღვრული პასუხისმგებლობის დაკისრება მას არ ათავისუფლებს დეკლარაციების წარდგენის ამ კანონით გათვალისწინებული ვალდებულებისაგან. ასეთ შემთხვევაში თანამდებობის პირი ვალდებულია სასამართლოს გამამტყუნებელი გადაწყვეტილების ძალაში შესვლის დღიდან 2 კვირის ვადაში შეაქვს და წარადგინოს შესაბამისი დეკლარაციები;

2. თანამდებობის პირის მიერ ამ კანონის მოთხოვნების ბრალეული დარღვევა, თუ იგი არ წარმოადგენს სისხლის ან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას, იწვევს დისციპლინურ პასუხისმგებლობას კანონით დადგენილი წესით.

3. თუ კორუფციული სამართალდარღვევის ჩამდენი თანამდებობის პირი, რომლის მიმართაც ასეთი ქმედობისათვის გამოყენებულ იქნა დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომა, გარდა თანამდებობიდან განთავისუფლებისა, წლის განმავლობაში ჩაიდენს ახალ კორუფციულ ქმედობას, იგი ექვემდებარება სამსახურიდან სავალდებულო განთავისუფლებას.

4. ამოღებულია (13.02.2004 N 3314)

## თავი VI

### გარდამავალი დებულებანი

#### მუხლი 21.

1. ეთხოვოს საქართველოს პრეზიდენტს, 1997 წლის საშემოდგომო სესიის დამთავრებამდე საქართველოს პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგინოს თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროს თავმჯდომარის კანდიდატურა.

2. დაევალოს საქართველოს კონტროლის პალატას, 1998 წლის 30 მარტამდე ჩამოაყალიბოს თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიურო.

3. დაევალოს თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროს თავმჯდომარეს, 1998 წლის 30 მარტამდე საქართველოს პრეზიდენტს დასამტკიცებლად წარუდგინოს ბიუროს დებულება.

4. თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროს თავმჯდომარემ დებულების დამტკიცებიდან 30 დღის ვადაში შეადგინოს და საქართველოს პრეზიდენტს დასამტკიცებლად წარუდგინოს იმ თანამდებობის პირთა თანამდებობრივი რეესტრი, რომელთათვისაც, ამ კანონის შესაბამისად, ქონებრივი მდგომარეობის და საფინანსო დეკლარაციების შევსება სავალდებულოა.

5. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ საარსებო მინიმუმის ოდენობის განსაზღვრამდე, ამ კანონის მიზნებისათვის, საარსებო მინიმუმი განისაზღვროს ასი ლარით.

6. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ "თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროს ხარჯები" ცალკე პუნქტად გამოყოს საქართველოს ბიუჯეტის კანონში.

7. ამ კანონის მე-2 მუხლით გათვალისწინებულმა პირებმა ქონებრივი მდგომარეობის და საფინანსო დეკლარაციები თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროში წარადგინონ 1998 წლის 15 აგვისტოდან 1 დეკემბრამდე;

8. დაევალოს სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროს, 1998 წლის 1 იანვრამდე გამოყოს შენობა თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიუროს განსათავსებლად.

9.

10. გაუქმდეს ამ კანონის დანართები — თანამდებობის პირთა ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების ფორმები. (13.02.2004 N 3314)

11. თანამდებობის პირთა ქონებრივი და საფინანსო მდგომარეობის საინფორმაციო ბიურომ 2004 წლის 1 ივნისამდე შეიმუშაოს და საქართველოს იუსტიციის მინისტრს დასამტკიცებლად წარუდგინოს თანამდებობის პირთა ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების ახალი ფორმები. (13.02.2004 N 3314)

## **მუხლი 21' (29.12.2006 N4295)**

1. თანამდებობის პირის მიერ თანამდებობაზე ყოფნისას და თანამდებობის დატოვებიდან ერთი წლის განმავლობაში შესაბამისი ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების შევსებისა და წარდგენის ვადა გაგრძელდეს 2007 წლის 1 ივლისამდე.

2. 2010 წლის 1 იანვრამდე ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების შევსება და წარდგენა განხორციელდეს 2004 წლის 1 იანვრისათვის მოქმედი ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების ფორმებით. (29.02.2008 N5781)

## **თავი VII**

### **დასკვნითი დებულებანი**

#### **მუხლი 22.**

1. ეს კანონი, IV თავის გარდა, ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს.

2. ამ კანონის IV თავი ამოქმედდეს 1998 წლის 1 იანვრიდან.

საქართველოს პრეზიდენტი ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1997 წლის 17 ოქტომბერი.  
N 982 - ს

საქართველოს კანონი

## **საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ**

### **თავი I**

#### **ზოგადი დებულებანი**

##### **მუხლი 1 კანონის ამოცანები**

ეს კანონი განსაზღვრავს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების, შესრულებისა და მოქმედების შეწყვეტის წესს. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება იდება, სრულდება დაწყდება საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებისა



და ნორმების, საქართველოს კონსტიტუციის, საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და ამ კანონის შესაბამისად.

## **მუხლი 2 კანონის გამოყენების სფერო**

1. ეს კანონი გამოიყენება საქართველოს ყველა საერთაშორისო (სახელმწიფოთაშორისი, მთავრობათაშორისი და უწყებათაშორისი ხასიათის) ხელშეკრულების მიმართ, რომელიც რეგულირდება საერთაშორისო სამართლის ნორმებით, მიუხედავად მისი სახისა და სახელწოდებისა (ხელშეკრულება, შეთანხმება, კონვენცია, პაქტი, ოქმი, წერილების გაცვლა, სხვა სახისა და სახელწოდების საერთაშორისო ხელშეკრულება).

2. ამ კანონის დებულებები აგრეთვე ვრცელდება ყოფილი სსრკ-ის იმ საერთაშორისო ხელშეკრულებებზე, რომელთა მიმართ საქართველომ თავი უფლებამონაცვლედ აღიარა.

## **მუხლი 3 ტერმინების განმარტება**

ამ კანონში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) საერთაშორისო ხელშეკრულება - საქართველოს მიერ უცხო სახელმწიფოსთან (სახელმწიფოებთან) ან საერთაშორისო ორგანიზაციასთან (ორგანიზაციებთან) წერილობითი ფორმით დადებული შეთანხმება, რომელიც რეგულირდება საერთაშორისო სამართლის ნორმებით, განურჩევლად იმისა, წარმოდგენილია იგი ერთი თუ რამდენიმე ერთმანეთთან დაკავშირებული დოკუმენტით და მიუხედავად მისი კონკრეტული სახელწოდებისა;

ბ) ხელშემკვრელი მხარე - სახელმწიფო, რომელმაც გამოთქვა თანხმობა საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე, ხელშეკრულების ძალაში შესვლის მიუხედავად;

გ) მონაწილე - სახელმწიფო, რომელმაც გამოთქვა თანხმობა საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე და რომლისთვისაც ხელშეკრულება ძალაშია შესული;

დ) ხელშეკრულების დადება - ყველა მოქმედება, რომელსაც საქართველო ხელშეკრულების მიმართ ახორციელებს საერთაშორისო დონეზე, მოლაპარაკებათა გამართვის, ხელშეკრულების ხელმოწერისა და მისი სავალდებულოდ აღიარების ჩათვლით;

ე) ხელმოწერა - ხელშეკრულების დადების სტადია ან საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე საქართველოს თანხმობის გამოხატვის ფორმა;

ვ) რატიფიკაცია, დამტკიცება, შეერთება - საქართველოს მიერ მისთვის საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობის გამოხატვის ფორმა;

ზ) უფლებამოსილება - საქართველოს კომპეტენტური ორგანოს მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომლის მეშვეობითაც ერთი ან რამდენიმე პირი ინიშნება საქართველოს მხარის წარმომადგენლად მოლაპარაკებათა გამართვის, ხელშეკრულების ტექსტის მიღების ან მისი აუთენტიზაციის დად-

გენის, ან ხელშეკრულებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი სხვა აქტის განხორციელების მიზნით;

თ) დათქმა - ხელშეკრულების ხელმოწერის, რატიფიკაციის, დამტკიცების ან მასთან შეერთების დროს გაკეთებული ცალმხრივი განცხადება, რომელიც გამოხატავს საქართველოს მიმართ ხელშეკრულების გარკვეულ დებულებათა იურიდიული მოქმედების გამორიცხვის ან შეცვლის სურვილს;

ი) საერთაშორისო ორგანიზაცია - საერთაშორისო სახელმწიფოთაშორისი ან მთავრობათაშორისი ორგანიზაცია;

კ) დეპოზიტარი - სახელმწიფო, საერთაშორისო ორგანიზაცია ან მისი მთავარი აღმასრულებელი თანამდებობის პირი, რომელიც ინახავს საერთაშორისო ხელშეკრულების დედანს და ასრულებს ამასთან დაკავშირებულ საერთაშორისო სამართლის ნორმებით გათვალისწინებულ სხვა ფუნქციებს;

ლ) დენონსაცია - საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების ცალმხრივად შეწყვეტის ფორმა, რომელიც ნიშნავს ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტას ხელშეკრულების დებულებების შესაბამისად;

მ) გაუქმება (ანულირება) - საერთაშორისო ხელშეკრულების ცალმხრივად შეწყვეტის ფორმა, რომელიც ნიშნავს ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტას მეორე მონაწილე მხარის მიერ მისი არსებითად დარღვევის შემთხვევაში ან საერთაშორისო სამართლის სხვა ნორმების შესაბამისად

ნ) კორექტირება — საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ოფიციალურად დამონმებული ქართული თარგმანის მის უცხოენოვან აუთენტურ ტექსტთან შეუსაბამობის შემთხვევაში ქართული თარგმანის შესწორება. (14.04.2006 N2886)

#### **მუხლი 4 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება უცხო სახელმწიფოსთან და საერთაშორისო ორგანიზაციასთან იდება:

ა) საქართველოს სახელით - სახელმწიფოთაშორისი ხელშეკრულება;

ბ) საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების სახელით - მთავრობათაშორისი ხელშეკრულება;

გ) საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების სახელით - უწყებათაშორისი ხასიათის საერთაშორისო ხელშეკრულება.

2. საქართველოს სახელით იდება საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომელსაც მხარეთა შეთანხმებით ენიჭება სახელმწიფოთაშორისი ხასიათი, აგრეთვე ხელშეკრულება რომელიც ეხება:

ა) ტერიტორიულ და ზავის საკითხებს;

ბ) ადამიანის უფლებებსა და თავისუფლებებს;

გ) მოქალაქეობას;

დ) საქართველოს მონაწილეობას სახელმწიფოთაშორის კავშირებსა და სხვა საერთაშორისო გაერთიანებებში (ორგანიზაციებში);

ე) სამხედრო საკითხებს;  
ვ) საქართველოს ტერიტორიისა და ბუნებრივი რესურსების გამოყენებას;

ზ) სახელმწიფოს მიერ სესხის აღებასა და გაცემას, სახელმწიფო გარანტიის გაცემას;

3. აღმასრულებელი ხელისუფლების სახელით იდება ყველა საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომელიც არ ეხება ამ მუხლის მე-2 პუნქტში ჩამოთვლილ საკითხებს ან რომელთაც მხარეთა შეთანხმებით ენიჭება მთავრობათაშორისი ხასიათი.

4. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების სახელით იდება უწყებათაშორისი ხასიათის საერთაშორისო ხელშეკრულება საკითხებზე, რომლებიც მათ კომპეტენციას განეკუთვნება.

5. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუნყებო დანებსებულება — საქართველოს სასაზღვრო პოლიცია საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოს სახელით დებს უწყებათაშორისი ხასიათის საერთაშორისო ხელშეკრულებებს სასაზღვრო სფეროში. (27.12.2006 N 4141)

### **მუხლი 5 საქართველოს ტერიტორიული ერთეულების კომპეტენცია**

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკებისა და საქართველოს სხვა ტერიტორიული ერთეულების კომპეტენცია საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან მიმართებით განისაზღვრება საქართველოს ტერიტორიული სახელმწიფოებრივი მოწყობის დადგენის შემდეგ.

### **მუხლი 6 საერთაშორისო ხელშეკრულება საქართველოს კანონმდებლობაში**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება საქართველოს კანონმდებლობის განუყოფელი ნაწილია.

2. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას, თუ იგი არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას, აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტების მიმართ.

3. ოფიციალურად გამოქვეყნებული საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დებულებები, რომლებიც ადგენენ კონკრეტული ხასიათის უფლებებსა და მოვალეობებს და არ საჭიროებენ დამაზუსტებელი შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტის მიღებას, საქართველოში მოქმედებენ უშუალოდ.

### **მუხლი 7 საქართველოს თანხმობა საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე**

1. საქართველოს თანხმობა საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე შეიძლება გამოიხატოს:

ა) ხელშეკრულების ხელმოწერით;

ბ) ხელშეკრულების შემადგენელი დოკუმენტების (ნოტების) გაცვლით;

გ) ხელშეკრულების რატიფიკაციით;

დ) ხელშეკრულების დამტკიცებით;

ე) ხელშეკრულებასთან შეერთებით;

ვ) ხელშეკრულებაზე თანხმობის ნებისმიერი სხვა ურთიერთშეთანხმებული საშუალების გამოყენებით.

2. საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებენ საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები საქართველოს კონსტიტუციითა და ამ კანონით დადგენილი კომპეტენციის შესაბამისად.

## თავი II

### საერთაშორისო ხელშეკრულების დადება

#### მუხლი 8 რეკომენდაციები საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე

1. საქართველოს პარლამენტი თავის რეკომენდაციებს საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს.

2. რეკომენდაციების წარდგენა მათ კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებზე შეუძლიათ აგრეთვე საქართველოს უზენაეს სასამართლოსა და სახალხო დამცველს.

3. რეკომენდაციები საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე უნდა შეიცავდეს ხელშეკრულების დადების მიზანშეწონილობის დასაბუთებას.

4. რეკომენდაციების მოწონების შემთხვევაში საქართველოს პრეზიდენტი, მათი წარდგენიდან ორი თვის ვადაში, ავალებს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს, მოამზადოს წინადადება აღნიშნული ხელშეკრულების დადების თაობაზე.

#### მუხლი 9 წინადადებები საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე

1. მე - 8 მუხლის მე - 4 პუნქტით გათვალისწინებული წინადადება საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე წარედგინება საქართველოს პრეზიდენტს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებიდან არა უგვიანეს 6 თვის ვადისა.

2. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო თავის წინადადებას საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს ამ მუხლით დადგენილი წესის შესაბამისად.

3. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოები თავიანთ წინადადებებს საერთაშორისო ხელშეკრულების

დადების თაობაზე წარუდგენენ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს.

4. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების წინადადებები უნდა შეიცავდეს: საერთაშორისო ხელშეკრულების ტექსტს ქართულ ენაზე (უცხოენოვანი აუთენტური ტექსტის არსებობისას წარდგენილ უნდა იქნეს აგრეთვე ქართული თარგმანი), საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების მიზანშეწონილობის, მისი პოლიტიკური, სამართლებრივი, ეკონომიკური, ფინანსური და სხვა შესაძლო შედეგების დასაბუთებას. საჭიროების შემთხვევაში, წინადადებას უნდა დაერთოს პროექტი საქართველოს ნორმატიულ აქტებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ, აგრეთვე უნდა განისაზღვროს ხელშეკრულების შესრულებაზე პასუხისმგებელი სახელმწიფო ორგანო და სხვა ღონისძიებათა განხორციელების აუცილებლობა.

5. ამ მუხლით გათვალისწინებულ წინადადებას საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო წარუდგენს დასკვნისათვის - საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საქართველოს კანონმდებლობასთან მისი შესაბამისობისა და შესაძლო სამართლებრივი შედეგების შესახებ, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს - ხელშეკრულების დადების შესაძლო საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების შესახებ, აგრეთვე საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამის ცენტრალურ ორგანოს.

6. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების წინადადებებს სახელმწიფოთაშორისი და მთავრობათაშორისი საერთაშორისო ხელშეკრულებების დადების თაობაზე, ამ მუხლის მე-5 პუნქტში აღნიშნულ თავის დასკვნებს, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო დასკვნასთან ერთად წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს.

7. საქართველოს პრეზიდენტთან წარდგენილი წინადადება საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე უნდა შეიცავდეს: ხელშეკრულების პროექტს (ქართულ ენაზე), საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს დასკვნას საქართველოს კანონმდებლობასთან მისი შესაბამისობისა და შესაძლო სამართლებრივი შედეგების შესახებ, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დასკვნას ამ ხელშეკრულების დადების შესაძლო საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების შესახებ, საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ცენტრალური ორგანოს დასკვნას და საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს დასკვნას ხელშეკრულების დადების შესაძლო საგარეო-პოლიტიკური შედეგების შესახებ. საჭიროების შემთხვევაში, წინადადებას უნდა დაერთოს პროექტი საქართველოს ნორმატიულ აქტებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე.

8. წინადადებას იმ უწყებათაშორისი ხასიათის საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე, რომელიც მოითხოვს საქართველოს ნორმატიულ აქტებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანას, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს.

9. უცხო სახელმწიფოს ან საერთაშორისო ორგანიზაციის შეთავაზებას საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების თაობაზე საქართველოს

საგარეო საქმეთა სამინისტრო, წინადადების სახით, ამ მუხლით დადგენილი წესის შესაბამისად, წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს.

### **მუხლი 10 განზრახვა საერთაშორისო ხელშეკრულებაში საქართველოს მონაწილეობის შესახებ**

1. თუ საერთაშორისო ხელშეკრულებაში მონაწილეობა საჭიროებს ხელშეკრულების მონაწილე სხვა სახელმწიფოს (საერთაშორისო ორგანიზაციის) წინასწარ თანხმობას, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო, მე-9 მუხლით დადგენილი წესის შესაბამისად, წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს წინადადებას საერთაშორისო ხელშეკრულებაში მონაწილეობის განზრახვის შესახებ.

2. გადანყვეტილებას საერთაშორისო ხელშეკრულებაში საქართველოს მონაწილეობის განზრახვის შესახებ იღებს საქართველოს პრეზიდენტი ბრძანებულების სახით.

3. საერთაშორისო ხელშეკრულებაში საქართველოს მონაწილეობის განზრახვის შესახებ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ატყობინებს შესაბამისი საერთაშორისო ხელშეკრულების დეპოზიტარს ან სხვა მონაწილე სახელმწიფოს.

### **მუხლი 11 გადანყვეტილება მოლაპარაკების გამართვისა და საერთაშორისო ხელშეკრულების ხელმოწერის შესახებ**

1. გადანყვეტილებას სახელმწიფოთაშორისი და მთავრობათაშორისი ხელშეკრულებების თაობაზე მოლაპარაკების გამართვისა და მათი ხელმოწერის შესახებ იღებს საქართველოს პრეზიდენტი განკარგულების სახით.

2. გადანყვეტილებას უწყებათაშორისი ხასიათის საერთაშორისო ხელშეკრულების თაობაზე მოლაპარაკების გამართვისა და მისი ხელმოწერის შესახებ, შესაბამის უწყებასთან შეთანხმებით, იღებს საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ბრძანების სახით.

### **მუხლი 12 საერთაშორისო ხელშეკრულების დადებასთან დაკავშირებული მოქმედებების განხორციელება უფლებამოსილების წარდგენის გარეშე**

1. საქართველოს პრეზიდენტსა და საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრს უფლება აქვთ განხორციელონ საერთაშორისო ხელშეკრულების დადებასთან დაკავშირებული ყველა სახის მოქმედება უფლებამოსილების წარდგენის გარეშე.

2. საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობის მეთაურსა და საერთაშორისო ორგანიზაციაში საქართველოს წარმომადგენლობის მეთაურს უფლება აქვთ საერთაშორისო ხელშეკრულების ტექსტის მიღების მიზნით უფლებამოსილების წარდგენის გარეშე, გამართონ მოლაპარაკება შესაბამისად ადგილსამყოფელ სახელმწიფოსთან ან მოცემული საერთაშორისო ორგანიზაციის ფარგლებში.

### **მუხლი 13 უფლებამოსილება საერთაშორისო ხელშეკრულების დადებასთან დაკავშირებული მოქმედებების განხორციელებაზე**

1. უფლებამოსილება უნდა განსაზღვრავდეს მოლაპარაკებების ობიექტსა და პირის კომპეტენციის ფარგლებს.

2. უფლებამოსილებას სახელმწიფოთაშორისი და მთავრობათაშორისი ხელშეკრულებების დადებასთან დაკავშირებით გასცემს საქართველოს პრეზიდენტი ბრძანებულებით და აფორმებს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო.

3. უფლებამოსილებას უწყებათაშორისი ხასიათის საერთაშორისო ხელშეკრულების დადებასთან დაკავშირებით გასცემს საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ბრძანებულებით და აფორმებს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო.

### **მუხლი 14 საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობას გამოხატავს საქართველოს პარლამენტი**

1. საქართველოს პარლამენტი გამოხატავს თანხმობას საქართველოსათვის საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებაზე რატიფიკაციის (ან შეერთების) გზით.

2. იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების გარდა, რომელიც ითვალისწინებს რატიფიკაციას, სავალდებულოა აგრეთვე ისეთი საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიკაცია (ან მასთან შეერთება), რომელიც:

ა) ითვალისწინებს საერთაშორისო ორგანიზაციაში ან სახელმწიფოთა - შორის კავშირში საქართველოს შესვლას;

ბ) სამხედრო ხასიათისაა;

გ) ეხება სახელმწიფოს ტერიტორიულ მთლიანობას ან სახელმწიფო საზღვრების შეცვლას;

დ) დაკავშირებულია სახელმწიფოს მიერ სესხის აღებასა და გაცემასთან;

ე) მოითხოვს შიდასახელმწიფოებრივი კანონმდებლობის შეცვლას, ნაკისრ საერთაშორისო ვალდებულებათა შესასრულებლად აუცილებელი კანონებისა და კანონის ძალის მქონე აქტების მიღებას;

ვ) რატიფიკაციას საჭიროებს საქართველოს სხვა საკანონმდებლო აქტის თანახმად.

### **მუხლი 15 საერთაშორისო ხელშეკრულების საქართველოს პარლამენტში წარდგენა**

1. საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობას გამოხატავს საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს პარლამენტს რატიფიცირებისათვის (ან მასთან შეერთებისათვის) წარუდგენს მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტი.

2. საერთაშორისო ხელშეკრულება რატიფიცირებისათვის (ან შეერთებისათვის) წარდგენილ უნდა იქნეს ქართულ ენაზე (უცხოენოვანი

აუტენტური ტექსტის არსებობისას, იგი წარდგენილ უნდა იქნეს ოფიციალურად დამოწმებულ ქართულ თარგმანთან ერთად). ხელშეკრულებას უნდა ახლდეს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს დასკვნა საქართველოს კანონმდებლობასთან მისი შესაბამისობისა და შესაძლო სამართლებრივი შედეგების შესახებ, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დასკვნა ამ ხელშეკრულების დადების შესაძლო საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების შესახებ, საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ცენტრალური ორგანოს დასკვნა და საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს დასკვნა შესაძლო საგარეო-პოლიტიკური შედეგების შესახებ.

3. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების უცხოენოვანი ტექსტების ქართულად თარგმნასა და თარგმანის ოფიციალურ დამოწმებას ახორციელებს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო. (16.05.2000 N301)

4. საქართველოს პრეზიდენტი რატიფიცირებისათვის (ან შეერთებისათვის) წარდგენილ საერთაშორისო ხელშეკრულებასთან ერთად, საჭიროების შემთხვევაში, საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს კანონპროექტს საქართველოს შესაბამის საკანონმდებლო აქტში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ.

### **მუხლი 16 სარატიფიკაციოდ წარდგენილ საერთაშორისო ხელშეკრულებათა წინასწარი განხილვა**

საქართველოს პარლამენტში სარატიფიკაციოდ წარდგენილ საერთაშორისო ხელშეკრულებას, აგრეთვე მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებულ კანონპროექტს, წინასწარ განიხილავს საქართველოს პარლამენტის საგარეო საქმეთა კომიტეტი, საჭიროების შემთხვევაში - საქართველოს პარლამენტის სხვა კომიტეტებთან ერთად, და გამოაქვს შესაბამისი დასკვნა.

### **მუხლი 17 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიკაციის (ან შეერთების) შესახებ გადაწყვეტილების მიღება**

1. საქართველოს პრეზიდენტის მიერ რატიფიცირებისათვის (ან მასთან შეერთებისათვის) წარდგენილ საერთაშორისო ხელშეკრულებას განიხილავს საქართველოს პარლამენტი და სრული შემადგენლობის უმრავლესობით იღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას დადგენილების სახით.

2. საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიკაციის (ან მასთან შეერთების) შესახებ მიღებული დადგენილების საფუძველზე საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო გასცემს სარატიფიკაციო სიგელს, რომელსაც ხელს აწერს საქართველოს პრეზიდენტი და ადასტურებს საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი.



**მუხლი 18 საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების დამტკიცება (ან მასთან შეერთება), რომელიც რატიფიცირებას არ ექვემდებარება**

საქართველოს პრეზიდენტი ბრძანებულებით იღებს გადაწყვეტილებას იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების დამტკიცების (ან მასთან შეერთების) შესახებ, რომელიც არ ექვემდებარება პარლამენტის მიერ რატიფიცირებას (ან მასთან შეერთებას) და ძალაში შესვლისათვის საჭიროებს შიდასახელმწიფოებრივი პროცედურების განხორციელებას.

**მუხლი 19 საქართველოს ნორმატიულ აქტებში საერთაშორისო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ცვლილებებისა და დამატებების შეტანა**

1. საქართველოს პარლამენტი საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარების საკითხის გადაწყვეტამდე, საჭიროების შემთხვევაში, იხილავს და თავისი კომპეტენციის ფარგლებში იღებს გადაწყვეტილებას საქართველოს შესაბამის ნორმატიულ აქტში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ.

2. საქართველოს პრეზიდენტი საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარების საკითხის გადაწყვეტამდე, საჭიროების შემთხვევაში, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში იხილავს და იღებს გადაწყვეტილებას საქართველოს შესაბამის ნორმატიულ აქტში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ.

**მუხლი 20 საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულების დროებით გამოყენება**

თუ საერთაშორისო ხელშეკრულება ითვალისწინებს მთლიანად ხელშეკრულების ან მისი ზოგიერთი დებულების დროებით გამოყენებას, ან ამის შესახებ მხარეებს შორის მიღწეულია შეთანხმება, საქართველო იყენებს ასეთ ხელშეკრულებას მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან.

**მუხლი 21 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესაბამისობა საქართველოს კონსტიტუციასთან**

1. საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარებამდე, უფლებამოსილი სუბიექტის მიერ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის შემთხვევაში, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას საერთაშორისო ხელშეკრულების კონსტიტუციურობის შესახებ.

2. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის შემთხვევაში დაუშვებელია შესაბამისი საერთაშორისო ხელშეკრულების საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარების საკითხის განხილვა საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანამდე.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულების კონსტიტუციასთან შეუსაბამობის დადგენის შემთხვევაში, ამ

ხელშეკრულების საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარება დასამუშავება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც კონსტიტუციაში, დადგენილი წესით, შეტანილი იქნება შესაბამისი ცვლილებები.

### **მუხლი 22 დათქმა საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებაზე**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ხელმოწერის, რატიფიცირების, დამტკიცების ან მასთან შეერთების დროს შესაძლებელია დათქმის გაკეთება ხელშეკრულების პირობების დაცვით და საერთაშორისო სამართლის ნორმების შესაბამისად. დაუშვებელია საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებაზე დათქმის გაკეთება იმ შემთხვევაში, თუ საერთაშორისო ხელშეკრულება კრძალავს ამგვარ მოქმედებას და თუ ეს ეწინააღმდეგება ხელშეკრულების ობიექტსა და მიზნებს.

2. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ხელმოწერის, რატიფიცირების, დამტკიცების ან ხელშეკრულებასთან შეერთების დროს გაკეთებული დათქმა ფორმდება წერილობით და ამის შესახებ ეცნობება დეპოზიტარს ან სხვა ხელშემკვრელ მხარეს.

3. თუ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, საქართველოს მიერ გაკეთებულ დათქმაზე უარის თქმა შესაძლებელია ნებისმიერ დროს, იმავე წესით, რა წესითაც გაკეთდა დათქმა.

4. სხვა ხელშემკვრელი სახელმწიფოს მიერ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებაზე გაკეთებული დათქმის აღიარებას ან მასზე პროტესტის გამოთქმას, საერთაშორისო ხელშეკრულების პირობების დაცვითა და საერთაშორისო სამართლის ნორმების შესაბამისად, ახორციელებს ის სახელმწიფო ორგანო, რომელიც წყვეტს საქართველოსათვის საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარების საკითხს.

### **მუხლი 23 შეტყობინება საერთაშორისო ხელშეკრულების საქართველოს მიერ სავალდებულოდ აღიარების შესახებ**

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ან მისი დავალებით - საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობა, ან საქართველოს წარმომადგენლობა საერთაშორისო ორგანიზაციაში ახორციელებს ყველა საჭირო ღონისძიებას საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულების სავალდებულოდ აღიარების შესახებ ხელშემკვრელი მხარის ან დეპოზიტარისათვის შეტყობინების მიზნით.

### **მუხლი 24 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ძალაში შესვლა**

1. საერთაშორისო ხელშეკრულება საქართველოსათვის ძალაში შედის იმ წესითა და ვადაში, რომლებიც გათვალისწინებულია საერთაშორისო ხელშეკრულებაში ან შეთანხმებულია მხარეებს შორის, და ამ კანონის შესაბამისად.

2. თუ საქართველოს კანონმდებლობა საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ძალაში შესვლისათვის მოითხოვს რომელიმე შიდასახელმწიფოებრივი პროცედურის შესრულებას, ასეთი ხელშეკრულება საქართველოსათვის ძალაში შევა მხოლოდ სათანადო პროცედურის შესრულების შემდეგ.

### **მუხლი 25 საქართველოს პრეზიდენტისა და პარლამენტის ინფორმირება საერთაშორისო ხელშეკრულების შესახებ**

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო დაუყოვნებლივ აცნობებს საქართველოს პრეზიდენტსა და პარლამენტს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების, აგრეთვე მისი მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების შესახებ.

## **თავი III**

### **საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების რეგისტრაცია, ტექსტის შენახვა და ოფიციალური გამოქვეყნება**

#### **მუხლი 26 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების რეგისტრაციის ერთიანი სახელმწიფო რეესტრი**

1. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ახორციელებს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების აღრიცხვასა და რეგისტრაციას.

2. საერთაშორისო ხელშეკრულების ტექსტი, ხელშეკრულების ძალაში შესვლიდან 10 დღის ვადაში, გადაეცემა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო რეესტრში შესატანად და სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდის მისანიჭებლად.

#### **მუხლი 27 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების რეგისტრაცია საერთაშორისო ორგანიზაციებში**

საქართველოსთვის ძალაში შესული საერთაშორისო ხელშეკრულების რეგისტრაციას გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სამდივნოში და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების ორგანოებში უზრუნველყოფს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო.

#### **მუხლი 28 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ტექსტის შენახვა**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დედანი (დამონებული ასლი, ოფიციალური თარგმანი) შესანახად გადაეცემა საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელის დღიდან 15 დღის ვადაში.

2. ხელშეკრულების დედანს თან უნდა ერთვოდეს ინფორმაცია ხელმოწერ პირთა შესახებ და, საჭიროების შემთხვევაში, მათი უფლებამოსილების დამადასტურებელი დოკუმენტები.

## **მუხლი 29 დეპოზიტარის ფუნქციის განხორციელება და სხვა დეპოზიტარებთან ურთიერთობა**

1. თუ საერთაშორისო ხელშეკრულების თანახმად, საქართველოს დაეკისრება დეპოზიტარის ფუნქცია, ამ ფუნქციას ახორციელებს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო.

2. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ახორციელებს მიმონერას უცხო სახელმწიფოების ორგანოებთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ან მათ უმაღლეს თანამდებობის პირებთან, რომლებიც ასრულებენ დეპოზიტარის ფუნქციებს მრავალმხრივი ხელშეკრულებების მიმართ.

## **მუხლი 30 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ოფიციალური გამოქვეყნება**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა გამოხატა საქართველოს პარლამენტმა, ძალაში შესვლის შემდეგ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარდგინებით ქვეყნდება ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე“. (14.04.2006 N2886)

2. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა გამოხატა საქართველოს პრეზიდენტმა, ძალაში შესვლის შემდეგ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარდგინებით ქვეყნდება ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე“ და „საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებებისა და განკარგულებების კრებულში“. (14.04.2006 N2886)

3. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარება არ საჭიროებს საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს პრეზიდენტის მიერ თანხმობის გამოხატვას, ოფიციალურად ქვეყნდება "ნორმატიული აქტების შესახებ" საქართველოს კანონის დებულებების შესაბამისად.

4. საქართველოს ყველა საერთაშორისო ხელშეკრულების გამოქვეყნება სავალდებულოა საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებათა კრებულში.

5. თუ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ერთ - ერთი აუთენტური ტექსტი შედგენილია ქართულ ენაზე, ხელშეკრულება ქვეყნდება ქართულ ენაზე.

6. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება, რომლის აუთენტური ტექსტები შედგენილია მხოლოდ უცხო ენებზე, ქვეყნდება ამ ენათაგან ერთ - ერთზე, ოფიციალური ქართული თარგმანის თანდართვით.

## თავი IV

### საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულება

#### მუხლი 31 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულება

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება ექვემდებარება კეთილსინდისიერად შესრულებას თვით ამ ხელშეკრულების პირობების, საერთაშორისო სამართლის ნორმების, საქართველოს კონსტიტუციის, ამ კანონისა და საქართველოს სხვა ნორმატიული აქტების შესაბამისად.

2. საქართველო მისთვის საერთაშორისო ხელშეკრულების ძალაში შესვლამდე, საერთაშორისო სამართლის შესაბამისი ნორმების გათვალისწინებით, თავს იკავებს ქმედებებისაგან, რომლებიც მოსპობდა ხელშეკრულების ობიექტსა და მიზნებს.

3. საქართველო ასრულებს საერთაშორისო ხელშეკრულებას საქართველოსათვის მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან.

#### მუხლი 32 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფა

1. საქართველოს პრეზიდენტი და საქართველოს პარლამენტი იღებენ ზომებს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველსაყოფად.

2. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოები, რომელთა კომპეტენციას განეკუთვნება საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებით განსაზღვრული საკითხები, უზრუნველყოფენ საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას, თვალყურს ადევნებენ ხელშეკრულებიდან გამომდინარე საქართველოს უფლებების დაცვასა და ხელშეკრულების სხვა მხარეების მიერ თავიანთი ვალდებულებების შესრულებას.

3. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოები ვალდებული არიან მიაწოდონ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს ინფორმაცია, რომელიც ეხება საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულებას.

#### მუხლი 33 ზედამხედველობა საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულებაზე

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულებაზე საერთო ზედამხედველობას ახორციელებს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო.

2. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოები ვალდებული არიან მიაწოდონ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს სრული ინფორმაცია საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულების შესახებ.

3. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოები საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების სხვა მხარეების მიერ თავიანთი ვალდებულებების დარღვევის შემთხვევაში, ვალდებული არიან, ასეთი ფაქტების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობონ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს.

**მუხლი 34 ღონისძიებები, რომლებიც გამოიყენება სხვა მონაწილეთა მიერ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დარღვევისას**

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების სხვა მონაწილეთა მიერ თავიანთი ვალდებულებების დარღვევისას, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ან საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების სხვა ცენტრალური ორგანოები, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან შეთანხმებით, წარუდგენენ საქართველოს პრეზიდენტს წინადადებებს აუცილებელი ღონისძიებების განხორციელების თაობაზე, საერთაშორისო სამართლისა და თავად ხელშეკრულების ნორმების შესაბამისად.

## თავი IV<sup>1</sup>

### საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირება (14.04.2006 N2886)

**მუხლი 34<sup>1</sup> საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების  
თარგმანის კორექტირების შესახებ წინადადება**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ოფიციალურად დამონმებული ქართული თარგმანის მის უცხოენოვან აუთენტურ ტექსტთან შეუსაბამობის დადგენის შემთხვევაში საქართველოს სამინისტროები თარგმანის კორექტირების შესახებ თავიანთ წინადადებებს წარუდგენენ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ახორციელებს ქართულ თარგმანში შესწორებების შეტანასა და შესწორებული თარგმანის ოფიციალურად დამონმებას.

3. ამ მუხლით გათვალისწინებულ საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ წინადადებას, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე საქართველოს პრეზიდენტმა ან საქართველოს პარლამენტმა გამოხატა თანხმობა, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს.

4. საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ წინადადებას, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე საქართველოს პარლამენტმა გამოხატა თანხმობა, საქართველოს პრეზიდენტი წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს.

5. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ წინადადებას უნდა დაერთოს საერთაშორისო ხელშეკრულების უცხოენოვანი აუთენტური ტექსტი და მისი შესწორებულ, ოფიციალურად დამონმებული ქართული თარგმანი.

### **მუხლი 34<sup>2</sup> საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ გადანყვეტილება**

1. საქართველოს პარლამენტი სრული შემადგენლობის უმრავლესობით, დადგენილებით იღებს გადანყვეტილებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე მან გამოხატა თანხმობა.

2. საქართველოს პრეზიდენტი ბრძანებულებით იღებს გადანყვეტილებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე მან გამოხატა თანხმობა.

3. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ბრძანებით იღებს გადანყვეტილებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე მან გამოხატა თანხმობა.

### **მუხლი 34<sup>3</sup> საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შედეგები**

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირება გავლენას არ ახდენს საქართველოს იმ უფლება-მოვალეობებზე, რომლებიც გამომდინარეობს ამ საერთაშორისო ხელშეკრულებიდან.

### **მუხლი 34<sup>4</sup> საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ შეტყობინება**

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირების შესახებ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ატყობინებს საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტსა და საერთაშორისო ხელშეკრულების შესრულებაზე პასუხისმგებელ სამინისტროს.

### **მუხლი 34<sup>5</sup> საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირებული ტექსტის რეგისტრაცია და გამოქვეყნება**

1. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირებულ ტექსტს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ამ კანონის 26-ე მუხლის თანახმად გადასცემს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო რეესტრში შესატანად და სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდის მისანიჭებლად.

2. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების თარგმანის კორექტირებული ტექსტი ოფიციალურად ქვეყნდება ამ კანონის 30-ე მუხლით დადგენილი წესით.

## საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტა ან შეჩერება

**მუხლი 35** წინადადებები საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე

1. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოები თავის დასაბუთებულ წინადადებას საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე წარუდგენენ საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებულ წინადადებას საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა გამოხატა საქართველოს პრეზიდენტმა ან საქართველოს პარლამენტმა, საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო წარუდგენს საქართველოს პრეზიდენტს.

3. უცხო სახელმწიფოს ან საერთაშორისო ორგანიზაციის შეთავაზებას საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე წინადადების სახით საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგენს საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ამ მუხლით დადგენილი წესის შესაბამისად.

4. წინადადებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა გამოხატა საქართველოს პარლამენტმა, საქართველოს პრეზიდენტი წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს.

5. წინადადება საერთაშორისო ხელშეკრულების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე უნდა შეიცავდეს: ხელშეკრულების დედნის დამონმებულ ასლს (ქართულ ენაზე), საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს დასკვნას მისი შეწყვეტის ან შეჩერების შესაძლო საგარეო-პოლიტიკური შედეგების შესახებ, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს დასკვნას სამართლებრივი შედეგების შესახებ, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დასკვნას ამ ხელშეკრულების შეწყვეტის ან შეჩერების შესაძლო საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების შესახებ, აგრეთვე საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოს დასკვნას.

**მუხლი 36** მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების მიზნით საქართველოს პარლამენტში წარდგენილ საერთაშორისო ხელშეკრულებათა წინასწარი განხილვა

საქართველოს პარლამენტში მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების მიზნით წარდგენილ საერთაშორისო ხელშეკრულებას წინასწარ განხილავს საქართველოს პარლამენტის საგარეო საქმეთა კომიტეტი, საჭიროე-



ბის შემთხვევაში – საქართველოს პარლამენტის სხვა კომიტეტებთან ერთად, და გამოაქვს შესაბამისი დასკვნა.

### **მუხლი 37 გადაწყვეტილება საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების შესახებ**

1. საქართველოს პარლამენტი სრული შემადგენლობის უმრავლესობით, დადგენილების სახით იღებს გადაწყვეტილებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების შესახებ, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა მან გამოხატა.

2. საქართველოს პრეზიდენტი ბრძანებულების სახით იღებს გადაწყვეტილებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების შესახებ, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა მან გამოხატა.

3. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ბრძანების სახით იღებს გადაწყვეტილებას საქართველოს იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების შესახებ, რომლის საქართველოსათვის სავალდებულოდ აღიარებაზე თანხმობა მან გამოხატა.

### **მუხლი 38 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის შედეგები**

საერთაშორისო სამართლის ნორმების შესაბამისად, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტა, თუ ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, ან არ არის მიღწეული რაიმე სხვაგვარი შეთანხმება ხელშეკრულების მხარეთა შორის, ათავისუფლებს საქართველოს ნებისმიერი ვალდებულებისაგან - შემდგომში შეასრულოს ხელშეკრულება, და არ ახდენს გავლენას საქართველოს უფლებამოვალეობებსა და იურიდიულ მდგომარეობაზე, რომელიც წარმოიქმნა ხელშეკრულების შესრულების შედეგად მისი მოქმედების შეწყვეტამდე.

### **მუხლი 39 საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეჩერების შედეგები**

1. საერთაშორისო სამართლის ნორმების შესაბამისად, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეჩერება, თუ ხელშეკრულებით ან მხარეებს შორის სხვაგვარი შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, მოქმედების შეჩერების პერიოდში ათავისუფლებს საქართველოს ხელშეკრულების შესრულების ვალდებულებისაგან იმ მონაწილე მხარეებთან ურთიერთობაში, რომელთა მიმართაც შეჩერებულია ხელშეკრულების მოქმედება და არ მოქმედებს იმ სამართლებრივ ურთიერთობებზე, რომელნიც ხელშეკრულებით განსაზღვრულია საქართველოსა და სხვა მონაწილე მხარეებს შორის.

2. საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეჩერების პერიოდში საქართველო თავს იკავებს ქმედებებისაგან, რომლებმაც შეიძლება ხელი შეუშალოს ხელშეკრულების მოქმედების განახლებას.

**მუხლი 40 ოფიციალური შეტყობინება საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე**

1. გადაწყვეტილება საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე ქვეყნდება 30-ე მუხლით გათვალისწინებული წესით.

2. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო ოფიციალურად აცნობებს ხელშეკრულების მონაწილე მხარეს ან დეპოზიტარს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების მოქმედების შეწყვეტის ან შეჩერების თაობაზე.

**თავი VI**

**დასკვნითი დებულებანი**

**მუხლი 41 კანონის ამოქმედება**

1. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

2. ამ კანონის ამოქმედების მომენტიდან ძალადაკარგულად ჩაითვალოს საქართველოს რესპუბლიკის 1993 წლის 11 თებერვლის კანონი "საქართველოს რესპუბლიკის საერთაშორისო ხელშეკრულებების დადების, რატიფიკაციის, შესრულებისა და დენონსაციის შესახებ" (საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 1993 წ., N 4, მუხ. 22).

**საქართველოს პრეზიდენტი**

**ედუარდ შევარდნაძე.**

**თბილისი,  
1997 წლის 16 ოქტომბერი.  
N 934 — 18**

**საქართველოს ორგანული კანონი**

**იმპიჩმენტის შესახებ**

**თავი I**

**იმპიჩმენტის წესით საკითხის აღძვრა**

**მუხლი 1.**

იმპიჩმენტი არის კონსტიტუციის დარღვევის, სახელმწიფოს ღალატისა და სისხლის სამართლის სხვა დანაშაულის ჩადენისათვის საქართვე-

ლოს პრეზიდენტის, უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, მთავრობის წევრის, გენერალური პროკურორის, კონტროლის პალატის თავმჯდომარისა და ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრის თანამდებობიდან გადაყენების წესი.

### **მუხლი 2.**

პირველი მუხლით გათვალისწინებული პირების იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების საკითხის აღძვრის საფუძველია თანამდებობის პირის ისეთი ქმედობა, როგორც არის:

- ა) კონსტიტუციის დარღვევა;
- ბ) სახელმწიფოს ღალატი ან სისხლის სამართლის სხვა დანაშაული.

### **მუხლი 3.**

იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის გადაყენების საკითხის აღძვრის უფლება აქვს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთ მესამედს.

### **მუხლი 4.**

1. იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის თანამდებობიდან გადაყენების საკითხი აღძრულად ჩაითვლება, თუ მისი გადაყენების საკითხის აღძვრის წერილობით მოთხოვნას ხელს მოაწერს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთი მესამედი. პარლამენტის წევრის ხელმონერა უნდა დამონმდეს სანოტარო ან პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით. (10.04.2002 N 1358)

2. წერილობით მოთხოვნაში ჩამოყალიბებული უნდა იყოს კონკრეტული ბრალდების სახე, ბრალდების შინაარსი, აგრეთვე შესაბამისი არგუმენტები და არსებული მასალები.

### **მუხლი 5.**

იმპიჩმენტის წესით, თანამდებობის პირის თანამდებობიდან გადაყენების თაობაზე წარდგინება დასკვნისათვის საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში ან უზენაეს სასამართლოში შეტანილ უნდა იქნეს საკითხის აღძვრიდან 30 დღის ვადაში. (10.04.2002 N 1358)

### **მუხლი 6. ამოღებულია (10.04.2002 N 1358)**

## **თავი II**

### **სასამართლოს დასკვნა თანამდებობის პირის ქმედობაზე**

### **მუხლი 7.**

1. თუ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის გადაყენების საკითხის აღძვრის მოთხოვნის საფუძველია თანამდებობის პირის მიერ კონსტიტუციის დარღვევა, მაშინ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის

გადაყენების საკითხს კონსტიტუციური წარდგინების სახით წარდგინების ავტორი (10.04.2002 N 1358) დასკვნისათვის გადასცემს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს.

2. თუ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის გადაყენების საკითხის აღძვრის მოთხოვნის საფუძველია თანამდებობის პირის მიერ სახელმწიფოს ღალატის ან სისხლის სამართლის სხვა დანაშაულის ჩადენა, მაშინ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის გადაყენების საკითხს წარდგინების სახით წარდგინების ავტორი (10.04.2002 N 1358) დასკვნისათვის გადასცემს საქართველოს უზენაეს სასამართლოს.

3. თუ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის გადაყენების საკითხის აღძვრის მოთხოვნის საფუძველია თანამდებობის პირის მიერ ისეთი ქმედობის ჩადენა, რომელიც წარმოადგენს როგორც კონსტიტუციის დარღვევას, ისე სახელმწიფოს ღალატს ან სისხლის სამართლის სხვა დანაშაულს, მაშინ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობის პირის გადაყენების საკითხს წარდგინების ავტორი (10.04.2002 N 1358) დასკვნისათვის ერთდროულად გადასცემს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოსა და უზენაეს სასამართლოს.

#### **მუხლი 8.**

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო ან უზენაესი სასამართლო საკითხს განიხილავს და საქართველოს პარლამენტს დასკვნას წარუდგენს საკითხის დასკვნისათვის მიღებიდან 30 დღის ვადაში.

#### **მუხლი 9.**

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო დასკვნის მომზადებისას ხელმძღვანელობს საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონით, "საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ" საქართველოს ორგანული კანონითა და "საკონსტიტუციო სამართალწარმოების შესახებ" საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

#### **მუხლი 10.**

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლო უზენაესი სასამართლოს პლენუმის დადგენილების სახით იძლევა დასკვნას ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული თანამდებობის პირის ქმედობაში დანაშაულის ნიშნების არსებობის შესახებ.

2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი მოიწვევა საკითხის დასკვნისათვის მიღებიდან 7 დღის ვადაში.

3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი საკითხს განიხილავს და შესაბამის დადგენილებას იღებს ამ კანონით, "საერთო სასამართლების შესახებ" საქართველოს ორგანული კანონითა და საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესით.

4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე არ მონაწილეობს პლენუმის მუშაობაში, თუ აღძრულია იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან მისი გადაყენების საკითხი.

5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პლენუმის სხდომაზე შეიძლება მოინვიონ იმპიჩმენტის ინიციატორ პარლამენტის წევრთა უფლებამოსილი წარმომადგენელი და ის პირი, ან ამ პირის გამოცხადების შეუძლებლობის შემთხვევაში - მისი წარმომადგენელი, ვისი იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების საკითხიცაა აღძრული, აგრეთვე, საქართველოს გენერალური პროკურორი, ექსპერტები, სპეციალისტები, მონმეები და სხვა პირები.

### თავი III

#### თანამდებობიდან გადაყენება

##### მუხლი 11.

თუ თანამდებობის პირი, ვისი იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების საკითხი არის აღძრული, გადადგა ან გაათავისუფლეს დაკავებული თანამდებობიდან, მაშინ ამ პირის მიმართ წყდება იმპიჩმენტის პროცედურა.

##### მუხლი 12.

თუ საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ თავისი დასკვნით არ დაადასტურა ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული პირის ქმედობაში დანაშაულის შემადგენლობის ნიშნების არსებობა, ან საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ - კონსტიტუციის დარღვევა, მაშინ ამ თანამდებობის პირის მიმართ წყდება იმპიჩმენტის პროცედურა.

##### მუხლი 13.

1. თუ საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ თავისი დასკვნით დაადასტურა ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული პირის ქმედობაში დანაშაულის შემადგენლობის ნიშნების არსებობა, ან საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ - კონსტიტუციის დარღვევა, შესაბამისი სასამართლოდან დასკვნის მიღებიდან 10 დღის ვადაში საქართველოს პარლამენტი იწყებს დასკვნის განხილვას.

2. თუ დასკვნის მიღების დროისთვის არ მიმდინარეობს საქართველოს პარლამენტის სესია, პარლამენტი დასკვნის განხილვას იწყებს უახლოესი (მორიგი ან რიგგარეშე) სესიის პირველსავე სხდომაზე.

##### მუხლი 14.

საქართველოს პრეზიდენტის ქმედობაზე დასკვნის განხილვის დანყებიდან 30 დღის ვადაში საქართველოს პარლამენტი იღებს გადაწყვეტილებას იმპიჩმენტის წესით პრეზიდენტის თანამდებობიდან გადაყენების საკითხის კენჭისყრაზე დასმისა და, ასეთი გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში, პრეზიდენტის იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ.

### **მუხლი 15.**

იმპიჩმენტის წესით საქართველოს პრეზიდენტის თანამდებობიდან გადაყენების საკითხი კენჭისყრაზე დაისმება, თუ გადაწყვეტილებას მხარი დაუჭირა საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობამ.

### **მუხლი 16.**

საქართველოს პრეზიდენტი ჩაითვლება იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენებულად, თუ ამ გადაწყვეტილებას მხარი დაუჭირა საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ორმა მესამედმა.

### **მუხლი 17.**

1. დაუშვებელია საქართველოს პრეზიდენტისათვის წარდგენილი ბრალდების საქართველოს პარლამენტში განხილვა და გადაწყვეტილების მიღება საგანგებო და საომარი მდგომარეობის ან ომის დროს.

2. საქართველოს პარლამენტი პრეზიდენტისათვის წარდგენილი ბრალდების განხილვას იწყებს საგანგებო და საომარი მდგომარეობის ან ომის დამთავრების შემდეგ პარლამენტის უახლოესი (მოორიგი ან რიგგარეშე) სესიის პირველსავე სხდომაზე.

### **მუხლი 18.**

1. საქართველოს კონსტიტუციის 64-ე მუხლით გათვალისწინებულ პირთა ქმედობაზე პარლამენტში დასკვნის განხილვის დაწყებიდან 30 დღის ვადაში კენჭისყრაზე დაისმება ამ თანამდებობის პირთა იმპიჩმენტის წესით გადაყენების საკითხი.

2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე, მთავრობის წევრი, გენერალური პროკურორი, კონტროლის პალატის თავმჯდომარე ან ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრი ჩაითვლება თანამდებობიდან გადაყენებულად, თუ ამ გადაწყვეტილებას მხარი დაუჭირა საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობამ.

### **მუხლი 19.**

თუ ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული თანამდებობის პირის ქმედობაზე შესაბამისი სასამართლოს დასკვნის განხილვის დაწყებიდან 30 დღის ვადაში საქართველოს პარლამენტმა არ მიიღო გადაწყვეტილება, ან ამ პირის თანამდებობიდან გადაყენებას მხარი არ დაუჭირა საქართველოს პარლამენტის წევრთა კონსტიტუციით გათვალისწინებულმა აუცილებელმა რაოდენობამ, საკითხი ითვლება მოხსნილად და მომდევნო ერთი წლის განმავლობაში დაუშვებელია ამ თანამდებობის პირის მიმართ იმავე ბრალდების წარდგენა.

### **მუხლი 20.**

საქართველოს პარლამენტში ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული თანამდებობის პირის მიმართ წაყენებული ბრალდების განხ-

ილვაში პარლამენტის მონვევით შეიძლება მონანილეობდეს ის თანამდებობის პირი, ან ამ პირის განხილვაზე დასწრების შეუძლებლობის შემთხვევაში - მისი წარმომადგენელი, ვისი იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენების საკითხიცაა აღძრული.

#### **მუხლი 21.**

კენჭისყრა ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული თანამდებობის პირის იმპიჩმენტის წესით გადაყენების შესახებ ფარულია.

#### **მუხლი 22.**

საქართველოს პარლამენტის მიერ იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადაყენებული პირის პასუხისგებაში მიცემის საკითხი წყდება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

### **თავი IV**

#### **დასკვნითი დებულებანი**

##### **მუხლი 23.**

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1997 წლის 11 ნოემბერი.  
N 1056

#### **საქართველოს კანონი**

### **საქართველოს კონტროლის პალატის შესახებ**

#### **თავი I**

#### **ზოგადი დებულებანი**

##### **მუხლი 1.**

საქართველოს კონტროლის პალატა (შემდგომში კონტროლის პალატა) არის სახელმწიფო საფინანსო-ეკონომიკური კონტროლის უმაღლესი ორგანო, ზედამხედველობს სახელმწიფო სახსრებისა და სახელმწიფოს სხვა მატერიალურ ფასეულობათა გამოყენებასა და ხარჯვას, ემსახურება ეროვნული სიმდიდრის და სახელმწიფო ქონების დაცვას, აკონტროლებს

და აანალიზებს სახელმწიფო მატერიალური და ფულადი რესურსების გამოყენების კანონიერებას, მიზნობრიობასა და ეფექტიანობას.

## **მუხლი 2.**

1. კონტროლის პალატა არის დამოუკიდებელი თავის საქმიანობაში და ანგარიშვალდებულია პარლამენტის წინაშე. მისი უფლებამოსილება, ორგანიზაცია, საქმიანობის წესი და დამოუკიდებლობის გარანტია განსაზღვრულია საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონით და სხვა საკანონმდებლო აქტებით.

2. კონტროლის პალატა ახორციელებს კონტროლს კანონიერების, ობიექტურობის, დამოუკიდებლობის და საჯაროობის პრინციპების საფუძველზე.

## **მუხლი 3.**

კონტროლის პალატა აღიარებს უმაღლესი საკონტროლო ორგანოების საერთაშორისო ორგანიზაციების წესდებებს და სხვა ფუძემდებლური დოკუმენტების ძირითად პრინციპებს, საქმიანობას წარმართავს კონტროლის საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და საზღვარგარეთის ქვეყნების უმაღლეს საკონტროლო ორგანოებთან ურთიერთკავშირის განმტკიცების, გამოცდილების გაზიარებისა და თანამშრომლობის მიზნით.

## **მუხლი 4.**

1. კონტროლის პალატა არის იურიდიული პირი, აქვს ბეჭედი საქართველოს გერბის გამოსახულებით და თავისი დასახელებით.

2. საქართველოს კონტროლის პალატის ცენტრალური აპარატის ადგილსამყოფელია ქალაქი თბილისი.

# **თავი II**

## **კონტროლის პალატის საკონტროლო სფერო და უფლებამოსილებანი**

### **მუხლი 5.**

საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრული ამოცანების შესასრულებლად კონტროლის პალატა:

ა) აკონტროლებს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის, ავტონომიური რესპუბლიკების და საქართველოს სხვა ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების სახსრების ხარჯვის კანონიერებას, მიზნობრიობასა და ეფექტიანობას;

ბ) აკონტროლებს სახელმწიფო ვალების, უცხოური სახელმწიფო კრედიტების და სესხების გამოყენების კანონიერებას, რაციონალობასა და ეფექტიანობას, სახელმწიფო კრედიტების გაცემას;

გ) აკონტროლებს სახელმწიფო საკუთრების გამოყენების ეფექტურობასა და მიზანშეწონილობას;



დ) სწავლობს და აანალიზებს საბიუჯეტო პროცესში გამოვლენილ დარღვევებს, დადგენილი საბიუჯეტო მაჩვენებლებისაგან გადახრებს და წარადგენს წინადადებებს ამ დარღვევებისა და გადახრების აღმოსაფხვრელად;

ე) აფასებს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის შემოსავლისა და ხარჯის ნაწილების საფუძვლიანობას;

ვ) აკონტროლებს სახელმწიფო ბიუჯეტის სახსრების მოძრაობის კანონიერებას და დროულად გადარიცხავს საქართველოს ბანკებსა და სხვა საკრედიტო დაწესებულებებში;

ზ) საქართველოს პარლამენტის გადანყვეტილებით, ატარებს ექსპერტიზას და იძლევა დასკვნებს იმ საკანონმდებლო და ნორმატიული აქტების პროექტებზე, აგრეთვე იმ პროგრამებზე, რომელთა დასაფინანსებლად განსაზღვრულია სახელმწიფო ბიუჯეტის სახსრების გამოყენება ან რომლებიც გავლენას ახდენენ ამ სახსრების ფორმირებაზე.

### **მუხლი 6.**

კონტროლის პალატის საკონტროლო უფლებამოსილება, მისი კომპეტენციის ფარგლებში, ვრცელდება საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების ყველა ორგანოზე, მმართველობით ადგილობრივ ორგანოებზე, სპეციალურ სახელმწიფო ფონდებზე, საქართველოს ეროვნულ ბანკზე და ყველა სხვა ორგანიზაციასა და დაწესებულებაზე.

### **მუხლი 7.**

კონტროლის პალატა უფლებამოსილია შეამოწმოს ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირის საქმიანობა, მხოლოდ იმ ნაწილში, რომელიც დაკავშირებულია საბიუჯეტო ან სახელმწიფო სპეციალური ფონდების კუთვნილი თანხების მიღებასთან, გადარიცხვასთან ან გამოყენებასთან, რაიმე ფორმით სახელმწიფო საკუთრების გამოყენებასთან ან მის მართვასთან, აგრეთვე იმ ნაწილში, რომელიც დაკავშირებულია მათთვის საგადასახადო, საბაჟო ან სხვა სახის შეღავათების მინიჭებასთან.

### **მუხლი 8.**

კონტროლის პალატა უფლებამოსილია შეამოწმოს ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირის ის სახელშეკრულებო ვალდებულება და სესხი, რომლის გარანტიად დგას სახელმწიფო.

## **თავი III**

### **საქართველოს კონტროლის პალატის სტრუქტურა და შემადგენლობა**

#### **მუხლი 9.**

1. კონტროლის პალატა არის ერთიანი, ცენტრალიზებული სისტემა, რომელშიც შედიან კონტროლის პალატის ცენტრალური აპარატი, კონტროლის პალატები აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკებში და

კონტროლის პალატის ბიუროები საქართველოს სხვა ტერიტორიულ ერთეულებში.

2. გადაწყვეტილებას კონტროლის პალატის ბიუროების შექმნის ან გაუქმების შესახებ საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის წარდგინებით იღებს საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმი. (8.12.2000)

### მუხლი 10.

კონტროლის პალატას საერთო ხელმძღვანელობას უწევს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე. კონტროლის პალატის თავმჯდომარეს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის წარდგინებით, ხუთი წლის ვადით, სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით ირჩევს პარლამენტი. მისი თანამდებობიდან გადაყენება შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის გადაწყვეტილებით, საქართველოს კონსტიტუციის 64-ე მუხლის შესაბამისად. (17.06.2004 N 176)

### მუხლი 11.

კონტროლის პალატის თავმჯდომარე:

ა) წარმართავს პალატის მუშაობას საქართველოს კონსტიტუციის, ამ კანონის, სხვა საკანონმდებლო აქტებისა და პალატის მუშაობის რეგლამენტის შესაბამისად;

ბ) წყვეტს კონტროლის პალატის საქმიანობის, კონტროლისა და რევიზია-შემომხების ორგანიზაციის საკითხებს;

გ) თავმჯდომარეობს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის სხდომას;

დ) წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს შესაბამისი თანამდებობის პირების კანდიდატურებს;

ე) ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს კონტროლის პალატის სისტემის პასუხისმგებელ მუშაკებს. აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატის თავმჯდომარეებს ნიშნავს და ათავისუფლებს საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლეს საბჭოსთან შეთანხმებით;

ვ) ამტკიცებს კონტროლის პალატის საშტატო განრიგს კონტროლის პალატისათვის დადგენილი მუშაკთა ზღვრული რაოდენობისა და შრომის ანაზღაურების ფონდის ფარგლებში;

ზ) წელიწადში ორჯერ, ბიუჯეტის შესრულების წინასწარი და სრული ანგარიშის წარდგენის დროს, პარლამენტს წარუდგენს მოხსენებას მთავრობის ანგარიშთან დაკავშირებით;

თ) წელიწადში ერთხელ საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს კონტროლის პალატის ანგარიშს პალატის საქმიანობის შესახებ;

ი) წარმოადგენს კონტროლის პალატას სხვა ორგანიზაციებთან ურთიერთობასა და საერთაშორისო ორგანიზაციებში;

კ) მასზე დაკისრებული მოვალეობის განხორციელების მიზნით გამოსცემს ბრძანებას, რომელიც უმაღლესი ნორმატიული აქტია საქართველოს კონტროლის პალატის სისტემაში;

ლ) უფლებამოსილია, ხოლო მოთხოვნის შემთხვევაში ვალდებულია, დაესწროს პარლამენტის, მისი კომიტეტისა და კომისიის სხდომას, ამასთან, მას მოთხოვნისათანავე უნდა მოუსმინოს პარლამენტმა, კომიტეტმა ან კომისიამ.

მ) კონტროლის პალატის თავმჯდომარის არყოფნის, ან მის მიერ უფლებამოსილებათა განხორციელების შეუძლებლობის შემთხვევაში მის ფუნქციებს ასრულებს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე.

### **მუხლი 12.**

კონტროლის პალატის თავმჯდომარეს ჰყავს მოადგილეები, მათ შორის ერთი პირველი.

### **მუხლი 13.**

საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის მოადგილეებს თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ნარდგინებით. (30.06.2004 N 277)

### **მუხლი 14.**

კონტროლის პალატის თავმჯდომარე დანიშნვიდან ერთი თვის ვადაში საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს მოადგილეების კანდიდატურებს.

### **მუხლი 15.**

თავმჯდომარის მოადგილეები უფლებამოსილი, ხოლო მოთხოვნის შემთხვევაში ვალდებული არიან დაესწროს პარლამენტის, მისი კომიტეტისა და კომისიის სხდომას, ამასთან, მას მოთხოვნისათანავე უნდა მოუსმინოს პარლამენტმა, კომიტეტმა ან კომისიამ.

### **მუხლი 16.**

კონტროლის პალატის თავმჯდომარე და მოადგილეები უნდა იყვნენ საქართველოს მოქალაქენი, ჰქონდეთ უმაღლესი განათლება და პროფესიული საქმიანობის გამოცდილება სახელმწიფო მართვის, სახელმწიფო კონტროლის, ეკონომიკის და ფინანსების სფეროებიდან ერთში მაინც.

### **მუხლი 17.**

კონტროლის პალატის თავმჯდომარის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობაში მიცემა, დაკავება ან დაპატიმრება, მისი ბინის, მანქანის, სამუშაო ადგილის ან პირადი ჩხრეკა შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის თანხმობით. გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პარლამენტს. თუ პარლამენტი არ მისცემს თანხმობას, ის დაუყოვნებლივ უნდა გაათავისუფლდეს.

### **მუხლი 18.**

უზრუნველყოფილი უნდა იყოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის უფლებამოსილების შეუფერხებელი განხორციელების პირობები. მისი

მოთხოვნის საფუძველზე შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოები უზრუნველყოფენ მის პირად უსაფრთხოებას დადგენილი წესით.

### **მუხლი 19.**

კონტროლის პალატის თავმჯდომარე და მოადგილეები თანამდებობაზე ყოფნის პერიოდში აჩერებენ პოლიტიკური პარტიის წევრობას.

### **მუხლი 20.**

1. კონტროლის პალატაში იქმნება უმაღლესი კოლეგიალური ორგანო - კონტროლის პალატის პრეზიდიუმი.

2. კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის შემადგენლობაში თანამდებობრივად შედიან კონტროლის პალატის თავმჯდომარე და თავმჯდომარის მოადგილეები. პრეზიდიუმის დანარჩენ წევრებს ამტკიცებს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე დანიშენიდან არა უგვიანეს ერთი თვისა. (30.06.2004 N 277)

### **მუხლი 21. ამოღებულია (30.06.2004 N 277)**

### **მუხლი 22.**

კონტროლის პალატის პრეზიდიუმი:

ა) განსაზღვრავს კონტროლის პალატის სისტემის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს;

ბ) ამტკიცებს საქართველოს კონტროლის პალატის სისტემის მუშაობის ერთიან რეგლამენტს, სამუშაო გეგმებს და იღებს სხვა შიდასაუნწყებო ნორმატიულ აქტებს;

გ) ისმენს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი რევიზია-შემოწმების შედეგებს;

დ) ისმენს აუხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების, კონტროლის პალატების და კონტროლის პალატის ბიუროების მიერ განუული მუშაობის ანგარიშს;

ე) ამტკიცებს პარლამენტში წარსადგენი პალატის შენახვის ხარჯების პროექტს; ვ) განიხილავს და ამტკიცებს პარლამენტში წარსადგენ ანგარიშს;

ზ) კონტროლის პალატის თავმჯდომარის წარდგინებით ამტკიცებს პალატის სტრუქტურას;

თ) წევრების ხმების უმრავლესობით ღებულობს დადგენილებას, რომლის რეალიზაცია ხდება კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანებით;

ი) მართავს სხდომებს თვეში ერთხელ მაინც.

### **მუხლი 23.**

კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის წევრებს უფლება აქვთ პრეზიდიუმის სხდომაზე მათი მონაწილეობით განხილულ საკითხთან დაკავშირებით თავიანთი განსაკუთრებული აზრი წარმოადგინონ წერილობით, რომელიც თან ერთვის პრეზიდიუმის დადგენილებას.

## თავი IV

### აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატები

#### მუხლი 24.

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატას ხელმძღვანელობს შესაბამისი პალატის თავმჯდომარე.

#### მუხლი 25.

პალატის თავმჯდომარე:

ა) წარმართავს პალატის მუშაობას საქართველოს კონსტიტუციის, ამ კანონის, სხვა საკანონმდებლო აქტებისა და პალატის მუშაობის რეგლამენტის შესაბამისად;

ბ) წარმართავს პალატის საქმიანობის, კონტროლისა და რევიზია-შემონმების ორგანიზაციულ საკითხებს;

გ) თავმჯდომარეობს პალატის პრეზიდიუმის სხდომას;

დ) წელიწადში ერთხელ კონტროლის პალატას წარუდგენს ანგარიშს შესაბამისი კონტროლის პალატის საქმიანობის შესახებ;

ე) მასზე დაკისრებული მოვალეობის განხორციელების მიზნით გამოსცემს ბრძანებებს;

ვ) უფლებამოსილია, ხოლო თხოვნის შემთხვევაში ვალდებულია დაესწროს საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის, ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს, მინისტრთა საბჭოს, მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების სხდომებს.

#### მუხლი 26.

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონტროლის პალატის თავმჯდომარეები და მოადგილეები თანამდებობაზე ყოფნის პერიოდში აჩერებენ პოლიტიკური პარტიის წევრობას.

#### მუხლი 27.

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატაში იქმნება კოლეგიალური ორგანო - პრეზიდიუმი, რომლის შემადგენლობასაც, შესაბამისი პალატის თავმჯდომარის წარდგინებით, ამტკიცებს საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმი.

#### მუხლი 28.

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატის პრეზიდიუმი:

ა) ისმენს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი რევიზია-შემონმების შედეგებს;

ბ) ამტკიცებს კონტროლის პალატაში წარსადგენ წლიურ ანგარიშს, აგრეთვე კონტროლის პალატის პრეზიდიუმზე განსახილველად წარსადგენი სამუშაო გეგმის პროექტს;

- გ) ნევრების ხმების უმრავლესობით ღებულობს დადგენილებას;
- დ) მართავს სხდომებს თვეში ერთხელ მაინც.

### **მუხლი 29.**

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის ნევრებს უფლება აქვთ პრეზიდიუმის სხდომაზე მათი მონაწილეობით განხილულ საკითხთან დაკავშირებით თავიანთი განსაკუთრებული აზრი წარმოადგინონ წერილობით, რომელიც თან ერთვის პრეზიდიუმის დადგენილებას.

### **მუხლი 30.**

აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატა ყოველწლიურ ანგარიშს თავისი საქმიანობის შესახებ, საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის გარდა, წარუდგენს შესაბამისად აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოს.

## **თავი V**

### **საქართველოს ტერიტორიული ერთეულების კონტროლის პალატის ბიუროები**

#### **მუხლი 31.**

საქართველოს სხვა ტერიტორიულ ერთეულებში კონტროლის პალატის ბიუროს ხელმძღვანელობს შესაბამისი ბიუროს უფროსი.

#### **მუხლი 32.**

ბიუროს უფროსი:

- ა) წარმართავს ბიუროს მუშაობას საქართველოს კონსტიტუციის, ამ კანონის, სხვა საკანონმდებლო აქტებისა და კონტროლის პალატის მუშაობის რეგლამენტის შესაბამისად;
- ბ) წყვეტს ბიუროს საქმიანობის, კონტროლისა და რევიზია-შემონტების ორგანიზაციულ საკითხებს;
- გ) თავმჯდომარეობს ბიუროს კოლეგიის სხდომას;
- დ) წელიწადში ერთხელ საქართველოს კონტროლის პალატას წარუდგენს ანგარიშს შესაბამისი ბიუროს საქმიანობის შესახებ;
- ე) მასზე დაკისრებული მოვალეობის განხორციელების მიზნით გამოსცემს ბრძანებებს;
- ვ) უფლებამოსილია, ხოლო თხოვნის შემთხვევაში ვალდებულია დაესწროს საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის და მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების სხდომებს.

#### **მუხლი 33.**

კონტროლის პალატის ბიუროს უფროსი და მოადგილეები თანამდებობაზე ყოფნის პერიოდში აჩერებენ პოლიტიკური პარტიის წევრობას.

### **მუხლი 34.**

კონტროლის პალატის ბიუროში იქმნება კოლეგიალური ორგანო - კოლეგია, რომლის შემადგენობასაც, შესაბამისი ბიუროს უფროსის წარდგინებით, ამტკიცებს საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმი.

### **მუხლი 35.**

კონტროლის პალატის ბიუროს კოლეგია:

ა) ისმენს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი რევიზია-შემონმების შედეგებს;

ბ) ამტკიცებს კონტროლის პალატაში წარსადგენ წლიურ ანგარიშს, აგრეთვე კონტროლის პალატის პრეზიდიუმზე განსახილველად წარსადგენი სამუშაო გეგმის პროექტს;

გ) წევრების ხმების უმრავლესობით ლებულობს დადგენილებას;

დ) მართავს სხდომებს თვეში ერთხელ მაინც.

### **მუხლი 36.**

კონტროლის პალატის ბიუროს კოლეგიის წევრებს უფლება აქვთ კოლეგიის სხდომაზე მათი მონაწილეობით განხილულ საკითხთან დაკავშირებით თავიანთი განსაკუთრებული აზრი წარმოადგინონ წერილობით, რომელიც თან ერთვის კოლეგიის დადგენილებას.

## **თავი VI**

### **კონტროლის პალატის საქმიანობის წესი**

#### **მუხლი 37.**

კონტროლის პალატა თავის ამოცანას ძირითადად ახორციელებს ოპერატიული კონტროლის, კომპლექსური რევიზიის, თემატური შემონმებისა და ექსპერტიზის მეშვეობით.

#### **მუხლი 38.**

კონტროლის პალატა მუშაობას წარმართავს პერსპექტიული და მიმდინარე გეგმებით, რომელშიც აუცილებლად შეიტანება საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს პრეზიდენტის წინადადებები.

#### **მუხლი 39.**

კონტროლის პალატის გეგმის შედგენის დროს აუცილებლად განიხილება საქართველოს პარლამენტის კომიტეტების და კომისიების წინადადებები.

#### **მუხლი 40.**

არაგეგმიური რევიზია და შემონმება შეიძლება ჩატარდეს მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს პარლამენტის დროებითი საგამოძიებო კომისიების მიმართვის, ასევე თავისი კომპეტენციის ფარგლებში კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის,

აფხაზეთის და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატების პრეზიდენტების ან კონტროლის პალატის ბიუროების კოლეგიის გადაწყვეტილებით.

#### **მუხლი 41.**

კონტროლის პალატის შიდა საქმიანობის საკითხები, საქმის წარმოების წესი, ცენტრალური აპარატის სტრუქტურული ქვედანაყოფების, კონტროლის პალატების და ბიუროების ფუნქციები და ურთიერთობა, რევიზია-შემონმების მომზადებისა და ჩატარების ფორმები, აგრეთვე სხვა საკითხები განისაზღვრება კონტროლის პალატის მუშაობის ერთიანი რეგლამენტით.

#### **მუხლი 42.**

რევიზია-შემონმების მოცულობას, ჩატარების ვადას და ადგილს ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე ადგენს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე, ტერიტორიულ ერთეულებში აფხაზეთის და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების კონტროლის პალატის თავმჯდომარეები, სხვა ტერიტორიულ ერთეულებში კი - კონტროლის პალატის ბიუროს უფროსები.

#### **მუხლი 43.**

დაუშვებელია რევიზია-შემონმების ჩატარება კონტროლის შესაბამისი პალატის თავმჯდომარის ან კონტროლის პალატის ბიუროს უფროსის ბრძანებისა და დამტკიცებული პროგრამის გარეშე.

#### **მუხლი 44.**

იმ შემთხვევაში, თუ მიღებულია გადაწყვეტილება, შემონმება ჩატარდეს კონტროლის პალატაში, შესამონმებელ ობიექტს ეგზავნება შესაბამისი ბრძანება და შესამონმებელ საკითხთა პროგრამა.

#### **მუხლი 45.**

ობიექტის ხელმძღვანელობა ვალდებულია ბრძანების მიღებიდან ორი კვირის ვადაში საქართველოს კონტროლის პალატის შესაბამის ორგანოში წარადგინოს სრულყოფილი ანგარიში პროგრამაში მითითებულ საკითხთა გარშემო. ანგარიშის წარდგენის ვადა ინფორმაციის მოცულობის მიხედვით შეიძლება გაიზარდოს ან შემცირდეს ერთ თვემდე ან ერთ კვირამდე შესაბამისი კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ან ბიუროს უფროსის გადაწყვეტილებით.

#### **მუხლი 46.**

დადგენილ ვადაში ანგარიშის წარუდგენლობის ან არასრულყოფილი ანგარიშის წარდგენის შემთხვევაში შეიძლება დაისვას შესაბამისი ობიექტის ხელმძღვანელი პირების თანამდებობრივი პასუხისმგებლობის საკითხი. გადაწყვეტილებას ამის თაობაზე ლეგულობს შესაბამისი კონტროლის პალატის პრეზიდენტი ან ბიუროს კოლეგია.



### **მუხლი 47.**

რევიზია-შემონმების შედეგებზე დგება აქტი ან ცნობა, რომლის სისწორეზეც პასუხისმგებლობა ეკისრება კონტროლის პალატის შესაბამის პასუხისმგებელ მუშაკს. კონტროლის პალატა შემონმებულ ობიექტს აცნობს რევიზია-შემონმების შედეგებს.

### **მუხლი 48.**

დანაშაულის ნიშნების შემცველი შემონმების მასალები ეგზავნებათ სამართალდამცავ ორგანოებს. ამასთან, სახელმწიფო ფულადი და მატერიალური ქონების დატაცების გამოვლენის შემთხვევაში მასალები დაუყოვნებლივ იგზავნება.

### **მუხლი 49.**

რევიზია-შემონმების ჩატარებისას კონტროლის პალატას უფლება აქვს მოინვიოს სათანადო დარგის სპეციალისტები საექსპერტო და საკონსულტაციო სამუშაოთა შესასრულებლად.

### **მუხლი 50.**

1. შესამონმებელი ობიექტის მხრიდან რევიზია-შემონმების ჩატარების დროს დაბრკოლებების შექმნის, ასევე კონტროლის პალატის კომპეტენციის ფარგლებში სხვა მოთხოვნების შეუსრულებლობის შემთხვევაში კონტროლის პალატას უფლება აქვს შესაბამისი შესამონმებელი ობიექტის ხელმძღვანელობას მისცეს მინერილობა, რომელიც სავალდებულოა შესასრულებლად.

2. კონტროლის პალატის მიერ გაგზავნილ მინერილობას ხელს აწერს შესაბამისი კონტროლის პალატის თავმჯდომარე ან ბიუროს უფროსი.

### **მუხლი 51.**

1. რევიზია-შემონმებით გამოვლენილი დარღვევების აღმოსაფხვრელად კონტროლის პალატა წარდგინებას უგზავნის შემონმებულ ობიექტს ან მის ზემდგომს.

2. კონტროლის პალატის წარდგინება სავალდებულოა შესასრულებლად. წარდგინება განხილულ უნდა იქნეს 20 დღეში, თუ მასში სხვა ვადა არ არის მითითებული.

### **მუხლი 52.**

წარდგინების შესაბამისად მიღებული გადაწყვეტილებისა და მისი რეალიზაციის ღონისძიებების შესახებ უნდა ეცნობოს კონტროლის პალატას.

### **მუხლი 53.**

კონტროლის პალატის კანონიერი მინერილობისა და წარდგინების შეუსრულებლობის ან არასათანადო შესრულების შემთხვევაში კონტროლის პალატას უფლება აქვს დასვას შესამონმებელი საბიუჯეტო ობიექტის ხელმძღვანელობის თანამდებობრივი პასუხისმგებლობის საკითხი და

მისცეს არასაბიუჯეტო ობიექტის გადანყვეტილების მიმღებ ორგანოს რეკომენდაცია განიხილოს ხელმძღვანელის თანამდებობრივი პასუხისმგებლობის საკითხი.

#### **მუხლი 54.**

საბიუჯეტო შემოსავალსა და ხარჯებზე ეფექტიანი, ოპერატიული კონტროლის დაწესების მიზნით საფინანსო ორგანოები, სახაზინო, საგადასახადო და საბაჟო სამსახურები, აგრეთვე ყველა საბიუჯეტო ორგანიზაცია ვალდებულია კონტროლის პალატაში წარადგინოს ანგარიში პალატის მიერ დადგენილი ფორმით.

#### **მუხლი 55.**

ინფორმაცია საბიუჯეტო შემოსავლისა და ხარჯების შესახებ კონტროლის პალატაში წარდგენილ უნდა იქნეს: ყოველთვიური - არა უგვიანეს მომავალი თვის თხუთმეტი რიცხვისა, ექვსი თვის - არა უგვიანეს მიმდინარე წლის 1 აგვისტოსი და წლის შედეგების შესახებ - არა უგვიანეს შემდეგი წლის 15 თებერვლისა.

#### **მუხლი 56.**

დადგენილ ვადაში ანგარიშის წარუდგენლობის ან არასრულყოფილი ანგარიშის წარდგენის შემთხვევაში შეიძლება დაისვას შესაბამისი ობიექტის ხელმძღვანელი პირების თანამდებობრივი პასუხისმგებლობის საკითხი.

#### **მუხლი 57.**

ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს შეუძლია კონტროლის პალატის ორგანოების დადგენილებები ერთი თვის ვადაში გაასაჩივროს კონტროლის პალატის ზემდგომ ორგანოში ან სასამართლოში დადგენილი წესით.

## **თავი VII**

### **კონტროლის პალატის ურთიერთობა საქართველოს პარლამენტთან**

#### **მუხლი 58.**

კონტროლის პალატა საქართველოს მთავრობის მიერ საქართველოს პარლამენტში სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ ანგარიშის წარდგენის დღიდან არა უგვიანეს ერთი თვისა პარლამენტს წარუდგენს მოხსენებას ამ ანგარიშის თაობაზე. (30.06.2004 N 277)

#### **მუხლი 59.**

კონტროლის პალატა საქართველოს პარლამენტს მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების მიმდინარეობის შესახებ საქართველოს მთავრობის მოხსენებასთან ერთად წარუდგენს თავის მოხსენებას. (30.06.2004 N 277)

### **მუხლი 60.**

კონტროლის პალატა წელიწადში ერთხელ, არა უგვიანეს საანგარიშგებო წლის მომდევნო წლის 1 ივნისისა თავისი საქმიანობის ანგარიშს, წარუდგენს პარლამენტს, რომელიც ანგარიშის განხილვის შემდეგ იღებს შესაბამის დადგენილებას. ანგარიში ქვეყნდება პარლამენტის ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში.

### **მუხლი 61.**

კონტროლის პალატა უფლებამოსილია, ხოლო მოთხოვნის შემთხვევაში ვალდებულია გადასცეს პარლამენტის შესაბამის კომიტეტებსა და კომისიებს უმნიშვნელოვანესი რევიზია-შემომგების მასალები.

### **მუხლი 62.**

კონტროლის პალატა უფლებამოსილია პარლამენტს წარუდგინოს საგადასახადო კანონმდებლობის სრულყოფის წინადადებები. კონტროლის პალატა ამ წინადადებებს ამზადებს ახალი საბიუჯეტო წლის დადგომამდე. კონტროლის პალატის წინადადებები აისახება საგადასახადო კანონმდებლობაში იმ ვარაუდით, რომ ის არ იწვევს ცვლილებებს მიმდინარე წლის მანძილზე.

### **მუხლი 63.**

კონტროლის პალატის საქმიანობას ამონმებს საქართველოს პარლამენტის გადანყვეტილებით შექმნილი კომისია.

## **თავი VIII**

### **კონტროლის პალატის ურთიერთობა სახელმწიფო კონტროლის სხვა ორგანოებთან**

#### **მუხლი 64.**

სამართალდამცავი ორგანოები, სახელმწიფო საგადასახადო სამსახური, საფინანსო-სამეურნეო კონტროლის სახელმწიფო ორგანოები, უწყებრივი კონტროლის სამსახურები, სხვა სახელმწიფო ორგანიზაცია-დანესებულებანი ვალდებული არიან თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში დახმარება აღმოუჩინონ კონტროლის პალატას.

#### **მუხლი 65.**

სახელმწიფო კონტროლის სხვა ორგანოები იქმნება კანონის შესაბამისად.

#### **მუხლი 66.**

სახელმწიფო საფინანსო-ეკონომიკური კონტროლის ეფექტური განხორციელების, რევიზია-შემომგებების პარალელიზმის აღკვეთის მიზნით საფინანსო-ეკონომიკური კონტროლის სფეროში კონტროლის პალატა კოორდინაციას უწევს სახელმწიფო საფინანსო-ეკონომიკური კონტროლის სხვა ორგანოების საქმიანობას.

### მუხლი 67.

კონტროლის პალატა, როგორც კოორდინაციის სუბიექტი, უფლება-მოსილია კოორდინაციაში ჩართულ ორგანოთა ხელმძღვანელებისაგან შედგენილ საკოორდინაციო საბჭოსთან შეთანხმებით კოორდინაციის ობიექტებს მისცეს რეკომენდაციები შემონმების ობიექტისა და ვადის შეცვლის, კომპლექსურ შემონმებაში ჩართვისა და სხვა ოპერატიული ღონისძიებების თაობაზე.

### მუხლი 68.

საბჭოს საქმიანობას ხელმძღვანელობს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე. საბჭოს საქმიანობა რეგულირდება საბჭოს მიერ დამტკიცებული დებულებით.

### მუხლი 69.

კონტროლის პალატა უფლებამოსილია შეამონმოს სახელმწიფო საფინანსო-სამეურნეო კონტროლის სხვა ორგანოთა საქმიანობა.

### მუხდი 70.

საკონტროლო-სარევიზიო საქმიანობის მაღალი ხარისხის და ეფექტურობის უზრუნველყოფის მიზნით კონტროლის პალატა რევიზია-შემონმების საკითხში შეიმუშავებს საკონტროლო და სარევიზიო ნორმებსა და ნორმატივებს, მეთოდურ მითითებებს, რომელთა გამოყენება სავალდებულოა საფინანსო-სამეურნეო კონტროლის ყველა სამსახურისთვის.

## თავი IX

### კონტროლის პალატის მუშაკთა უფლება-მოვალეობა, პასუხისმგებლობა და სამართლებრივი გარანტიები

#### მუხლი 71.

კონტროლის პალატის მუშაკებს თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში უფლება აქვთ:

- ა) რევიზია-შემონმების პერიოდში მიიღონ მათთვის საჭირო ინფორმაცია და დოკუმენტური მასალა ნებისმიერი პასუხისმგებელი პირისაგან მუშაობის პროცესში წამოჭრილი საკითხების გარშემო;
- ბ) დადგენილი წესის შესაბამისად ჩაატარონ მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაცია შესამონმებელ ობიექტში;
- გ) ჩამოართვან ახსნა-განმარტებანი შესამონმებელი ობიექტის პასუხისმგებელ პირებს;
- დ) საჭიროების შემთხვევაში დალუქონ სანყოფები, არქივები და საღაროები, სიყალბის და დატაცების აღმოჩენისას ამოიღონ სათანადო დოკუმენტები, ადგილზე კი დატოვონ ამოღების აქტი და დოკუმენტების ასლები.

## **მუხლი 72.**

კონტროლის პალატის მუშაკები ვალდებული არიან რევიზია-შემონ-მების პერიოდში არ დაუშვან უფლებამოსილების გადამეტება. ისინი პა-სუხს აგებენ რევიზია-შემონმების შედეგების სისწორეზე, აგრეთვე შემონ-მებულ ობიექტთა სახელმწიფოებრივი და კომერციული საიდუმლოების გაცხადებისათვის მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

## **მუხლი 73.**

რევიზია-შემონმების ჩატარებისას კონტროლის პალატის მუშაკები არ უნდა ჩაერიონ შესამონმებელი ობიექტის მიმდინარე საქმიანობაში, ამასთან რევიზია-შემონმების დამთავრებამდე და აქტის გაფორმებამდე თავიანთი დასკვნები საჯარო არ უნდა გახადონ.

## **მუხლი 74.**

კონტროლის პალატის მუშაკების კანონიერი მოთხოვნების შეს-რულება სავალდებულოა შესამონმებელი ობიექტის ყველა თანამდებო-ბის პირისათვის.

## **მუხლი 75.**

შესამონმებელი ობიექტის ხელმძღვანელები ვალდებული არიან ყოველმხრივ შეუწყონ ხელი კონტროლის პალატის მუშაკებს მათთვის დაკისრებული ფუნქციების შესრულებაში, გაუწიონ აუცილებელი დახ-მარება რევიზია-შემონმების ჩატარებაში.

## **მუხლი 76.**

დაუშვებელია საქართველოს კონტროლის პალატის თანამშრომელ-თა მიმართ ძალადობა, მუქარა და სხვა არამართლზომიერი მოქმედება სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელებასთან დაკავშირებით, დამ-რღვევი პირები პასუხს აგებენ კანონით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 77.**

კონტროლის პალატის მუშაკები სამსახურებრივი მივილინების დროს სარგებლობენ სასტუმროში ადგილისა და ყველა სახის ტრანსპორტზე სამგ-ზავრო დოკუმენტის დაჯავშნის უფლებით.

**თავი IX<sup>1</sup> (23.06.2006 N 3403)**

**დახმარება საქართველოს კონტროლის პალატის  
თავმჯდომარისა და მისი მოადგილის  
გარდაცვალებისას ან დაინვალიდებისას**

## **მუხლი 77<sup>1</sup>**

1. საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ან მისი მოადგილის სამსახურებრივი უფლებამოსილების პერიოდში გარდაც-ვალების შემთხვევაში გარდაცვლილის ოჯახს ეძლევა ერთჯერადი ფუ-

ლადი დახმარება 3 წლის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით. იგი იკრძა-  
ლება სახელმწიფოს ხარჯზე.

2. საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარეს ან მის  
მოადგილეს, რომელიც დაინვალიდდა ამ მუხლის პირველი პუნქტით  
გათვალისწინებულ გარემოებაში, ეძლევა დახმარება:

ა) შრომისუნარიანობის ნაწილობრივ დაკარგვისას — 1 წლის თანამ-  
დებობრივი სარგოს ოდენობით;

ბ) შრომისუნარიანობის სრულად დაკარგვისას — 2 წლის თანამდე-  
ბობრივი სარგოს ოდენობით.

3. საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ან მისი  
მოადგილის სამსახურებრივი უფლებამოსილების პერიოდში გარ-  
დაცვალების შემთხვევაში გარდაცვლილის ოჯახის წევრებს ენიშნებათ  
სახელმწიფო კომპენსაცია „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო  
აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი  
ნესითა და ოდენობით.

## თავი X

### დასკვნითი დებულებანი

#### მუხლი 78.

კონტროლის პალატა ფინანსდება საქართველოს სახელმწიფო ბიუ-  
ჯეტიდან. საქართველოს პარლამენტი საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის  
წარდგინებით ამტკიცებს საქართველოს კონტროლის პალატის მომავალი  
წლის ხარჯთაღრიცხვას და მუშაკთა ზღვრულ რაოდენობას.

#### მუხლი 79.

კონტროლის პალატის თავმჯდომარის თანამდებობრივი განაკვე-  
თი არ უნდა იყოს პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილის თანამდებო-  
ბრივ განაკვეთზე ნაკლები.

#### მუხლი 80.

საქართველოს კონტროლის პალატა ყველა სახის სასამართლოში  
საკითხის განხილვისას თავისუფლდება სახელმწიფო საბაჟო გადასახადის-  
აგან. საერთაშორისო არბიტრაჟში საქმის განხილვისას სასამართლო ხარ-  
ჯები ანაზღაურდება საქართველოს ცენტრალური ბიუჯეტიდან.

#### მუხლი 81.

საქართველოს კონტროლის პალატა ძირითადად კომპლექტდება  
ეკონომიკური და იურიდიული განათლების მქონე პირებით. საქართველოს  
კონტროლის პალატის საკონტროლო-სარევიზიო საქმიანობით დაკავებულ  
მოხელეს უნდა ჰქონდეს უმაღლესი განათლება, სპეციალობით მუშაობის  
ორი წლის სტაჟი და გავლილი უნდა ჰქონდეს საკვალიფიკაციო ტესტირე-  
ბა. (28.09.2001 N 1077)

## თავი XI

### გარდამავალი დებულებანი

#### მუხლი 82 (29.12.2004 N 875)

კონტროლის პალატის მიერ რევიზია-შემონმების შედეგად საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების და საქართველოს სხვა ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების სასარგებლოდ გამოვლენილ თანხებს ამოიღებს საგადასახადო სამსახური.

#### მუხლი 83.

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ადგილობრივი ორგანოების არჩევნების ჩატარების შემდეგ შეიცვლება კონტროლის პალატის მიერ საქართველოს ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების სახსრების კონტროლის წესი და კანონით განისაზღვრება ადგილობრივი ბიუჯეტის კონტროლის ადგილობრივი ორგანოების შექმნისა და ფუნქციონირების წესები.

#### მუხლი 84.

ამოღებულია (28.09.2001 N 1077)

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე

თბილისი,  
1997 წლის 15 აპრილი.  
N 626 - III

საქართველოს კანონი

### საპარლამენტო მდივნის შესახებ

#### მუხლი 1. კანონის მიზანი და რეგულირების სფერო

1. ამ კანონის მიზანია ხელი შეუწყოს საქართველოს პრეზიდენტისა და საქართველოს მთავრობის საკანონმდებლო ინიციატივათა და საქართველოს პარლამენტთან ურთიერთობებისას მათ სხვა კონსტიტუციურ უფლებამოსილებათა შეუფერხებელ და სრულყოფილ განხორციელებას.

2. ეს კანონი განსაზღვრავს საპარლამენტო მდივნის უფლებამოსილებებს საქართველოს პარლამენტთან ურთიერთობებისას საქართველოს პრეზიდენტისა და საქართველოს მთავრობის კონსტიტუციურ უფლებამოსილებათა განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

## მუხლი 2. საპარლამენტო მდივანი

საპარლამენტო მდივანი არის საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის, საქართველოს მთავრობის კანცელარიის ან სამინისტროს თანამდებობის პირი, რომელიც ახორციელებს ამ კანონითა და სხვა შესაბამისი ნორმატიული აქტებით გათვალისწინებულ უფლებამოსილებებს.

## მუხლი 3. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი

1. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი არის საქართველოს პრეზიდენტის სრულუფლებიანი წარმომადგენელი საქართველოს პარლამენტში. იგი ხელს უწყობს პრეზიდენტს საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებული პარლამენტთან ურთიერთობების განხორციელებაში.

2. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანს საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფროსის წარდგინებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პრეზიდენტი.

3. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი საქართველოს პრეზიდენტის სახელით საქართველოს პარლამენტის კომიტეტებში და პლენარულ სხდომებზე განსახილველად წარადგენს:

ა) კონსტიტუციურ კანონთა პროექტებს საქართველოს კონსტიტუციის ზოგადი ან ნაწილობრივი გადასინჯვის შესახებ;

ბ) საქართველოს პრეზიდენტის მიერ დადებულ საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და შეთანხმებებს რატიფიცირებისათვის;

გ) საქართველოს პრეზიდენტის საკანონმდებლო ინიციატივის წესით მომზადებულ კანონპროექტებს;

დ) საქართველოს პრეზიდენტის მოტივირებული შენიშვნებით დაბრუნებულ კანონპროექტებს;

ე) საქართველოს პრეზიდენტის გადანყვეტილებებს საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გამოცხადების, ზავის დადების, საქართველოს კონსტიტუციის 46-ე მუხლში მითითებულ ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა შეზღუდვის შესახებ;

ვ) საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საქართველოს პრეზიდენტის მიერ გამოცემულ დეკრეტებს;

ზ) იმ თანამდებობის პირთა კანდიდატურებს, რომელთა პარლამენტისათვის წარდგენა საქართველოს პრეზიდენტის კომპეტენციას განეკუთვნება;

თ) სათანადო დოკუმენტებს საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ადგილობრივი თვითმმართველობის ან ტერიტორიული ერთეულების სხვა წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის შეჩერების ან დათხოვნის შესახებ საქართველოს პრეზიდენტის გადანყვეტილებაზე პარლამენტის თანხმობის მისაღებად.

4. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი:

ა) საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგენს წინადადებებს ქვეყანაში საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის საკითხებზე;



ბ) საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგენს წინადადებებს საქართველოს მთავრობის მიერ მომზადებული სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონპროექტის თაობაზე;

გ) ესწრება საქართველოს პარლამენტის ბიუროს და საქართველოს მთავრობის სხდომებს;

დ) მონაწილეობს საქართველოს პარლამენტის კომიტეტებში, ფრაქციებში და პლენარულ სხდომებზე კანონპროექტებისა და სხვა საკითხების განხილვაში;

ე) უზრუნველყოფს საქართველოს პრეზიდენტის მიერ ხელმოწერილი საკანონმდებლო აქტების გამოსაქვეყნებლად გადაცემას;

ვ) საქართველოს პრეზიდენტის თანხმობით გამოითხოვს საქართველოს პრეზიდენტის საკანონმდებლო ინიციატივის წესით საქართველოს პარლამენტში წარდგენილ კანონპროექტებსა და სხვა საკითხებს;

ზ) საქართველოს პრეზიდენტს ხელმოსაწერად წარუდგენს საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ კანონპროექტებს;

თ) ორგანიზებას უწევს საქართველოს პარლამენტთან საქართველოს პრეზიდენტის საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ სხვა ურთიერთობებს;

ი) საქართველოს პრეზიდენტის დავალებით ახორციელებს სხვა უფლებამოსილებებს;

კ) თავისი კომპეტენციის ფარგლებში კოორდინაციას უწევს სამინისტროების საქმიანობას საქართველოს პარლამენტში საქართველოს პრეზიდენტის საკანონმდებლო ინიციატივის წესით წარსადგენი კანონპროექტებისა და სხვა საკითხების მომზადების სფეროში.

5. ცალკეული კანონპროექტების ან სხვა საკითხების საქართველოს პარლამენტში წარდგენა საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივნის ნაცვლად საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულებით შეიძლება დაევალოს სხვა თანამდებობის პირს.

6. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი ანგარიშვალდებულია საქართველოს პრეზიდენტის წინაშე იგი სამსახურებრივად ექვემდებარება საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფროსს.

7. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანს ჰყავს მოადგილე, რომელსაც საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივნის წარდგინებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფროსი. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივნის არყოფნისას მის მოვალეობას ასრულებს მისი მოადგილე.

#### **მუხლი 4. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი**

1. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი არის საქართველოს მთავრობის სრულუფლებიანი წარმომადგენელი საქართველოს პარლამენტში.

2. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანს საქართველოს მთავრობასთან შეთანხმებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პრემიერ-მინისტრი, საპარლამენტო მდივნის დანიშვნა და განთავისუფლება ფორმდება პრემიერ-მინისტრის ბრძანებით.

3. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი თავისი კომპეტენციის ფარგლებში კოორდინაციას უწევს სამინისტროების საქმიანობას კანონპროექტების მომზადების სფეროში.

4. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი საქართველოს მთავრობის სახელით საქართველოს პარლამენტის კომიტეტებში და პლენარულ სხდომებზე განსახილველად წარადგენს:

ა) საქართველოს მთავრობის საკანონმდებლო ინიციატივის წესით მომზადებულ კანონპროექტებს;

ბ) საქართველოს პრეზიდენტის მიერ მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში საქართველოს მთავრობის მიერ დადებულ საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და შეთანხმებებს რატიფიცირებისათვის.

5. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი:

ა) საქართველოს მთავრობას წარუდგენს წინადადებებს ქვეყანაში საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის საკითხებზე;

ბ) უზრუნველყოფს საქართველოს კონსტიტუციის შესაბამისად საქართველოს მთავრობის მიერ მომზადებული სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონპროექტის საქართველოს პრეზიდენტთან შესათანხმებლად წარდგენას;

გ) ესწრება საქართველოს პარლამენტის ბიუროს და საქართველოს მთავრობის სხდომებს;

დ) მონაწილეობს საქართველოს პარლამენტის კომიტეტებში, ფრაქციებში და პლენარულ სხდომებზე კანონპროექტებისა და სხვა საკითხების განხილვაში;

ე) ორგანიზებას უწევს საქართველოს პარლამენტთან საქართველოს მთავრობის საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ სხვა ურთიერთობებს;

ვ) უზრუნველყოფს საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს პრემიერ-მინისტრის სამართლებრივი აქტების გამოსაქვეყნებლად გადაცემას;

ზ) საქართველოს მთავრობის თანხმობით გამოითხოვს საქართველოს მთავრობის საკანონმდებლო ინიციატივის წესით საქართველოს პარლამენტში წარდგენილ კანონპროექტებსა და სხვა საკითხებს;

თ) კოორდინაციას უწევს სამინისტროების საპარლამენტო მდივნების საქმიანობას კანონპროექტების მომზადების სფეროში;

ი) აკონტროლებს სამინისტროების მიერ კანონპროექტების მომზადების დაგეგმვასა და წარმართვას, კანონპროექტების მომზადების გეგმის შესრულებას;

კ) საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით საქართველოს პარლამენტში წარადგენს

საქართველოს მთავრობის შენიშვნებს განსახილველ კანონპროექტთან დაკავშირებით;

ლ) საქართველოს მთავრობის დავალებით ახორციელებს სხვა უფლებამოსილებებს.

6. ცალკეული კანონპროექტების ან სხვა საკითხების საქართველოს პარლამენტში წარდგენა საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივნის ნაცვლად საქართველოს მთავრობის განკარგულებით შეიძლება დაევალოს სხვა თანამდებობის პირს.

7. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი ანგარიშვალდებულია საქართველოს მთავრობის წინაშე. იგი სამსახურებრივად ექვემდებარება საქართველოს მთავრობის კანცელარიის უფროსს.

8. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანს ჰყავს მოადგილე, რომელსაც საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივნის წარდგინებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პრემიერ-მინისტრი. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივნის არყოფნისას მის მოვალეობას ასრულებს მისი მოადგილე.

### **მუხლი 5. სამინისტროს საპარლამენტო მდივანი**

1. სამინისტროს საპარლამენტო მდივნის ფუნქციას ასრულებს მინისტრის ერთ-ერთი მოადგილე.

2. სამინისტროს საპარლამენტო მდივანი:

ა) ორგანიზებას უწევს კანონპროექტების მომზადების სფეროში სამინისტროს საქმიანობის დაგეგმვას და ყოველწლიურად უზრუნველყოფს შესამუშავებელ კანონპროექტთა ნუსხის წარდგენას საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანთან;

ბ) შეიმუშავებს წინადადებებს სამინისტროს მიერ კანონპროექტების მომზადების გეგმაში ცვლილებების შეტანის შესახებ;

გ) აკონტროლებს სამინისტროს მიერ კანონპროექტების მომზადების გეგმით გათვალისწინებული საკითხების დადგენილ ვადებში გადაწყვეტას;

დ) საჭიროების შემთხვევაში აყენებს წინადადებებს ცალკეული კანონპროექტების მომზადების, განხილვის ან შეთანხმების მიზნით შესაბამისი კომისიის შექმნის შესახებ;

ე) აკონტროლებს საქართველოს პარლამენტიდან შემოსულ პეტიციებზე, საჩივრებსა და განცხადებებზე რეაგირების მდგომარეობას.

### **მუხლი 6. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივნისა და საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივნის ურთიერთობა**

1. საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანი და საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი კანონშემოქმედებითი საქმიანობის კოორდინირებულად განხორციელების მიზნით ერთმანეთს წარუდგენენ ინფორმაციას საკანონმდებლო ინიციატივებთან დაკავშირებით.

2. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივანს წარუდგენს კვარტალურ ინფორმაციას და წლიურ ანგარიშს კანონპროექტების მომზადების სფეროში საქართველოს მთავრობის მიერ განხორციელებული და დაგეგმილი ღონისძიებების თაობაზე.

**მუხლი 7. საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივნისა და სამინისტროების საპარლამენტო მდივნების ურთიერთობა**

საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივანი თავისი კომპეტენციის ფარგლებში კოორდინაციას უწევს სამინისტროების საპარლამენტო მდივნების საქმიანობას. იგი მისთვის მინიჭებულ უფლებამოსილებათა განსახორციელებლად:

- ა) სამინისტროების საპარლამენტო მდივნებს აძლევს რეკომენდაციებს კანონპროექტების მომზადებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე;
- ბ) ხელს უწყობს და კოორდინაციას უწევს სამინისტროების საპარლამენტო მდივნების მონაწილეობას მათ მიერ მომზადებული კანონპროექტების საქართველოს პარლამენტის კომიტეტებში, ფრაქციებში და პლენარულ სხდომებზე განხილვაში;
- გ) იღებს ინფორმაციას სამინისტროების საპარლამენტო მდივნების საქმიანობის შესახებ.

**მუხლი 8. საპარლამენტო მდივნის საქმიანობის უზრუნველყოფა**

საქართველოს პრეზიდენტის საპარლამენტო მდივნის, საქართველოს მთავრობის საპარლამენტო მდივნისა და სამინისტროს საპარლამენტო მდივნის საქმიანობას უზრუნველყოფენ შესაბამისად საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის, საქართველოს მთავრობის კანცელარიისა და სამინისტროს აპარატის უფლებამოსილი სტრუქტურული ქვედანაყოფები.

**მუხლი 9. დასკვნითი დებულებანი**

- 1. ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს საქართველოს 2001 წლის 14 მარტის კანონი „საპარლამენტო მდივნის შესახებ“.
- 2. ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

მიხეილ სააკაშვილი

თბილისი,  
2004 წლის 25 ივნისი.  
N 246 - რს

## ნორმატიული აქტების შესახებ

### თავი I

#### ზოგადი დებულებანი

##### მუხლი 1

ეს კანონი განსაზღვრავს ნორმატიული აქტების სახეებს, მათ იერ-არქიას, საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების (27.06.97) ადგილს საქართველოს ნორმატიულ აქტთა სისტემაში, ნორმატიული აქტების მომზადების, მიღების, გამოქვეყნების, მოქმედების, აღრიცხვისა და სისტემატიზაციის ზოგად ნესებს.

##### მუხლი 2

1. სამართლებრივი აქტი არის უფლებამოსილი სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს (თანამდებობის პირის) მიერ კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიღებული (გამოცემული) შესასრულებლად სავალდებულო აქტი.

2. სამართლებრივი აქტი ორი სახისაა - ნორმატიული და ინდივიდუალური.

3. ნორმატიული აქტი არის უფლებამოსილი სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს (თანამდებობის პირის) მიერ კანონმდებლობით დადგენილი წესით მიღებული (გამოცემული) სამართლებრივი აქტი, რომელიც შეიცავს მისი მუდმივი ან დროებითი და მრავალჯერადი გამოყენების ქცევის ზოგად წესს.

4. ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტი ერთჯერადია და უნდა შეესაბამებოდეს ნორმატიულ აქტს. ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტი მიიღება (გამოიცემა) მხოლოდ ნორმატიული აქტის საფუძველზე და მის მიერ დადგენილ ფარგლებში. ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტის დასახელება არ უნდა ემთხვეოდეს ნორმატიული აქტის დასახელებას, გარდა ამ კანონის მე-12 მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა. (27.06.97)

5. დაუშვებელია ნორმატიული შინაარსის სამართლებრივი აქტის ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტის სახით მიღება (გამოცემა) და ინდივიდუალური შინაარსის სამართლებრივი აქტის ნორმატიული აქტის სახით მიღება (გამოცემა). (24.06.2004 N 213)

##### მუხლი 3

1. ნორმატიული აქტის მიღების (გამოცემის) უფლება აქვთ სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოებს კონსტიტუციითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით მათთვის მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში.

2. ნორმატიული აქტი უნდა იქნეს მიღებული (გამოცემული) (27.06.97) კონსტიტუციით, ამ კანონითა და მათ საფუძველზე მიღებული ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების დაცვით.

#### მუხლი 4

1. საქართველოს ნორმატიული აქტებია: (11.04.2006 N 2834)

- ა) საქართველოს კონსტიტუცია;
- ბ) საქართველოს კონსტიტუციური კანონი;
- გ) საქართველოს კონსტიტუციური შეთანხმება;
- დ) საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება და შეთანხმება;
- ე) საქართველოს ორგანული კანონი;
- ვ) საქართველოს კანონი;
- ზ) საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი;
- თ) საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი;
- ი) საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება;
- კ) საქართველოს პარლამენტის დადგენილება;
- ლ) საქართველოს მთავრობის დადგენილება;
- მ) საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილება;
- ნ) ამოღებულია (29.06.2007 N5164)
- „ნ<sup>1</sup>) საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს დადგენილება; (14.03.2008 N5923)
- ნ<sup>2</sup>) საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს უფროსის ბრძანება; (14.03.2008 N5923)
- ო) ბულალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის დადგენილება;
- პ) აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის დადგენილება;
- ჟ) ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება;
- რ) საქართველოს ენერგეტიკისა და ნეკალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის დადგენილება; (20.11.2007 N5469)
- ს) საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის დადგენილება;
- ტ) საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება;
- უ) საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის უფროსის ბრძანება;
- ფ) საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანება;
- ქ) საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება;
- ღ) თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის ბრძანება;
- ყ) ამოღებულია (29.06.2007 N5164)
- შ) საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუნეებო დანესებულების — ნავთობისა და გაზის ეროვნული სააგენტოს უფროსის ბრძანება; (5.06.2007 N4860)
- ჩ) ამოღებულია (30.03.2007 N4601)
- ც) ამოღებულია (25.05.2006 N3181)

დ) ამოღებულია (25.05.2006 N3181)

წ) საქართველოს მინისტრის ბრძანება;

ჭ) სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება;

ხ) საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება;

ჯ) აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანება.

ჰ) სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანება. (28.04.2006 N2947)

ჰ<sup>1</sup>) საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუნყებო დანესებულების — საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის უფროსის ბრძანება. (27.12.2006 N4139)

ჰ<sup>2</sup>) ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის უფროსის ბრძანება. (30.03.2007 N4601)

ჰ<sup>3</sup>) ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილება. (28.03.2007 N4534)

2. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ნორმატიული აქტებია: ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუცია, ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციური კანონი, ავტონომიური რესპუბლიკის კანონი, ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოს რეგლამენტი, ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოს დადგენილება, ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის დადგენილება, ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის ბრძანება და ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საარჩევნო კომისიის დადგენილება. (11.05.2007 N4737)

3. ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა და თანამდებობის პირთა ნორმატიული აქტებია: საკრებულოს გადაწყვეტილება, გამგეობის (მთავრობის) გადაწყვეტილება, ქ. თბილისის მთავრობის დადგენილება, გამგებლის (მერის) ბრძანება. (24.06.2004 N 213)

## მუხლი 5

1. საქართველოს საკანონმდებლო აქტებია: საქართველოს კონსტიტუცია, კონსტიტუციური კანონი, ორგანული კანონი, კანონი, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი, საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი. (17.02.2004 N3350)

2. საქართველოს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებია: (11.04.2006 N 2834)

ა) საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება;

ბ) საქართველოს პარლამენტის დადგენილება;

გ) საქართველოს მთავრობის დადგენილება;

დ) საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილება;

ე) ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

ე<sup>1</sup>) საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს დადგენილება; (14.03.2008 N5923)

ე<sup>2</sup>) საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს უფროსის ბრძანება; (14.03.2008 N5923)

ვ) ბულალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის დადგენილება;

ზ) აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის დადგენილება;

თ) ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება;

ი) საქართველოს ენერგეტიკისა და ნეალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის დადგენილება; (20.11.2007 N5469)

კ) საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის დადგენილება;

ლ) საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება;

მ) საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის უფროსის ბრძანება;

ნ) საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანება;

ო) საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება;

პ) თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის ბრძანება;

ჟ) ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

რ) საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების — ნავთობისა და გაზის ეროვნული სააგენტოს უფროსის ბრძანება; (5.06.2007 N4860)

ს) ამოღებულია (30.03.2007 N4601)

ტ) ამოღებულია (25.05.2006 N3181)

უ) ამოღებულია (25.05.2006 N3181)

ფ) საქართველოს მინისტრის ბრძანება;

ქ) სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება;

ღ) საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება;

ყ) აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანება.

შ) სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანება. (28.04.2006 N2947)

ჩ) საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების — საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის უფროსის ბრძანება. (27.12.2006 N4139)

ც) ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის უფროსის ბრძანება. (30.03.2007 N4601)

ძ) ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილება. (28.03.2007 N4534)



3. საქართველოს საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები ქმნიან საქართველოს კანონმდებლობას.

### **მუხლი 6**

1. საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა მუშაობის წესი და სტრუქტურა განისაზღვრება ამ ორგანოთა მიერ საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე გამოცემული ნორმატიული აქტით - რეგლამენტით, დებულებით და ა.შ.

2. საქართველოს სამინისტროს დებულება მტკიცდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით. საქართველოს თავდაცვის და შინაგან საქმეთა სამინისტროების, სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის, საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის და კანონით გათვალისწინებული სხვა სახელმწიფო ორგანოთა დებულებებს ამტკიცებს საქართველოს პრეზიდენტი. (8.07.2005 N 1893)

3. ტექნიკური ზედამხედველობის სახელმწიფო ინსპექციისა და სტანდარტიზაციის, მეტროლოგიისა და სერტიფიკაციის სახელმწიფო დეპარტამენტის ბაზაზე შექმნილი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების საქმიანობის მომწესრიგებელი ნორმატიული აქტები მტკიცდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით. (11.11.2004 N572)

### **მუხლი 7**

1. საქართველოს ნორმატიული აქტი მოქმედებს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, თუ თვით ამ ნორმატიული აქტით სხვა რამ არ არის დადგენილი, და სავალდებულოა შესასრულებლად.

2. ავტონომიური რესპუბლიკის ნორმატიული აქტი მოქმედებს ავტონომიური რესპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე, თუ თვით ამ ნორმატიული აქტით სხვა რამ არ არის დადგენილი, და სავალდებულოა შესასრულებლად.

3. ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს ნორმატიული აქტი მოქმედებს და სავალდებულოა შესასრულებლად ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) მთელ ტერიტორიაზე.

4. ნორმატიული აქტი მოქმედებს საქართველოს მოქალაქეებისა და საქართველოში მყოფ უცხოელთა მიმართ, თუ საერთაშორისო ხელშეკრულებით ან შეთანხმებით, ან საკანონმდებლო აქტით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

### **მუხლი 8**

1. დაუშვებელია საქართველოს უმაღლეს სახელმწიფო ორგანოთა მიერ თავიანთ უფლებამოსილებათა გადაცემა იმ საკითხების გადასაწყვეტად, რომელთა მოწესრიგებაც საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად მათ განსაკუთრებულ გამგებლობას მიეკუთვნება.

2. დაუშვებელია საქართველოს პარლამენტის მიერ თავის უფლებამოსილებათა გადაცემა იმ საკითხების გადასაწყვეტად, რომელთა მოწეს-

რიგებაც საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად საქართველოს ორგანული კანონით არის გათვალისწინებული, ან კონსტიტუციისა და ორგანული კანონის თანახმად საქართველოს კანონით არის გათვალისწინებული. (27.06.97)

3. დაუშვებელია საქართველოს პრეზიდენტის მიერ თავის უფლებამოსილებათა გადაცემა იმ საკითხების გადასაწყვეტად, რომელთა მონესრიგებაც საქართველოს კონსტიტუციის, საქართველოს ორგანული კანონისა და საქართველოს კანონის თანახმად საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტით ან ბრძანებულებით არის გათვალისწინებული.

## თავი II

### ნორმატიული აქტების მიღების უფლებამოსილების მქონე ორგანოები და ნორმატიული აქტების იერარქია

#### მუხლი 9

1. საქართველოს პარლამენტი უფლებამოსილია მიიღოს შემდეგი ნორმატიული აქტები: საქართველოს კონსტიტუციური კანონი, საქართველოს ორგანული კანონი, საქართველოს კანონი, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი, პარლამენტის დადგენილება. (17.02.2004 N3350)

2. საქართველოს კონსტიტუციური კანონი მიიღება საქართველოს ტერიტორიული სახელმწიფოებრივი მოწყობის განსაზღვრისას საქართველოს კონსტიტუციის მე-2 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში და კონსტიტუციის გადასინჯვისას. კონსტიტუციური კანონი საქართველოს კონსტიტუციის განუყოფელი ნაწილია.

2'. საქართველოს პარლამენტი ამტკიცებს საქართველოს კონსტიტუციურ შეთანხმებას, რომელსაც საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიასთან საქართველოს სახელით დებს საქართველოს პრეზიდენტი. საქართველოს კონსტიტუციური შეთანხმება უნდა შეესაბამებოდეს ადამიანის ძირითად უფლებათა და თავისუფლებათა სფეროში საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს. (24.06.2004 N 213)

3. მხოლოდ საქართველოს პარლამენტი უფლებამოსილი მოახდინოს საერთაშორისო ხელშეკრულებათა და შეთანხმებათა რატიფიცირება, დენონსირება და გაუქმება.

4. საქართველოს ორგანული კანონი მიიღება მხოლოდ იმ საკითხებზე, რომელთა მონესრიგებაც საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად ორგანული კანონითაა გათვალისწინებული.

5. საქართველოს კანონი შეიძლება მიღებულ იქნეს საქართველოს გამგებლობაში არსებულ ნებისმიერ საკითხზე, თუ კონსტიტუციით სხვა რამ არის დადგენილი. საქართველოს კანონით არ შეიძლება გადაწყდეს საკითხები, რომელთა მონესრიგებაც საქართველოს ორგანული კანონითაა გათვალისწინებული.

5. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი კანონის ძალის მქონე ნორმატიული აქტია, რომლის მომზადება და მიღება ხდება საქართველოს კანონის მომზადებისა და მიღებისათვის დადგენილი წესის შესაბამისად. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით განისაზღვრება პარლამენტის უფლებამოსილება, შინაგანი სტრუქტურა, მუშაობისა და აღმასრულებელ ხელისუფლებასთან ურთიერთობის წესი. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტს ხელს აწერს და აქვეყნებს პარლამენტის თავმჯდომარე. (17.02.2004 N3350)

6. კოდექსი არის განსაზღვრულ (ერთგვაროვან) საზოგადოებრივ ურთიერთობათა მომწესრიგებელ სამართლებრივ ნორმათა სისტემატიზებული კანონი.

7. არანორმატიულია საქართველოს პარლამენტის მხოლოდ ის დადგენილება, რომელიც საკადრო და პერსონალურ საკითხებს ეხება. (27.06.97)

## მუხლი 10

1. მხოლოდ საქართველოს საკანონმდებლო აქტით შეიძლება განისაზღვროს:

ა) საკითხები, რომელთა გადაწყვეტაც კონსტიტუციის თანახმად ორგანული კანონით ან კანონით არის გათვალისწინებული;

ბ) ადამიანის ძირითად უფლებათა და თავისუფლებათა განხორციელებისა და დაცვის პირობები და წესი, ადამიანის იურიდიული პასუხისმგებლობისა და იძულების ზომის გამოყენების საკითხები;

გ) სამოქალაქო რეესტრში შესატანი მოქალაქეთა პერსონალური მონაცემების ჩამონათვალი;

დ) საჯარო სამართლის იურიდიულ პირთა შექმნის პირობები და მათი საქმიანობის ზოგადი წესი;

ე) საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების ორგანოთა შექმნისა და საქმიანობის წესი;

ვ) საქართველოში მოქმედი გადასახადებისა და მოსაკრებლების სახეები, სტრუქტურა, ოდენობა, მათი შემოღებისა და გადახდის წესი;

ზ) მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა სამართლებრივი სტატუსი;

თ) სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობით ორგანოთა არჩევის წესი;

ი) სისხლის, სისხლის სამართლის საპროცესო, სამოქალაქო, სამოქალაქო სამართლის საპროცესო, ადმინისტრაციული, სასჯელ-აღსრულებითი კანონმდებლობა.

2. საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესი მტკიცდება საქართველოს კანონით. (24.06.2004 N 213)

3. საქართველოს სამინისტროები, აღმასრულებელი ხელისუფლების სხვა სახელმწიფო უწყებები და სახელმწიფო კონტროლის უმაღლესი ორგანოები იქმნება საქართველოს კანონით.

4. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და სახელმწიფო კონტროლის სხვა ორგანოები იქმნება საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

5. საქართველოს კანონი სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ მიიღება პარლამენტის სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით. მისი მომზადების, მიღებისა და ამოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, საქართველოს კანონით „საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ“, ამ კანონითა და პარლამენტის რეგლამენტით. (24.06.2004 N 213)

6. სამხედრო ძალების რაოდენობის დამტკიცება ხდება საქართველოს კანონით, რომელსაც იღებს საქართველოს პარლამენტი სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით. მისი მომზადების, მიღებისა და ამოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონითა და პარლამენტის რეგლამენტით.

7. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის მომზადება ხდება საქართველოს კანონის მომზადებისათვის დადგენილი წესით და იგი მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს დამსწრეთა უმრავლესობა, მაგრამ არანაკლებ პარლამენტის წევრთა სრული შემადგენლობის ერთი მესამედისა. (27.06.97)

### მუხლი 11

1. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია გამოსცეს (27.06.97) შემდეგი ნორმატიული აქტები: ბრძანებულება და დეკრეტი.

2. საქართველოს პრეზიდენტი, როგორც საქართველოს სამხედრო ძალების უმაღლესი მთავარსარდალი, გამოსცემს ბრძანებებს.

3. საქართველოს პრეზიდენტი ამ მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებში აღნიშნულ აქტებს გამოსცემს საქართველოს კონსტიტუციით, ორგანული კანონითა და კანონით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში და მათ საფუძველზე.

4. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია დადოს კონსტიტუციური შეთანხმება. (24.06.2004 N 213)

### მუხლი 12

1. საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება ნორმატიული აქტია (გამონაკლისია ბრძანებულებები საქართველოს მთავრობის წევრის (თავისი კომპეტენციის ფარგლებში) და საერთო სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე დანიშვნისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების, საქართველოს მოქალაქეობის მინიჭების, მოპოვების, შეწყვეტისა და აღდგენის თაობაზე, აგრეთვე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის დანიშვნის შესახებ). (24.06.2004 N 213)

(1. საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება ნორმატიული აქტია (გამონაკლისია ბრძანებულებები საქართველოს მთავრობის წევრის (თავისი კომპეტენციის ფარგლებში) თანამდებობაზე დანიშვნისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების, საქართველოს მოქალაქეობის მინიჭების, მოპოვების, შეწყვეტისა და აღდგენის თაობაზე, აგრეთვე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის დანიშვნის შესახებ). (30.03.2007 N4601 ამოქმედდეს „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონში შესაბამისი ცვლილებების შეტანისთანავე))

2. საქართველოს პრეზიდენტის, როგორც საქართველოს სამხედრო ძალების უმაღლესი მთავარსარდლის, ბრძანება შეიძლება იყოს როგორც ნორმატიული, ისე ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტი.

### მუხლი 13

1. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი კანონის ძალის მქონე ნორმატიული აქტია, რომელიც გამოიცემა საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

2. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კონსტიტუციას, კონსტიტუციურ კანონს, კონსტიტუციურ შეთანხმებას, საერთაშორისო ხელშეკრულებასა და შეთანხმებას, ორგანულ კანონს. (24.06.2004 N 213)

### მუხლი 13' (24.06.2004 N 213)

1. საქართველოს მთავრობის ნორმატიული აქტია დადგენილება. საქართველოს მთავრობის დადგენილების იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. საქართველოს მთავრობის დადგენილება მიიღება საქართველოს კონსტიტუციის, კანონებისა და საქართველოს პრეზიდენტის ნორმატიული აქტების საფუძველზე და მათ შესასრულებლად.

3. საქართველოს მთავრობის დადგენილებაში უნდა მიეთითოს, რომელი ნორმატიული აქტის საფუძველზე და რომლის შესასრულებლად გამოიკა იგი.

4. საქართველოს მთავრობის დადგენილება მიიღება მთავრობის სხდომაზე დამსწრე მთავრობის წევრთა უმრავლესობით, მაგრამ არანაკლებ მთავრობის სრული შემადგენლობის ერთი მესამედისა. ხმების თანაბრად გაყოფის შემთხვევაში გადამწყვეტია სხდომის თავმჯდომარის ხმა.

5. საქართველოს მთავრობის დადგენილებას ხელს აწერს პრემიერ-მინისტრი.

### მუხლი 14

1. საქართველოს ეროვნული ბანკის ნორმატიული აქტებია: ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილება და ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება, რომელთა იურიდიული ძალაც განისაზღვრება ამ კანონით.

2. ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილება შეიძლება მიღებულ იქნეს, ხოლო (27.06.97) ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციით, „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### მუხლი 14' ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

### მუხლი 15

1. საქართველოს კონტროლის პალატის ნორმატიული აქტია საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციის, „საქართველოს კონტროლის პალატის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (27.06.97)

### მუხლი 15<sup>1</sup>

1. საქართველოს ენერგეტიკისა და ნიალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის ნორმატიული აქტია კომისიის დადგენილება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით. (20.11.2007 N5469)

2. კომისიის დადგენილება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „ელექტროენერგეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (30.04.99)

### მუხლი 15<sup>2</sup>

1. ბულალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის ნორმატიული აქტია კომისიის დადგენილება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. ბულალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის დადგენილება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „ბულალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (05.02.99)

### მუხლი 15<sup>3</sup>

1. აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს ნორმატიული აქტია აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის დადგენილება.

2. აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის დადგენილება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „აუდიტორული საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (30.04.99)

### მუხლი 15<sup>4</sup>

1. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ნორმატიული აქტია დადგენილება (გარდა იმ დადგენილებებისა, რომლებიც შეეხება საკადრო და პერსონალურ, აგრეთვე პარტიებისა და საარჩევნო ბლოკების რეგისტრაციასთან დაკავშირებულ საკითხებს), რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს საარჩევნო კოდექსი“ და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (24.06.2004 N 213)

### მუხლი 15<sup>5</sup>

1. საქართველოს კავშირგაბმულობისა და ფოსტის სფეროში საქმიანობის მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის ნორმატიული აქტია კომისიის დადგენილება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. კომისიის დადგენილება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ "კავშირგაბმულობისა და ფოსტის შესახებ" საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (23.07.99)

### მუხლი 15<sup>6</sup> (03.06.2005 N1553)

1. საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების — თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს ნორმატიული აქტია თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### მუხლი 15<sup>7</sup>(5.06.2007 N4860)

1. საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების — ნავთობისა და გაზის ეროვნული სააგენტოს ნორმატიული აქტია სააგენტოს უფროსის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. სააგენტოს უფროსის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „ნავთობისა და გაზის შესახებ“ და „საშიში სანარმოო ობიექტის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონებითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### მუხლი 15<sup>8</sup>

1. საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება არის ნორმატიული აქტი, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. (30.03.2001 N833)

### მუხლი 15<sup>9</sup> ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

### მუხლი 15<sup>10</sup>

1. საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის ნორმატიული აქტია სამსახურის უფროსის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

მუხლი 15<sup>11</sup> ამოღებულია (30.03.2007 N4601)

მუხლი 1512 (11.11.2004 N572)

1. სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის ნორმატიული აქტია სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება, რომელიც მიიღება „სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის, საქართველოს სხვა კანონებისა და საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. ბრძანებით არ შეიძლება გადაწყდეს საკითხი, რომლის მოწესრიგებაც საქართველოს საკანონმდებლო აქტით ან საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით არის გათვალისწინებული.

2. სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანების იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

3. საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებსა და საქართველოს კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში სახელმწიფო დაცვის სპეციალურმა სამსახურმა შეიძლება გამოსცეს ერთობლივი ბრძანება საქართველოს სამთავრობო ან სხვა სახელმწიფო დაწესებულებებთან, სხვა შესაბამის ორგანიზაციებთან ერთად. ერთობლივი ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების წესი ამ კანონის თანახმად განისაზღვრება საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით.

მუხლი 15<sup>13</sup> (8.07.2005 N 1893)

1. საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის ნორმატიული აქტია საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება, რომელიც მიიღება „სადაზვერვო საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონის, საქართველოს სხვა კანონებისა და საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. ბრძანებით არ შეიძლება გადაწყდეს საკითხი, რომლის მოწესრიგებაც საქართველოს საკანონმდებლო აქტით ან საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით არის გათვალისწინებული.

2. საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანების იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

3. საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებსა და საქართველოს კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალურმა სამსახურმა შეიძლება გამოსცეს ერთობლივი ბრძანება საქართველოს სამთავრობო ან სხვა სახელმწიფო დაწესებულებებთან, სხვა შესაბამის ორგანიზაციებთან ერთად. ერთობლივი ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების წესი ამ კანონის თანახმად განისაზღვრება საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით.



### **მუხლი 15<sup>14</sup> (11.04.2006 N 2834)**

1. აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის ნორმატიული აქტია აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „პროდუქციისა და მომსახურების სერტიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### **მუხლი 15<sup>15</sup> (28.04.2006 N2947)**

1. სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს ნორმატიული აქტია სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „სტანდარტიზაციის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### **მუხლი 15<sup>16</sup> (27.12.2006 N4139)**

1. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეყნურო დანებსა და დანებს — საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის ნორმატიული აქტია საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის უფროსის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის უფროსის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს მხოლოდ „საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### **მუხლი 15<sup>17</sup> (30.03.2007 N4601)**

1. ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის ნორმატიული აქტია ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის უფროსის ბრძანება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის უფროსის ბრძანება შეიძლება გამოიცეს „ტრანსპორტის სფეროს მართვისა და რეგულირების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა შესაბამისი საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### **მუხლი 15<sup>18</sup> (28.03.2007 N4534)**

1. ეროვნული პროფესიული სააგენტოს ნორმატიული აქტია ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილება, რომლის იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილება შეიძლება გამოიციეს მხოლოდ „პროფესიული განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში.

### **მუხლი 15<sup>9</sup> (14.03.2008 N5923)**

1. საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს ნორმატიული აქტების სააგენტოს დადგენილება და სააგენტოს უფროსის ბრძანება, რომელთა იურიდიული ძალა განისაზღვრება ამ კანონით.

2. საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს დადგენილება და სააგენტოს უფროსის ბრძანება გამოიციემა ამ კანონითა და „ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი

### **მუხლი 16 (20.11.2007 N5469)**

1. საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილებაში, ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანებაში, საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანებაში, საქართველოს ენერგეტიკისა და ნყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის დადგენილებაში, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის დადგენილებაში, საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანებაში, ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის უფროსის ბრძანებაში, აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანებაში, სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანებასა და ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილებაში მითითებული უნდა იყოს, რომელი ნორმატიული აქტის საფუძველზე და შესასრულებლად გამოიცა იგი. არანორმატიულია საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტისა და საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანებები, რომლებიც საკადრო და პერსონალურ საკითხებს ეხება.

2. საქართველოს ეროვნული ბანკის, საქართველოს კონტროლის პალატისა და საქართველოს ენერგეტიკისა და ნყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის სტრუქტურულ ერთეულებს არა აქვთ ნორმატიული აქტების გამოცემის უფლება.

### **მუხლი 17**

1. საქართველოს მინისტრის ბრძანება კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტია, რომლის იურიდიული ძალაც განისაზღვრება ამ კანონით. (24.06.2004 N 213)

2. მინისტრის ბრძანება შეიძლება გამოიციეს მხოლოდ საქართველოს საკანონმდებლო აქტით, საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებითა და საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრულ შემთხვევებსა და ფარგლებში. მინისტრის ბრძანებით არ შეიძლება გადაწყდეს საკითხი, რომლის მოწესრიგებაც გათვალისწინებულია საკანონმდებლო

აქტით, პრეზიდენტის ბრძანებულებით ან მთავრობის დადგენილებით. (24.06.2004 N 213)

3. ბრძანებაში მითითებული უნდა იყოს, რომელი ნორმატიული აქტის საფუძველზე და რომლის შესასრულებლად გამოიცა იგი.

4. საქართველოს სამინისტროსა და მისი სისტემის სამართლებრივი აქტი, რომელიც ნორმატიული ხასიათისაა (ინსტრუქცია, დებულება, დირექტივა, მითითება, წესი და ა.შ.), უნდა გამოიცეს მინისტრის ბრძანების სახით. (24.06.2004 N 213)

5. საქართველოს სამინისტროს სტრუქტურულ ერთეულებსა და მისი სისტემის სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულებებს და საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებს არა აქვთ ნორმატიული აქტის გამოცემის უფლება, გარდა ამ კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით გათვალისწინებული გამონაკლისებისა. (24.06.2004 N 213)

6. ორმა ან ორზე მეტმა მინისტრმა შეიძლება გამოსცეს ერთობლივი ბრძანება. ერთობლივი ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების წესი, ამ კანონის შესაბამისად, განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით. (24.06.2004 N 213)

#### მუხლი 17<sup>1</sup> ამოღებულია (24.06.2004 N 213)

#### მუხლი 18

1. კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის მიღება (გამოცემა) შეიძლება მხოლოდ საკანონმდებლო აქტის შესასრულებლად და იმ შემთხვევაში, თუ ეს პირდაპირ არის გათვალისწინებული საკანონმდებლო აქტით. მასში მითითებული უნდა იყოს, რომელი საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე და რომლის შესასრულებლად იქნა მიღებული (გამოცემული).

2. საქართველოს პრეზიდენტი, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, გამოსცემს ბრძანებულებას იმ შემთხვევაშიც, თუ საკანონმდებლო აქტით შესაბამისი საკითხი არ არის მოწესრიგებული.

#### მუხლი 19

1. საქართველოში მოქმედი ნორმატიული აქტებისათვის იურიდიული ძალის მიხედვით დადგენილია შემდეგი იერარქია:

ა) საქართველოს კონსტიტუცია, საქართველოს კონსტიტუციური კანონი;

ა<sup>1</sup>) საქართველოს კონსტიტუციური შეთანხმება; (24.06.2004 N 213)

ბ) საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულება და შეთანხმება;

გ) საქართველოს ორგანული კანონი;

დ) საქართველოს კანონი, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი, საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი; (17.02.2004 N 3350)

ე) საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება;

ვ) საქართველოს პარლამენტის დადგენილება, საქართველოს მთავრობის დადგენილება; (24.06.2004 N 213)

ვ<sup>1</sup>) ამოღებულია (24.06.2004 N 213)

ზ) საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის დადგენილება, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის დადგენილება, საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება, საქართველოს მინისტრის ბრძანება, ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის დადგენილება, აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის დადგენილება, ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება, სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება და საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება; (20.11.2007 N5469)

ზ<sup>1</sup>) ამოღებულ (30.03.2007 N4601)

ზ<sup>2</sup>) საქართველოს სასახლვრო პოლიციის უფროსის ბრძანება; (27.12.2006 N4139)

ზ<sup>3</sup>) ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის უფროსის ბრძანება; (30.03.2007 N4601)

ზ<sup>4</sup>) საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულებების — ნავთობისა და გაზის ეროვნული სააგენტოს უფროსის ბრძანება; (5.06.2007 N4860)

თ) თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის ბრძანება. (03.06.2005 N1553)

თ<sup>1</sup>) აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანება; (11.04.2006 N 2834)

თ<sup>2</sup>) სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანება; (28.04.2006 N2947)

ი) ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

კ) საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის უფროსის ბრძანება. (23.07.2003 N2621)

ლ) ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილება. (28.03.2007 N4534)

მ) საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს დადგენილება; (14.03.2008 N5923)

ნ) საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს უფროსის ბრძანება. (14.03.2008 N5923)

2. საქართველოს საკანონმდებლო აქტებით განსაზღვრულ ფარგლებში მიღებულ (გამოცემულ) საქართველოს ეროვნული ბანკისა და საქართველოს კონტროლის პალატის ნორმატიულ აქტებს აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა სხვა კანონქვემდებარე აქტების მიმართ; საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილებას აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანების მიმართ. (29.06.2007 N5164)

## მუხლი 20

1. საქართველოს კონსტიტუცია სახელმწიფოს უზენაესი კანონია. მას აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა სხვა სამართლებრივი აქტების მი-

მართ. ყველა სხვა სამართლებრივი აქტი უნდა შეესაბამებოდეს კონსტიტუციას.

2. საქართველოს კანონმდებლობა შეესაბამება საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს. საქართველოს კონსტიტუციით და „საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების დადების, რატიფიკაციის, შესრულებისა და დენონსაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი მოთხოვნების დაცვით ძალაში შესულ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებასა და შეთანხმებას (მიუხედავად მათი ფორმისა და სახელწოდებისა), თუ იგი არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას, აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტების მიმართ.

3. საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების ან ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს მიერ უცხოეთის შესაბამის სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოსთან დადებულ ხელშეკრულებასა და შეთანხმებას (მიუხედავად მათი ფორმისა და სახელწოდებისა) აქვს ისეთივე იურიდიული ძალა, როგორც თვით ამ ორგანოს ნორმატიულ აქტს.

## მუხლი 21

1. ნორმატიული აქტი არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს რეფერენდუმის შედეგად მიღებულ გადაწყვეტილებას.

2. რეფერენდუმის შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება ძალაში შედის მისი გამოქვეყნების დღიდან, აქვს იურიდიული ძალა და საბოლოოა. რეფერენდუმის შედეგებს აქვს პირდაპირი მოქმედების ძალა.

3. საქართველოს საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლება ვალდებულია რეფერენდუმის შედეგებიდან გამომდინარე, ერთ თვეში შესაბამისობაში მოიყვანოს საქართველოს კანონმდებლობა და სხვა აქტები.

## მუხლი 22

1. ორგანულ კანონს აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა კანონის, საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტისა და კანონქვემდებარე აქტების მიმართ.

2. კანონს აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა კანონქვემდებარე აქტების მიმართ.

3. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტს აქვს კანონის ძალა.

## მუხლი 23

1. უფლებამოსილებათა გამიჯვნის პრინციპის გათვალისწინებით საქართველოს ნორმატიულ აქტებს აქვთ უპირატესი იურიდიული ძალა აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ნორმატიული აქტების მიმართ.

2. საქართველოს პრეზიდენტის ნორმატიულ აქტს აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტების მიმართ. (27.06.97)

3. საქართველოს ნორმატიულ აქტს აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს და თანამდებობის პირის ნორმატიული აქტების მიმართ. (24.06.2004 N 213)

#### მუხლი 24

თითოეული ნორმატიული აქტი უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს კონსტიტუციასა და კონსტიტუციით დადგენილი უფლებამოსილების ფარგლებში მიღებულ (გამოცემულ) იმ ნორმატიულ აქტებს, რომლებსაც მასთან შედარებით აქვთ უპირატესი იურიდიული ძალა.

#### მუხლი 25

1. ნორმატიულ აქტებს შორის წინააღმდეგობის წარმოქმნისას უპირატესობა ეძლევა იერარქიის უფრო მაღალ საფეხურზე მდგომ ნორმატიულ აქტს.

2. იერარქიის ერთი და იგივე საფეხურის ნორმატიულ აქტებს შორის წინააღმდეგობის წარმოქმნისას მოქმედებს უფრო გვიან მიღებული (გამოცემული) აქტით დადგენილი ნორმა.

#### მუხლი 26

1. თუ სახელმწიფო ორგანო ან თანამდებობის პირი ნორმატიული აქტის გამოყენებასთან დაკავშირებით დაადგენს, რომ სხვადასხვა ნორმატიულ აქტთა ნორმები ეწინააღმდეგება ერთმანეთს, იგი ვალდებულია გამოიყენოს ის ნორმატიული აქტი, რომელსაც აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა.

2. თუ სახელმწიფო ორგანო ან თანამდებობის პირი ნორმატიული აქტის გამოყენებასთან დაკავშირებით დაადგენს, რომ ერთი და იგივე სახის ნორმატიულ აქტთა ნორმები ეწინააღმდეგება ერთმანეთს, იგი ვალდებულია გამოიყენოს ის ნორმატიული აქტი, რომელიც უფრო გვიან არის მიღებული (გამოცემული).

#### მუხლი 27

1. კანონში პირდაპირ გაუთვალისწინებელი კერძოსამართლებრივი ურთიერთობის მოსაწესრიგებლად გამოიყენება ყველაზე უფრო მსგავსი ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლის ნორმა (კანონის ანალოგია).

2. კანონის ანალოგიის გამოყენების შეუძლებლობისას კერძო სამართლებრივი ურთიერთობა უნდა მოწესრიგდეს სამართლის მთელი სისტემის და ზოგადი პრინციპების საფუძველზე.

3. სპეციალური ურთიერთობის მომწესრიგებელი ნორმები (საგამონაკლისო ნორმები) არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ანალოგიით.

## თავი III

### ნორმატიული აქტების მომზადების, მიღების, გამოქვეყნებისა და მოქმედების ზოგადი წესები

#### მუხლი 28

1. საქართველოს კონსტიტუციური კანონის, ორგანული კანონის, კანონის, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტისა და საქართველოს პარლამენტის დადგენილების მომზადების, მიღების, გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი, აგრეთვე საქართველოს კონსტიტუციური შეთანხმების დამტკიცების, საერთაშორისო ხელშეკრულებისა და შეთანხმების დადების, რატიფიცირების, შესრულების, დენონსირებისა და გაუქმების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონით, „საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და პარლამენტის რეგლამენტით. პარლამენტის რეგლამენტით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით საქართველოს კანონის პროექტი შეიძლება განხილულ და მიღებულ იქნეს დაჩქარებული წესით. (24.06.2004 N 213)

2. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტის, ბრძანებულებისა და ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონითა და „საქართველოს პრეზიდენტის ნორმატიული აქტების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და მოქმედების შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით. საქართველოს მთავრობის დადგენილებისა და მინისტრის ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონით, „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონით და „საქართველოს მთავრობისა და მინისტრის ნორმატიული აქტების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და მოქმედების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით, ხოლო სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანებისა და საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით. (8.07.2005 N 1893)

3. საქართველოს ეროვნული ბანკის, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის, ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის, აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის, საქართველოს კონტროლის პალატის, საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისი-

ის, საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების — ნავთობისა და გაზის ეროვნული სააგენტოს, ერთიანი სატრანსპორტო ადმინისტრაციის, საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს, აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის, სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოსა და ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს ნორმატიული აქტების მომზადების, მიღების (გამოცემის), გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონით, „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით, საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს საარჩევნო კოდექსი“, „ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ“, „აუდიტორული საქმიანობის შესახებ“, „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ“, „ელექტროენერგეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ“, „ნავთობისა და გაზის შესახებ“, „სამშენი საწარმოო ობიექტის უსაფრთხოების შესახებ“, „ტრანსპორტის სფეროს მართვისა და რეგულირების შესახებ“, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“, „საქართველოს კონტროლის პალატის შესახებ“, „პროდუქციის და მომსახურების სერტიფიკაციის შესახებ“ და „სტანდარტიზაციის შესახებ“ საქართველოს კანონებითა და მათი რეგლამენტებით ან დებულებებით. (14.03.2008 N5923)

4. აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ნორმატიული აქტების მომზადების, მიღების (გამოცემის), გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციური კანონით, ამ კანონით, მათი კონსტიტუციებითა და მათ საფუძველზე მიღებული შესაბამისი ნორმატიული აქტებით.

5. ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა ნორმატიული აქტების მომზადების, მიღების (გამოცემის), გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს ორგანული კანონით, ამ კანონითა და ამ ორგანოთა ნორმატიული აქტებით.

6. თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის მიერ ბრძანების მომზადების, გამოცემის, გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონითა და თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს დებულებით. (03.06.2005 N1553)

7. ამოღებულია (29.06.2007 N5164)

## მუხლი 29

ნორმატიული აქტის პროექტში განისაზღვრება:

ა) ნორმატიული აქტები, რომლებიც უნდა გამოცხადდეს ძალადაკარგულად ამ ნორმატიული აქტის მიღების (გამოცემის) შემთხვევაში;

ბ) ნორმატიული აქტები, რომელთა მიღება (გამოცემა) საჭიროა ამ ნორმატიულ აქტთან დაკავშირებით, მათი მიღების (გამოცემის) ვადა და მიმღები (გამომცემი) ორგანოს (თანამდებობის პირის) დასახელება. (27.06.97)



## მუხლი 30

ნორმატიული აქტის პროექტს უნდა დაერთოს:

ა) განმარტებითი ბარათი, რომელშიც აისახება ნორმატიული აქტის მიღების (გამოცემის) მიზეზი და მისი ძირითადი დამახასიათებელი ნიშნები, იმ შედეგების საფინანსო-ეკონომიკური გაანგარიშება, რასაც გამოიწვევს წარდგენილი პროექტის მიღება (გამოცემა). განმარტებით ბარათში უნდა აღინიშნოს აგრეთვე პროექტის ავტორი (ავტორები) და პროექტის წარმდგენი;

ბ) პროექტი სხვა ნორმატიულ აქტებში იმ ცვლილებებისა და/ან დამატებების შეტანის შესახებ, რასაც გამოიწვევს წარდგენილი პროექტის მიღება (გამოცემა), აგრეთვე პროექტი შესაბამის კანონში იმ დამატებათა შეტანის შესახებ, რომლებითაც განისაზღვრება ამ ნორმატიული აქტის ნორმათა დარღვევისათვის დადგენილი პასუხისმგებლობა;

გ) კანონმდებლობით დადგენილი სახელმწიფო ორგანოს დასკვნა საქართველოს კონსტიტუციასა და უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე ნორმატიულ აქტებთან წარდგენილი პროექტის შესაბამისობის შესახებ, ხოლო საკანონმდებლო აქტის პროექტს - აგრეთვე დამოუკიდებელი ექსპერტის დასკვნა, მისი არსებობის შემთხვევაში.

დ) შესაბამის ორგანოში კანონით დადგენილი წესით რეგისტრირებული ლობისტის დასკვნა, ასეთის არსებობის შემთხვევაში. (30.09.98)

## მუხლი 31

1. ნორმატიული აქტი შეიცავს ძირითად ნაწილსა და დასკვნით დებულებებს, საჭიროების შემთხვევაში - აგრეთვე გარდამავალ დებულებებს.

2. ნორმატიულ აქტს შეიძლება ჰქონდეს პრეამბულა. მასში გადმოიციემა ამ ნორმატიული აქტის დანიშნულება და პრინციპები, რომლებიც მას უდევს საფუძვლად; თუ აქტი კანონქვემდებარეა, პრეამბულაში მითითებულ უნდა იქნეს, თუ რომელი საკანონმდებლო აქტის შესასრულებლად გამოიცა იგი.

3. ნორმატიული აქტი შეიძლება შეიცავდეს გარდამავალ დებულებებს, თუ განსაზღვრული ვადით დგინდება ძირითადისგან განსხვავებული ნორმები ან თუ ნორმატიული აქტის სრულად ასამოქმედებლად გარკვეული პირობები და დროა საჭირო.

4. ნორმატიული აქტის დასკვნითი დებულებანი შეიცავს იმ ნორმატიული აქტების ჩამონათვალს, რომლებიც ძალას კარგავენ მოცემული ნორმატიული აქტის ამოქმედების მომენტიდან, აქტის ძალაში შესვლის დროსა და მისი მოქმედების ვადას (თუ იგი განსაზღვრული ვადით არის გამოცემული).

5. თუ ნორმატიულ აქტში შევიდა ცვლილება და/ან დამატება, ნორმატიული აქტის სრული ტექსტის ოფიციალურად გამოქვეყნებისას უნდა მიეთითოს ასეთი ცვლილების და/ან დამატების მიღებისა (გამოცემისა) და ძალაში შესვლის თარიღი.

## მუხლი 32

1. ნორმატიული აქტი, შინაარსის მიხედვით, შეიძლება დაიყოს კარებად და თავებად, ხოლო კოდექსი - ნიგნებადაც. თითოეულ მათგანს უნდა ჰქონდეს სათაური. კარების, თავების და ნიგნების ნუმერაცია უწყვეტია. ნუმერაციისას გამოიყენება რომაული ციფრები.

2. ნორმატიულ აქტში მუხლების, პუნქტების (ნაწილების) და ქვეპუნქტების ნუმერაცია (ანბანური თანამიმდევრობა) უწყვეტია. ნუმერაციისას გამოიყენება არაბული ციფრები. თუ მუხლი რამდენიმე აბზაცისაგან შედგება, ისინი უწყვეტად არაბული ციფრებით ინომრება და მათ პუნქტები (ხოლო კოდექსში — ნაწილები) ენოდება. თუ მუხლის რომელიმე პუნქტი (ნაწილი) ქვეპუნქტებადაა დაყოფილი, ისინი ანბანურად ინომრება. მუხლს შეიძლება ჰქონდეს სათაური. მუხლის პუნქტი (ნაწილი) და ქვეპუნქტი უსათაუროა. (24.06.2004 N 213)

3. ნორმატიულ აქტში ნიგნის, კარის, თავის, მუხლის, პუნქტის (ნაწილის) ან ქვეპუნქტის ამოღების ან/და ძალადაკარგულად ცნობის შემთხვევაში ნორმატიული აქტის ნუმერაციის (ანბანური თანამიმდევრობის) უწყვეტობის შენარჩუნების მიზნით აქტის გამოქვეყნებისას ამოღებული ან/და ძალადაკარგული ნიგნის, კარის, თავის, მუხლის, პუნქტის (ნაწილის) ან ქვეპუნქტის ადგილას მიეთითება ის ნორმატიული აქტი, რომლითაც ნიგნი, კარი, თავი, მუხლი, პუნქტი (ნაწილი) ან ქვეპუნქტი ამოღებულად ან/და ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი. (24.06.2004 N 213)

4. ნორმატიულ აქტში ნიგნის, კარის, თავის, მუხლის, პუნქტის (ნაწილის) ან ქვეპუნქტის დამატების შემთხვევაში ნორმატიული აქტის ნუმერაციის (ანბანური თანამიმდევრობის) უწყვეტობის შენარჩუნების მიზნით მიეთითება შესაბამისად წინა ნიგნის, კარის, თავის, მუხლის, პუნქტის (ნაწილის) ან ქვეპუნქტის ნომერი დამატებითი ციფრით (პრიმა ნიგნი, კარი, თავი, მუხლი, პუნქტი (ნაწილი) ან ქვეპუნქტი). (24.06.2004 N 213)

5. ნორმატიული აქტის რომელიმე დებულების მითითება ხდება შემდეგი წესით: უნდა დასახელდეს ნორმატიული აქტის სახე და სათაური, მუხლი, პუნქტი (ნაწილი), ქვეპუნქტი, ხოლო თუ აუცილებელია - წინადადებაც.

## მუხლი 33

1. კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის პროექტს ამზადებს შესაბამისად საკანონმდებლო ინიციატივის ან ნორმატიული აქტის პროექტის წარდგენის უფლების მქონე სუბიექტი ან თვით ნორმატიული აქტის მიღების (გამოცემის) უფლებამოსილების მქონე ორგანო. პარლამენტის რეგლამენტის პროექტს, ასევე პროექტს პარლამენტის რეგლამენტში ცვლილების ან/და დამატების შეტანის შესახებ ამზადებს და წარადგენს პარლამენტის წევრი, საპარლამენტო ფრაქცია, პარლამენტის კომიტეტი. (17.02.2004 N3350)

2. საკანონმდებლო ინიციატივის ან ნორმატიული აქტის პროექტის წარდგენის უფლების მქონე სუბიექტსა და ნორმატიული აქტის მიღების (გამოცემის) უფლებამოსილების მქონე ორგანოს (მის სტრუქტურულ ერ-

თელს) უფლება აქვთ დაუკვეთონ ნორმატიული აქტის პროექტი სახელმწიფო და არასახელმწიფო ორგანიზაციასა და დაწესებულებას (მათ შორის უცხოეთის დაწესებულებას), ცალკეულ სპეციალისტსა და სპეციალისტთა ჯგუფს (მათ შორის უცხოელებს).

3. საკანონმდებლო აქტის პროექტი საქართველოს პარლამენტში განხილვამდე საექსპერტო დასკვნისთვის შეიძლება გადაეცეს შესაბამისი დარგის სპეციალისტებს.

4. საქართველოს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პროექტი (საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს მთავრობის, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების გარდა) გადაეცემა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს. იუსტიციის სამინისტრო კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პროექტის გადაცემიდან ორი კვირის ვადაში იძლევა დასკვნას უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე ნორმატიულ აქტებთან მისი შესაბამისობის თაობაზე. იუსტიციის სამინისტროს დასაბუთებული უარყოფითი დასკვნის შემთხვევაში კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის პროექტი შესაბამისობაში უნდა იქნეს მოყვანილი უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე აქტებთან, რის შემდეგაც იგი საჭიროებს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ხელახალ დასკვნას უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე აქტებთან შესაბამისობის თაობაზე. (24.06.2004 N 213)

### მუხლი 34

1. საქართველოს პარლამენტმა კანონპროექტის განხილვა შეიძლება დაიწყოს მხოლოდ პარლამენტის შესაბამისი კომიტეტის დასკვნის არსებობისას. კომიტეტის უარყოფითი დასკვნა არ შეიძლება იყოს დაბრკოლება პარლამენტის მიერ პლენარულ სხდომაზე კანონპროექტის განხილვის დაწყებისათვის.

1<sup>1</sup>. საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე კანონპროექტს, რომელიც იწვევს მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების ზრდას, შემოსავლების შემცირებას ან სახელმწიფოს მიერ ახალი ფინანსური ვალდებულებების აღებას, აგრეთვე მომავალ საფინანსო წელთან დაკავშირებულ ასეთ კანონპროექტს პარლამენტის მიერ მეორე მოსმენით მიღების შემდეგ უგზავნის საქართველოს მთავრობას. კანონპროექტის მესამე მოსმენით მიღება დასაშვებია მხოლოდ საქართველოს მთავრობის თანხმობის შემდეგ. თუ საქართველოს მთავრობა ორი კვირის ვადაში არ წარადგენს შენიშვნებს კანონპროექტთან დაკავშირებით, კანონპროექტი ჩაითვლება მთავრობის მიერ მოწონებულად და მთავრობის თანხმობა მიღებულიად. (24.06.2004 N 213)

2. პარლამენტში საქართველოს პრეზიდენტის (საქართველოს მთავრობის) მიერ საკანონმდებლო ინიციატივის წესით წარდგენილი კანონპროექტის განხილვისას საქართველოს პრეზიდენტის (საქართველოს მთავრობის) სახელით გამოსვლის უფლება აქვს მხოლოდ მის მიერ სპე-

ციალურად დანიშნულ პირს, რომელიც არ შეიძლება იყოს პარლამენტის წევრი. (24.06.2004 N 213)

3. საქართველოს პრეზიდენტის (საქართველოს მთავრობის) მიერ წარდგენილი კანონპროექტი, რომლის რიგგარეშე განხილვასაც იგი მოითხოვს, პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით დაუყოვნებლივ ეგზავნება შესაბამის კომიტეტს. კომიტეტი ვალდებულია განიხილოს იგი კომიტეტის უახლოეს სხდომაზე და გამოიტანოს დასკვნა. პარლამენტი კანონპროექტს განიხილავს კომიტეტის მიერ დასკვნის გამოტანის შემდეგ უახლოეს პლენარულ სხდომაზე. (24.06.2004 N 213)

4. საქართველოს პრეზიდენტის მიერ საკანონმდებლო აქტის პროექტის მოტივირებული შენიშვნებით პარლამენტში დაბრუნების შემთხვევაში პრეზიდენტის წარმოდგენილ ყველა შენიშვნას ერთიანად უნდა ეყაროს კენჭი. დაუშვებელია პარლამენტის მიერ პრეზიდენტის შენიშვნებში ცვლილებების შეტანა.

### მუხლი 35

1. მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტს აქვს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებისა და შეთანხმების პარლამენტში სარატიფიკაციოდ წარდგენის უფლება.

2. საქართველოს პარლამენტი საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებისა და შეთანხმების რატიფიცირების, გაუქმებისა და დენონსირების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს პარლამენტის დადგენილების ფორმით სრული შემადგენლობის უმრავლესობით.

3. დაუშვებელია პარლამენტში ისეთი საერთაშორისო ხელშეკრულების ან შეთანხმების რატიფიცირების საკითხის განხილვა, რომელიც იწვევს ცვლილებებს მოქმედ კანონმდებლობაში, თუ მას თან არ ახლავს კანონპროექტი შესაბამის საკანონმდებლო აქტში ცვლილების შესახებ.

### მუხლი 36

1. ნორმატიულ აქტში ცვლილების ან დამატების შეტანა ხდება მხოლოდ იმავე სახის ნორმატიული აქტით. იგი იმ ნორმატიული აქტის განუყოფელი ნაწილია, რომელშიც შევიდა ცვლილება ან დამატება.

2. ნორმატიული აქტის ცვლილების ან დამატების მომზადება, მიღება (გამოცემა) და ძალაში შესვლა ხდება იმ ნორმატიული აქტის მომზადების, მიღებისა (გამოცემის) და ამოქმედებისათვის დადგენილი წესით, რომელშიც შედის ეს ცვლილება ან დამატება.

3. ნორმატიულ აქტში ცვლილების ან დამატების შეტანის თაობაზე ნორმატიული აქტის პროექტში მითითებული უნდა იყოს მონაცემები იმ ნორმატიული აქტის შესახებ, რომელშიც შედის ეს ცვლილება ან დამატება, კერძოდ, ნორმატიული აქტის სათაური, იმ ოფიციალური ბეჭდვითი ორგანოს სახელწოდება, რომელშიც აღნიშნული ნორმატიული აქტია გამოქვეყნებული, გამოქვეყნების თარიღი და მუხლი (გვერდი).

4. ნორმატიულ აქტში სიტყვის (სიტყვების) ან რიცხვის (რიცხვების) შეცვლის, ამოღების ან დამატების შემთხვევაში ნორმატიული აქტის

პროექტი უნდა შეიცავდეს შესაბამისი პუნქტის (ნაწილის), ქვეპუნქტის სრულ რედაქციას სათანადო ცვლილების ან დამატების გათვალისწინებით. (28.12.2002 N 1904)

### მუხლი 37

1. საქართველოს საკანონმდებლო აქტის მიღების თარიღად ჩაითვლება საქართველოს პარლამენტის მიერ მისი საბოლოო რედაქციით მიღების დღე.

2. სხვა ნორმატიული აქტის მიღების (გამოცემის) თარიღად ჩაითვლება უფლებამოსილი თანამდებობის პირის მიერ მისი ხელმოწერის დღე.

### მუხლი 38

1. საქართველოს პარლამენტი მიღებულ კანონპროექტს 7 დღის ვადაში გადასცემს საქართველოს პრეზიდენტს. (24.06.2004 N 213)

2. საქართველოს პრეზიდენტი კანონპროექტის მისთვის გადაცემიდან 10 დღის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს საქართველოს კონსტიტუციურ კანონს, ორგანულ კანონსა და კანონს ან მოტივირებული შენიშვნებით უბრუნებს პარლამენტს. იმ შემთხვევაში, თუ პარლამენტმა მიიღო პრეზიდენტის შენიშვნები, პრეზიდენტი ხელს აწერს და აქვეყნებს კანონს მისთვის გადაცემიდან 7 დღის ვადაში.

3. თუ პრეზიდენტმა დადგენილ ვადაში არ გამოაქვეყნა კანონი, ამ ვადის გასვლიდან არა უგვიანეს მე-5 დღისა მას ხელს აწერს და აქვეყნებს პარლამენტის თავმჯდომარე.

4. საქართველოს პრეზიდენტის ნორმატიული აქტი, საქართველოს პარლამენტის ნორმატიული ხასიათის დადგენილება და საქართველოს მთავრობის დადგენილება უნდა გამოქვეყნდეს ხელმოწერიდან (მიღებიდან) 7 დღის ვადაში, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ნორმატიული აქტი — ხელმოწერიდან (მიღებიდან) მე-2 დღეს, ხოლო ყველა სხვა ნორმატიული აქტი — ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში შეტანიდან 7 დღის ვადაში. საქართველოს ნორმატიული აქტები (გარდა საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს მთავრობის, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის ნორმატიული აქტებისა) და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტები არ შეიძლება გამოქვეყნდეს სახელმწიფო რეესტრში შეტანამდე. (24.06.2004 N 213)

4<sup>1</sup>. საქართველოს კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს, გარდა ამავე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული გამოწვევებისა, არ გააჩნიათ იურიდიული ძალა საქართველოს ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში რეგისტრაციისა და ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში გამოქვეყნებამდე. (9.11.2005 N 2019)

5. საქართველოს ნორმატიული აქტის ოფიციალურ გამოქვეყნებად ითვლება მისი სრული ტექსტის პირველი გამოქვეყნება „საქართველოს კანონმდებლობის მაცნეში“, ხოლო პარლამენტის მიერ მიღებული ნორმა-

ტიული აქტებისა - აგრეთვე „საქართველოს პარლამენტის უწყებებში“. ნორმატიული აქტის ოფიციალურ გამოქვეყნებამდე არ შეიძლება მისი გამოქვეყნება სხვა რომელიმე ბეჭდით ორგანოში.

6. ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ყველა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო (თანამდებობის პირი) ვალდებულია ნორმატიული აქტის ოფიციალური გამოქვეყნებიდან 10 დღის ვადაში აცნობოს იუსტიციის სამინისტროს ნორმატიული აქტის გამოქვეყნების თარიღი და გადაუგზავნოს მას გამოქვეყნებული ნორმატიული აქტი. (27.06.97)

### მუხლი 39

1. თითოეულ ნორმატიულ აქტს უნდა ჰქონდეს შემდეგი რეკვიზიტები:

ა) ნორმატიული აქტის სახე;  
ბ) ნორმატიული აქტის სათაური;  
გ) ნორმატიული აქტის მიღების (გამომცემის) თარიღი და ადგილი (თუ ნორმატიულ აქტში შეტანილია ცვლილება ან დამატება, მათი შეტანის თარიღიც);

დ) ნორმატიული აქტის ძალაში შესვლის თარიღი და აქტის მოქმედების ვადა (თუ განსაზღვრული ვადითაა მიღებული);

ე) უფლებამოსილი თანამდებობის პირის ხელმოწერა;

ვ) ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანოს მიერ მინიჭებული სარეგისტრაციო ნომერი, ხოლო ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში შეტანის შემდეგ - აგრეთვე სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდი.

2. საქართველოს უმაღლეს სახელმწიფო ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) (27.06.97) ნორმატიულ აქტებზე გამოსახული უნდა იყოს საქართველოს სახელმწიფო გერბი.

### მუხლი 40

საქართველოს ნორმატიული აქტი მიიღება (გამოიცემა) და ქვეყნდება საქართველოს სახელმწიფო ენაზე, ხოლო აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკისა და მის ტერიტორიაზე მდებარე ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტები - აგრეთვე აფხაზეთ ენაზე. ნორმატიული აქტი შეიძლება გამოქვეყნდეს არასახელმწიფო ენაზეც; ასეთ ტექსტს არა აქვს ოფიციალური ძალა.

### მუხლი 41

1. ნორმატიული აქტი, რომლის ძალაში შესვლა ც დაკავშირებულია გამოქვეყნებასთან, (27.06.97) ძალაში შედის მხოლოდ იმ პერიოდულ ბეჭდით ორგანოში ოფიციალურად გამოქვეყნების შემდეგ, რომელიც ამ კანონით ან სხვა ნორმატიული აქტით დადგენილია ოფიციალურ ორგანოდ. კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტის ცალკეულ დებულებათა გამოუქვეყნებლობა დასაშვებია მხოლოდ „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახ-

ებ" საქართველოს კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში. დაუშვებელია იმ ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის გამოუქვეყნებლობა, რომელიც ზღუდავს ადამიანის უფლებებსა და თავისუფლებებს ან ადგენს იურიდიულ პასუხისმგებლობას.

2. თუ ადგილობრივ თვითმმართველობას (მმართველობას) ოფიციალური ბეჭდვითი ორგანო არ გააჩნია, მისი ნორმატიული აქტი უნდა გამოქვეყნდეს შესაბამისი ნარმომადგენლობითი ორგანოს რეგლამენტით განსაზღვრული ისეთი წესით, რომელიც მოსახლეობას მისცემს მისი გაცნობის საშუალებას.

#### მუხლი 42

1. საქართველოს საკანონმდებლო აქტი ძალაში შედის მისი ოფიციალურ ორგანოში გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს, თუ თვითონ საკანონმდებლო აქტით სხვა ვადა არ იქნა დადგენილი.

2. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი ძალაში შედის მხოლოდ ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში მისი გამოქვეყნების შემდეგ, დეკრეტში მითითებული მომენტიდან და მოქმედებს მასში აღნიშნულ დრომდე, მაგრამ არა უგვიანეს საგანგებო მდგომარეობის დამთავრებისა, თუ იგი არ იქნა გაუქმებული საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტით.

3. საქართველოს პრეზიდენტი დეკრეტს გამოცემიდან 48 საათის განმავლობაში ნარუდგენს საქართველოს პარლამენტს. (27.06.97)

4. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი საგადასახადო და საბიუჯეტო საკითხებზე ძალაში შედის ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში მისი გამოქვეყნების შემდეგ, დეკრეტში მითითებული მომენტიდან. საქართველოს პრეზიდენტი სახელმწიფო ბიუჯეტის დამტკიცების თაობაზე დეკრეტს დასამტკიცებლად ნარუდგენს ახლადარჩეულ პარლამენტს მისი უფლებამოსილების ცნობიდან ერთი თვის ვადაში. საქართველოს პრეზიდენტის დეკრეტი საგადასახადო და საბიუჯეტო საკითხების შესახებ ძალას კარგავს, თუ ახლადარჩეული პარლამენტი პირველი შეკრებიდან ერთი თვის განმავლობაში არ დაამტკიცებს მას. (24.06.2004 N 213)

#### მუხლი 42' (24.06.2004 N 213)

საქართველოს კონსტიტუციური შეთანხმება ძალაში შედის ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში მისი გამოქვეყნებისთანავე, თუ იმავე შეთანხმებაში სხვა ვადა არ არის მითითებული.

#### მუხლი 43

1. საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება ძალაში შედის ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში მისი გამოქვეყნებისთანავე, თუ იმავე ბრძანებულებით სხვა ვადა არ იქნა დადგენილი.

2. საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება საქართველოს მინისტრის თანამდებობაზე დანიშვნისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ძალაში შედის მისი ხელმოწერის მომენტიდან, თუ იმავე ბრძანებულებით სხვა ვადა არ იქნა დადგენილი.

3. საქართველოს პრეზიდენტის, როგორც საქართველოს სამხედრო ძალების უმაღლესი მთავარსარდლის ბრძანება ძალაში შედის მისი ხელმოწერის მომენტიდან, თუ იმავე ბრძანებით სხვა ვადა არ იქნა დადგენილი.

4. თუ საქართველოს პრეზიდენტის გადაწყვეტილება ზღუდავს საქართველოს კონსტიტუციის მე - 18, მე - 20, 21 - ე, 22 - ე, 24 - ე, 25 - ე, 30 - ე, 33 - ე და 41 - ე მუხლებით განსაზღვრულ ადამიანის უფლებებსა და თავისუფლებებს, მისი ტექსტი უნდა გადაიცეს საქართველოს რადიოთი და ტელევიზიით, ხელმოწერიდან ერთი დღის განმავლობაში მაინც, ყოველ ორ საათში ერთხელ. პრეზიდენტი ვალდებულია არა უგვიანეს 48 საათისა ეს გადაწყვეტილება შეიტანოს პარლამენტში დასამტკიცებლად. (27.06.97)

### მუხლი 43<sup>1</sup>

საქართველოს მთავრობის დადგენილება ძალაში შედის ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში მისი გამოქვეყნებისთანავე, თუ იმავე დადგენილებით სხვა ვადა არ არის განსაზღვრული. (24.06.2004 N 213)

### მუხლი 44

1. საქართველოს მინისტრის ბრძანება, საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს დადგენილება, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საქართველოს საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს უფროსის ბრძანება, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახურის უფროსის ბრძანება, საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანება, საქართველოს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება, თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს უფროსის ბრძანება, სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება, საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს დადგენილება, ბულალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის დადგენილება, აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს კოლეგიის დადგენილება, საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის უფროსის ბრძანება, აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს — აკრედიტაციის ცენტრის გენერალური დირექტორის ბრძანება, სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს გენერალური დირექტორის ბრძანება, ეროვნული პროფესიული სააგენტოს პროფესიული საბჭოს დადგენილება, აგრეთვე ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს (თანამდებობის პირის) ნორმატიული აქტი ძალაში შედის გამოქვეყნებისთანავე, თუ იმავე ნორმატიული აქტით სხვა ვადა არ არის დადგენილი. (14.03.2008 N5923)

2. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ნორმატიული აქტი ძალაში შედის გამოქვეყნებისთანავე, თუ იმავე ნორმატიული აქტით სხვა ვადა არ არის დადგენილი. (25.06.99)



## მუხლი 45

1. ნორმატიული აქტი ძალაში შედის გამოქვეყნებისთანავე - ნიშნავს, რომ ნორმატიული აქტი ძალაში შედის გამოქვეყნების დღეს, 24 საათზე.

2. ნორმატიული აქტით შეიძლება დადგინდეს ამ აქტის ცალკეული თავის ან მუხლის ძალაში შესვლის განსაკუთრებული თარიღი.

3. ნორმატიული აქტი, რომელიც ადგენს ან ამძიმებს იურიდიულ პასუხისმგებლობას ანდა განსაზღვრავს მოსაკრებლის ან ტარიფის სახეებს, სტრუქტურას, ოდენობას, შემოღებისა და გადახდის წესს, ძალაში შედის გამოქვეყნებიდან არა უადრეს მე-15 დღისა. (28.12.2002 N1904)

4. ამოღებულია (29.12.2004 N 915)

## მუხლი 46

1. ნორმატიული აქტი მოქმედებს უვადოდ, თუ კანონმდებლობით ან თვით ამ აქტით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

2. ნორმატიული აქტი ან მისი ნაწილი შეიძლება მიღებულ (გამოცემულ) იქნეს განსაზღვრული ვადით. ამ ვადის გასვლის შემდეგ ნორმატიული აქტი ან მისი ნაწილი ძალადაკარგულად ჩაითვლება, თუ ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანო ასეთი ნორმატიული აქტის მიღებისთვის (გამოცემისთვის) დადგენილი წესით არ მიიღებს გადანყვებილებას ვადის გაგრძელების შესახებ.

## მუხლი 47

1. ნორმატიულ აქტს უკუძალა აქვს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს პირდაპირ არის დადგენილი ამ ნორმატიული აქტით.

2. ნორმატიულ აქტს, რომელიც ადგენს ან ამძიმებს პასუხისმგებლობას, უკუძალა არა აქვს.

3. თუ სამართალდარღვევის ჩადენის შემდეგ კანონით გაუქმდა ან შემსუბუქდა პასუხისმგებლობა ასეთი სამართალდარღვევის ჩადენისათვის, მოქმედებს ახალი კანონით დადგენილი ნორმა.

## მუხლი 48

1. საკანონმდებლო აქტს აქვს პირდაპირი მოქმედების ძალა მიუხედავად იმისა, მიღებულია (გამოცემულია) თუ არა მის საფუძველზე ან მის შესასრულებლად კანონქვემდებარე აქტი, თუ თვით საკანონმდებლო აქტით ეს არ არის დადგენილი.

2. დაუშვებელია საკანონმდებლო აქტით დადგენილი ნორმის განხორციელებაზე უარის თქმა იმ მოტივით, რომ მის შესასრულებლად მიღებული (გამოცემული) არ არის შესაბამისი კანონქვემდებარე აქტი, თუ იმავე საკანონმდებლო აქტით ეს არ არის დადგენილი.

## მუხლი 49

1. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია შეაჩეროს ან გააუქმოს მთავრობისა და აღმასრულებელი ხელისუფლების დაწესებულება-

თა აქტები, თუ ისინი ეწინააღმდეგებიან საქართველოს კონსტიტუციას, საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და შეთანხმებებს, კანონებსა და პრეზიდენტის ნორმატიულ აქტებს. (24.06.2004 N 213)

2. საქართველოს მთავრობა უფლებამოსილია გააუქმოს მინისტრის ნორმატიული აქტი. (24.06.2004 N 213)

### მუხლი 50

1. ნორმატიული აქტი ან მისი ნაწილი ძალას კარგავს იმ შემთხვევებში, თუ:

ა) გავიდა ვადა, რომლითაც იგი იქნა მიღებული (გამოცემული);

ბ) მიღებულია (გამოცემულია) (27.06.97) ნორმატიული აქტი, რომელიც მას ძალადაკარგულად აცხადებს;

გ) უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს (თანამდებობის პირის) მიერ მიღებულია (გამოცემულია) ისეთი გადწყვეტილება, რომელიც საქართველოს კონსტიტუციისა და სხვა საკანონმდებლო აქტის მიხედვით იწვევს მისი იურიდიული ძალის დაკარგვას.

2. არ შეიძლება რომელიმე ნორმატიული აქტით უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე ნორმატიული აქტის ძალადაკარგულად გამოცხადება.

3. იმ ნორმატიული აქტის გაუქმება, რომლითაც გაუქმდა ძველი ნორმატიული აქტი, არ ნიშნავს ძველი ნორმატიული აქტის ამოქმედებას. (24.06.2004 N 213)

4. ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად გამოცხადების შემთხვევაში ძალადაკარგულად უნდა გამოცხადდეს მის საფუძველზე ან მის შესასრულებლად მიღებული (გამოცემული) ყველა ნორმატიული აქტი ან ნორმატიული აქტის შესაბამისი ნაწილი.

5. იურიდიული ძალა არა აქვს ძალადაკარგულად გამოცხადებული საკანონმდებლო აქტის საფუძველზე მიღებულ (გამოცემულ) კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა იგი გამოცხადებული ძალადაკარგულად

6. საკანონმდებლო აქტის მიღების შემთხვევაში ძალადაკარგულად უნდა გამოცხადდეს შესაბამისი საზოგადოებრივი ურთიერთობის მომწესრიგებელი ყველა კანონქვემდებარე აქტი ან მისი ნაწილი.

### მუხლი 51

1. დაუშვებელია ნორმატიული აქტის მიღება (გამოცემა) კანონმდებლობით დადგენილი წესის დარღვევით, აგრეთვე ნორმატიული აქტის შესასრულებლად სათანადო ზომების მიუღებლობა ან დაბრკოლების შექმნა.

2. თუ ნორმატიული აქტი მიღებულია (გამოცემულია) საკითხზე, რომელიც საქართველოს კონსტიტუციის, საქართველოს ორგანული კანონისა და საქართველოს კანონის თანახმად განეკუთვნება სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) სხვა ორგანოს (თანამდებობის პირის) უფლებამოსილებას, ან მიღებულია ამ კანონის მოთხოვნათა დარღვევით, ან დარღვეულია შესაბამისი ნორმატიული აქტის მიღე-

ბისა (გამოცემისა) და ამოქმედებისათვის დადგენილი პროცედურა, ნორმატიულ აქტს არ აქვს იურიდიული ძალა. (24.06.2004 N 213)

3. ამ მუხლში აღნიშნულ საკითხებს განიხილავენ და წყვეტენ ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანოს (თანამდებობის პირის) ზემდგომი ორგანო (თანამდებობის პირი), საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო და საერთო სასამართლოები მათი უფლებამოსილების ფარგლებში.

4. თუ იუსტიციის სამინისტროსათვის ცნობილი გახდა ამ მუხლის მე-2 პუნქტში აღნიშნული გარემოებანი, იგი ვალდებულია მიმართოს ნორმატიული აქტის მიმღებ (გამომცემ) ორგანოს (თანამდებობის პირს) ან/და ნორმატიული აქტის გაუქმებაზე (შეჩერებაზე) უფლებამოსილ ორგანოს (თანამდებობის პირს) ნორმატიული აქტის (გარდა საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს მთავრობის, აფხაზეთისა და აჭარის ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა ნორმატიული აქტებისა) გაუქმების (შეჩერების) მოთხოვნით. (24.06.2004 N 213)

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილი ვალდებულების შესრულებისას საერთო სასამართლოსათვის მიმართვის შემთხვევაში იუსტიციის სამინისტრო წარმოადგენს სახელმწიფოს. (08.09.99)

## მუხლი 52

ამ კანონში მითითებული ვადების ათელისას, გარდა ნორმატიული აქტის ძალაში შესვლისათვის დადგენილი ვადისა, არ ჩაითვლება საქართველოს შრომის კანონმდებლობით დადგენილი უქმე და დასვენების დღეები.

## თავი III<sup>1</sup>. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების წესი (22.03.2005 N 130)

### მუხლი 52<sup>1</sup>

1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების მიზნით აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტს და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მიერ დადგენილი წესით მიღებულ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას.

2. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის საქართველოს პარლამენტში საკანონმდებლო ინიციატივის წესით წარდგენის შემდეგ პარლამენტის ბიურო საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის შესაბამისად იღებს გადაწყვეტილებას კანონპროექტის განხილვის პროცედურის დაწყების შესახებ და ამ კანონპროექტს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციასთან ერთად გადასცემს წამყვან კომიტეტს (კომიტეტებს), სხვა კომიტეტებს, ფრაქციებს, უმრავლესობას, უმცირესო-

ბას, პარლამენტის აპარატის იურიდიულ დეპარტამენტს და საქართველოს მთავრობას.

3. კანონპროექტის განხილვის პროცედურის დაწყების შესახებ საქართველოს პარლამენტის ბიუროს მიერ გადაწყვეტილების მიღებიდან 10 დღის ვადაში კომიტეტები, ფრაქციები, უმრავლესობა, უმცირესობა, პარლამენტის აპარატის იურიდიული დეპარტამენტი და საქართველოს მთავრობა წამყვან კომიტეტს (კომიტეტებს) წარუდგენენ თავიანთ შენიშვნებს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტთან და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციასთან დაკავშირებით.

4. წამყვანი კომიტეტი კანონპროექტის განხილვის პროცედურის დაწყების შესახებ საქართველოს პარლამენტის ბიუროს მიერ გადაწყვეტილების მიღებიდან 3 კვირის ვადაში იწვევს კომიტეტის სხდომას „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის განსახილველად. კომიტეტის მიერ მიღებული დასკვნა წარედგინება პარლამენტის ბიუროს უახლოეს სხდომას.

5. წამყვანი კომიტეტი უფლებამოსილია დასკვნასთან ერთად საქართველოს პარლამენტის ბიუროს წარუდგინოს საქართველოს პარლამენტის დადგენილების პროექტი „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიმართ გამოთქმული შენიშვნების შესახებ“. აღნიშნული დადგენილების პროექტი შემუშავდება ორგანული კანონის პროექტთან და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციასთან დაკავშირებით წარდგენილი შენიშვნების გათვალისწინებით.

## მუხლი 52<sup>2</sup>

1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას ამტკიცებს საქართველოს პარლამენტი „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონით, ერთი მოსმენით განხილვისა და მიღების გზით.

2. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტი მიიღება საქართველოს პარლამენტის სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით.

3. თუ საქართველოს პარლამენტი არ მიიღებს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტს, მიიღება დადგენილება „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიმართ გამოთქმული შენიშვნების შესახებ“. აღნიშნული დადგენილება მიღებიდან 5 დღის ვადაში ეგზავნება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოს.

## მუხლი 52<sup>3</sup>

1. თუ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო მთლიანად გაითვალისწინებს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიმართ გამოთქმული შენიშვნების შესახებ“ საქართველოს პარლამენტის დადგენილებაში მოცემულ შენიშვნებს, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო მისთვის დადგენილების გადაცემიდან ერთი თვის ვადაში საქართველოს პარლამენტს განემოკრებით წარუდგენს საქართველოს ორგანული კანონის პროექტს და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას. პარლამენტის ბიურო თავის უახლოეს სხდომაზე იღებს გადაწყვეტილებას „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის პარლამენტის უახლოესი სხდომის დღის წესრიგის პროექტში კენჭსაყრელ საკითხად გათვალისწინების შესახებ.

2. თუ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო მთლიანად არ გაითვალისწინებს საქართველოს პარლამენტის დადგენილებაში მოცემულ შენიშვნებს, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო იღებს დადგენილებას შემთანხმებელ კომისიაში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს 7 წევრის (მათ შორის, 1 კომისიის თანათავმჯდომარის) კანდიდატურის წარდგენის შესახებ. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს აღნიშნული დადგენილება ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ ვადაში გადაეცემა საქართველოს პარლამენტს. პარლამენტის თავმჯდომარე ფრაქციებთან, უმრავლესობასთან, უმცირესობასთან კონსულტაციის შედეგად ერთი კვირის ვადაში პარლამენტის ბიუროს წარუდგენს დადგენილების პროექტს შემთანხმებელი კომისიის შექმნის შესახებ, რომლის შემადგენლობაში იქნება 14 წევრი — აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს 7 წევრი (მათ შორის, 1 კომისიის თანათავმჯდომარე) და საქართველოს პარლამენტის 7 წევრი (მათ შორის, 1 კომისიის თანათავმჯდომარე). პარლამენტის ბიურო დადგენილების პროექტს ითვალისწინებს პარლამენტის უახლოესი სხდომის დღის წესრიგის პროექტში. დადგენილების პროექტი პარლამენტის სხდომაზე განიხილება და მიიღება საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით.

## მუხლი 52<sup>4</sup>

1. შემთანხმებელი კომისია „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიმართ გამოთქმული შენიშვნების შესახებ“ საქართველოს პარლამენტის დადგენილების გათვალისწინებით ერთი თვის ვადაში შეიმუშავებს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური

რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებულ ტექსტს და წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს. შეთანხმებული ტექსტის შემუშავების დროს შემთანხმებელი კომისია ცალ-ცალკე განიხილავს და იღებს გადაწყვეტილებას დადგენილებაში მოცემულ თითოეულ შენიშვნასთან დაკავშირებით. შემთანხმებელი კომისია არ არის შეზღუდული დადგენილებაში მოცემული შენიშვნებით, ამასთანავე, შემთანხმებელი კომისიის მიერ შემუშავებული „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებული ტექსტი არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიმართ გამოთქმული შენიშვნების შესახებ“ საქართველოს პარლამენტის დადგენილების ძირითად პრინციპებს.

2. შემთანხმებელი კომისია საქმიანობს, როგორც კოლეგიალური ორგანო. მისი სხდომა უფლებამოსილია, თუ მას ესწრება კომისიის წევრთა ნახევარზე მეტი. შემთანხმებელი კომისია გადაწყვეტილებებს იღებს სრული შემადგენლობის უმრავლესობით. შემთანხმებელი კომისიის სხდომებს თავმჯდომარეობენ თანათავმჯდომარეები. მათ მიერ სხდომის წარმართვის რიგითობის საკითხს წყვეტს კომისია. კომისიის გადაწყვეტილებით შესაძლებელია თანათავმჯდომარეების მიერ სხდომის ერთობლივად წარმართვა.

3. შემთანხმებელი კომისიის სხდომაზე სათათბირო ხმის უფლებით დასწრება შეუძლიათ საქართველოს პარლამენტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს წევრებს, რომლებიც არ შედიან კომისიის შემადგენლობაში, ასევე საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელს.

4. შემთანხმებელი კომისიის სხდომის ჩატარების ადგილის მიხედვით მის ორგანიზაციულ-ტექნიკურ უზრუნველყოფას ახორციელებენ შესაბამისად საქართველოს პარლამენტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს აპარატები.

**მუხლი 52<sup>5</sup>**

1. საქართველოს პარლამენტის ბიურო ამ კანონის 524 მუხლის შესაბამისად შემთანხმებელი კომისიის მიერ წარმოდგენილი კანონპროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებულ ტექსტს გადასცემს კომიტეტებს, ფრაქციებს, უმრავლესობას, უმცირესობას, პარლამენტის აპარატის იურიდიულ დეპარტამენტს და საქართველოს მთავრობას, რომლებიც ერთი კვირის ვადაში ბიუროს წარუდგენენ დასკვნებს კანონპროექტთან და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებულ ტექსტთან დაკავშირებით. ამ ვადის გასვლის შემდეგ პარლამენტის ბიურო თავის უახლოეს სხდომაზე იღებს გადაწყვეტილებას წარმოდგენილი კანონპროექტის პარლამენტის უახლოესი სხდომის დღის წესრიგის პროექტში გათვალისწინების შესახებ.

2. საქართველოს პარლამენტი ერთი მოსმენით განიხილავს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებულ ტექსტს და იღებს დადგენილებას „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებულ ტექსტის საფუძველად მიღების და მათი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოსთვის გადაცემის შესახებ“. აღნიშნული დადგენილება მიღებულიდან 3 დღის ვადაში ეგზავნება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოს. დადგენილებასთან ერთად უმაღლეს საბჭოს გადაეცემა შემთანხმებელი კომისიის მიერ შემუშავებული „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებული ტექსტი.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად გავზავნილი დადგენილების მიღებიდან 3 კვირის ვადაში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო განიხილავს და კენჭს უყრის აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის შეთანხმებულ ტექსტს და ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიღების შემთხვევაში საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს საქართველოს ორგანული კანონის პროექტს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას.

4. საქართველოს პარლამენტის ბიურო ამ მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად წარმოდგენილ ორგანული კანონის პროექტს „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ ითვალისწინებს პარლამენტის უახლოესი სხდომის დღის წესრიგის პროექტში კენჭსაყრილ საკითხად.

## მუხლი 52<sup>ა</sup>

1. ამ თავით გათვალისწინებული წესით დამტკიცებული აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუცია და პარლამენტის მიერ მიღებული საქართველოს ორგანული კანონის პროექტი „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ვადაში და დადგენილი წესით ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს.

2. საქართველოს პრეზიდენტი 10 დღის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს კანონს ან მოტივირებული შენიშვნებით უბრუნებს პარლამენტს კანონპროექტსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას.

3. თუ საქართველოს პრეზიდენტი დააბრუნებს კანონპროექტსა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას, პარლამენტი 15 დღის ვადაში განიხილავს და კენჭს უყრის პრეზიდენტის შენიშვნებს, რომელთა მისაღებად საჭიროა ხმათა იგივე რაოდენობა, რაც საქართველოს ორგანული კანონის პროექტისთვის არის დადგენილი. თუ პარლამენტი არ მი-

იღებს პრეზიდენტის შენიშვნებს, კენჭი ეყრება საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის პირვანდელ რედაქციას, რომელიც მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პარლამენტის სიითი შემადგენლობის არანაკლებ სამი მესხუთედისა.

4. თუ პრეზიდენტის შენიშვნები პარლამენტის მიერ სრულად იქნება გაზიარებული, პარლამენტი 5 დღის ვადაში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოს უგზავნის საქართველოს პრეზიდენტის მიერ წარმოდგენილ შენიშვნებს. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო საქართველოს პრეზიდენტის შენიშვნათა გათვალისწინებით 15 დღის ვადაში განიხილავს და კენჭს უყრის აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციას, რომელიც მიიღება სრული შემადგენლობის ორი მესამედით. თუ პრეზიდენტის შენიშვნები სრულად იქნება გაზიარებული, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო 5 დღის ვადაში პარლამენტს წარუდგენს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციისა და საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის საბოლოო რედაქციას. პარლამენტის ბიურო თავის უახლოეს სხდომაზე იღებს გადაწყვეტილებას „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის პარლამენტის უახლოესი სხდომის დღის წესრიგის პროექტში კენჭსაყრელ საკითხად გათვალისწინების შესახებ. პარლამენტის მიერ მიღებული საქართველოს ორგანული კანონის პროექტი 5 დღის ვადაში ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს ხელმოსაწერად და გამოსაქვეყნებლად. საქართველოს პრეზიდენტი 7 დღის ვადაში ხელს აწერს და აქვეყნებს კანონს.

5. თუ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მიერ სრულად არ იქნება გაზიარებული საქართველოს პრეზიდენტის შენიშვნები, ამ თავით დადგენილი წესით იქმნება შემთანხმებელი კომისია, რომლის საქმიანობის წესი განისაზღვრება ამ კანონის 524-525 მუხლებით.

## **მუხლი 52'**

1. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციაში ცვლილებების ან/და დამატებების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის განხილვა და მიღება ხდება ამ თავით დადგენილი წესით.

2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის ძალადაკარგულად გამოცხადება ხდება მისი მიღებისათვის გათვალისწინებული წესით. „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის ძალადაკარგულად გამოცხადების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ორგანული კანონის პროექტის განხილვა და მიღება ხდება ამ თავით დადგენილი წესით.



## თავი IV

### ნორმატიული აქტების სახელმწიფო აღრიცხვა და სისტემატიზაცია

#### მუხლი 53

1. ნორმატიული აქტების აღრიცხვისა და სისტემატიზაციის, სამართლებრივი სისტემის საჯაროობის უზრუნველყოფის მიზნით იქმნება საქართველოს ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრი.

2. სახელმწიფო რეესტრში უნდა შევიდეს საქართველოში მოქმედი ყველა ნორმატიული აქტი.

#### მუხლი 54

1. ნორმატიული აქტების მიმღები (გამომცემი) ყველა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანო ვალდებულია, ნორმატიული აქტი უფლებამოსილი თანამდებობის პირის მიერ ხელმოწერიდან 5 დღის ვადაში სარეგისტრაციოდ გადასცეს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს. (24.06.2004 N 213)

2. ნორმატიული აქტი (გარდა საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს მთავრობის, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის ნორმატიული აქტებისა) იუსტიციის სამინისტროს გადაეცემა 4 ეგზემპლარად (მათ შორის, დედანი), ხოლო ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს (თანამდებობის) პირის ნორმატიული აქტი — 3 ეგზემპლარად (მათ შორის, დედანი), აკინძული და შესაბამისი ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანოს (თანამდებობის პირის) ბეჭდითა და ხელმოწერით დამონებული. ნორმატიულ აქტებს, გარდა ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტებისა, უნდა დაერთოს ამ მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული იუსტიციის სამინისტროს დასკვნა. (24.06.2004 N 213)

3. იუსტიციის სამინისტროს ნორმატიული აქტები შეაქვს სახელმწიფო რეესტრში და ანიჭებს სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდს: საქართველოს ნორმატიულ აქტებს — ამ მუხლით დადგენილი წესით სამინისტროსათვის შესაბამისი ნორმატიული აქტის გადაცემიდან 3 დღის ვადაში, ხოლო ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიულ აქტებს — გადაცემიდან 7 დღის ვადაში. რეგისტრირებული ნორმატიული აქტის 2 ეგზემპლარი (მათ შორის, დედანი) რჩება იუსტიციის სამინისტროში, ხოლო 2 ეგზემპლარი (ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს (თანამდებობის პირის) ნორმატიული აქტის შემთხვევაში — 1 ეგზემპლარი) უბრუნდება ნორმატიული აქტის მიმღებ (გამომცემ) ორგანოს (თანამდებობის პირს). (24.06.2004 N 213)

4. საქართველოს ნორმატიული აქტების პროექტები (გარდა საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს

მთავრობის, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის ნორმატიული აქტების პროექტებისა), აგრეთვე ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტები სახელმწიფო რეესტრში შეტანამდე საჭიროებენ იუსტიციის სამინისტროს დასკვნას უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე ნორმატიულ აქტებთან შესაბამისობის დასადგენად. უარყოფითი დასკვნის შემთხვევაში იუსტიციის სამინისტროს ნორმატიული აქტი არ შეაქვს სახელმწიფო რეესტრში (გარდა ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტებისა). (24.06.2004 N 213)

5. ნორმატიული აქტის რეგისტრაციაზე უარის თქმა დასაშვებია, თუ:

ა) სარეგისტრაციოდ წარმოდგენილი ნორმატიული აქტის შინაარსი არ შეესაბამება მისი პროექტის შინაარსს, რომელზედაც იუსტიციის სამინისტრომ გასცა დადებითი დასკვნა;

ბ) კანონმდებლობაში შეტანილია ცვლილებები ან/და დამატებები, რომლებიც სხვაგვარად ანესრიგებენ სარეგისტრაციოდ წარმოდგენილი ნორმატიული აქტით გათვალისწინებულ სამართლებრივ ურთიერთობებს;

გ) ნორმატიული აქტი სარეგისტრაციოდ წარმოდგენილია ამ კანონის მე-2 მუხლის მე-5 პუნქტის, 38-ე მუხლის მე-4 პუნქტის, 39-ე მუხლისა და ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით. (24.06.2004 N 213)

6. საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს მთავრობის, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის ნორმატიული აქტების, აგრეთვე ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოთა (თანამდებობის პირთა) ნორმატიული აქტების მიმართ არ გამოიყენება ამ კანონის მე-2 მუხლის მე-5 პუნქტით, 38-ე მუხლის მე-4 პუნქტითა და ამ მუხლის მე-5 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული საფუძვლები. (24.06.2004 N 213)

## მუხლი 55

1. ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში თითოეული ნორმატიული აქტის შესახებ შედის შემდეგი მონაცემები:

ა) ნორმატიული აქტის სახე;

ბ) ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანოს (თანამდებობის პირის) (27.06.97) სახელწოდება;

გ) ნორმატიული აქტის სათაური;

დ) ნორმატიული აქტის სრული ტექსტი (გარდა „საიდუმლოს“ გრიფის მქონე ნაწილისა);

ე) მიღების (გამოცემის) თარიღი და ადგილი;

ვ) ძალაში შესვლის თარიღი და მოქმედების ვადა (თუ უვადო არ არის);

ზ) ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანოს მიერ მისთვის მინიჭებული სარეგისტრაციო ნომერი;

თ) ნორმატიულ აქტში ცვლილების ან დამატების შეტანის თარიღი;  
ი) ნორმატიული აქტის სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდი.

2. ნორმატიულ აქტს ნორმატიულ აქტში ცვლილების ან დამატების შეტანის შესახებ მიენიჭება დამოუკიდებელი სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდი.

3. „საიდუმლო“ გრიფის მქონე ნორმატიული აქტი ან ნორმატიული აქტის ასეთივე გრიფის მქონე ნაწილი შეაქვთ სახელმწიფო რეესტრის „საიდუმლო“ ნაწილში, სახელმწიფო რეესტრის ძირითად ნაწილში კი აღინიშნება მხოლოდ ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „ბ“, „ე“, „ი“ ქვეპუნქტებში მითითებული მონაცემები.

4. ყველას აქვს უფლება გაცნოს ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში შეტანილი მონაცემებს, გარდა რეესტრის „საიდუმლო“ ნაწილში შეტანილი ინფორმაციისა. რეესტრის „საიდუმლო“ ნაწილში შეტანილი ინფორმაციის გაცნობის პირობები და წესი განისაზღვრება საქართველოს კანონით „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“.

5. არ შეიძლება დანესდეს რაიმე სახის გადასახადი ან შეიქმნას სხვა სახის დაბრკოლება ნორმატიული აქტის ასლის მისაღებად, ასლის გადაღებისათვის აუცილებელი თანხის გადახდევინების გარდა.

6. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო წელიწადში ორჯერ, იანვარსა და ივლისში, თვის ბოლო სამშაბათს, „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს“ სპეციალურ ნომერში აქვეყნებს ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრს იმ დროისთვის მოქმედი და შესაბამის საანგარიშო პერიოდში ძალადაკარგული ნორმატიული აქტების მითითებით. (28.12.2002 N1904)

## თავი V

### გარდამავალი დებულებანი

#### მუხლი 56

1. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო ვალდებულია ამ კანონის ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში შეიმუშაოს სახელმწიფო სარეგისტრაციო კოდი.

2. იუსტიციის სამინისტრო ვალდებულია უზრუნველყოს ამ კანონის ძალაში შესვლამდე გამოცემული და მოქმედი ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში გატარება 1997 წლის 25 ნოემბრამდე.

3. ამ კანონის ძალაში შესვლამდე მიღებული (გამოცემული) სამართლებრივი აქტების (მიუხედავად მათი დასახელებისა) ნორმატიული აქტებისთვის მიკუთვნების საკითხს, სამართლებრივი აქტის შინაარსიდან გამომდინარე, წყვეტს საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო.

3<sup>1</sup>. ამ კანონის ამოქმედებამდე მიღებულ (გამოცემულ) კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს (მიუხედავად მათი დასახელებისა), რომლებიც არ არის რეგისტრირებული ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში, იურიდიული ძალა არ გააჩნიათ. (9.11.2005 N 2019)

3<sup>2</sup>. ამ კანონის ამოქმედებამდე მიღებული (გამოცემული) კანონ-ქვემდებარე ნორმატიული აქტები, რომლებიც არ არის რეგისტრირებული ნორმატიული აქტების სახელმწიფო რეესტრში და შეიცავს ინდივიდუალურ (ერთჯერად) დებულებას (დებულებებს), ინარჩუნებს იურიდიულ ძალას და ჩაითვლება ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტად ამ დებულების (დებულებების) ნაწილში. (9.11.2005 N 2019)

### **მუხლი 57**

საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს პრეზიდენტი, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოები 1997 წლის 25 ნოემბრამდე უზრუნველყოფენ ამ კანონის ძალაში შესვლამდე მიღებული (გამოცემული) ნორმატიული აქტების საქართველოს კონსტიტუციასა და კანონებთან შესაბამისობაში მოყვანას.

### **მუხლი 58**

1. საქართველოს ტერიტორიული სახელმწიფოებრივი მოწყობის შესახებ საქართველოს კონსტიტუციური კანონისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) შესახებ ორგანული კანონის მიღებამდე ხელისუფლებისა და მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების (თანამდებობის პირების) ნორმატიული აქტების სახეები, იურიდიული ძალა, მომზადების, მიღების (გამოცემის), გამოქვეყნებისა და მოქმედების წესი განისაზღვრება ამ კანონით, მოქმედი კანონმდებლობისა და მათ შესაბამისად მიღებული (გამოცემული) ხელისუფლებისა და მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების ნორმატიული აქტების იმ ნორმებით, რომლებიც არ ეწინააღმდეგება ამ კანონს.

2. სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოები, ხოლო მათ შექმნამდე - მმართველობის ადგილობრივი ორგანოები ვალდებული არიან 1997 წლის 25 ნოემბრამდე ამ კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად გამოაქვეყნონ ყველა მოქმედი ნორმატიული აქტი, რომელიც ოფიციალურად არ გამოქვეყნებულა.

### **მუხლი 59**

1. საქართველოს ტერიტორიული სახელმწიფოებრივი მოწყობის შესახებ საქართველოს კონსტიტუციური კანონისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) შესახებ ორგანული კანონის მიღებამდე ძალაშია ამ კანონისა და მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად მიღებული (გამოცემული) ნორმატიული აქტები.

2. „საქართველოს კონტროლის პალატის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამდე საქართველოს კონტროლის პალატა იღებს შემდეგ ნორმატიულ აქტებს:

- ა) საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ბრძანება;
- ბ) საქართველოს კონტროლის პალატის პრეზიდიუმის დადგენილება.

## **მუხლი 60**

საქართველოს ტერიტორიული სახელმწიფოებრივი მოწყობის შესახებ საქართველოს კონსტიტუციური კანონისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ ორგანული კანონის მიღებამდე მმართველობის ადგილობრივ ორგანოთა ნორმატიული აქტების გაუქმების უფლება აქვს საქართველოს პრეზიდენტს.

## **მუხლი 61**

საქართველოს ოფიციალური ბეჭდვითი ორგანოს - „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს“ გამოცემამდე ნორმატიული აქტის ოფიციალურ გამოქვეყნებად ჩაითვლება მისი ტექსტის გამოქვეყნება გაზეთში „საქართველოს რესპუბლიკა“ ან ამ ნორმატიული აქტის მიმღები (გამომცემი) ორგანოს ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში.

## **თავი VI**

### **დასკვნითი დებულებანი**

#### **მუხლი 62**

ეს კანონი ამოქმედდეს 1997 წლის 1 თებერვლიდან. (26.11.96)

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე

თბილისი,  
1996 წლის 29 ოქტომბერი.  
458-ის

## **საქართველოს კანონი**

### **საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ**

#### **თავი I**

#### **ზოგადი დებულებანი**

მუხლი 1. კანონის მიზნები (29.12.2004 N901)

ეს კანონი განსაზღვრავს საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის ფორმირების პრინციპებს და არეგულირებს ბიუჯეტის პროექტის მომზადებას, ბიუჯეტის დამტკიცებას, შესრულებას, ანგარიშგებასა და კონ-

ტროლს, აგრეთვე საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების საბიუჯეტო ურთიერთობებსა და პასუხისმგებლობას.

## **მუხლი 2. საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა (29.12.2004 N901)**

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა არის საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების ვალდებულებათა შესრულების მიზნით ფინანსური რესურსების მობილიზაციისა და გამოყენების მარეგულირებელი საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე აქტების, საფინანსო-საბიუჯეტო პოლიტიკის, საბიუჯეტო პროცესისა და შესაბამისი ბიუჯეტების ერთობლიობა.

## **მუხლი 3. კანონში გამოყენებულ ტერმინთა განმარტება**

1. ამ კანონში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) მინისტრი - საქართველოს ფინანსთა მინისტრი;

ბ) ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლება - აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები;

გ) ადგილობრივი ხელისუფლება --- ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო; (29.12.2006 N4238)

დ) ბიუჯეტი — საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების შემოსულობების, აგრეთვე მათი ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით გასანევი გადასახდელების ნუსხა, რომლებიც დამტკიცებულია ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების შესაბამისი დონეების მიერ; ამოღებულია (29.12.2004 N901)

ე) სახელმწიფო ბიუჯეტი --- საქართველოს პარლამენტის მიერ დამტკიცებული საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების შემოსულობების, აგრეთვე მისი ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით გასანევი გადასახდელების ნუსხა; (28.04.2006 N2948)

ვ) ამოღებულია (29.12.2004 N901)

ზ) ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტები — აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ნაერთი ბიუჯეტი და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ნაერთი ბიუჯეტი, რომლებიც მოიცავს ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკურ და ავტონომიური რესპუბლიკების შემადგენლობაში შემავალი ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებს, მათ შემოსულობებსა და გადასახდელებს; (29.12.2006 N4238)

თ) ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი — ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა შემოსულობების, მათი ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით გასანევი გადასახდელების ნუსხა, რომელსაც ამტკიცებს ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანო (საკრებულო); (29.12.2006 N4238)

ი) ამოღებულია (29.12.2004 N901)

კ) მხარჯავი დანესებულება — ბიუჯეტის ორგანიზაციული კლასიფიკაციის მიხედვით პირველი თანრიგის დანესებულება, რომლისთვისაც ბიუჯეტით გათვალისწინებულია ასიგნება და რომელიც პასუხისმგებელია მის მართვაზე; (28.12.2007 N5660)

ლ) საბიუჯეტო ორგანიზაცია - მხარჯავი დანესებულება ან მის დაქვემდებარებაში მყოფი ერთეული, რომელიც ახორციელებს საკუთარი ბიუჯეტის პროექტის მომზადებას, ბიუჯეტის შესრულებასა და ანგარიშგებას დადგენილი ნორმების, სტანდარტებისა და წესების შესაბამისად;

მ) საბიუჯეტო (ფისკალური) წელი - კალენდარული წელი;

ნ) სახელმწიფო ხაზინა - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახური;

ო) წლიური საბიუჯეტო კანონი - საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ საქართველოს კანონი;

პ) ვალდებულების აღება - მომავალში გადახდაზე პასუხისმგებლობის აღება;

ჟ) ბიუჯეტის შემოსულობები — იმ სახსრების ერთობლიობა, რომლებიც გამოიყენება ბიუჯეტის გადასახდელების დასაფინანსებლად; (28.12.2007 N5660)

რ) ბიუჯეტის გადასახდელები — ბიუჯეტის ანგარიშებიდან გასაცემი ყველა სახის ფულადი სახსრების ერთობლიობა; (29.12.2004 N901)

ს) სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები — ამ კანონის მე-6 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული შემოსულობები; (28.12.2007 N5660)

ტ) სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები — ამ კანონის მე-10 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული გადასახდელები; (28.12.2007 N5660)

უ) ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივები, ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები — საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული აქტივები და ვალდებულებები. (28.12.2007 N5660)

ფ) ნაშთი — შესაბამისი ბიუჯეტის ანგარიშზე შესაბამისი პერიოდისათვის არსებული ფულადი სახსრები; (14.03.2008 N5918 ამოქმედდეს 2009 წლის 1 იანვრიდან)

ქ) თავისუფალი ნაშთი — შესაბამისი ბიუჯეტის ანგარიშზე შესაბამისი პერიოდისათვის არსებული ფულადი სახსრები, აკრედიტივების, კრედიტებისა და გრანტების გამოკლებით; (14.03.2008 N5918 ამოქმედდეს 2009 წლის 1 იანვრიდან)

ღ) მომავალი თაობებისა და სტაბილური განვითარების ფონდები — ბიუჯეტგარეშე ფონდები, რომელთა შექმნის, მართვის, დაფინანსებისა და განკარგვის წესი განისაზღვრება სპეციალური კანონით. (14.03.2008 N5918 ამოქმედდეს 2009 წლის 1 იანვრიდან)

#### **მუხლი 4. საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის ძირითადი პრინციპები**

საბიუჯეტო სისტემის ყველა მონაწილემ საბიუჯეტო პროცესის ყველა ეტაპზე უნდა დაიცვას შემდეგი პრინციპები:

ა) ყოვლისმომცველობა — ბიუჯეტის ყველა შემოსულობისა და გადასახდელის სრულყოფილად ასახვა შესაბამის ბიუჯეტებში;

ბ) გამჭვირვალობა — ბიუჯეტების პროექტების საკანონმდებლო ორგანოებში განხილვის პროცედურების საჯაროობა საზოგადოებისა და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებისათვის; დამტკიცებული ბიუჯეტებისა და მათი შესრულების შესახებ ანგარიშების გამოქვეყნება; ბიუჯეტის შესახებ ინფორმაციის (გარდა საიდუმლო ინფორმაციისა) ხელმისაწვდომობა ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის;

გ) ანგარიშვალდებულება — საბიუჯეტო პროცესის მონაწილე ყველა პირის პასუხისმგებლობა მის მიერ განხორციელებულ საქმიანობაზე და ბიუჯეტის შესახებ წარმოდგენილ ინფორმაციაზე;

დ) დამოუკიდებლობა — საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების დამოუკიდებლობა, რომელსაც უზრუნველყოფს საკუთარი შემოსულობების წყაროები და საკუთარი გადასახდელების დამოუკიდებლად განსაზღვრის უფლება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. ამასთანავე, ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების შემოსულობებსა და გადასახდელებთან დაკავშირებული უფლებამოსილება და პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით; (28.12.2007 N5660)

ე) ერთიანობა — ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების მიერ საერთო საფუძვლებით, ერთიანი საბიუჯეტო კლასიფიკაციით, ანგარიშთა ერთიანი ჩამონათვალით, საბიუჯეტო დოკუმენტაციით, საქართველოს კონტროლის პალატის ზედამხედველობით სახელმწიფო ფინანსური კონტროლის ერთიანი პრინციპებით ხელმძღვანელობა;

ვ) უნივერსალობა — ბიუჯეტის ყველა შემოსულობის მიმართვა საერთო გადასახდელების დასაფინანსებლად, გარდა ამ კანონით განსაზღვრული შემთხვევებისა. ამასთანავე, არც ერთი შემოსულობა, დონორების მიერ დაფინანსებული შემოსულობების გარდა, არ უნდა იქნეს მიმართული მიზნობრივად, კონკრეტული გადასახდელის დასაფინანსებლად. მხარჯავი დაწესებულების მიერ მიღებული შემოსულობების შენარჩუნება მისი მიზნებისათვის დაუშვებელია; (28.12.2007 N5660)

ზ) კონსოლიდირება — ყველა სახელმწიფო შემოსულობის ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში მოქცევა და გადასახდელების გადახდა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემის ანგარიშების მართვა სახელმწიფო ხაზინის მიერ და მათი განთავსება საქართველოს ეროვნულ ბანკში. (28.12.2007 N5660)

#### **(მუხლი 4. საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის ძირითადი პრინციპები (14.03.2008 N5918 ამოქმედდეს 2009 წლის 1 იანვრიდან)**

1. საბიუჯეტო სისტემის ყველა მონაწილემ საბიუჯეტო პროცესის ყველა ეტაპზე უნდა დაიცვას შემდეგი პრინციპები:



ა) ყოვლისმომცველობა — ბიუჯეტის ყველა შემოსულობისა და გადასახდელის სრულყოფილად ასახვა შესაბამის ბიუჯეტებში;

ბ) გამჭვირვალობა — ბიუჯეტების პროექტების საკანონმდებლო ორგანოებში განხილვის პროცედურების საჯაროობა საზოგადოებისა და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებისათვის; დამტკიცებული ბიუჯეტებისა და მათი შესრულების შესახებ ანგარიშების გამოქვეყნება; ბიუჯეტის შესახებ ინფორმაციის (გარდა საიდუმლო ინფორმაციისა) ხელმისაწვდომობა ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის;

გ) ანგარიშვალდებულება — საბიუჯეტო პროცესის მონაწილე ყველა პირის პასუხისმგებლობა მის მიერ განხორციელებულ საქმიანობაზე და ბიუჯეტის შესახებ წარმოდგენილ ინფორმაციაზე;

დ) დამოუკიდებლობა — საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების დამოუკიდებლობა, რომელსაც უზრუნველყოფს საკუთარი შემოსულობების წყაროები და საკუთარი გადასახდელების დამოუკიდებლად განსაზღვრის უფლება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. ამასთანავე, ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების შემოსულობებსა და გადასახდელებთან დაკავშირებული უფლებამოსილება და პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით;

ე) ერთიანობა — ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების მიერ საერთო საფუძვლებით, ერთიანი საბიუჯეტო კლასიფიკაციით, ანგარიშთა ერთიანი ჩამონათვალით, საბიუჯეტო დოკუმენტაციით, საქართველოს კონტროლის პალატის ზედამხედველობით სახელმწიფო ფინანსური კონტროლის ერთიანი პრინციპებით ხელმძღვანელობა;

ვ) უნივერსალობა — ბიუჯეტის ყველა შემოსულობის მიმართვა საერთო გადასახდელების დასაფინანსებლად, გარდა ამ კანონით განსაზღვრული შემთხვევებისა. ამასთანავე, არც ერთი შემოსულობა, დონორების მიერ დაფინანსებული შემოსულობების გარდა, არ უნდა იქნეს მიმართული მიზნობრივად, კონკრეტული გადასახდელის დასაფინანსებლად. მხარჯავი დანესებულების მიერ მიღებული შემოსულობების შენარჩუნება მისი მიზნებისათვის დაუშვებელია;

ზ) კონსოლიდირება — ყველა სახელმწიფო შემოსულობის ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში მოქცევა და გადასახდელების გადახდა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემის ანგარიშების მართვა სახელმწიფო ხაზინის მიერ და მათი განთავსება საქართველოს ეროვნულ ბანკში.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული პრინციპები არ ვრცელდება „მომავალი თაობებისა და სტაბილური განვითარების ფონდების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მომავალი თაობებისა და სტაბილური განვითარების ფონდებთან დაკავშირებულ საბიუჯეტო ურთიერთობებზე.)

## მუხლი 5. საბიუჯეტო პროცესი

1. საბიუჯეტო პროცესი საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის განუყოფელი ნაწილია. საბიუჯეტო პროცესი არის საბიუჯეტო სისტემის მონაწილეთა საქმიანობა, რომელიც მოიცავს ბიუჯეტის პროექტის მომზადებას, წარდგენას, განხილვას, დამტკიცებას; ბიუჯეტის შესრულებას, ანგარიშგებასა და კონტროლს.

2. ბიუჯეტის პროექტის მომზადებაზე, დამტკიცებული ბიუჯეტის შესრულებასა და ანგარიშგებაზე პასუხისმგებელია შესაბამისი აღმასრულებელი ხელისუფლება:

ა) სახელმწიფო ბიუჯეტისათვის — საქართველოს მთავრობა;

ბ) ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტებისათვის — შესაბამისი ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი აღმასრულებელი ორგანო; (29.12.2006 N4238)

გ) ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებისათვის — შესაბამისი ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანო. (29.12.2006 N4238)

3. ბიუჯეტის პროექტის განხილვაზე, დამტკიცებასა და კონტროლზე უფლებამოსილია შესაბამისი საკანონმდებლო ხელისუფლება:

ა) სახელმწიფო ბიუჯეტისათვის — საქართველოს პარლამენტი;

ბ) ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტებისათვის — შესაბამისი ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო; (29.12.2006 N4238)

გ) ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებისათვის — შესაბამისი ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანო. (29.12.2006 N4238)

4. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ზედამხედველობს და კოორდინაციას უწევს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებას, ბიუჯეტის შესრულებასა და ანგარიშგებას. საბიუჯეტო სისტემის ყველა დონეზე საბიუჯეტო პროცესის ერთიანობისა და ამ კანონთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის მიზნით მინისტრი გამოსცემს სათანადო სამართლებრივ აქტებს.

## მუხლი 6. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები (28.12.2007 N5660)

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებია:

ა) შემოსავლები, მათ შორის:

ა.ა) გადასახადები;

ა.ბ) გრანტები;

ა.გ) სხვა შემოსავლები;

ბ) არაფინანსური აქტივები (არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებიდან მიღებული სახსრები);

გ) ფინანსური აქტივები (ფინანსური აქტივებით ოპერაციებიდან მიღებული სახსრები);

დ) ვალდებულებები (ვალდებულებების აღების შედეგად მიღებული სისახსრები).

### **მუხლი 7. ამოღებულია (29.12.2004 N901)**

### **მუხლი 8. ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტების შემოსულობები (29.12.2006 N4238)**

ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტების შემოსულობებია:

ა) შემოსავლები, მათ შორის:

ა.ა) მიმდინარე საგადასახადო შემოსავლები — საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტის კუთვნილი გადასახადები;

ა.ბ) მიმდინარე არასაგადასახადო შემოსავლები — საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ავტონომიური რესპუბლიკის კუთვნილი არასაგადასახადო შემოსავლები (კაპიტალური შემოსავლების გარდა);

ა.გ) კაპიტალური შემოსავლები;

ბ) გრანტები — საშინაო და საგარეო წყაროებიდან ფულადი ფორმით მიღებული გრანტები;

გ) სესხები — საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული და ამ კანონით განსაზღვრული სხვა სესხები.

### **მუხლი 9. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების შემოსულობები (29.12.2006 N4238)**

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების შემოსულობებია:

ა) შემოსავლები, მათ შორის:

ა.ა) მიმდინარე საგადასახადო შემოსავლები — საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების კუთვნილი გადასახადები;

ა.ბ) მიმდინარე არასაგადასახადო შემოსავლები — საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების კუთვნილი არასაგადასახადო შემოსავლები (კაპიტალური შემოსავლების გარდა);

ა.გ) კაპიტალური შემოსავლები;

ბ) გრანტები — საშინაო და საგარეო წყაროებიდან ფულადი ფორმით მიღებული გრანტები;

გ) სესხები — საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტებიდან მიღებული და ამ კანონით განსაზღვრული სხვა სესხები.

### **მუხლი 10. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები (28.12.2007 N5660)**

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელებია:

ა) ხარჯები, მათ შორის:

ა.ა) შრომის ანაზღაურება;

- ა.ბ) საქონელი და მომსახურება;
- ა.გ) სუბსიდიები;
- ა.დ) პროცენტი;
- ა.ე) გრანტები;
- ა.ვ) სოციალური უზრუნველყოფა;
- ა.ზ) სხვა ხარჯები;

ბ) არაფინანსური აქტივები (არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებზე მიმართული სახსრები);

გ) ფინანსური აქტივები (ფინანსური აქტივებით ოპერაციებზე მიმართული სახსრები, მათ შორის, ნაშთის დაგროვება);

დ) ვალდებულებები (ვალდებულებების ძირითადი ნაწილის დაფარვაზე მიმართული სახსრები).

**მუხლი 101. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების გადასახდელები (28.12.2007 N5660)**

ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების გადასახდელებია:

ა) ხარჯები, მათ შორის:

ა.ა) მიმდინარე ხარჯები — მუშა-მოსამსახურეთა შრომის ანაზღაურება, დამქირავებლიდან ანარიცხები, მივლინებები, სხვა საქონელსა და მომსახურებაზე განეული ხარჯები, პროცენტის დაფარვა, სუბსიდიები, სუბვენციები და მიმდინარე ტრანსფერები, აგრეთვე სხვა მიმდინარე ხარჯები;

ა.ბ) კაპიტალური ხარჯები — კაპიტალური აქტივების შექმნა, კაპიტალური ტრანსფერები და საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული სხვა კაპიტალური ხარჯები;

ბ) დაკრედიტება, სააქციო კაპიტალში მონაწილეობა;

გ) ვალის ამორტიზაცია — სესხის ძირითადი თანხის დაფარვა.

**მუხლი 11. საბიუჯეტო კლასიფიკაცია (28.12.2007 N5660)**

1. საბიუჯეტო კლასიფიკაცია მოიცავს შემოსავლების, ხარჯების ეკონომიკურ, ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივებით ოპერაციების ფუნქციონალურ, არაფინანსური აქტივებისა და მათზე ოპერაციების, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების და მათზე ოპერაციების კლასიფიკაციებს, ასევე ორგანიზაციულ კლასიფიკაციას. ორგანიზაციული კლასიფიკაცია, თავის მხრივ, მოიცავს გადასახდელებს ორგანიზაციების, პროგრამებისა და ღონისძიებების მიხედვით, რომელიც განისაზღვრება ბიუჯეტით.

2. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებისათვის საბიუჯეტო კლასიფიკაცია არის ბიუჯეტის შემოსულობებისა და გადასახდელების სისტემური კლასიფიკაცია, რომელიც მოიცავს: შემოსავლების კლასიფიკაციას შემოსავლების წყაროების მიხედვით, მიმდინარე და კაპიტალური შემოსავლების გამ-

იჯენით; ხარჯების ეკონომიკურ კლასიფიკაციას ხარჯების სახეების მიხედვით, მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯების გამოიჯენით; ხარჯების ფუნქციონალურ კლასიფიკაციას ხარჯების მიზნების მსგავსობის მიხედვით; ბიუჯეტით განსაზღვრულ ორგანიზაციულ კლასიფიკაციას, რომელიც მოიცავს გადასახდელებს ორგანიზაციების, პროგრამებისა და ღონისძიებების მიხედვით.

3. საბიუჯეტო კლასიფიკაციას, გარდა ორგანიზაციული კლასიფიკაციისა, საქართველოს კონტროლის პალატასთან კონსულტაციებისა და საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტთან შეთანხმების საფუძველზე ამტკიცებს მინისტრი.

4. საბიუჯეტო კლასიფიკაცია ქვეყნდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

### **მუხლი 12. ასიგნებები (28.12.2007 N5660)**

1. ასიგნება არის ფისკალური წლის განმავლობაში ბიუჯეტით გათვალისწინებული მოცულობის ფარგლებში გადახდის განხორციელების უფლებამოსილება. ასიგნების გარეშე ვალდებულების აღება და გადახდის განხორციელება დაუშვებელია.

2. პროგნოზირებული ასიგნება არის ასიგნება, რომელიც დაკავშირებულია ვალის მომსახურებასა და დაფარვასთან ან/და სახელმწიფოს მიერ გარანტირებულ სესხზე გადახდასთან. პროგნოზირებული ასიგნების ზევით ვალდებულების აღება დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მინისტრი საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტს წარუდგენს ანგარიშს პროგნოზირებული ასიგნების გადაჭარბების მიზეზის შესახებ და წლის ბოლოს მისაღები შედეგის პროგნოზს, ხოლო პროგნოზირებული ასიგნების კორექტირება გათვალისწინებული იქნება წლიურ საბიუჯეტო კანონში სათანადო ცვლილების შეტანის შესახებ კანონპროექტში, რომლის მიღების შემდეგაც შეიძლება შესაბამისი გადახდის განხორციელება.

3. ფიქსირებული ასიგნება არის პროგნოზირებულის გარდა ყველა სხვა ასიგნება. სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების მიერ ფიქსირებული ასიგნების ზევით ვალდებულების აღება დაუშვებელია.

### **მუხლი 13. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სარეზერვო ფონდები (28.12.2007 N5660)**

1. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში იქმნება საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდები. ორივე ფონდის მოცულობა, ერთად აღებული, არ უნდა აღემატებოდეს ფიქსირებული ასიგნებების მთლიანი ოდენობის 2%-ს.

2. საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდებიდან სახსრები გამოიყოფა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ისეთი საგანგებო შემთხვევებისათვის, როგორებიცაა ბუნებრივი და სხვა სახის კატასტროფები, აგრეთვე სხვა გაუთვალისწინებელი

სახელმწიფო გადასახდელების დასაფინანსებლად. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სარეზერვო ფონდების ხარჯების მიმართულებებს განსაზღვრავენ შესაბამისად საქართველოს პრეზიდენტი და საქართველოს მთავრობა, წლიური საბიუჯეტო კანონით განსაზღვრული მოცულობებისა და პირობების შესაბამისად.

3. საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდებიდან თანხებს შესაბამისად პრეზიდენტის და მთავრობის გადაწყვეტილების საფუძველზე, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას თანხის ოდენობისა და მიზნობრიობის შესახებ, გამოყოფს მინისტრი.

### **მუხლი 13<sup>1</sup>. საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი (28.12.2007 N5660)**

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში იქმნება საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი, რომელსაც განკარგავს საქართველოს მთავრობა მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად.

### **მუხლი 14. ავტონომიური რესპუბლიკების სარეზერვო ფონდები (28.04.2006 N2948)**

ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკურ ბიუჯეტებში იქმნება სარეზერვო ფონდები მათთვის დამტკიცებული ფიქსირებული ასიგნებების 2%-ის ფარგლებში, რომელთა განკარგვის მიმართულებებს ადგენს შესაბამისი აღმასრულებელი ხელისუფლება.

### **მუხლი 14<sup>1</sup>. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების სარეზერვო ფონდები (29.12.2006 N4238)**

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებში იქმნება სარეზერვო ფონდები მათთვის დამტკიცებული ფიქსირებული ასიგნებების 2 პროცენტის ფარგლებში, რომელთა განკარგვის მიმართულებებს განსაზღვრავს შესაბამისი ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ხელისუფლება.

### **მუხლი 15. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროფიციტი და დეფიციტი (28.12.2007 N5660)**

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის სხვაობა არის ბიუჯეტის საოპერაციო სალდო, ხოლო საოპერაციო სალდოსა და არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებს შორის სხვაობა — ბიუჯეტის მთლიანი სალდო.

2. დადებითი მთლიანი სალდო არის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროფიციტი, ხოლო უარყოფითი მთლიანი სალდო — დეფიციტი.“

### **მუხლი 15<sup>1</sup>. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების პროფიციტი და დეფიციტი (28.12.2007 N5660)**

ერთი მხრივ, ბიუჯეტის შემოსავლებსა და ფულად გრანტებს და, მეორე მხრივ, ხარჯებსა და დაკრედიტებას შორის დადებითი სხვაობა არის

## თავი II

### ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, წარდგენა და დამტკიცება

#### მუხლი 16. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესის კოორდინირება

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესს კოორდინაციას უწევს და პასუხისმგებელია საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

#### მუხლი 17. ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტი (28.12.2007 N5660)

1. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროსთან, საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრულ სხვა სამინისტროებთან და უწყებებთან, საქართველოს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებში სახელმწიფო რწმუნებულებთან — გუბერნატორებთან და საქართველოს ეროვნულ ბანკთან კოორდინაციით, ყოველი წლის 1 მარტს მუშაობას იწყებს ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტზე (საშუალოვადიან მაკროეკონომიკურ პროგნოზებზე, საშუალოვადიან ფისკალურ პროგნოზებზე, სახელმწიფო ბიუჯეტის ძირითად მონაცემებსა და მიმართულებებზე, აგრეთვე ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების საშუალოვადიან სამოქმედო გეგმებზე). ამ მიზნით სახელმწიფო დაწესებულებები (სამინისტროები, უწყებები, ორგანიზაციები), აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოები, საქართველოს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებში სახელმწიფო რწმუნებულები — გუბერნატორები და ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოები ვალდებული არიან საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წარუდგინონ მოთხოვნილი ინფორმაცია.

2. საშუალოვადიანი მაკროეკონომიკური პროგნოზები მოიცავს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მაკროეკონომიკურ მიმოხილვას, მთლიან შიდა პროდუქტს, ინფლაციას, ხელფასის ცვლილებას, უმუშევრობის დონის მაჩვენებლებს, სავაჭრო და საგადაამხდლო ბალანსს, ვალუტის კურსს, მონეტარულ და სხვა ძირითად მაჩვენებლებს.

3. საშუალოვადიანი ფისკალური პროგნოზები მოიცავს შემოსავლებისა და ხარჯების, არაფინანსური და ფინანსური აქტივებით ოპერაციებისა და ვალდებულებების ძირითად ელემენტებს, ითვალისწინებს სახელმწიფოს ძირითად სტრატეგიულ მიმართულებებს, ასევე ფინანსურ და პოლიტიკურ ვალდებულებებს.

4. სახელმწიფო ბიუჯეტის ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები მოიცავს მიმდინარე წლის ბიუჯეტის შესრულების მდგომარეობას, წინადადებებს ბიუჯეტის სტრატეგიის შესახებ, რომელიც გამომდინარეობს აღმასრულებელი ხელისუფლების პოლიტიკისა და პრიორიტეტებისაგან, შემოსავლებისა და ხარჯების, ფინანსური და არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებისა და ვალდებულებების აგრეგირებულ მაჩვენებლებს, სხვა მონაცემებს დასაგეგმი საბიუჯეტო წლისათვის, საბიუჯეტო და საგადასახადო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს.

5. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმები მოიცავს ავტონომიური რესპუბლიკებისა და თვითმმართველი ერთეულების პრიორიტეტებს (პროგრამებს/ლონისძიებებს) დასაგეგმი და დასაგეგმის შემდგომი 3 საბიუჯეტო წლისათვის. საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს პარლამენტისათვის წარდგენილი საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმა ინფორმაციული ხასიათისაა.

6. ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტი მოიცავს:

ა) საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების მაჩვენებლებს გასული, მიმდინარე, დასაგეგმი და დასაგეგმის შემდგომი საბიუჯეტო წლებისათვის;

ბ) გასული საბიუჯეტო წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების საბოლოო შედეგების ანალიზს და მიმდინარე წლის გადაამუშავებულ პროგნოზებს;

გ) დასაგეგმი და არანაკლებ დასაგეგმის შემდგომი საბიუჯეტო წლებისათვის:

გ.ა) ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების პროგნოზებს;

გ.ბ) საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრულ სახელმწიფო პრიორიტეტებს სექტორების მიხედვით;

გ.გ) სახელმწიფო ფისკალურ პოლიტიკას;

გ.დ) საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების მთლიანი შემოსავლების, ხარჯების (ძირითადი ფუნქციებისა და ეკონომიკური მუხლების მიხედვით) და ბიუჯეტის დეფიციტის თანაფარდობას მთლიან შიდა პროდუქტთან;

გ.ე) შემოსავლებისა და ხარჯების, ფინანსური და არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებისა და ვალდებულებების აგრეგირებულ მაჩვენებლებს.

7. ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო წარუდგენს საქართველოს მთავრობას არა უგვიანეს 15 აპრილისა.

8. საქართველოს მთავრობის სხდომაზე მოწონებულ ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტს საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით საქართველოს მთავრობა წარუდგენს საქართვე-



ლოს პარლამენტის ეკონომიკური პროფილის კომიტეტებს არა უგვიანეს 1 მაისისა. ამ კომიტეტებში განხილვების შედეგების გათვალისწინებით საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტი ამზადებს დასკვნას, რომელიც ეგ ზავნება საქართველოს მთავრობას არა უგვიანეს 1 ივნისისა.

### **მუხლი 18. საბიუჯეტო ცირკულარის მომზადების ვადები და წესი (28.12.2007 N5660)**

1. საბიუჯეტო განაცხადის მომზადებისას ყველა მხარჯავი დანესებულება ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტის საფუძველზე იყენებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ მომზადებულ, საბიუჯეტო ცირკულარში მითითებულ ძირითად პარამეტრებს. საბიუჯეტო ცირკულარი მოიცავს თითოეული მხარჯავი დანესებულების მიხედვით ინფორმაციას კადრებისა და ასიგნებების ზღვრული მოცულობების შესახებ. მხარჯავი დანესებულებების კადრებისა და ასიგნებების ზღვრულ მოცულობებს ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა 15 ივნისამდე. საბიუჯეტო ცირკულარს გამოსცემს მინისტრი კადრებისა და ასიგნებების ზღვრული მოცულობების დამტკიცებიდან 5 დღეში.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილ ვადაში საქართველოს პარლამენტის კადრებისა და ასიგნებების ზღვრულ მოცულობებს პარლამენტის მიერ წარდგენილი პროექტის საფუძველზე განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით. საქართველოს პარლამენტის ასიგნებების ზღვრული მოცულობის დამტკიცებისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული, რომ იგი არ უნდა იყოს გასულ საბიუჯეტო წელს დამტკიცებულ მოცულობაზე ნაკლები. ამასთანავე, სახელმწიფო ბიუჯეტში საქართველოს პარლამენტისათვის განკუთვნილი ხარჯების შემცირება წინა წლის შესაბამის ოდენობასთან შედარებით შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის წინასწარი თანხმობით.

### **მუხლი 19. მხარჯავი დანესებულებების მიერ საბიუჯეტო განაცხადების წარდგენა (28.12.2007 N5660)**

1. მხარჯავი დანესებულებების ხელმძღვანელები საბიუჯეტო განაცხადებს წარუდგენენ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს არა უგვიანეს 15 აგვისტოსი. საბიუჯეტო განაცხადი უნდა შეიცავდეს არანაკლებ შემდეგ ინფორმაციას:

ა) გასული საბიუჯეტო წლის ფაქტობრივ შემოსულობებსა და გადასახდელებს, მიმდინარე საბიუჯეტო წლის მოსალოდნელ შემოსულობებსა და გადასახდელებს, დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის შემოსულობებისა და გადასახდელების პროგნოზებს, მათ შორის, საბიუჯეტო კლასიფიკაციის ყველაზე დაბალი თანრიგის შესაბამისად;

ბ) საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით დასაგეგმის შემდგომი 3 საბიუჯეტო წლისათვის გაანგარიშებულ შემოსულობებსა და გადასახდელებს;

გ) მომუშავეთა რიცხოვნობას, მიმდინარე მაჩვენებლიდან გადახრების ჩათვლით;

დ) შემოსულობებისა და გადასახდელების პროგნოზების დასაბუთებას;  
ე) მიღებულ ან მისაღებ არაფულად გრანტებს, საცნობარო მუხლის სახით.

2. ამ კანონის მე-18 მუხლით გათვალისწინებული ზღვრული მოცულობების ზევით საბიუჯეტო განაცხადის წარდგენა დაუშვებელია.

### **მუხლი 20. საბიუჯეტო განაცხადების განხილვა და სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადება**

1. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ამონმებს საბიუჯეტო განაცხადებს და მხარჯავ დანესებულებებთან ერთად იხილავს არა უგვიანეს 30 აგვისტოსი. (29.12.2004 N901)

2. მხარჯავ დანესებულებასა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შორის შეუთანხმებელი საკითხები საბოლოო გადაწყვეტილების მისაღებად წარედგინება საქართველოს მთავრობას არა უგვიანეს 5 სექტემბრისა. (29.12.2004 N901)

3. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ამზადებს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტს და მას განსახილველად წარუდგენს საქართველოს მთავრობას არა უგვიანეს 15 სექტემბრისა. (24.02.2004 N 3361)

### **მუხლი 20<sup>1</sup>. სახელმწიფო ბიუჯეტის დაგეგმვა (14.03.2008 N5918 ამოქმედდეს 2009 წლის 1 იანვრიდან)**

1. საქართველოს მთავრობა ვალდებულია დაგეგმოს სახელმწიფო ბიუჯეტი, რომლის მთლიანი სალდო, მომავალი თაობებისა და სტაბილური განვითარების ფონდების სახსრების რეპატრიაციის გათვალისწინების გარეშე, იქნება დადებითი. ამასთანავე, რეპატრირებული სახსრების ხარჯვის მიზნით აღნიშნული სახსრები უნდა აისახოს ბიუჯეტის შემოსულობებსა და გადასახდელებში.

2. დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის ბოლოსთვის ხაზინის ერთიან ანგარიშზე არსებული საპროგნოზო ნაშთი არ უნდა იყოს დასაგეგმი წლის მთლიანი შიდა პროდუქტის საპროგნოზო მოცულობის 0,2%-ზე ნაკლები.

3. დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის 1 იანვრისათვის არსებული სახელმწიფო ბიუჯეტის საპროგნოზო თავისუფალი ნაშთი 40%-დან 50%-მდე მიიმართება მომავალი თაობებისა და სტაბილური განვითარების ფონდებში მომდევნო საბიუჯეტო წლის განმავლობაში ყოველკვარტალურად.

### **მუხლი 21. წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტის წარდგენა (28.12.2007 N5660)**

1. საქართველოს მთავრობა საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით არა უგვიანეს 1 ოქტომბრისა საქართველოს პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტს თანდართული მასალებით.

2. წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტი მოიცავს:

ა) სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებს და თითოეული მხარჯავი დანესებულებისათვის გათვალისწინებული ასიგნებების მოცულობას საბი-

უჯეტო კლასიფიკაციის მეორე თანრიგის (ორგანიზაციული კლასიფიკაციის გარდა) მიხედვით; საინვესტიციო პროექტების შემთხვევაში — აგრეთვე თითოეული საბიუჯეტო წლისათვის ცალკე სავარაუდო ხარჯთაღრიცხვას და დეტალურ ინფორმაციას დონორების მიერ დაფინანსებული პროექტების შესახებ;

ბ) ინფორმაციას ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს შესახებ;

გ) ინფორმაციას სახელმწიფო ვალის, სახელმწიფოს მიერ გარანტირებული სესხების, აგრეთვე გარანტიის ამოქმედების შედეგად გადასახდელი თანხების პროგნოზის შესახებ.

3. წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტის თანდართული მასალები მოიცავს:

ა) საქართველოს მთავრობის წარდგინებას შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით:

ა.ა) ინფორმაციას ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტის შესაბამისად ეკონომიკისა და ბიუჯეტის შესრულების მდგომარეობის შესახებ;

ა.ბ) ინფორმაციას საბიუჯეტო წინადადებებისა და მათი გაანგარიშების საფუძვლის შესახებ;

ა.გ) ასიგნებებისა და საშემოსავლო პროგნოზების დასაბუთებას;

ა.დ) ინფორმაციას საბიუჯეტო რისკისა და საკრედიტო მდგომარეობის შესახებ;

ა.ე) საინფორმაციო აღწერილობას საქართველოს მთავრობის საქმიანობის შესახებ, საცნობარო მუხლის სახით;

ბ) წლიური საბიუჯეტო კანონის ამოქმედებისათვის საჭირო საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტს, მათ შორის, აუცილებლობის შემთხვევაში, საგადასახადო კანონმდებლობაში შესატანი ცვლილებების პაკეტს.

4. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში აღნიშნული ინფორმაცია წარმოდგენილი უნდა იყოს გასული, მიმდინარე, დასაგეგმი და დასაგეგმის შემდგომი წლებისათვის. ამასთანავე, დასაგეგმის შემდგომი 3 წლისთვის ინფორმაცია მოცემული უნდა იყოს ზოგად მაჩვენებლებში.

5. წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტი თანდართულ მასალებთან ერთად უნდა გამოქვეყნდეს საქართველოს პარლამენტში წარდგენისთანავე.

## **მუხლი 22. წლიური საბიუჯეტო კანონის მიღება**

1. საქართველოს პარლამენტში საკომიტეტო მოსმენების შემდეგ წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტი განიხილება პლენარულ სხდომაზე.

2. საქართველოს პარლამენტის პლენარულ სხდომაზე წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტსა და მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ მოხსენებას წარადგენს საქართველოს პრემიერ-მინისტრი ან მთავრობის რომელიმე წევრი პრემიერ-მინისტრის შესაბამისი აქტით მიღებული დავალებით. საქართველოს პარლამენტი ასევე ისმენს საქართველოს კონტროლის პალატისა და საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის მოხსენებებს. (24.02.2004 N 3361)

3. წლიური საბიუჯეტო კანონის პროექტში ცვლილებები შეიძლება შეტანილ იქნეს საქართველოს მთავრობის თანხმობით. ასეთ შემთხვევაში საქართველოს მთავრობა საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს კანონის შესაბამის შესწორებულ პროექტს. კანონის მიღება უნდა მოხდეს დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე. (24.02.2004 N 3361)

4. საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებული წლიური საბიუჯეტო კანონი დასაგეგმი საბიუჯეტო წლისათვის უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

ა) სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებს და თითოეული მხარჯავი დანახვებისათვის გათვალისწინებული ასიგნებების მოცულობას საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მეორე თანრიგის (ორგანიზაციული კლასიფიკაციის გარდა) მიხედვით; (28.12.2007 N5660)

ბ) ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებებისათვის ფინანსური დახმარების სახით გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობას;

გ) საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდების მოცულობას; (29.12.2004 N901)

დ) ბიუჯეტის პროფიციტის ან დეფიციტის მოცულობას;

ე) პროფიციტის გამოყენების ღონისძიებებს ან დეფიციტის დაფინანსების წყაროებს;

ვ) საშინაო და საგარეო ვალების ძირითადი თანხის დაფარვისათვის საჭირო ასიგნებების მოცულობას;

ზ) სახელმწიფო ვალის, სახელმწიფო სესხებისა და სახელმწიფო მიერ გარანტირებული სესხების ლიმიტებს;

თ) ინფორმაციას საბიუჯეტო წლის დასაწყისისა და დასასრულისათვის არსებული სახელმწიფო ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების შესახებ.

5. თუ საქართველოს პარლამენტი არ მიიღებს წლიურ საბიუჯეტო კანონს, საქართველოს მთავრობა საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით 2 კვირაში წარუდგენს მას კანონპროექტის ახალ ვარიანტს. (24.02.2004 N 3361)

5<sup>1</sup>. სახელმწიფო ბიუჯეტის დაუმტკიცებლობის შემთხვევაში პარლამენტის დათხოვნისას, პრეზიდენტი დეკრეტით ამტკიცებს სახელმწიფო ბიუჯეტს და ახლადარჩეული პარლამენტის უფლებამოსილების ცნობიდან ერთ თვეში წარუდგენს მას დასამტკიცებლად. (24.02.2004 N 3361)

6. წლიური საბიუჯეტო კანონი და მისი დანართები უნდა გამოქვეყნდეს და ხელმისაწვდომი იყოს საზოგადოებისათვის.

**მუხლი 23. ასიგნებები ბიუჯეტის დაუმტკიცებლობის შემთხვევაში (29.12.2006 N4238)**

დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების დაუმტკიცებლობის შემთხ-

ვევაში, ბიუჯეტის დამტკიცებამდე სახელმწიფო ბიუჯეტისათვის მინისტრი, ხოლო ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტებისათვის — შესაბამისი აღმასრულებელი ორგანოები უფლებამოსილი არიან მხარჯავ დანესებულებებზე ყოველთვიურად გასცენ თანხა არა უმეტეს გასული წლის ასიგნებების 1/12-ის ოდენობისა.

## **მუხლი 24. წლიურ საბიუჯეტო კანონში ცვლილებების შეტანა**

1. წლიური საბიუჯეტო კანონით გათვალისწინებულ ასიგნებებში ცვლილებების შეტანის შესახებ წინადადებას ვალდებულების აღებამდე და ხარჯის განევაამდე საქართველოს მთავრობა საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს, გარდა ამ კანონის 36-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. (24.02.2004 N 3361)

2. კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის პროექტს, რომელიც გავლენას ახდენს წლიური საბიუჯეტო კანონით დადგენილი შემოსულობების ან/და გადასახდელების პროგნოზებზე, საქართველოს პარლამენტი მიიღებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას ახლავს კანონპროექტი წლიურ საბიუჯეტო კანონში ცვლილებების შეტანის შესახებ, გარდა ამ კანონის 36-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. აღნიშნული კანონპროექტები საქართველოს პარლამენტმა შეიძლება მიიღოს მხოლოდ საქართველოს მთავრობის თანხმობის შემდეგ, ხოლო მომავალ საფინანსო წელთან დაკავშირებული ზემოაღნიშნული კანონპროექტები — საქართველოს მთავრობის მიერ პარლამენტთან შეთანხმებული სახელმწიფო ბიუჯეტის ძირითადი პარამეტრების ფარგლებში. აღმასრულებელი ხელისუფლების ყველა ღონისძიება, რომელიც გავლენას ახდენს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების მოცულობაზე, დაუყოვნებლივ ან სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების მომდევნო კვარტალური ანგარიშის განხილვის დროისათვის მაინც უნდა იქნეს ასახული კანონპროექტში წლიურ საბიუჯეტო კანონში ცვლილებების შეტანის შესახებ. (28.12.2007 N 5660)

3. წლიურ საბიუჯეტო კანონში ცვლილებების შეტანის შესახებ კანონპროექტზე დართული მასალები უნდა შეიცავდეს სახელმწიფო ბიუჯეტის საბოლოო შედეგის პროგნოზებს, საშუალოვადიანი მაკროეკონომიკური პროგნოზის განახლებულ ვერსიასთან და საშუალოვადიან ფისკალურ პროგნოზებთან ერთად, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მათი წარდგენა საჭირო არ არის ცვლილებების შინაარსიდან გამომდინარე.

4. თუ წლის პირველი ნახევრის ბიუჯეტის შესრულების შესახებ ანგარიშიდან ნათელია, რომ წლიურად პროგნოზირებული შემოსულობები განიცდის დანაკლისს 10%-ით ან მეტით, საქართველოს მთავრობა საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს კანონპროექტს წლიურ საბიუჯეტო კანონში ცვლილებების შეტანის შესახებ. (28.12.2007 N 5660)

**მუხლი 25. ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, განხილვა, წარდგენა და დამტკიცება (29.12.2006 N4238)**

1. ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, განხილვა, წარდგენა და დამტკიცება ხორციელდება ამ კანონისა და ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობის შესაბამისად.

2. ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პროექტის მომზადების, განხილვის, წარდგენისა და დამტკიცების მიზნებისათვის, საბიუჯეტო ცირკულარის გამოცემისთანავე საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლებას უზრუნველყოფს საბიუჯეტო ცირკულარის შესაბამისი ტექნიკური მითითებებით.

3. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მოთხოვნის შემთხვევაში ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლება ვალდებულია დროულად და სრულად წარუდგინოს მას ინფორმაცია ბიუჯეტის შესახებ.

**მუხლი 26. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, განხილვა, წარდგენა და დამტკიცება (29.12.2006 N4238)**

1. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, განხილვა, წარდგენა და დამტკიცება ხორციელდება ამ კანონის, „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონისა და „ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

2. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის მომზადების, განხილვის, წარდგენისა და დამტკიცების მიზნებისათვის საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ადგილობრივ ხელისუფლებას უზრუნველყოფს შესაბამისი ტექნიკური მითითებებით.

3. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მოთხოვნის შემთხვევაში ადგილობრივი ხელისუფლება ვალდებულია დროულად და სრულად წარუდგინოს მას ინფორმაცია თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ.

**მუხლი 27. საგანგებო ბიუჯეტი**

1. საქართველოში ან მის ცალკეულ რეგიონებში საგანგებო მდგომარეობის შემოღების შემთხვევაში საქართველოს პარლამენტს შეუძლია დაამტკიცოს საქართველოს მთავრობის მიერ საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებული საგანგებო ბიუჯეტი საგანგებო მდგომარეობასთან დაკავშირებულ ღონისძიებათა მიზნობრივი დაფინანსებისათვის.

2. საგანგებო მდგომარეობასთან დაკავშირებით დამატებითი გადასახდელების დასაფინანსებლად გადასახადებს, მოსაკრებლებსა და სხვა შემოსულობებს ანებსებს საქართველოს პარლამენტი. მათ საქართველოს პრეზიდენტთან შეთანხმებით პარლამენტში წარადგენს საქართველოს მთავრობა. (28.12.2007 N5660)

**ბიუჯეტის შესრულება**

**მუხლი 28. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულებაზე პასუხის-  
მგებლობა (28.04.2006 N2948)**

1. საქართველოს პრეზიდენტის მიერ წლიური საბიუჯეტო კანონის ხელმოწერიდან 7 სამუშაო დღის ვადაში საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო თითოეულ მხარჯავ დაწესებულებას აწვდის ინფორმაციას მისთვის გამოყოფილი ასიგნებების შესახებ. (28.12.2007 N5660)

2. მხარჯავი დაწესებულებები პასუხისმგებელი არიან ასიგნებების შესაბამისად გადახდების განხორციელებაზე და თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში შემოსავლების მოკრებაზე. ამასთანავე, ისინი პასუხისმგებელი არიან ბიუჯეტის, სახელმწიფო აქტივებისა და ვალდებულებების მართვაზე და პროცედურებისა და მოთხოვნების კონტროლზე. (28.12.2007 N5660)

3. მინისტრი ზედამხედველობს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ორგანიზებასა და მართვას, საქართველოს კონტროლის პალატასთან შეთანხმებით კოორდინაციას უწევს საალრიცხვო კონტროლსა და შიდა აუდიტს და გამოსცემს შესაბამის სამართლებრივ აქტებს.

**მუხლი 29. ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულება (24.02.2004 N  
3361)**

1. შემოსავლების მოკრებაზე პასუხისმგებელმა უწყებებმა უნდა უზრუნველყონ ბიუჯეტში ჩასარიცხი თანხების სრული და დროული მოკრება კანონმდებლობის შესაბამისად.

2. წლიური საბიუჯეტო კანონით დამტკიცებული შემოსავლები წარმოადგენს პროგნოზებს და არ ზღუდავს ფაქტობრივ მოკრებას მაჩვენებლების გადამეტებით.

3. საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების ყველა შემოსულობა ექვემდებარება დაუყოვნებლივ დეპონირებას ბიუჯეტის შემოსულობების ერთიან ანგარიშზე. (29.12.2006 N4238)

4. ამოღებულია (24.02.2004 N 3361)

5. ამოღებულია (29.12.2004 N901)

**მუხლი 29<sup>1</sup>. ბიუჯეტის შემოსულობების ზედმეტად ან შეცდომით  
გადახდილი თანხის დაბრუნება ან სხვა გადასახადების  
გადახდის ანგარიშში გადატანა**

1. ბიუჯეტის შემოსულობების ერთიანი ანგარიშის საგადასახადო შემოსავლის ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების ქვეანგარიშებიდან დაბრუნების წესი განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

2. საგადასახადო შემოსავლების შესრულების აღრიცხვა და ანგარიშგება წარმოებს საგადასახადო შემოსავლის ზედმეტად გადახდილი თანხის დაბრუნების ქვეანგარიშებზე მიმართული სახსრების გარეშე.

3. ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულების აღრიცხვა-ანგარიშგების წარმოებისას ხდება კორექტირება ზედმეტად გადახდილი საგადასახადო შემოსავლის სხვა გადასახადების გადახდის ანგარიშში გადატანილი და არასაგადასახადო შემოსავლისა და სხვა შემოსულობის უკან დაბრუნებული ან სხვა არასაგადასახადო შემოსავლების ანგარიშში გადატანილი თანხებით. (24.02.2004 N 3361)

### **მუხლი 30. ფულის მართვისა და გაცემის გეგმები**

1. საბიუჯეტო დანესებულებებისა და ორგანიზაციებისათვის ფულის გაცემის პროცესი უნდა შესაბამებოდეს აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ განსაზღვრულ პრიორიტეტებს და ეფუძნებოდეს ყოველთვიურ ოპერატიულ ფინანსურ გეგმას.

2. მინისტრი ამტკიცებს ყოველთვიურ ოპერატიულ ფინანსურ გეგმას, რომელიც ეფუძნება შესაბამის პერიოდებში შემოსავლების ფაქტობრივი მოკრების პროგნოზებს, დაფინანსების სხვა წყაროებსა და მოსალოდნელ გადასახდელებს. (28.04.2006 N2948)

3. მინისტრის მიერ გამოცემული წესების თანახმად, თვის დანებამდე სახელმწიფო ხაზინა მხარჯავ დანესებულებებს აცნობებს ყოველთვიურ ოპერატიულ ფინანსურ გეგმას.

### **მუხლი 31. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების შესრულება (28.12.2007 N5660)**

1. მხარჯავი დანესებულებების მიერ ვალდებულებების აღებისა და გადახდის განხორციელების უფლებამოსილებები განისაზღვრება მინისტრის მიერ ამ კანონის შესაბამისად გამოცემული წესებით.

2. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს წინასწარი თანხმობის გარეშე საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ ვალდებულების აღება დაუშვებელია. გადახდის განხორციელება უნდა მოხდეს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ აღებული და დამტკიცებული ვალდებულების შესასრულებლად, თუ ამ კანონით ან მინისტრის მიერ ამ კანონის შესაბამისად გამოცემული ნორმატიული აქტებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

### **მუხლი 32. სახელმწიფო ხაზინა**

1. სახელმწიფო ხაზინის საქმიანობა ხორციელდება იმგვარად, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს ყველა სახელმწიფო ფინანსური ოპერაციის გამჭვირვალობა და ანგარიშგება.

2. სახელმწიფო ხაზინა პასუხისმგებელია საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების შემოსულობათა სრულად და სწორად აღრიცხვისათვის. (29.12.2006 N4238)

2<sup>1</sup>. სახელმწიფო ხაზინა პასუხისმგებელია სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების სრულ და სწორ აღრიცხვაზე. (24.02.2004 N 3361)

3. სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიშის მართვისა და ოპერირების კონტროლის, აგრეთვე ამ ანგარიშიდან თანხების მოხსნის შესახებ



ნებართვის გაცემის უფლება, გარდა კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამონაკლისი შემთხვევებისა, აქვს მხოლოდ სახელმწიფო ხაზინას.

4. სახელმწიფო ხაზინის ფულადი რესურსები ინახება საქართველოს ეროვნულ ბანკში გახსნილი ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემის ანგარიშებზე, აგრეთვე სხვა ბანკებში, სახელმწიფო ხაზინის კონტროლით. საოპერაციო მიზნებისათვის სახელმწიფო ხაზინა უფლებამოსილია გახსნას დამატებითი საბანკო ანგარიშები. (29.12.2004 N901)

5. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ყველა შემოსულობა და გადასახდელი სრულდება სახელმწიფო სახაზინო სისტემის მეშვეობით და მინისტრის მიერ გამოცემული წესების შესაბამისად. საქართველოს სახელმწიფო ხაზინა უფლებამოსილია შესაბამისი შეთანხმების საფუძველზე უზრუნველყოს იურიდიული პირების, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების შემოსულობებისა და გადასახდელების ადმინისტრირება. (29.12.2006 N4238)

6. სახელმწიფო ხაზინის თანხმობის გარეშე დაუშვებელია საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების საბიუჯეტო დანესებულების (ორგანიზაციის) საბანკო ანგარიშის გახსნა. სახელმწიფო ხაზინა უფლებამოსილია გააუქმოს ნებართვა საბანკო ანგარიშის გახსნის შესახებ და გასცეს ბრძანება ამ ანგარიშის დახურვის თაობაზე. მხარჯავი დანესებულებები უზრუნველყოფენ, რომ მათ მიერ მიღებული ყველა შემოსავალი სრულად და დაუყოვნებლივ აღირიცხოს ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში. ნებისმიერი თანამდებობის პირი, რომელიც ბიუჯეტის შემოსულობებს კანონით დადგენილი ვადის დარღვევით ინახავს სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიშის გარეთ, პასუხს აგებს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. (29.12.2004 N901)

7. ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივ ხელისუფლებასთან შეთანხმებით სახელმწიფო ხაზინა უნევს მას ტექნიკურ მომსახურებას სახაზინო ოპერაციების, აგრეთვე ანგარიშებისა და მოხსენებების მომზადებისათვის. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ადგენს პროცედურებსა და სააღრიცხვო მეთოდოლოგიას, რომლებიც შესაბამისმა ხელისუფლებამ უნდა დაიცვას ფინანსური ოპერაციების წარმოებისას.

8. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ამზადებს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების საბოლოო ანგარიშსა და სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ ანგარიშგების პროექტს, რომელიც წარედგინება საქართველოს მთავრობას. (24.02.2004 N 3361)

### **მუხლი 33. სახელმწიფო ბიუჯეტის საკასო შესრულება**

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულება ხორციელდება საკასო მეთოდით.

2. სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებული ასიგნებების გაცემის უფლებამოსილება წყდება მიმდინარე საბიუჯეტო წლის 31 დეკემბერს 24 საათზე.

3. მიმდინარე საბიუჯეტო წლის 31 დეკემბრის შემდეგ მიღებული შემოსულობები ითვლება დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის შემოსულობად.

### **მუხლი 34. სახელმწიფო ხაზინის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის აღრიცხვა და ანგარიშგება**

1. სახელმწიფო ხაზინა ახორციელებს თითოეული მხარჯავი დანესებულების დაქვემდებარებაში მყოფ საბიუჯეტო ორგანიზაციაზე გაცემული გადასახდელების აღრიცხვას, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით გადახდის განხორციელების ყველა ეტაპის (ვალდებულებები, მოთხოვნა, გადახდა) შესახებ, აგრეთვე მხარჯავი დანესებულების შემოსავლებისა და სხვა შემოსულობების აღრიცხვას. ამასთანავე, სახელმწიფო ხაზინა აღრიცხვას აწარმოებს საბიუჯეტო კლასიფიკაციით გათვალისწინებული შემოსულობებისა და ზედმეტად გადახდილი თანხების დაბრუნების მიხედვით. (28.12.2007 N5660)

2. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო სახელმწიფო ხაზინის მეშვეობით, ყოველი თვის დასრულებიდან 20 დღის განმავლობაში ამზადებს ანგარიშს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების, გადასახდელების, დეფიციტისა და დაფინანსების წყაროების ჩვენებით. (29.12.2004 N901)

### **მუხლი 35. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების კვარტალური მიმოხილვა (28.04.2006 N2948)**

ყოველი კვარტალის დასრულებიდან 1 თვის ვადაში საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს სახელმწიფო ბიუჯეტის კვარტალურ მიმოხილვას ნაზარდი ჯამით, რომელიც მოიცავს:

ა) მაკროეკონომიკისა და საბიუჯეტო სფეროში მიმდინარე მოვლენებს;  
ბ) შემოსულობების, გადასახდელების (მათ შორის, საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდების), დეფიციტის, სესხების ან დაფინანსების სხვა წყაროების ფაქტობრივი მოცულობების შედარებას შესაბამისი პერიოდის გეგმურ მაჩვენებლებთან.

### **მუხლი 36. სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებების გადანაწილება და ცვლილებები ორგანიზაციულ კლასიფიკაციაში (28.12.2007 N5660)**

1. რომელიმე მხარჯავი დანესებულებიდან ერთ ან რამდენიმე მხარჯავ დანესებულებაზე ასიგნებების გადანაწილება შეიძლება მხოლოდ წლიურ საბიუჯეტო კანონში ცვლილებების შეტანის გზით.

2. მხარჯავი დანესებულებისათვის გამოყოფილი ასიგნებების მთლიანი ოდენობიდან თანხები ერთი ან მეტი ასიგნებიდან ერთ ან მეტ ასიგნებაზე შეიძლება გადანაწილდეს მხოლოდ მინისტრის მიერ დადგენილი წესის შესაბამისად. ასეთი გადანაწილება შეიძლება განხორციელდეს დამტკიცებული ასიგნების ოდენობის 5%-ის ფარგლებში.

3. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან შეთანხმებით საქართველოს პარლამენტს მისთვის გამოყოფილი ასიგნებების გადანაწ-

ილებისათვის ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი უფლების გამოყენება შეუძლია შეუზღუდავად.

4. შესაბამისი სამართლებრივი აქტისა და მხარჯავი დანესებულების მიერ წარმოდგენილი წინადადებების საფუძველზე მინისტრი უფლებამოსილია, საქართველოს მთავრობასთან შეთანხმებით განახორციელოს ცვლილებები (ორგანიზაციული კოდის დამატება, საბიუჯეტო ორგანიზაციის, პროგრამის ან ღონისძიების დასახელების შეცვლა) ორგანიზაციულ კლასიფიკაციაში. აღნიშნულ ცვლილებებთან დაკავშირებული ასიგნებების გადანაწილება უნდა განხორციელდეს ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული წესის შესაბამისად.

### **მუხლი 37. ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტის შესრულება**

1. ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესრულება ხორციელდება ამ კანონის 24-ე, 25-ე და 28-ე—36-ე მუხლების დებულებებისა და ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობის შესაბამისად. (29.12.2006 N4238)

2. ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლება საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარუდგენს ინფორმაციას ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტის შესრულების შესახებ.

### **მუხლი 38. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესრულება (29.12.2006 N4238)**

1. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესრულება ხორციელდება ამ კანონის 24-ე, 26-ე და 28-ე—35-ე მუხლების დებულებების, „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონისა და „ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად. (28.12.2007 N5660)

2. ადგილობრივი ხელისუფლება საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარუდგენს ინფორმაციას ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესრულების შესახებ.

## **თავი IV**

### **სესხები და ვალი**

#### **მუხლი 39. სესხის აღების უფლება**

1. სახელმწიფო სესხების აღება და მათზე გარანტიების გაცემა შეიძლება მხოლოდ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ, კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

2. ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებებს უფლება აქვთ სესხი აიღონ მხოლოდ საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლებისაგან საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახით ან საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ნებართვით, კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## **მუხლი 40. სახელმწიფო სესხების ლიმიტები და სასესხო გარანტიები**

1. ნლიური საბიუჯეტო კანონი ადგენს ლიმიტებს ნლიურ წმინდა სესხებაზე, აგრეთვე სახელმწიფო ვალის მთლიან ოდენობაზე, რომელიც შეიძლება დაუფარავი იყოს წლის შესაბამის მონაკვეთში. ლიმიტები ცალ-ცალკე დგინდება საშინაო და საგარეო ვალებისათვის. ცალკე ლიმიტირებას ექვემდებარება საქართველოს ეროვნული ბანკიდან აღებული სესხი.

2. ნლიური საბიუჯეტო კანონი ადგენს ლიმიტებს სახელმწიფო გარე და შიდა სასესხო გარანტიებზე, რომლებიც შეიძლება გაიცეს დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის განმავლობაში.

## **მუხლი 41. სესხებისა და გარანტიების გაცემის პროცედურები**

1. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ნლიური საბიუჯეტო კანონითა და სხვა ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული ლიმიტების ფარგლებში, კანონმდებლობით დადგენილი წესით იღებს გადაწყვეტილებებს სახელმწიფო ვალის აღებისა და სახელმწიფო გარანტიების გაცემის შესახებ.

2. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო უფლებამოსილია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის დაცვით აიღოს სესხი მისი მიმღებისა და გამცემისათვის მისაღები ნებისმიერი ფორმით. ფინანსთა სამინისტრო თავისუფალია ფინანსური ინსტრუმენტის სახის არჩევისას, მისი მახასიათებლებისა და პირობების ჩათვლით. მონეტარული პოლიტიკის ინტერესების ფარგლებში სამინისტრო მოქმედებს საქართველოს ეროვნულ ბანკთან კონსულტაციის საფუძველზე.

3. „ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და საქართველოს ეროვნულ ბანკს შორის დადებული წერილობითი შეთანხმების საფუძველზე ეროვნული ბანკი უზრუნველყოფს სახელმწიფო ვალის შესახებ შესაბამისი გადაწყვეტილების შესრულებას.

## **მუხლი 42. სესხის აღების გამჭვირვალობა**

1. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ახორციელებს სახელმწიფო ვალებისა და სახელმწიფო გარანტიების აღრიცხვას, აგრეთვე სახელმწიფოს მიერ აღებული და გაცემული სესხების აღრიცხვასა და გადახდას. ფინანსთა სამინისტრო პასუხისმგებელია სახელმწიფო ვალის მართვასა და მასთან დაკავშირებულ სხვა საკითხებზე.

2. საქართველოს პარლამენტისათვის წარდგენილი ბიუჯეტის შესრულების კვარტალური ანგარიშები უნდა შეიცავდეს დეტალურ ინფორმაციას დაუფარავი ვალის შესახებ.

## თავი V

### აღრიცხვა, ანგარიშგება და აუდიტი

#### მუხლი 43. ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების მეთოდოლოგია და პასუხისმგებლობა

1. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად გამოსცემს სათანადო ნორმატიულ აქტებს, რომლებიც უზრუნველყოფს მხარჯავი დანესებულებების, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების მიერ სტანდარტული სააღრიცხვო პროცედურებისა და ანგარიშგების მოთხოვნების დაცვას. (29.12.2004 N901)

2. მხარჯავი დანესებულებები, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებები პასუხისმგებელი არიან შემოსულობებისა და გადასახდელების ბუღალტრულ აღრიცხვაზე, კონტროლზე და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ გამოცემულ ნორმატიულ აქტებთან მათ შესაბამისობაზე. (29.12.2004 N901)

3. საკუთარ შემოსულობებთან და გადასახდელებთან ერთად, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო პასუხისმგებელია სესხებთან და სახელმწიფო ვალთან დაკავშირებული და საქართველოს კანონმდებლობით დაკისრებული სხვა ოპერაციების ბუღალტრულ აღრიცხვასა და შემონგებაზე. (28.12.2007 N5660)

#### მუხლი 44. შიდა აუდიტი (28.12.2007 N5660)

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსა და საქართველოს კონტროლის პალატის მიერ ერთობლივად მიღებული (გამოცემული) შესაბამისი სამართლებრივი აქტების საფუძველზე და საერთაშორისო სტანდარტებზე დაყრდნობით მხარჯავი დანესებულება, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებები ამტკიცებენ შემოსულობებთან და გადასახდელებთან დაკავშირებული ოპერაციების შიდა აუდიტის განხორციელების პროცედურებს. შიდა აუდიტი ხორციელდება მხარჯავი დანესებულების, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების ხელმძღვანელთა უშუალო ზედამხედველობით.

#### მუხლი 45. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშისა და ანგარიშგების მომზადება და წარდგენა (29.12.2004 N901)

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ინსტრუქციების შესაბამისად და დადგენილ ვადებში მხარჯავი დანესებულებები ამზადებენ საბოლოო ანგარიშებსა და ანგარიშგებებს, რომელთა საფუძველზეც ფინანსთა სამინისტრო ამზადებს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშსა და ანგარიშგებას. ეს ანგარიში და ანგარიშგება და საქართველოს კონტროლის პალატის შესაბამისი დასკვნა წარედგინება საქართველოს პარლამენტს საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ ვადებში.

**მუხლი 46. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშგება (28.12.2007 N5660)**

წლიური ანგარიშგება მოიცავს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით წლიური საბიუჯეტო კანონის შესრულების შესახებ დეტალურ ინფორმაციას, კერძოდ:

- ა) ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემის ანგარიშებზე არსებულ ნაშთებს წლის დასაწყისისა და დასასრულისათვის;
- ბ) დამტკიცებულ ბიუჯეტსა და ფაქტობრივ თანხებს შორის შეუსაბამობის განმარტებას, თუ აღნიშნული შეუსაბამობა 10%-ს აღემატება;
- გ) მოხსენებას სახელმწიფო ვალის მართვასთან დაკავშირებული ოპერაციების შესახებ, აგრეთვე ფინანსური გარანტიების თაობაზე, რომელთა გაცემა ცვანხორციელდა სახელმწიფო ვალთან დაკავშირებით;
- დ) ანგარიშს საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდების სახსრების ხარჯვის შესახებ;
- ე) ინფორმაციას გაუთვალისწინებელი ვალდებულებების შესახებ.

**მუხლი 47. საქართველოს კონტროლის პალატის მიერ ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშგების შემოწმება (28.04.2006 N2948)**

საქართველოს კონტროლის პალატა ვალდებულია შეამოწმოს საქართველოს სახელმწიფო და ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტების შესრულების საბოლოო ანგარიშგება და შემოწმების შედეგების შესახებ ინფორმაცია წარუდგინოს საქართველოს პარლამენტს და შესაბამისი ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოს. საქართველოს კონტროლის პალატის დასკვნებში უნდა აისახოს, თუ რამდენად ზუსტად და სრულად არის წარმოდგენილი ანგარიშგებები.

**მუხლი 48. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშების დამტკიცება**

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშების განხილვისა და საქართველოს კონტროლის პალატის მოხსენების მოსმენის შემდეგ საქართველოს პარლამენტი არა უგვიანეს 1 ნოემბრისა იღებს დადგენილებას ანგარიშების დამტკიცების ან დაუმტკიცებლობის შესახებ.
2. თუ საქართველოს პარლამენტი სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულებლობის შემთხვევაში არ დაამტკიცებს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშს, საქართველოს პრეზიდენტი განიხილავს მთავრობის პასუხისმგებლობის საკითხს და პარლამენტს ერთ თვეში აცნობებს თავისი დასაბუთებული გადაწყვეტილების თაობაზე.
3. საქართველოს პარლამენტი უფლებამოსილია გააკონტროლოს საქართველოს მთავრობის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტის სახსრების ხარჯვის კანონიერება და დარღვევების აღმოჩენის შემთხვევაში მიმართოს საქართველოს პრეზიდენტს საბიუჯეტო სახსრების ხარჯვის შეჩერების მოთხოვნით. საბიუჯეტო სახსრების არაკანონიერი ხარჯვის დადასტურე-

ბის შემთხვევაში პრეზიდენტი იღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას.  
(24.02.2004 N 336 I)

**მუხლი 49. ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების წლიური ანგარიშების მომზადება, წარდგენა და დამტკიცება (29.12.2006 N4238)**

ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების წლიური ანგარიშების მომზადება, წარდგენა და დამტკიცება ხორციელდება ამ თავში განსაზღვრული პრინციპების შესაბამისად.

## **თავი VI**

### **პასუხისმგებლობა კანონის დარღვევისათვის**

**მუხლი 50. პასუხისმგებლობა**

ამ კანონის დამრღვევი პასუხს აგებს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## **თავი VII**

### **გარდამავალი დებულებანი**

**მუხლი 51. ამოღებულია (28.04.2006 N2948)**

**მუხლი 51<sup>1</sup>. ამოღებულია (28.04.2006 N2948)**

**მუხლი 51<sup>2</sup>. ხაზინის ერთიანი ანგარიში (29.12.2004 N901)**

ხაზინის ერთიანი ანგარიში სრულად ამოქმედდეს 2006 წლის 1 იანვრიდან. ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემა 2006 წლის 1 იანვრამდე მოიცავს ბიუჯეტის შემოსულობების ერთიან ანგარიშსა და ბიუჯეტის ხარჯების ძირითად და რეგიონულ ანგარიშებს, დეპოზიტური სახსრებისა და ფულადი გრანტების ანგარიშებს, სავალუტო და სხვა მიზნობრივ ანგარიშებს.

**მუხლი 51<sup>3</sup>. ასიგნებების გადანაწილების შეზღუდვა (28.12.2007 N5660)**

1. ამ კანონის 36-ე მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებების გადანაწილება 2008 წელს განხორციელდეს 15%-ის, ხოლო 2009 წელს — 10%-ის ფარგლებში.

2. ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური ბიუჯეტების ასიგნებების გადანაწილება 2008 წელს განხორციელდეს 10%-ის, 2009 წელს — 15%-ის, ხოლო 2010 წელს — 10%-ის ფარგლებში.

## მუხლი 52. ძალადაკარგული ნორმატიული აქტი

ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად ჩაითვალოს „საბიუჯეტო სისტემისა და საბიუჯეტო უფლებამოსილებათა შესახებ“ საქართველოს კანონი.

## თავი VIII

### დასკვნითი დებულებანი

#### მუხლი 53. კანონის ამოქმედება

1. ეს კანონი, გარდა 30-ე მუხლისა, ამოქმედდეს 2004 წლის 1 იანვრიდან.

2. ამ კანონის 30-ე მუხლი ამოქმედდეს 2005 წლის 1 იანვრიდან.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე

თბილისი,  
2003 წლის 24 აპრილი.  
N 2116 — II ს

### საქართველოს ორგანული კანონი

## საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ

### თავი I.

#### ზოგადი დებულებანი.

##### მუხლი 1.

1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო (შემდგომ-საკონსტიტუციო სასამართლო) არის საკონსტიტუციო კონტროლის სასამართლო ორგანო, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოს კონსტიტუციის უზენაესობას, კონსტიტუციურ კანონიერებას და ადამიანის კონსტიტუციური უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას.

2. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს იურისდიქცია ვრცელდება საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე.



## მუხლი 2.

საკონსტიტუციო სასამართლო თავის საქმიანობას ახორციელებს კანონიერების, კოლეგიალობის, საქვეყნობის, მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის, უფლებამოსილებათა მთელი ვადით საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის დამოუკიდებლობის, ხელშეუხებლობისა და შეუცვლელობის საწყისებზე.

## მუხლი 3.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს მოწყობა, კომპეტენცია და საქმიანობის წესი განისაზღვრება საქართველოს კონსტიტუციითა და ამ კანონით. საკონსტიტუციო სასამართლოს ორგანიზაციისა და კონსტიტუციური სამართალწარმოების სხვა წესები განისაზღვრება კანონით და საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტით.

2. სავალდებულოა საკონსტიტუციო სასამართლოს დაფინანსება იმ ოდენობით, რომელიც უზრუნველყოფს მისი ფუნქციების განხორციელებას და მოსამართლის დამოუკიდებლობას. საკონსტიტუციო სასამართლოს დაფინანსება განისაზღვრება საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ცალკე მუხლით. საკონსტიტუციო სასამართლოს ორგანიზებასა და საქმიანობასთან დაკავშირებული ხარჯები არ შეიძლება იყოს წინა წლის ხარჯებზე ნაკლები. დაფინანსების მოცულობა და სტრუქტურა განისაზღვრება საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის მიერ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთვის კანონით დადგენილი წესით წარდგენილი პროექტის საფუძველზე. არ შეიძლება საკონსტიტუციო სასამართლოს კანონით გათვალისწინებული საბიუჯეტო ხარჯების შემცირება.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს უნდა გადაეცეს მისი საქმიანობისათვის საჭირო შენობა და სხვა ქონება.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს საქმიანობის უზრუნველყოფის მიზნით იქმნება საკონსტიტუციო სასამართლოს აპარატი. საკონსტიტუციო სასამართლოს აპარატის სტრუქტურა, უფლებამოსილება, ფორმირებისა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის მიერ დამტკიცებული დებულებით. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N40)

## მუხლი 4.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი თავის მოვალეობათა შესრულებისას დამოუკიდებელია. იგი ფაქტობრივ გარემოებებს აფასებს და გადაწყვეტილებებს იღებს მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციის შესაბამისად. მის საქმიანობაში ჩარევა დაუშვებელია და ისჯება კანონით.

2. ამოღებულია (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N40)

3. სახელმწიფო ვალდებულია საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფის მიზნით შეუქმნას მოლვანეობისა და ცხოვრების ღირსეული პირობები.

4. სახელმწიფო უზრუნველყოფს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრისა და მისი ოჯახის უსაფრთხოებას.

## თავი II.

### საკონსტიტუციო სასამართლოს შემადგენლობა და სტრუქტურა

#### მუხლი 5.

საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება ცხრა მოსამართლისაგან-საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრისაგან, რომელთაგან აირჩევა საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის ორი მოადგილე და საკონსტიტუციო სასამართლოს მდივანი.

#### მუხლი 6.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს სამ წევრს ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი, სამ წევრს საქართველოს პარლამენტი ირჩევს სიითი შემადგენლობის არანაკლებ სამი მუხუთედით, სამ წევრს ნიშნავს საქართველოს უზენაესი სასამართლო.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრად გამწესებისას საჭიროა მისი წინასწარი წერილობითი თანხმობა.

#### მუხლი 7.

1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე 30 წლის ასაკიდან, თუ მას აქვს უმაღლესი იურიდიული განათლება. (23.06.2006 N 3399)

2. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა შერჩევისას საქართველოს პრეზიდენტი, პარლამენტი და უზენაესი სასამართლო ითვალისწინებენ კანდიდატის პროფესიულ გამოცდილებას, რომელიც უნდა შეეფერებოდეს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის მაღალ სტატუსს. (21.03.1996)

#### მუხლი 7<sup>1</sup>.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს სამ წევრს ნიშნავს საქართველოს პრეზიდენტი ამ კანონის მე-7 მუხლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა დანიშვნის თაობაზე საქართველოს პრეზიდენტი გამოსცემს ბრძანებულებას. (21.03.96. N155 პარლამენტის უწყებანი N5-60)

#### მუხლი 7<sup>2</sup>.

1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს სამ წევრს ირჩევს საქართველოს პარლამენტი ამ კანონის მე-7 მუხლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრად ასარჩევი კანდიდატურების დასახელების უფლება აქვთ: პარლამენტის თავმჯდომარეს, საპარლამენტო ფრაქციას, პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ათკაციან ჯგუფს, რომელიც არ შედის არც ერთ ფრაქციაში.

3. პარლამენტის სხდომაზე კენჭისყრის წინ პარლამენტის თავმჯდომარე დამსწრეთ აცნობს კანდიდატა სიას და მათ წერილობით თანხმობას საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრად არჩევის თაობაზე. ყოველ ასარჩევ კანდიდატს კენჭი ეყრება ინდივიდუალურად.

კენჭისყრა ფარულია.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის თანამდებობაზე ასარჩევად ერთი და იმავე კანდიდატურის წარდგენა შეიძლება მხოლოდ ორჯერ.

5. კენჭისყრის შედეგად არჩეულად ჩაითვლება ის კანდიდატი, რომელიც მიიღებს ხმათა მეტ რაოდენობას, მაგრამ პარლამენტის სიით შემადგენლობის არანაკლებ - სამი მესუთედისა.

6. თუ არჩევანში მონაწილეობს სამი კანდიდატი და რომელიმე მათგანმა ვერ მოაგროვა ხმათა საჭირო რაოდენობა, პარლამენტის თავმჯდომარე, საპარლამენტო ფრაქცია ან პარლამენტის წევრთა ათკაციანი ჯგუფი უფლებამოსილია პარლამენტის წინაშე იგივე კანდიდატურა დასამტკიცებლად წარმოადგინოს პირველი კენჭისყრიდან ათი დღის შემდეგ.

7. თუ პირველი კენჭისყრა ტარდება პარლამენტის სესიის ბოლო დღეს ან დარჩენილ ვადაში შეუძლებელია კანდიდატის არჩევა, ხელახალი კენჭისყრა ეწყობა პარლამენტის მომდევნო სესიის პირველსავე სხდომაზე.

8. თუ არჩევნებში მონაწილეობს სამზე მეტი კანდიდატი და მოსამართლეთა საჭირო რაოდენობა ვერ აირჩა, ეწყობა ხელახალი კენჭისყრა. ამ შემთხვევაში კენჭს უყრიან იმ სამ კანდიდატს, რომლებმაც პირველ ტურში სხვა კანდიდატებზე მეტი ხმა მიიღეს. (21.03.96. N 155 პარლამენტის უწყებანი N5-60)

### მუხლი 7<sup>3</sup>.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს ნიშნავს საქართველოს უზენაესი სასამართლო ამ კანონის მე-7 მუხლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოში დასანიშნ კანდიდატებს უზენაესი სასამართლოს პლენუმზე ასახელებს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე. კენჭისყრის შედეგად დანიშნულად ჩაითვლება ის სამი კანდიდატი, რომელიც პლენუმის დამსწრე წევრთა ხმათა ორ მესამედს მიიღებს. (21.03.96. N 155 პარლამენტის უწყებანი N5-60)

### მუხლი 8.

საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადა 10 წელია. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი არ შეიძლება იყოს პირი, რომელსაც ადრე ეკავა ეს თანამდებობა.

### მუხლი 9.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი თანამდებობის დაკავებამდე საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარისა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის თანდასწრებით საკონსტიტუციო სასამართლოში დებს ფიცს "ღვთისა და ერის

წინაშე ვფიცავ კეთილსინდისიერად აღვასრულო საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის მოვალეობა და მისი აღსრულებისას დავემორჩილო მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციას, არავის და არაფერს სხვას, გარდა საქართველოს კონსტიტუციისა”.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილება იწყება მის მიერ ფიცის დადების დღიდან.

### მუხლი 10.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს ყველა წევრის მიერ ფიცის დადებიდან ან საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტიდან არა უგვიანეს 10 დღისა ტარდება საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომა, რომელიც ირჩევს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარეს 5 წლის ვადით, ამავე წესითა და ვადით აირჩევა საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის ორი მოადგილე.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის ან მისი მოადგილის უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე არა უადრეს ერთი თვისა და არა უგვიანეს ერთი კვირისა აირჩევა საკონსტიტუციო სასამართლოს ახალი თავმჯდომარე ან თავმჯდომარის მოადგილე.

3. საკონსტიტუციო სასამართლის თავმჯდომარის კანდიდატურის დასახელება ხდება საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარისა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის შეთანხმებული წინადადებით.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილის კანდიდატურას დასახელებს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე და თავმჯდომარის მოადგილეები არჩეულად ჩაითვლებიან, თუ ფარული კენჭისყრის დროს თითოეულ მათგანს მხარი დაუჭირა საკონსტიტუციო სასამართლოს არანაკლებ 5 წევრმა.

6. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე ან მისი მოადგილე არ შეიძლება იყოს პირი, რომელსაც ადრე ეკავა ეს თანამდებობა.

7. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარეს ან მის მოადგილეს უფლებამოსილება ვადაზე ადრე შეუწყდება ამ კანონის მე-16 მუხლში ჩამოთვლილი საფუძვლების არსებობისას.

### მუხლი 11.

1. საკონსტიტუციო სასამართლო შედგება პლენუმისა და ორი კოლეგიისაგან.

2. პლენუმის შემადგენლობაშია საკონსტიტუციო სასამართლოს ცხრავე წევრი, პლენუმის სხდომებს უძღვება საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე.

3. კოლეგიის შემადგენლობაშია საკონსტიტუციო სასამართლოს ოთხი წევრი. კოლეგიის სხდომებს უძღვება საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილე.

4. კოლეგიის შემადგენლობას საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგინებით ამტკიცებს პლენუმი, საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს პარლამენტის და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ გამწესებული საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრები კოლეგიებში რაც შეიძლება თანაბრად უნდა იყვნენ წარდგენილი.

5. კოლეგიის შემადგენლობა უნდა გადახალისდეს საკონსტიტუციო სასამართლოს ახალი თავმჯდომარის არჩევიდან 10 დღეში.

6. კოლეგიის შემადგენლობა შეიძლება გადახალისდეს აგრეთვე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთა რაოდენობის ორი ან ორზე მეტი წევრით შეცვლიდან ერთი თვის ვადაში. თუ კოლეგიის მიერ საქმის განხილვაში ვერ მონაწილეობს ამ კოლეგიის ორი წევრი, საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი უფლებამოსილია ამ საქმის განხილვისათვის კოლეგიას დროებით მიამაგროს მეორე კოლეგიის ერთ-ერთი წევრი (გარდა კოლეგიის თავმჯდომარისა), რომელიც არ შეიძლება დაინიშნოს მომსახურებელ მოსამართლედ. (29.12.2006 N 4215)

## მუხლი 12.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე:

ა) წარუდგენს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს დასამტკიცებლად საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტს და აპარატის დებულებას რეგლამენტსა და აპარატის დებულებაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის მოთხოვნის უფლება აქვს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს;

ბ) ანაწილებს საქმეებს საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტით დადგენილი წესით;

გ) წარუდგენს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილეებსა და საკონსტიტუციო სასამართლოს მდივნის კანდიდატურებს;

დ) საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტით დადგენილი წესით იწვევს პლენუმს, უძღვება მის სხდომებს, ხელს აწერს პლენუმზე მიღებულ გადაწყვეტილებას, განჩინებას, დასკვნას, საოქმო ჩანაწერსა და სხდომის ოქმს; (12.02.2002.)

ე) საერთო ხელმძღვანელობას უწევს ხელმძღვანელობს საკონსტიტუციო სასამართლოს აპარატის საქმიანობას; კანონმდებლობის შესაბამისად სამუშაოზე იღებს და სამუშაოდან ათავისუფლებს აპარატის მუშაკებს; (12.02.2002.)

ვ) განკარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს საბიუჯეტო ასიგნებებს;

ზ) ახორციელებს კანონმდებლობით და რეგლამენტით გათვალისწინებულ სხვა უფლებამოსილებებს.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე წელიწადში ერთხელ საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტსა და საქართველოს უზენაეს სასამართლოს წარუდგენს ინფორმაციას საქართველოში კონსტიტუციური კანონიერების შესახებ.

### მუხლი 13.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილე უძღვება კოლეგიის სხდომას. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის დავალებით ასრულებს თავმჯდომარის ცალკეულ ფუნქციებს. საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის არყოფნის ან მის მიერ მოვალეობის შესრულების შეუძლებლობისას, თავმჯდომარის მოვალეობას, მისივე დავალებით, ასრულებს ერთ-ერთი მოადგილე, ასეთი დავალების არარსებობისას კი - უზუცესი მოადგილე.

2. თუ საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილე თავმჯდომარის მოვალეობის დროებით შესრულებისას ვერ ასრულებს თავის ფუნქციებს, მის მოვალეობას ასრულებს უზუცესი წევრი.

### მუხლი 14.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს მდივანი აირჩევა პლენუმზე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრთაგან 5 წლის ვადით.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს მდივანი საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების გარდა:

ა) ახორციელებს პლენუმისა და კოლეგიების სხდომების მოსამზადებელ ღონისძიებებს;

ბ) ორგანიზებას უწევს პლენუმისა და კოლეგიების სხდომათა ოქმების წარმოებასა და გაფორმებას;

გ) ხელს აწერს საკონსტიტუციო სასამართლოს აქტებს საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტით გათვალისწინებული წესით;

დ) იღებს ზომებს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებათა აღსრულებისათვის და თვეში ერთხელ მოახსენებს პლენუმს მათი აღსრულების მომდინარეობის თაობაზე; (12.02.2002.)

ე) ხელს უწყობს საჭირო ინფორმაციის კომპიუტერული წესით დამუშავების სისტემის ჩამოყალიბებას;

ვ) ორგანიზებას უწევს საკონსტიტუციო სასამართლოს ოფიციალური დოკუმენტაციის დაგზავნას.

### მუხლი 15.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი ხელშეუხებელია. დაუშვებელია მისი სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემა, დაკავება ან დაპატიმრება, მისი ბინის, მანქანის, სამუშაო ადგილის ან პირადი ჩხრეკვა საკონსტიტუციო სასამართლოს თანხმობის გარეშე. გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, თუ იგი არ მისცემს თანხმობას, საკონსტიტუციო სასამართლოს დაკავებული ან დაპატიმრებული წევრი დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემის, დაკავების ან დაპატიმრების შესახებ თანხმობის მიცემის შემთხვევაში საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილება შეჩერდება სასამართლოს მიერ საბოლოო გადანყვეტილების

მიღებამდე. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის მიმართ გამამართლებელი განაჩენის გამოტანის ან მარეაბილიტირებელ საფუძველზე საქმის შეწყვეტის შემთხვევაში საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილება აღდგება შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ.

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გადაწყვეტილება მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარი დაუჭირა საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის სხდომის მონაწილეთა ნახევარზე მეტმა.

### მუხლი 16.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს უფლებამოსილება ვადამდე შეუნყდება, თუ:

ა) ზედიზედ ოთხი განმავლობაში ვერ ასრულებდა ან წელიწადში ოთხი განმავლობაში არასაპატიო მიზეზით არ ასრულებდა თავის მოვალეობას;

ბ) დაიკავა საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის სტატუსთან შეუთავსებელი თანამდებობა ან ეწევა ამ კანონის მე-17 მუხლით აკრძალულ საქმიანობას;

გ) დაარღვია ამ კანონის 48-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნა;

დ) ჩაიდინა მოსამართლისთვის შეუფერებელი საქციელი;

ე) დაკარგა საქართველოს მოქალაქეობა;

ვ) სასამართლომ ცნო ქმედუწუნაროდ;

ზ) მის მიმართ არსებობს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენი;

თ) გარდაიცვალა, ან სასამართლომ აღიარა უგზო-უკვლოდ დაკარგულად ან გამოაცხადა გარდაცვლილად;

ი) გადადგა თანამდებობიდან.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ - „დ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს უფლებამოსილება ვადამდე შეუნყდება საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის დადგენილებით, რომელიც მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს საკონსტიტუციო სასამართლოს სრული შემადგენლობის ნახევარზე მეტი; „ე“ - „ი“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი რეგლამენტით დადგენილი წესით ამონებებს მისთვის წარდგენილ საბუთებს და მათში აღნიშნული ფაქტების დადასტურების შემთხვევაში საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე განკარგულებით აფორმებს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტას.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის დადგენილება, აგრეთვე საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის განკარგულება საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის თაობაზე დაუყოვნებლივ ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტსა და საქართველოს უზენაეს სასამართლოს.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტიდან არა უგვიანეს 20 დღისა გამწესდება საკონსტიტუციო

სასამართლოს ახალი წევრი. თუ საქართველოს პარლამენტის მიერ არჩეული საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტა დაემთხვა საქართველოს პარლამენტის არასასესიო პერიოდს, საკონსტიტუციო სასამართლოს ახალი წევრი გამწესდება პარლამენტის უახლოესი სესიის დაწყებიდან ორი კვირის განმავლობაში.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე არა უადრეს ერთი თვისა და არა უგვიანეს 10 დღისა გამწესდება საკონსტიტუციო სასამართლოს ახალი წევრი. (12.02.2002 N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

#### **მუხლი 17.**

საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის თანამდებობა შეუთავსებელია ნებისმიერ სხვა თანამდებობასთან და ანაზღაურებად საქმიანობასთან, გარდა სამეცნიერო და პედაგოგიური მოღვაწეობისა. იგი არ შეიძლება იყოს პოლიტიკური პარტიის წევრი ან/და მონაწილეობდეს პოლიტიკურ საქმიანობაში. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი უნდა გადადგეს სხვა თანამდებობიდან ან/და შეწყვიტოს ამ მუხლით აკრძალული საქმიანობა ფიცის დადების დღიდან.

#### **მუხლი 18.**

თუ საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის უფლებამოსილების ვადა მთავრდება იმ დროს, როდესაც იგი მონაწილეობს საქმის განხილვაში, უფლებამოსილების ვადა გაუგრძელდება საქმის საბოლოო გადაწყვეტამდე.

### **თავი III**

## **საკონსტიტუციო სასამართლოს უფლებამოსილება**

#### **მუხლი 19.**

1. საკონსტიტუციო სასამართლო კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების საფუძველზე უფლებამოსილია განიხილოს და გადაწყვიტოს:

ა) საქართველოს კონსტიტუციასთან კონსტიტუციური შეთანხმების, საქართველოს კანონების, საქართველოს პარლამენტის ნორმატიული დადგენილებების, საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს მთავრობის, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა ნორმატიული აქტების შესაბამისობის, აგრეთვე საქართველოს საკანონმდებლო აქტებისა და საქართველოს პარლამენტის დადგენილებების მიღების/გამოცემის, ხელმოწერის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების შესაბამისობის საკითხები; (25.11.2004. N599)

ბ) დავა სახელმწიფო ორგანოებს შორის კომპეტენციის თაობაზე;

გ) მოქალაქეთა პოლიტიკურ გაერთიანებათა შექმნისა და საქმიანობის კონსტიტუციურობის საკითხი;



დ) დავა რეფერენდუმის ან არჩევნების კონსტიტუციურობის შესახებ;  
ე) საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავის საკითხებთან მიმართებით მიღებული ნორმატიული აქტების კონსტიტუციურობის საკითხი;  
ვ) საერთაშორისო ხელშეკრულებათა ან შეთანხმებათა კონსტიტუციურობის საკითხი;

ზ) საქართველოს პარლამენტის ნევრის უფლებამოსილების ცნობის ან უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის საკითხი;

თ) საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, საქართველოს მთავრობის ნევრის, საქართველოს გენერალური პროკურორის, საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს ნევრების მიერ საქართველოს კონსტიტუციის დარღვევის საკითხი.

ი) დავა „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციური კანონის დარღვევის თაობაზე;

კ) საქართველოს კონსტიტუციასთან, „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან, კონსტიტუციურ შეთანხმებასთან, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან და შეთანხმებებთან და საქართველოს კანონებთან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს ნორმატიული აქტების შესაბამისობის საკითხი. (25.11.2004. N599)

2. თუ საერთო სასამართლოში კონკრეტული საქმის განხილვისას სასამართლო დაასკვნის, რომ არსებობს საკმარისი საფუძველი, რათა ის კანონი ან სხვა ნორმატიული აქტი, რომელიც უნდა გამოიყენოს სასამართლომ ამ საქმის გადანყვეტისას, მთლიანად ან ნაწილობრივ მიჩნეული იქნეს კონსტიტუციის შეუსაბამოდ, იგი შეაჩერებს საქმის განხილვას და მიმართავს საკონსტიტუციო სასამართლოს. საქმის განხილვა განახლდება საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ამ საკითხის გადანყვეტის შემდეგ.

## მუხლი 20.

კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის არაკონსტიტუციურად ცნობა არ ნიშნავს ამ აქტის საფუძველზე ადრე გამოტანილი სასამართლოს განაჩენებისა და გადანყვეტილებების გაუქმებას, ინვეს მხოლოდ მათი აღსრულების შეჩერებას საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

## მუხლი 21.

1. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „ვ“, „თ“, „ი“ და „კ“ ქვეპუნქტებითა და მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ საკითხებს განიხილავს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი. (25.11.2004. N599)

2. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“, „გ“, „ე“ და „ზ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ საკითხებს განიხილავს საკონსტიტუციო სასამართლოს კოლეგია.

3. საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნების, აგრეთვე რეფერენდუმის კონსტიტუციურობის საკითხს განიხილავს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი, ხოლო ადგილობრივი

თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს, გამგებლის, მერის არჩევნების კონსტიტუციურობის საკითხს - საკონსტიტუციო სასამართლოს კოლეგია.

4. საქმეს, რომელიც მოიცავს როგორც პლენუმის, ისე კოლეგიის განსჯად საკითხებს, განიხილავს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

5. საქმის განხილვის მონაწილე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს უფლება არა აქვს მონაწილეობა არ მიიღოს კენჭისყრაში და თავი შეიკავოს კენჭისყრისას.

6. თუ კონსტიტუციურ სარჩელზე გადაწყვეტილების მიღებისას პლენუმის/კოლეგიის სხდომაზე დამსწრე წევრთა ხმები თანაბრად გაიყო, კონსტიტუციური სარჩელი არ დაკმაყოფილდება.

7. თუ კონსტიტუციურ წარდგინებაზე გადაწყვეტილების მიღებისას პლენუმის სხდომაზე დამსწრე წევრთა ხმები თანაბრად გაიყო, დადასტურებულად არ ითვლება იმ ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის არაკონსტიტუციურობა, რომლის კონსტიტუციურობაც სადავოდ მიიჩნია საერთო სასამართლომ, აგრეთვე საქართველოს კონსტიტუციის დარღვევა საქართველოს პრეზიდენტის ან საქართველოს კონსტიტუციის 64-ე მუხლში აღნიშნული პირის ქმედობით.

7<sup>1</sup>. თუ ამ კანონის 41<sup>2</sup> მუხლით გათვალისწინებულ კონსტიტუციურ წარდგინებაზე გადაწყვეტილების მიღებისას პლენუმის სხდომაზე დამსწრე წევრთა ხმები თანაბრად გაიყო, დადასტურებულად არ ითვლება სადავოდ აქტის ან მისი ნაწილის საქართველოს კონსტიტუციასთან, „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან, კონსტიტუციურ შეთანხმებასთან, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან და შეთანხმებებთან ან საქართველოს კანონებთან შეუსაბამობა. (25.11.2004. N599)

8. საქმის განხილვისას და გადაწყვეტილების მიღებისას კოლეგია მოქმედებს, როგორც საკონსტიტუციო სასამართლო. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

### **მუხლი 21<sup>1</sup> (29.12.2006 N 4215)**

1. თუ კონსტიტუციური სარჩელი ან კონსტიტუციური წარდგინება ადრე არ იქნა არსებითად განსახილველად მიღებული, საკონსტიტუციო სასამართლოში შეტანილ იქნა მსგავსი შინაარსის კონსტიტუციური სარჩელი ან კონსტიტუციური წარდგინება და საკონსტიტუციო სასამართლოს კოლეგია საქმის არსებითად განსახილველად მიღებამდე მიიჩნევს, რომ მისი პოზიცია განსხვავდება საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკისაგან, იგი საქმეს არსებითად განსახილველად მიღების საკითხის გადასაწყვეტად გადასცემს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს. საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის მიერ საქმის არსებითად განსახილველად მიღების შესახებ საოქმო ჩანაწერის მიღების შემთხვევაში საქმეს არსებითად განიხილავს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული წესი გამოიყენება იმ შემთხვევაშიც, როდესაც კონსტიტუციური სარჩელი ან კონსტი-

ტუციური წარდგინება ადრე იქნა არსებითად განსახილველად მიღებული, საკონსტიტუციო სასამართლოში შეტანილ იქნა მსგავსი შინაარსის კონსტიტუციური სარჩელი ან კონსტიტუციური წარდგინება და საკონსტიტუციო სასამართლოს კოლეგია საქმის არსებითად განსახილველად მიღებამდე მიიჩნევს, რომ მისი პროცია განსხვავდება საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკისაგან.

3. თუ საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის განჩინება, საოქმო ჩანანერი, გადაწყვეტილება ან დასკვნა კონსტიტუციურ სარჩელთან ან კონსტიტუციურ წარდგინებასთან დაკავშირებით განსხვავდება ანალოგიურ საკითხთან დაკავშირებით საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკისაგან, მის მისაღებად საჭიროა არანაკლებ ექვსი წევრის მხარდაჭერა.

## მუხლი 22.

1. კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების განხილვის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 9 თვეს საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების რეგისტრაციის მომენტიდან. განსაკუთრებულ შემთხვევაში სარჩელის განხილვის ვადას, მაგრამ არა უმეტეს 2 თვით, აგრძელებს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე. (29.12.2006 N 4215)

2. საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს პრეზიდენტისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს, გამგებლის, მერის არჩევნების, აგრეთვე რეფერენდუმის დანიშვნის კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებული კონსტიტუციური სარჩელის განხილვის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 15 დღეს საკონსტიტუციო სასამართლოში სარჩელის შეტანიდან.

3. საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნების კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებული სარჩელის განხილვის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 17 დღეს საკონსტიტუციო სასამართლოში სარჩელის შეტანიდან.

4. საქართველოს პარლამენტისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს - საკრებულოს, გამგებლის, მერის არჩევნების, რეფერენდუმის კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებული კონსტიტუციური სარჩელის განხილვის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 30 დღეს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ საქმის არსებითად განსახილველად მიღებიდან. განსაკუთრებულ შემთხვევაში სარჩელის განხილვის ვადას (არა უმეტეს 30 დღით) აგრძელებს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე.

5. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ვადის დინება ჩერდება ამავე მუხლის მე-2 — მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული კონსტიტუციური სარჩელის განსახილველად მიღებიდან ამ სარჩელთან დაკავშირებით საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანამდე, აგრეთვე კონსტიტუციური წარდგინების განსახილველად მიღებიდან ამ წარდგინებასთან დაკავშირებით საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ დასკვნის ან გადაწყვეტილების გამოტანამდე. (25.11.2004. N599)

6. თუ საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ამ მუხლის მე-2-მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული კონსტიტუციური სარჩელის განხილვის დროს საკონსტიტუციო სასამართლოში შევიდა იმავე პუნქტებით განსაზღვრული სხვა სარჩელი, მისი განხილვის ვადა აითვლება არსებითი განხილვის პროცესში მყოფ სარჩელზე გადაწყვეტილების გამოტანის დღიდან. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

### მუხლი 23.

1. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ და „ე“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ საკითხებზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება, აგრეთვე იმავე მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის არაკონსტიტუციურობის დადასტურება იწვევს არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობას საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

2. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის ბ) ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს კომპეტენციის დამრღვევი ნორმატიული აქტის ძალადაკარგულად ცნობას მისი ამოქმედებიდან;

3. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის გ) ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების რეგისტრაციის აქტის გაუქმებას.

4. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს რეფერენდუმზე გასატან საკითხზე რეფერენდუმის გამართვის აკრძალვას, დანიშნული რეფერენდუმის გაუქმებას ან რეფერენდუმის დანიშვნის დავალდებულებას, დანიშნული არჩევნების გაუქმებას ან არჩევნების დანიშვნის დავალდებულებას, არჩევნების ან რეფერენდუმის შედეგების მთლიანად ან ნაწილობრივ (ცალკეულ საარჩევნო ოლქებში ან საარჩევნო უბნებში) ბათილად ცნობას.

5. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება, აგრეთვე საერთო სასამართლოს კონსტიტუციური წარდგინების საფუძველზე საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათი ცალკეული ნაწილების არაკონსტიტუციურად ცნობა იწვევს არაკონსტიტუციურად ცნობილი საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათი ცალკეული ნაწილების საქართველოსთვის ბათილად ცნობას, ხოლო კონსტიტუციური წარდგინების საფუძველზე საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათი ცალკეული ნაწილების არაკონსტიტუციურად ცნობა იწვევს არაკონსტიტუციურად ცნობილი საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების რატიფიცირების დაუშვებლობას.

6. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს საქართველოს პარლამენტის:

ა) შესაბამისი დადგენილების ძალადაკარგულად ცნობას მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან და პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების აღდგენას, თუ პარლამენტმა მას ვადამდე შეუწყვიტა უფლებამოსილება;

ბ) შესაბამისი დადგენილების ძალადაკარგულად ცნობას მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან და მოქალაქის, როგორც პარლამენტის წევრის, უფლებამოსილების ცნობას, თუ პარლამენტმა არ ცნო მისი უფლებამოსილება;

გ) შესაბამისი დადგენილების ძალადაკარგულად ცნობას საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან და პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტას, თუ მას პარლამენტმა ვადამდე არ შეუწყვიტა უფლებამოსილება;

დ) იმ დადგენილების (ან მისი ნაწილის) ძალადაკარგულად ცნობას საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, რომლითაც პარლამენტმა ცნო პარლამენტის წევრის უფლებამოსილება. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

7. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის თ) ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხზე საკონსტიტუციო სასამართლო ადგენს კონსტიტუციის 63-ე და 64-ე მუხლებით გათვალისწინებულ პირთა ქმედობის კონსტიტუციურობას.

8. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ საკითხებზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს სადავო აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობას საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან.

9. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის საქართველოს კონსტიტუციასთან, „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან, კონსტიტუციურ შეთანხმებასთან, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან და შეთანხმებებთან ან საქართველოს კანონებთან შეუსაბამობის დადასტურება იწვევს სადავო აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობას საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან.

10. ამ კანონის 25-ე მუხლის 4' პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში სადავო აქტი ძალას კარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი განჩინების გამოქვეყნების მომენტიდან. (25.11.2004. N599)

## მუხლი 24.

1. ყველა სახელმწიფო ორგანო, იურიდიული და ფიზიკური პირი, მოქალაქეთა პოლიტიკური და საზოგადოებრივი გაერთიანება, ადგილო-

ბრივი თვითმმართველობის ორგანო ვალდებულია შეასრულოს საკონსტიტუციო სასამართლოსა და მის წევრთა მიერ საქმის გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები, რომლებიც მათი უფლებამოსილებიდან წარმოდგება.

2. საკონსტიტუციო სასამართლო და მისი წევრები უფლებამოსილი არიან საქმის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით მიიღონ ინფორმაცია ყველა სახელმწიფო ორგანოდან, იურიდიული და ფიზიკური პირისაგან, სამეცნიერო დაწესებულებებიდან და საინფორმაციო ცენტრიდან, რეგლამენტის შესაბამისად მოიწვიონ სპეციალისტები საქსპერტო და საკონსულტაციო სამუშაოთა შესასრულებლად.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს და მისი წევრების უფლებამოსილებიდან გამომდინარე მოთხოვნის შეუსრულებლობა ან შესრულები-სათვის ხელის შეშლა ისჯება კანონით.

## მუხლი 25.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და მისი შეუსრულებლობა ისჯება კანონით.

2. არაკონსტიტუციურად ცნობილი სამართლებრივი აქტი ან მისი ნაწილი იურიდიულ ძალას კარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, თუ კანონით სხვა ვადა არ არის დადგენილი.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს აქტი მისი გამოქვეყნების შემდეგ დაუყოვნებლივ უნდა აღსრულდეს, თუ ამ აქტით სხვა ვადა არ არის დადგენილი.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ სამართლებრივი აქტის ან მისი ნაწილის არაკონსტიტუციურად ცნობის შემდეგ არ შეიძლება ისეთი სამართლებრივი აქტის მიღება/გამოცემა, რომელიც შეიცავს იმავე შინაარსის ნორმებს, რომლებიც არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი.

4<sup>1</sup>. თუ საკონსტიტუციო სასამართლო განმნესრიგებულ სხდომაზე დაადგენს, რომ სადავო ნორმატიული აქტი ან მისი ნაწილი შეიცავს იმავე შინაარსის ნორმებს, რომლებიც საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ უკვე ცნობილია არაკონსტიტუციურად, ხოლო „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან შეუსაბამოდ, ასევე იმავე კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — საქართველოს კონსტიტუციასთან, „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან, კონსტიტუციურ შეთანხმებასთან, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან და შეთანხმებებთან ან საქართველოს კანონებთან შეუსაბამოდ, მას გამოაქვს განჩინება საქმის არსებითად განსახილველად მიუღებლობისა და სადავო აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობის შესახებ. (25.11.2004. N599)

5. თუ საკონსტიტუციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ნორმატიული აქტის მოქმედებას შეუძლია გამოიწვიოს ერთ-ერთი მხარისათვის გამოუსწორებელი შედეგები, მას შეუძლია საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე შეაჩეროს სადავო აქტის ან მისი სათანადო ნაწილის მოქმედება. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

## მუხლი 26.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს უფლება არა აქვს იმსჯელოს მთლიანად კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის კონსტიტუციასთან შესაბამისობაზე, თუ მოსარჩელე ან წარდგინების ავტორი ითხოვს კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის მხოლოდ რომელიმე ნორმის არაკონსტიტუციურობას.

1<sup>1</sup>. ამ კანონის 41<sup>1</sup> მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოს უფლება არა აქვს იმსჯელოს მთლიანად ნორმატიული აქტის „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან შესაბამისობაზე, ხოლო ამავე კანონის 41<sup>2</sup> მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — საქართველოს კონსტიტუციასთან, „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან, კონსტიტუციურ შეთანხმებასთან, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან და შეთანხმებებთან ან საქართველოს კანონებთან შესაბამისობაზე, თუ მოსარჩელე ან წარდგინების ავტორი ითხოვს სადავო აქტის მხოლოდ რომელიმე ნორმის ძალადაკარგულად ცნობას. (25.11.2004. N599)

2. საკონსტიტუციო სასამართლო ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „ბ“, „ე“ და „ვ“ ქვეპუნქტებითა და მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ნორმატიული აქტის კონსტიტუციურობის დადგენისას:

ა) ამონმებს კონსტიტუციასთან მისი შინაარსის შესაბამისობას;

ბ) არკვევს, დაცულია თუ არა საქართველოს საკანონმდებლო აქტისა და საქართველოს პარლამენტის დადგენილების მიღების/გამოცემის, ხელმოწერის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების კონსტიტუციით დადგენილი წესი.

3. ნორმატიული აქტის შემონგებისას საკონსტიტუციო სასამართლო მხედველობაში იღებს სადავო ნორმის არა მარტო სიტყვასიტყვით მნიშვნელობას, არამედ მასში გამოხატულ ნამდვილ აზრსა და მისი გამოყენების პრაქტიკას, აგრეთვე შესაბამისი კონსტიტუციური ნორმის არსს. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

## თავი IV.

### საკონსტიტუციო სასამართლოში საქმის განხილვისა და გადაწყვეტის საერთო წესი

#### მუხლი 27.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში საქმე განიხილება ღია სხდომაზე.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს ინიციატივით ან მხარეთა შუამდგომლობით პირადი, პროფესიული, კომერციული, სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის მიზნით საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომა ან სხდომის ნაწილი შეიძლება დაიხუროს, დახურულ სხდომაზე, აუცილებლობის შემთხვევაში, მხარეთა შუამდგომლობით საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია დახურულ სხდომაზე დასწრების უფლება მისცეს სხვა პირებსაც.

3. განჩინება საქმის დახურულ სხდომაზე განხილვის შესახებ საკონსტიტუციო სასამართლოს გამოაქვს სათათბირო ოთახში.

4. სასამართლო სხდომაზე არ დაიშვება პირი, რომელსაც არ შესრულებია 16 წელი. თუ ის არ არის მოწმე, აგრეთვე შეიარაღებული პირი, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც საკონსტიტუციო სასამართლოს იცავენ და ისინი დაიშვებიან მხოლოდ საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარის ნებართვით.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ცხადდება საქვეყნოდ.

#### მუხლი 27<sup>1</sup> (29.12.2006 N 4215)

1. საქმის არსებითად განსახილველად მიღების საკითხი განიხილება ზეპირი მოსმენის გარეშე. საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილია განიხილოს საქმე ზეპირი მოსმენით, თუ სხვაგვარად შეუძლებელია საქმის არსებითად განსახილველად მიღებასთან დაკავშირებული გარემოებების გამორკვევა.

2. საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილია მოსარჩელის ან/და მოპასუხის წერილობითი მოთხოვნის საფუძველზე არსებითად განიხილოს საქმე ზეპირი მოსმენის გარეშე.

3. მოსარჩელის მოთხოვნა საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვის შესახებ წარმოდგენილი უნდა იქნეს კონსტიტუციურ სარჩელთან/წარდგინებასთან ერთად, ან მოსარჩელის მიერ კონსტიტუციური სარჩელის/წარდგინების განსახილველად მიღების თაობაზე საოქმო ჩანაწერის მიღებიდან 10 დღეში. საკონსტიტუციო სასამართლო მოსარჩელის მოთხოვნას მისი მიღებისთანავე უგზავნის მოპასუხეს.

4. მოპასუხის მოთხოვნა საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვის შესახებ წარმოდგენილი უნდა იქნეს მის მიერ კონსტიტუციური სარჩელის/წარდგინების მიღებიდან ან მოპასუხის მიერ კონსტიტუციური სარჩელის/წარდგინების განსახილველად მიღების თაობაზე საოქმო ჩანაწერ-



ის მიღებიდან 10 დღეში. საკონსტიტუციო სასამართლო მოპასუხის მოთხოვნას მისი მიღებისთანავე უგზავნის მოსარჩელეს.

5. თუ მოპასუხე მოსარჩელის მოთხოვნის, ხოლო მოსარჩელე მოპასუხის მოთხოვნის თაობაზე საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ შეტყობინების მიღებიდან 10 დღეში არ მოითხოვს საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვას, საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილია საქმე განიხილოს ზეპირი მოსმენის გარეშე.

### **მუხლი 28.**

საკონსტიტუციო სასამართლოში სამართალწარმოება ხორციელდება ქართულენაზე. სასამართლო ვალდებულია მიუჩინოს თარჯიმანი პროცესის იმ მონაწილეს, რომელიც ვერ ფლობს სამართალწარმოების ენას.

### **მუხლი 29.**

მხარეებს უფლება აქვთ გაეცნონ საქმის მასალებს, გააკეთონ მათგან ამონაწერები, გადაიღონ ასლები, წარადგინონ მტკიცებულებანი, მონაწილეობა მიიღონ მტკიცებულებათა გამოკვლევაში, დაუსვან შეკითხვები მონაწილეს, ექსპერტებს, სპეციალისტებს, მიმართონ შუამდგომლობებით საკონსტიტუციო სასამართლოს, მისცენ მას ზეპირი ან წერილობითი ახსნა-განმარტება, წარადგინონ თავიანთი დასკვნები და გამოთქვან მოსაზრებები სასამართლო განხილვის დროს წამოჭრილ ყველა საკითხზე, უარყონ მეორე მხარის შუამდგომლობები, დასკვნები და მოსაზრებები.

### **მუხლი 30.**

1. მხარეებს უფლება აქვთ საქმის განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე თავიანთი ინტერესების დაცვა მიანდონ ადვოკატს ან უმაღლესი იურიდიული განათლების მქონე სხვა პირს.

2. მხარეებს უფლება აქვთ საქმის განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე თავიანთი უფლებამოსილების განხორციელება მიანდონ ნდობით აღჭურვილ პირს - წარმომადგენელს.

### **მუხლი 31.**

1. კონსტიტუციური სამართალწარმოების დაწყების საფუძველია საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების წერილობით შეტანა.

2. კონსტიტუციური სარჩელი ან კონსტიტუციური წარდგინება დასაბუთებული უნდა იყოს კონსტიტუციურ სარჩელში ან კონსტიტუციურ წარდგინებაში აუცილებლად უნდა იყოს მოყვანილი ის მტკიცებულებები, რომლებიც მოსარჩელის ან წარდგინების ავტორის აზრით ადასტურებენ სარჩელის ან წარდგინების საფუძველიანობას.

### **მუხლი 32. (29.12.2006 N 4215)**

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში მონაწილეთა გაფრთხილება, სასამართლო სხდომაზე წესრიგის დამრღვევთა მიმართ ზომების გამოყენება და მტკიცებულებათა გამოკვლევა წარმოებს კანონით დადგენილი წესით.

2. საქმის განხილვისას ნესრიგის დამრღვევ პირს სხდომის თავმჯდომარე აძლევს გაფრთხილებას. ნესრიგის განმეორებით დარღვევის შემთხვევაში ან სასამართლოსადმი უპატივცემულობის გამოვლენის შემთხვევაში დამრღვევი პირი სხდომის თავმჯდომარის განკარგულებით შეიძლება გაძევებულ იქნეს სხდომათა დარბაზიდან, რაც არ აბრკოლებს საქმის განხილვა-გადანყვეტას. პირი სხდომიდან გაძევებულად ითვლება სასამართლო განხილვის დასრულებამდე. მხარის მოტივირებული შუამდგომლობის საფუძველზე სასამართლო სხდომის თავმჯდომარე უფლებამოსილია გაძევებულ პირს მისცეს სხდომაზე დაბრუნების შესაძლებლობა. მხარის გაძევების შემთხვევაში სხდომის თავმჯდომარე უფლებამოსილია გაძევებულ მხარეს თავად მხარის მოტივირებული შუამდგომლობის საფუძველზე მისცეს სხდომაზე დაბრუნების შესაძლებლობა.

### მუხლი 32<sup>1</sup> (29.12.2006 N 4215)

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს აპარატის სტრუქტურაში შედის საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურის სამსახური. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურის ამოცანაა სასამართლოს შენობაში და ტერიტორიაზე საზოგადოებრივი ნესრიგისა და უსაფრთხოების დაცვა.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატური არის საჯარო მოსამსახურე. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურად შეიძლება დაინიშნოს საქართველოს ქმედუნარიანი მოქალაქე 22 წლიდან, თუ იგი ფლობს სახელმწიფო ენას და აქვს სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების შესაბამისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურად სამსახურის ზღვრული ასაკი არის 50 წელი. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურად არ შეიძლება დაინიშნოს ნასამართლევი პირი.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატური:

ა) უზრუნველყოფს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრებისა და საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობაში და ტერიტორიაზე მყოფი სხვა პირების უსაფრთხოებას;

ბ) იცავს საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობასა და ტერიტორიას;

გ) უზრუნველყოფს საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომათა დარბაზში ნესრიგის დაცვას;

დ) ასრულებს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარისა და საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომის თავმჯდომარის მითითებებს ნესრიგის დაცვასთან დაკავშირებით;

ე) აღკვეთს სამართალდარღვევას საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობაში და ტერიტორიაზე, გამოავლენს სამართალდამრღვევს, ხოლო აუცილებლობის შემთხვევაში აკავებს მას პოლიციისათვის გადაცემის მიზნით და ადგენს დაკავების ოქმს, რომლის ფორმასაც ამტკიცებს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

4. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურს ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენების უფლება აქვს, თუ სხვა, შე-

დარებით მსუბუქი ზომების გამოყენებით შეუძლებელია მისი სამსახურ-ბრივი მოვალეობის შესრულება.

5. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურს ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენების უფლება ამ მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილი პირობის გათვალისწინებით აქვს შემდეგ შემთხვევებში:

ა) სამართალდარღვევის აღკვეთისას და სამართალდამრღვევის დაკავებისას;

ბ) საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრებსა და საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობაში და ტერიტორიაზე მყოფ პირებზე თავდასხმის მოგერიებისას;

გ) საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურის მიერ სამსახურ-ბრივი უფლებამოსილების განხორციელებისას ფიზიკური წინააღმდეგობის განვივისას;

დ) დაკავებული სამართალდამრღვევის პოლიციისათვის გადაცემისას, როდესაც არსებობს საკმარისი საფუძველი იმის ვარაუდისათვის, რომ დაკავებული მიიმალება ან ზიანს მიაყენებს გარშემომყოფებს.

6. ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენებისას საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატური ვალდებულია:

ა) გააფრთხილოს პირი ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენების შესახებ, მისცეს მას საკმარისი დრო თავისი მოთხოვნების შესასრულებლად, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც წინასწარ გაფრთხილება შეუძლებელია ან დაყოვნებამ შეიძლება საფრთხე შეუქმნას მის ან სხვა პირთა სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას ანდა გამოინვიოს სხვა მძიმე შედეგები;

ბ) ფიზიკური ძალა და სპეციალური საშუალებები გამოიყენოს საფრთხის ხასიათის შესაბამისად, რათა მიყენებული ზიანი მინიმალური იყოს;

გ) ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენებიდან 24 საათში წერილობით აცნობოს საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარეს;

დ) ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენებისას საფრთხე არ შეუქმნას გარშემომყოფთა სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას.

7. აკრძალულია ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენება ფეხმძიმე ქალის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირისა და არასრულწლოვნის მიმართ. ფიზიკური ძალისა და სპეციალური საშუალებების გამოყენება დასაშვებია, თუ ფეხმძიმე ქალის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირისა და არასრულწლოვნის მოქმედებით აშკარა საფრთხე ექმნება საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატურის ან სხვა პირთა სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას.

8. საკონსტიტუციო სასამართლოს მანდატური სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას ატარებს სამსახურებრივ ფორმას და სამკერდე ნიშანს. სამსახურებრივ ფორმას და სამკერდე ნიშანს ამტკიცებს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი.

### მუხლი 33.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური შეთანხმების, საქართველოს კანონების, საქართველოს პარლამენტის ნორმატიული დადგენილებების, საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს მთავრობის, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა ნორმატიული აქტების, საქართველოს კონსტიტუციის ამოქმედებამდე შესაბამის ორგანოთა მიერ მიღებული/გამოცემული ნორმატიული აქტების, აგრეთვე საქართველოს საკანონმდებლო აქტებისა და საქართველოს პარლამენტის დადგენილებების მიღების/გამოცემის, ხელმოწერის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების საქართველოს კონსტიტუციასთან შესაბამისობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს მთავრობას და საქართველოს პარლამენტის ნევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ საქმეებში მოპასუხეა ის ორგანო, რომლის ნორმატიული აქტის გამოც არის შეტანილი კონსტიტუციური სარჩელი. თუ კონსტიტუციური სარჩელი ეხება საქართველოს კონსტიტუციის ამოქმედებამდე მიღებულ/გამოცემულ ნორმატიულ აქტს, მოპასუხეა ამ აქტის მიმღების/გამოცემის უფლებამონაცვლე ორგანო, ამ ორგანოს არარსებობისას კი, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით, მოპასუხენი არიან საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს პრეზიდენტი, საქართველოს მთავრობა, აფხაზეთის ან აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ან აღმასრულებელი ორგანოები. (25.11.2004. N599)

### მუხლი 34.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში სახელმწიფო ორგანოებს შორის კომპეტენციის ფარგლების შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვს საქართველოს პრეზიდენტს, თუ იგი მიიჩნევს, რომ დარღვეულია მისი კომპეტენცია ან დაირღვა სახელმწიფო ორგანოთა კონსტიტუციური უფლებამოსილების ფარგლები; საქართველოს პარლამენტის ნევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, თუ მიაჩნია, რომ დარღვეულია საქართველოს პარლამენტის ან სხვა სახელმწიფო ორგანოს კონსტიტუციური უფლებამოსილების ფარგლები; აგრეთვე საქართველოს კონსტიტუციის 89-ე მუხლში ჩამოთვლილ სახელმწიფო ორგანოებს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ დარღვეულია მათი კონსტიტუციური უფლებამოსილების ფარგლები.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ საქმეში მოპასუხეა ის სახელმწიფო ორგანო, რომლის ნორმატიულობა აქტმაც, მოსარჩელის აზრით, გამოიწვია მისი კონსტიტუციური უფლებამოსილების დარღვევა.

3. კომპეტენციის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების მიღებისთანავე საკონსტიტუციო სასამართლო სარჩელის ან წარდგინების ასლს გადაუტანავს საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს მთავრობას, საქართველოს პარლამენტს, აფხაზე-

თისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლეს წარმომადგენლობით ორგანოებს. თუ ასლის ჩაბარებიდან 15 დღის ვადაში რომელიმე მათგანი განაცხადებს, რომ კონსტიტუციური სარჩელის ან წარდგინების დაკმაყოფილება გამოინვევს მისი უფლებამოსილების ფარგლების დარღვევას, საკონსტიტუციო სასამართლო ვალდებულია განმცხადებელი მხარედ ჩააბას საქმეში. (25.11.2004. N599)

### მუხლი 35.

1. მოქალაქეთა პოლიტიკურ გაერთიანებათა შექმნისა და საქმიანობის კონსტიტუციურობის შესახებ საკონსტიტუციო სასამართლოში სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს წარმომადგენლობით ორგანოებს.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოპასუხეა მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანება და მისი მარეგისტრირებული ორგანო.

### მუხლი 36.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში რეფერენდუმის კონსტიტუციურობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ:

ა) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, თუ საქართველოს პრეზიდენტმა საკუთარი ინიციატივით ან ამომრჩეველთა მოთხოვნით დანიშნა, ან საქართველოს პარლამენტის მოთხოვნის მიუხედავად არ დანიშნა რეფერენდუმი;

ბ) საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ ამომრჩეველთა მოთხოვნის მიუხედავად არ დანიშნა რეფერენდუმი;

გ) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ რეფერენდუმის ჩატარება ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციის 74-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნებს.

დ) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ რეფერენდუმი ჩატარებულია საქართველოს კონსტიტუციის 74-ე მუხლის მე-3 პუნქტის მოთხოვნათა დარღვევით.;

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ — „გ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოპასუხეა საქართველოს პრეზიდენტი, ხოლო „დ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში — საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის ვადა იმავე პუნქტის „ა“ — „გ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში არ უნდა აღემატებოდეს 15 დღეს საქართველოს კონსტიტუციის 74-ე მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი ვადის გასვლიდან ან რეფერენდუმის დანიშვნის თარიღიდან, ხოლო იმავე პუნქტ-

ტის „დ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში — 7 დღეს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მიერ რეფერენდუმის შედეგების გამოქვეყნებიდან. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

### მუხლი 37

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში არჩევნების კონსტიტუციური ბის თაობაზე კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ:

ა) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები დაინიშნა საქართველოს კონსტიტუციის 70-ე მუხლის მე-7 პუნქტის, მე-10 პუნქტის ან/და 76-ე მუხლის მე-3 პუნქტის მოთხოვნათა დარღვევით ან არ დაინიშნა ამავე მოთხოვნათა მიუხედავად;

ბ) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები გაიმართა საქართველოს კონსტიტუციის 28-ე მუხლის ან/და 70-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით;

გ) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ საქართველოს პარლამენტის საერთო ან ხელახალი არჩევნები ან არჩევნები პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის გამო დაინიშნა საქართველოს კონსტიტუციის 50-ე მუხლის მე-3 პუნქტის, მე-5 პუნქტის ან/და 73-ე მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნათა დარღვევით ან არ დაინიშნა ამავე მოთხოვნათა მიუხედავად, აგრეთვე საქართველოს პრეზიდენტს, თუ იგი მიიჩნევს, რომ საქართველოს პარლამენტის ხელახალი არჩევნები ან არჩევნები პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის გამო დაინიშნა საქართველოს კონსტიტუციის 50-ე მუხლის მე-5 პუნქტის მოთხოვნათა დარღვევით ან არ დაინიშნა ამავე მოთხოვნათა მიუხედავად;

დ) საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ საქართველოს პარლამენტის არჩევნები გაიმართა საქართველოს კონსტიტუციის 28-ე მუხლის, 49-ე მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების ან/და 50-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით;

ე) საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა არჩევნები დაინიშნა საქართველოს კონსტიტუციის მე-2 მუხლის მე-4 პუნქტის ან/და 73-ე მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნათა დარღვევით ან არ დაინიშნა ამავე მოთხოვნათა მიუხედავად;

ვ) საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, თუ ისინი მიიჩნევენ, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა არჩევნები გაიმართა საქართველოს კონსტიტუციის მე-2 მუხლის მე-4 პუნქტის ან/და 28-ე მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის:

ა) „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში მოპასუხეა საქართველოს პარლამენტი (ვადამდელი არჩევნების დანიშვნისას) ან საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია;

ბ) „ბ“ და „დ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოპასუხეა საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია;

გ) „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში მოპასუხეა საქართველოს პრეზიდენტი (საერთო არჩევნების დანიშვნისას) ან საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია (ხელახალი არჩევნების ან პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის გამო არჩევნების დანიშვნისას);

დ) „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში მოპასუხეა საქართველოს პრეზიდენტი (საერთო არჩევნების დანიშვნისას) ან საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია (ხელახალი არჩევნების, საკრებულოს წევრის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის გამო არჩევნების ან გამგებლის/მერის რიგგარეშე არჩევნების დანიშვნისას);

ე) „ვ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში მოპასუხეა შესაბამისი საოლქო საარჩევნო კომისია ან/და საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია.

3. კონსტიტუციური სარჩელი ამ მუხლში აღნიშნული არჩევნების დანიშვნის კონსტიტუციურობის თაობაზე საკონსტიტუციო სასამართლოში შეიძლება შეტანილ იქნეს არჩევნების დანიშვნის შესახებ სამართლებრივი აქტის გამოქვეყნებიდან ან საქართველოს კონსტიტუციითა და შესაბამისი კანონით დადგენილი დანიშვნის ვადის გასვლიდან არა უგვიანეს 7 დღისა.

4. კონსტიტუციური სარჩელი ამ მუხლში აღნიშნული არჩევნების გამართვის კონსტიტუციურობის თაობაზე საკონსტიტუციო სასამართლოში შეიძლება შეტანილ იქნეს შესაბამისი საარჩევნო კომისიის მიერ არჩევნების შედეგების გამოქვეყნებიდან 3 დღის ვადაში. (12.02.2002. N1264)

### **მუხლი 38.**

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში საერთაშორისო ხელშეკრულებათა და შეთანხმებათა ან მათ ცალკეულ დებულებათა კონსტიტუციურობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს მთავრობასა და საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მესხუთედს, ხოლო კონსტიტუციური წარდგინების შეტანისა — საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მესხუთედს. (25.11.2004. N599)

2. კონსტიტუციური წარდგინება შეიტანება იმ საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათ ცალკეულ დებულებათა კონსტიტუციურობის თაობაზე, რომლებიც ექვემდებარება რატიფიცირებას. კონსტიტუციური წარდგინების შეტანა შეიძლება მათ რატიფიცირებამდე.

2<sup>1</sup>. კონსტიტუციური სარჩელი შეიტანება მოქმედი საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათ ცალკეულ დებულებათა

კონსტიტუციურობის თაობაზე. კონსტიტუციური სარჩელის შეტანა შეიძლება:

ა) რატიფიცირებული საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათ ცალკეულ დებულებათა დენონსირებაზე ან გაუქმებაზე საქართველოს პარლამენტის მიერ უარის თქმიდან 30 დღის ვადაში;

ბ) რატიფიცირებული საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების ან მათ ცალკეულ დებულებათა დენონსირების ან გაუქმების საკითხის საქართველოს პარლამენტის წინაშე დასმიდან არა უადრეს 31-ე და არა უგვიანეს მე-60 დღისა, თუ პარლამენტმა 30 დღეში არ გადაწყვიტა საკითხი;

გ) თუ საერთაშორისო ხელშეკრულება ან შეთანხმება არ ექვემდებარება რატიფიცირებას.

3. კონსტიტუციური სარჩელის შეტანა ისეთი საერთაშორისო ხელშეკრულების, შეთანხმების ან მათ ცალკეულ დებულებათა კონსტიტუციასთან შესაბამისობის შესახებ, რომლებიც რატიფიცირებულია საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი შემადგენლობის უფლებამოსილების ცნობამდე შეიძლება მათი რატიფიცირების შემდეგაც.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში საკონსტიტუციო სარჩელის შეტანა შეიძლება საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი შემადგენლობის უფლებამოსილების ცნობიდან 3 თვის ვადაში საქართველოს პარლამენტში ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული ხელშეკრულების დენონსირების საკითხის განხილვა აჩერებს ამ ვადას.

5. ამოღებულია.

6. ამ მუხლის 21 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოპასუხეა საქართველოს პარლამენტი, ხოლო „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში — საერთაშორისო ხელშეკრულებისა თუ შეთანხმების დამდები ორგანო/თანამდებობის პირი ან მისი უფლებამონაცვლე.

### მუხლი 39.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში ნორმატიული აქტის ან მისი ცალკეული ნორმების კონსტიტუციურობის თაობაზე კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ:

ა) საქართველოს მოქალაქეებს, საქართველოში მცხოვრებ სხვა ფიზიკურ პირებს და საქართველოს იურიდიულ პირებს, თუ მათ მიაჩნიათ, რომ დარღვეულია ან შესაძლებელია უშუალოდ დაირღვეს საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავით აღიარებული მათი უფლებანი და თავისუფლებანი;

ბ) საქართველოს სახალხო დამცველს, თუ მას მიაჩნია, რომ დარღვეულია საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავით აღიარებული ადამიანის უფლებანი და თავისუფლებანი.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოპასუხეა ის ორგანო/თანამდებობის პირი, რომლის აქტმაც, მოსარჩელის აზრით, გამოი-



ნვია საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავით აღიარებულ ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევა. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

#### მუხლი 40.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ცნობის ან ვადამდე შეწყვეტის შესახებ პარლამენტის გადაწყვეტილების კონსტიტუციურობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, აგრეთვე იმ მოქალაქეს, ვისი, როგორც პარლამენტის წევრის უფლებამოსილება არ ცნო ან ვადამდე შეწყვიტა საქართველოს პარლამენტმა.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებულ საქმეში მოპასუხეა საქართველოს პარლამენტი.

3. ამ მუხლით გათვალისწინებული კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს ორ კვირას საქართველოს პარლამენტის შესაბამისი გადაწყვეტილების ამოქმედებიდან.

#### მუხლი 41.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოში საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, მთავრობის წევრის, გენერალური პროკურორის, კონტროლის პალატის თავმჯდომარის ან ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრების მიერ საქართველოს კონსტიტუციის დარღვევის შესახებ დასკვნების მისაღებად კონსტიტუციური წარდგინების ამ კანონითა და „იმპიჩმენტის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილი წესით შეტანის უფლება აქვს საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთ მესამედს.

2. ამ საკითხზე დასკვნის მომზადებისას საკონსტიტუციო სასამართლო უფლებამოსილია მოიწვიოს შესაბამისი თანამდებობის პირები.

#### მუხლი 41<sup>1</sup>

1. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს მთავრობას, საქართველოს პარლამენტის წევრთა არანაკლებ ერთ მეხუთედს, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლეს საბჭოს.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ საქმეებში მოპასუხეა ის ორგანო/თანამდებობის პირი, რომელმაც, მოსარჩელეთა აზრით, დაარღვია „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციური კანონი. (25.11.2004. N599)

#### მუხლი 41<sup>2</sup>

1. ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საქართველოს საკონსტიტუციო სასა-

მართლოში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს ნორმატიული აქტების საქართველოს კონსტიტუციასთან, „აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კონსტიტუციურ კანონთან, კონსტიტუციურ შეთანხმებასთან, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან და შეთანხმებებთან და საქართველოს კანონებთან შესაბამისობის შესახებ კონსტიტუციური წარდგინების შეტანის უფლება აქვს საქართველოს პარლამენტს დადგენილებით.

2. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ საქართველოს პარლამენტის კონსტიტუციური წარდგინების განსახილველად მიღება იწვევს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს შესაბამისი ნორმატიული აქტის მოქმედების შეჩერებას საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე. (25.11.2004. N599)

#### მუხლი 42.

1. ამ კანონის მე-19 მუხლის მე-2 პუნქტით მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური წარდგინების შეტანის უფლება აქვს საქმის განმხილველ სასამართლოს. ასეთ შემთხვევაში საკონსტიტუციო სასამართლო საქმეს განიხილავს წარდგინების ავტორისა და ამ ორგანოს დაუსწრებლად, რომლის აქტივაცია დავის საგანი.

2. ამ მუხლში აღნიშნული საქმის განმხილველი სასამართლოს წარდგინებად ითვლება საქმის ერთპიროვნულად განმხილველი მოსამართლის ან საქმის განმხილველი სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობის გადაწყვეტილებით მიღებული წარდგინება.

#### მუხლი 43.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს აქტებია გადაწყვეტილება, განჩინება, საოქმო ჩანანერი და დასკვნა.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს აქტზე ხელს აწერს საქმის განხილვაში მონაწილე საკონსტიტუციო სასამართლოს ყველა წევრი.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს იმ აქტს, რომელიც არ არის დაკავშირებული სამის განხილვასთან, ხელს აწერენ საკონსტიტუციო სასამართლოს თავმჯდომარე და მდივანი.

4. საკონსტიტუციო სასამართლო საქმეს არესებითად წყვეტს წერილობით.

5. საკონსტიტუციო სასამართლო კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების განსახილველად მიღების შესახებ იღებს საოქმო ჩანანერს, ხოლო მიუღებლობის შესახებ — განჩინებას.

5<sup>1</sup>. ამ კანონის 25-ე მუხლის 4<sup>ქ</sup> პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლო იღებს განჩინებას. (25.11.2004. N599)

5<sup>2</sup>. ამ კანონის 21<sup>1</sup> მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საკონსტიტუციო სასამართლოს კოლეგია იღებს საოქმო ჩანანერს. (29.12.2006 N 4215)

6. კონსტიტუციური წარდგინების არსებითად განხილვისას, ამ კანონის 41<sup>2</sup> და 42-ე მუხლებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, საკონსტიტუციო სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას, ხოლო 38-ე მუხლის მე-2 პუნქტითა და 41-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — დასკვნას. (25.11.2004. N599)

7. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, განჩინება და დასკვნა დასაბუთებული უნდა იყოს.

8. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, განჩინება, საოქმო ჩანაწერი და დასკვნა საბოლოოა და გასაჩივრებას ან გადასინჯვას არ ექვემდებარება.

9. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ კონსტიტუციური სარჩელის თუ კონსტიტუციური წარდგინების განსახილველად მიუღებლობა გამორიცხავს იმავე საგანზე და იმავე საფუძვლით განმეორებითი ან სხვა კონსტიტუციური სარჩელის თუ კონსტიტუციური წარდგინების განსახილველად მიღებას.

#### **მუხლი 44.**

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმი უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ მის სხდომას ესწრება სულ ცოტა ექვსი წევრი.

2. კონსტიტუციური სარჩელი დაკმაყოფილებულად, ხოლო კონსტიტუციური წარდგინების თაობაზე დასკვნა მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს პლენუმის სხდომაზე დამსწრე წევრთა ნახევარზე მეტი.

#### **მუხლი 45.**

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს კოლეგია უფლებამოსილია განიხილოს კონსტიტუციური სარჩელი ან კონსტიტუციური წარდგინება და მიიღოს გადაწყვეტილება, თუ მის სხდომას ესწრება სულ ცოტა სამი წევრი.

2. კონსტიტუციური სარჩელი დაკმაყოფილებულად ითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს კოლეგიის სხდომაზე დამსწრე წევრთა ნახევარზე მეტი.

#### **მუხლი 46.**

1. მხარეს უფლება აქვს საქმის განმხილველი საკონსტიტუციო სასამართლოს წინაშე დააყენოს საკითხი საქმის განხილვაში მონაწილე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის აცილებაზე, თუ:

ა) საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი მხარის ან მისი წარმომადგენლის ახლო ნათესავია;

ბ) საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი პირდაპირ ან არაპირდაპირ დაინტერესებულია საქმის შედეგით, ან თუ არის სხვა გარემოება, რომელიც ეჭვს იწვევს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის მიუკერძოებლობაში.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლების არსებობისას საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს უფლება აქვს განერიდოს საქმის განხილვაში მონაწილეობას.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის აცლილების ან თვითგანრიდების შესახებ განცხადება დაკმაყოფილებულად ითვლება, თუ მას მხარი დაუჭირა საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომის მონაწილეთა ნახევარზე მეტმა.

#### **მუხლი 47.**

1. საქმის განხილვაში მონაწილე საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს უფლება აქვს გადაწყვეტილების მიღებისას ჰქონდეს განსხვავებული აზრი, რაც დგება წერილობითი ფორმით.

2. საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის განსხვავებული აზრი თან ერთვის საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომის ოქმს და ავტორის მოთხოვნით საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებასთან ერთად ქვეყნდება პრესაში.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავებულ აზრთან ერთად სრული სახით ქვეყნდება საკონსტიტუციო სასამართლოს ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში.

#### **მუხლი 48.**

საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრს უფლება არა აქვს გაამჟღავნოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებისას გამართული თათბირის არსი ან საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის მიერ კენჭისყრისას დაკავებული პოზიცია.

#### **მუხლი 49.**

საკონსტიტუციო სასამართლოში საქმის წარმოებისათვის განეული ხარჯები ანაზღაურდება სახელმწიფოს ბიუჯეტიდან.

#### **მუხლი 50.**

1. სახელმწიფო ბაჟით იბეგრება :

ა) კონსტიტუციური სარჩელი და წარდგინება;

ბ) საკონსტიტუციო სასამართლოს განჩინება და გადაწყვეტილება მათი განმეორებით გაცემისას.

2. სახელმწიფო ბაჟის ოდენობას და გადახდის წესს ადგენს კანონი.

3. საკონსტიტუციო სასამართლოს არა აქვს სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გაათავისუფლების, სახელმწიფო ბაჟის გაზრდის ან შემცირების უფლება.

#### **მუხლი 51. ამოღებულია (12.02.2002 N 1264)**

#### **მუხლი 52.**

საკონსტიტუციო სასამართლოში საქმის განხილვისას საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი მონაწილეობს განსაკუთრებული ჩაცმულობით, ჩაცმულობის ფორმას ადგენს საკონსტიტუციო სასამართლოს რეგლამენტი.

### მუხლი 53.

1. საკონსტიტუციო სასამართლოს აქვს სახელმწიფო გერბიანი ბეჭედი თავისი დასახელებით.
2. საკონსტიტუციო სასამართლოს ადგილსამყოფელია ქალაქი ბათუმი. (7.09.2006 N3549)
3. საკონსტიტუციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ შენობაზე აღმართული უნდა იყოს საქართველოს სახელმწიფო დროშა.
4. საკონსტიტუციო სასამართლოს სხდომათა დარბაზსა და მოსამართლეთა სამსახურებრივ კაბინეტებში უნდა იყოს საქართველოს სახელმწიფო დროშა. (12.02.2002. N1264 საკანონმდებლო მაცნე N4)

საქართველოს პრეზიდენტი

ე. შევარდნაძე.

თბილისი,  
1996 წლის 31 იანვარი.  
N95-რს

## საქართველოს ორგანული კანონი

# საქართველოს უზენაესი სასამართლოს შესახებ

თ ა ვ ი |

## ზოგადი დებულებანი

### მუხლი 1

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლო (შემდგომში — უზენაესი სასამართლო) საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე მართლმსაჯულების განხორციელების უმაღლესი და საბოლოო ინსტანციის საკასაციო სასამართლოა. (20.04.2005 N 1345)

2. უზენაესი სასამართლო უფლებამოსილებას ახორციელებს საქართველოს კონსტიტუციის, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების, "საერთო სასამართლოების შესახებ" საქართველოს ორგანული კანონის, ამ კანონისა და სხვა კანონების საფუძველზე.

3. უზენაესი სასამართლო დადგენილი საპროცესო ფორმით ზედამხედველობს მართლმსაჯულების განხორციელებას საქართველოს საერთო სასამართლოებში, ახორციელებს საქართველოს კონსტიტუციის 63-ე, 64-ე და 88-ე მუხლებით და ამ კანონით გათვალისწინებულ სხვა უფლებამოსილებებს. (20.04.2005 N 1345)

## მუხლი 2

უზენაესი სასამართლო მართლმსაჯულებას ახორციელებს კანონიერების, კოლეგიურობის, საქვეყნოობის, მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის, მოსამართლეთა შეუცვლელიობის, ხელშეუხებლობისა და დამოუკიდებლობის პრინციპებით.

## მუხლი 3

1. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე მართლმსაჯულების და სხვა უფლებამოსილებათა განხორციელებისას დამოუკიდებელია. მოსამართლე ფაქტობრივ გარემოებებს აფასებს და გადაწყვეტილებებს იღებს მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციის, საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებისა და ნორმების და სხვა კანონების შესაბამისად და თავისი შინაგანი რწმენის საფუძველზე. მის საქმიანობაში ჩარევა დაუშვებელია და ისჯება კანონით.

2. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის ჩამოცილება საქმეთა განხილვისაგან, მისი უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტა ან სხვა თანამდებობაზე გადაყვანა დაუშვებელია, გარდა ამ კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. არავის არა აქვს უფლება, მოსახოვოს მოსამართლეს ანგარიში კონკრეტულ საქმეზე. მისი გადაწყვეტილების გაუქმება ან შეცვლა დაიშვება მხოლოდ საპროცესო კანონით დადგენილი წესით.

3. სახელმწიფო ვალდებულია უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფის მიზნით შეუქმნას მას ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ღირსეული პირობები, დაიცვას მოსამართლისა და მისი ოჯახის უსაფრთხოება.

## მუხლი 4

უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე და წევრები ხელშეუხებელი არიან. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა და წევრების სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემა, დაკავება ან დაპატიმრება, მათი ბინის, მანქანის, სამუშაო ადგილის ან პირადი განხრეკა შეიძლება მხოლოდ საქართველოს პარლამენტის თანხმობით. გამონაკლისია დანაშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პარლამენტს. თუ პარლამენტი არ მისცემს თანხმობას, დაკავებული ან დაპატიმრებული პირი დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს.

## მუხლი 5 (23.12.2005 N 2450)

დაუშვებელია უზენაესი სასამართლოს მოსამართლისათვის შრომის ანაზღაურების შემცირება მისი უფლებამოსილების მთელი ვადის განმავლობაში.

## მუხლი 6

უზენაესი სასამართლოს ორგანიზაციასთან და საქმიანობასთან დაკავშირებული ხარჯები გათვალისწინებულია საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ცალკე მუხლით. უზენაესი სასამართლოს საქმიანობასთან

დაკავშირებული ხარჯების პროექტს წარადგენს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე კანონით დადგენილი წესით. სახელმწიფო ბიუჯეტით გათვალისწინებული ხარჯების შემცირება წინა წლის საბიუჯეტო სახსრების ოდენობასთან შედარებით დაუშვებელია.

## თ ა ვ ი II

### უზენაესი სასამართლოს სტრუქტურა, ორგანიზაცია და უფლებამოსილება

#### მუხლი 7

1. უზენაეს სასამართლოში იქმნება: (20.04.2005 N 1345)

ა) სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა;

ბ) ადმინისტრაციული და სხვა კატეგორიის საქმეთა პალატა;

გ) სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა;

დ) დიდი პალატა;

ე) პლენუმი;

ვ) სადისციპლინო პალატა. (25.11.2005 N 2126 2006 წლის 15 მარტიდან)

2. ამოღებულია (20.04.2005 N 1345)

3. უზენაეს სასამართლოში იქმნება უზენაესი სასამართლოს აპარატი. (30.06.2004 N 270)

#### მუხლი 8 ამოღებულია (20.04.2005 N 1345)

#### მუხლი 8' (25.11.2005 N 2126) 2006 წლის 15 მარტიდან

1. უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატას სამი წევრის შემადგენლობით, სამი წლის ვადით ამტკიცებს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი. სადისციპლინო პალატის წევრთა კანდიდატურებს (მათ შორის, პალატის თავმჯდომარის კანდიდატურას) უზენაესი სასამართლოს წევრთაგან პლენუმს დასამტკიცებლად წარუდგენს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე.

2. უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის წევრის გათავისუფლების უფლება აქვს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს.

3. თუ უზენაესი სასამართლოს პლენუმმა ორჯერ არ დაამტკიცა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის მიერ წარდგენილი სადისციპლინო პალატის წევრის კანდიდატურა, უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს უფლება აქვს მის დამტკიცებამდე, არა უმეტეს ექვსი თვისა, უზენაესი სასამართლოს წევრთაგან დანიშნოს სადისციპლინო პალატის წევრის მოვალეობის შემსრულებელი.

4. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე უფლებამოსილია საქმის განხილვას სადისციპლინო პალატაში კონკრეტული საჩივრის განხილვის დროით ჩამოაშოროს პალატის ის წევრი, რომელსაც ამ საჩივართან დაკავშირებით აქვს საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული აცილების საფუძველი. ასეთ შემთხვევაში უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე

უზენაესი სასამართლოს წევრთაგან ნიშნავს სადისციპლინო პალატის წევრის მოვალეობის შემსრულებელს.

5. უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის წევრები სრულყოფილად ახორციელებენ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის უფლებამოსილებას.

6. უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატა „საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით განიხილავს საჩივრებს საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის გადაწყვეტილებებზე.

## მუხლი 9

1. უზენაესი სასამართლოს პალატა (გარდა სადისციპლინო პალატი-სა) არის საკასაციო ინსტანციის სასამართლო, რომელიც საპროცესო კანონით დადგენილი წესით განიხილავს საკასაციო საჩივრებს საქართველოს სააპელაციო სასამართლოების გადაწყვეტილებებზე, კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით განიხილავს მის განსჯადობას მიკუთვნებულ სხვა საქმეებს, გადასინჯავს განაჩენებსა და სხვა სასამართლო გადაწყვეტილებებს ახლად აღმოჩენილ და ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო, ასევე განიხილავს საჩივრებს რესტიტუციისა და კომპენსაციის კომისიის გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით „ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში კონფლიქტის შედეგად საქართველოს ტერიტორიაზე დაზარალებულთა ქონებრივი რესტიტუციისა და კომპენსაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი პროცედურების დარღვევის შემთხვევაში. (29.12.2006 N4286)

2. უზენაესი სასამართლოს პალატა გარდა დიდი პალატი-სა, (08.06.2001 N916) საქმეებს განიხილავს სამი მოსამართლის შემადგენლობით. (16.03.2001 N813)

3. საქმის საკასაციო წესით განმხილველ სასამართლოს შეუძლია მოტივირებული განჩინებით საქმე განსახილველად გადასცეს დიდ პალატას, თუ: (13.07.2006 N3436)

ა) საქმე თავისი შინაარსით წარმოადგენს იშვიათ სამართლებრივ პრობლემას;

ბ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს სხვა საკასაციო პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას);

გ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს დიდი პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას).

## მუხლი 10

1. უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატა არის საკასაციო ინსტანციის სასამართლო, რომელიც საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით განიხილავს ამ კანონის მე-9 მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ, განსაკუთრებით რთული კატეგორიის საქმეებს.



2. დიდი პალატა შედგება უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, პალატების თავმჯდომარეებისა და პლენუმის მიერ უზენაესი სასამართლოს პალატების შემადგენლობიდან 2 წლის ვადით არჩეული არანაკლებ 12 მოსამართლისაგან.

3. დიდი პალატა საქმეებს განიხილავს 9 მოსამართლის შემადგენლობით. საქმის განმხილველ შემადგენლობაში შედიან ამ საქმის თავდაპირველად განმხილველი მოსამართლეები, მიუხედავად იმისა, არიან თუ არა ისინი იმავდროულად დიდი პალატის წევრები.

4. დიდ პალატაში საქმის განხილვას თავმჯდომარეობს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე ან მისი დავალებით - უზენაესი სასამართლოს ერთ-ერთი პალატის თავმჯდომარე. (08.06.2001 N916)

### მუხლი 11. (25.11.2005 N 2126)

1. უზენაესი სასამართლოს პალატებს ჰყავთ თავმჯდომარეები. პალატის თავმჯდომარეს (გარდა სადისციპლინო პალატის თავმჯდომარისა) ამ პალატის შემადგენლობიდან 5 წლის ვადით ირჩევს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი. სადისციპლინო პალატის თავმჯდომარეს ამ პალატის შემადგენლობიდან 3 წლის ვადით ამტკიცებს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი ამ კანონის 81 მუხლით დადგენილი წესით. პლენუმის გადაწყვეტილების საფუძველზე პალატის თავმჯდომარის (გარდა სადისციპლინო პალატის თავმჯდომარისა) უფლებამოსილება შეიძლება განახორციელოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარემ.

2. უზენაესი სასამართლოს პალატების თავმჯდომარეები (გარდა სადისციპლინო პალატის თავმჯდომარისა) იმავდროულად არიან უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილეები.

3. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის პირველ მოადგილეს უზენაესი სასამართლოს პალატების თავმჯდომარეთაგან (გარდა სადისციპლინო პალატის თავმჯდომარისა) ირჩევს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი.

### მუხლი 12

1. უზენაესი სასამართლოს პლენუმი შედგება უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, მისი პირველი მოადგილისა და მოადგილეების, უზენაესი სასამართლოს წევრების, ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი სასამართლოს თავმჯდომარისა და თბილისისა და ქუთაისის საოლქო სასამართლოების თავმჯდომარეთაგან. (20.04.2005 N 1345)

2. ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

3. პლენუმი უფლებამოსილია:

ა) „უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგინებით აირჩიოს დიდი პალატის შემადგენლობა; (08.06.2001 N916)

ბ) უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგინებით აირჩიოს უზენაესი სასამართლოს პალატების შემადგენლობა და მათი თავმჯდომარეები; (20.04.2005 N 1345)

გ) დანიშნოს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს სამი წევრი; (30.06.2004 N 270)

დ) საქართველოს კონსტიტუციის 89-ე მუხლის პირველი ნაწილის "ა" ქვეპუნქტის თანახმად, კონკრეტული საქმის განხილვასთან და სასამართლო პრაქტიკის განზოგადებასთან დაკავშირებით საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში შეიტანოს წარდგინება ნორმატიული აქტის საქართველოს კონსტიტუციასთან შესაბამისობის თაობაზე;

ე) საქართველოს პარლამენტს იმპიჩმენტის საქმეზე მისცეს დასკვნა თანამდებობის პირის ქმედებაში დანაშაულის ნიშნების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. დასკვნაში პლენუმი შემოიფარგლება იმ ქმედების იურიდიული შეფასებით, რომელიც იმპიჩმენტის საკითხის აღმძვრელ პარლამენტის წევრთა მიერ მიჩნეულია დადგენილად;

ვ) საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგინოს რეკომენდაციები უზენაესი სასამართლოს კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებზე საერთაშორისო ხელშეკრულებების დადების თაობაზე;

ზ) მოისმინოს და შეაფასოს უზენაესი სასამართლოს პალატების თავმჯდომარეთა ინფორმაციები, უზენაესი სასამართლოს აპარატის სტრუქტურულ ქვედანაყოფთა ხელმძღვანელების ანგარიშები, განიხილოს მათი საქმიანობის სრულყოფასთან დაკავშირებული წინადადებები; (20.04.2005 N 1345)

თ) შექმნას უზენაესი სასამართლოს ოფიციალური ბეჭდვითი ორგანო, უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგინებით დანიშნოს მისი რედაქტორი და სარედაქციო კოლეგია;

ი) უზენაესი სასამართლოს წევრთაგან შეარჩიოს და საქართველოს მოსამართლეთა კონფერენციას წარუდგინოს კანდიდატურები ამ კონფერენციის საკოორდინაციო საბჭოში ასარჩევად;

კ) შექმნას უზენაესი სასამართლოს სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭო, დაამტკიცოს მისი დებულება, შემადგენლობა და სწავლული მდივანი;

კ<sup>1</sup>) საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტით საქართველოს უზენაესი სასამართლოსთვის გათვალისწინებული დაფინანსების ფარგლებში განსაზღვროს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს წევრის შრომის ანაზღაურების ყოველთვიური დანამატის ოდენობა; (21.12.2004 N 683)

ლ) უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგინებით დაამტკიცოს უზენაესი სასამართლოს აპარატის რეგლამენტი, მოხელეთა და სხვა მუშაკების თანამდებობრივი სარგოების განაკვეთები;

მ) ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

ნ) საქართველოს მოსამართლეთა კონფერენციის საკოორდინაციო საბჭოს მონაცემების გათვალისწინებით მოამზადოს და გამოაქვეყნოს ყოველწლიური ანგარიში საქართველოში მართლმსაჯულების მდგომარეობის შესახებ;

ო) განახორციელოს სასამართლო ხელისუფლების კონსტიტუციური ფუნქციებიდან გამომდინარე და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა უფლებამოსილებანი.

#### 4. პლენუმი ვალდებულია:

ა) დაიცვას და განამტკიცოს ხელისუფლების ერთ-ერთი და თანასწორუფლებიანი განმტკიცების სასამართლოს ინსტიტუციური დამოუკიდებლობა, უზრუნველყოს მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა;

ბ) თავისი კომპეტენციის ფარგლებში უზრუნველყოს სასამართლო ხელისუფლებისადმი ხალხის ნდობისა და რწმენის განმტკიცება.

5. პლენუმი უფლებამოსილია განიხილოს საკითხი, თუ მის სხდომას ესწრება პლენუმის წევრთა არანაკლებ ორი მესამედი. გადაწყვეტილება მიღებულად ითვლება, თუ მას მხარი დაუჭირა სხდომის მონაწილეთა არანაკლებ ორმა მესამედმა.

6. პლენუმი მოიწვევა საჭიროებისამებრ, მაგრამ არანაკლებ ორ თვეში ერთხელ. პლენუმის სხდომებს ნიშნავს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე თავისი ინიციატივით ან პლენუმის წევრთა არანაკლებ ერთი მეხუთედის მოთხოვნით.

7. პლენუმის მუშაობაში სათათბირო ხმის უფლებით მონაწილეობენ საქართველოს გენერალური პროკურორი და საქართველოს იუსტიციის მინისტრი. პლენუმის სხდომაზე შეიძლება მონაწილე იქნენ უზენაესი სასამართლოს სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს წევრები, შესაბამისი სპეციალისტები და სხვა პირები.

#### მუხლი 13

##### 1. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე:

ა) საერთო ხელმძღვანელობას უწევს უზენაესი სასამართლოს საქმიანობას;

ბ) შეიძლება იყოს ერთ-ერთი პალატის თავმჯდომარე; ასევე უძღვება უზენაესი სასამართლოს პლენუმისა და დიდი პალატის სხდომებს, საჭიროების შემთხვევაში თავმჯდომარეობს უზენაესი სასამართლოს პალატების სხდომებს; (23.06.2005 N 1718)

გ) ხელმძღვანელობს საქართველოს მოსამართლეთა კონფერენციის ადმინისტრაციულ კომიტეტს და საკოორდინაციო საბჭოს;

დ) მართლმსაჯულების განმახორციელებელი სასამართლო ხელისუფლების სახელით, საქართველოში მართლმსაჯულების მდგომარეობის ზოგად საკითხებთან დაკავშირებით, წარმართავს ურთიერთობას ხელისუფლების სხვა განმტკიცებებთან, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან და მოსახლეობასთან;

ე) წარმართავს უზენაესი სასამართლოს აპარატის მუშაობას;

ვ) თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს უზენაესი სასამართლოს აპარატის მოხელეებს და სხვა მუშაკებს;

ვ') განსაზღვრავს შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე მოსამართლეს, რომელიც გასცემს ბრძანებას „კონტრდაზვერვითი საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ოპერატიულ-ტექნიკური ღონისძიებების ჩატარების თაობაზე; (25.11.2005 N 2124)

ზ) ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

თ) მოსამართლეთა მიმართ აღძრავს დისციპლინურ დევნას და ახორციელებს სხვა დისციპლინურ უფლებამოსილებებს;

ი) წყვეტს მოსამართლის სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემის, დაკავების ან დაპატიმრების, მისი ბინის, მანქანის, სამუშაო ადგილის ან პირადი გაჩხრეკის საკითხებს; .

კ) ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

ლ) ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

მ) ხელმძღვანელობს უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაციას;

ნ) ახორციელებს საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვა უფლებამოსილებებს.

2. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის დროებით არყოფნისას მის უფლებამოსილებას ახორციელებს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა და მისი პირველი მოადგილის დროებით არყოფნისას თავმჯდომარის უფლებამოსილებას მისივე ბრძანებით ახორციელებს თავმჯდომარის ერთ-ერთი მოადგილე.

## მუხლი 14

1. სამოსამართლო საქმიანობის დაუბრკოლებლად განხორციელების მიზნით უზენაეს სასამართლოში იქმნება აპარატი, რომლის სტრუქტურა და სტრუქტურული ქვედანაყოფების საქმიანობის წესი განისაზღვრება უზენაესი სასამართლოს რეგლამენტით.

2. მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან ურთიერთობის მიზნით უზენაეს სასამართლოში იქმნება პრესსამსახური.

3. უზენაეს სასამართლოში იქმნება ადამიანის უფლებათა ცენტრი, რომელიც აანალიზებს, განაზოგადებს და განავრცობს ადამიანის უფლებათა ევროპის სასამართლოსა და სხვა საერთაშორისო სასამართლოების პრაქტიკას.

## მუხლი 15

1. უზენაესი სასამართლოს აპარატში გათვალისწინებულია მოსამართლის თანაშემწის თანამდებობა. მოსამართლის თანაშემწე იღებს მოქალაქეებს, მათ საჩივრებსა და განცხადებებს, ამზადებს საქმეებს სასამართლო სხდომებზე განსახილველად, მოიძიებს სათანადო სამართლებრივ ლიტერატურას და სასამართლო პრაქტიკის მასალებს, ადგენს სათანადო დოკუმენტების პროექტებს, ასრულებს მოსამართლის სხვა სამსახურებრივ დავალებებს.

2. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის თანაშემწედ შეიძლება დაინიშნოს უმაღლესი იურიდიული განათლების მქონე პირი, რომელსაც გავლილი აქვს სპეციალური სასწავლო კურსი საქართველოს იუსტიციის სასწავლო ცენტრში ანდა აქვს მოსამართლედ, პროკურორად, გამომძიებლად, ადვოკატად ან უზენაესი სასამართლოს კონსულტანტად მუშაობის არანაკლებ ერთი წლის გამოცდილება, აგრეთვე პირი, რომელსაც ჩაბარებული აქვს მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდა.

3. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის თანამდევს თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის წარდგინებით.

### მუხლი 16

უზენაესი სასამართლოს აპარატის მოხელე და დამხმარე მოსამსახურე სარგებლობენ ყველა იმ სოციალური გარანტიით, რომელიც აქვთ საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების მოხელეს და დამხმარე მოსამსახურეს. (30.06.2004 N 270)

### მუხლი 17 ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

### მუხლი 18 ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

### მუხლი 19 ამოღებულია (30.06.2004 N 270)

## თავი III

### უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის და წევრთა თანამდებობაზე გამწესება

#### მუხლი 20

1. უზენაესი სასამართლოს წევრად შეიძლება გამწესდეს საქართველოს მოქალაქე 28 წლის ასაკიდან, თუ მას აქვს უმაღლესი იურიდიული განათლება, სპეციალობით მუშაობის სულ ცოტა 5 წლის გამოცდილება, ფლობს სახელმწიფო ენას და ჩაბარებული აქვს მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდა „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 68-ე მუხლით დადგენილი წესით. (23.06.2006 N 3390)

2. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩაბარების გარეშე უზენაესი სასამართლოს წევრის თანამდებობაზე ასარჩევად საქართველოს პარლამენტს წარუდგინოს სასამართლოს გამოჩენილი სპეციალისტის კანდიდატურა. ამ გამოცდისაგან თავისუფლდება აგრეთვე უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობაზე ასარჩევად წარდგენილი პირი.

3. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლედ არ შეიძლება გამწესდეს ნასამართლევი პირი ან ის, ვინც ადრე გათავისუფლებული იყო მოსამართლის თანამდებობიდან ამ კანონის 24-ე მუხლის პირველი პუნქტის "დ" და "კ" ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული რომელიმე საფუძვლით.

4. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობა შეუთავსებელია ნებისმიერ სხვა თანამდებობასთან და ანაზღაურებად საქმიანობასთან, გარდა პედაგოგიური და შემოქმედებითი საქმიანობისა. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეს ეკრძალება პოლიტიკური გაერთიანების წევრობა და პოლიტიკურ საქმიანობაში მონაწილეობა.

## მუხლი 21

1. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს და წევრებს საქართველოს პრეზიდენტის წარდგინებით, სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით, 10 წლის ვადით ირჩევს საქართველოს პარლამენტი.

2. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარეს უფლება აქვს საქართველოს პრეზიდენტს წარუდგინოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე ასარჩევი კანდიდატურა, ხოლო საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია საქართველოს პარლამენტს ასარჩევად წარუდგინოს ნებისმიერი კანდიდატურა, რომელიც აკმაყოფილებს საქართველოს კონსტიტუციითა და ამ კანონის მე-20 მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

3. უზენაესი სასამართლოს წევრის თანამდებობაზე ასარჩევად პარლამენტისათვის ერთი და იმავე კანდიდატურის წარდგენა შეიძლება მხოლოდ ორჯერ. (07.03.2000. N 193 საკანონმდებლო მაცნე N9)

## მუხლი 22 (23.06.2006 N 3390)

1. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე უფლებამოსილების განხორციელების დაწყებამდე, საქართველოს პრეზიდენტის თანდასწრებით საზეიმო ვითარებაში დებს ფიცს.

2. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე უფლებამოსილების განხორციელების დაწყებამდე, საქართველოს პრეზიდენტის თანდასწრებით საზეიმო ვითარებაში დებს ფიცს, თუ იგი პირველად აირჩა მოსამართლის თანამდებობაზე ან მას უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის თანამდებობაზე არჩევამდე შეწყვეტილი ჰქონდა მოსამართლის უფლებამოსილება.

## თ ა ვ ი IV

### უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის და წევრთა უფლებამოსილების შეწყვეტა

#### მუხლი 23

1. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობიდან გადაყენება ხდება იმპიჩმენტის წესით.

2. საქართველოს კონსტიტუციის დარღვევისათვის, სახელმწიფო ღალატისა და სისხლის სამართლის სხვა დანაშაულის ჩადენისათვის უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის გადაყენების საკითხის აღძვრის უფლება აქვს საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთ მესამედს. საქართველოს პარლამენტი უფლებამოსილია უზენაესი სასამართლოს ან საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი დასკვნის მიღების შემდეგ, სრული შემადგენლობის უმრავლესობით თანამდებობიდან გადააყენოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე. ამ საკითხის განხილვისას უზენაესი სასამართლოს პლენუმის სხდომას უძღვება უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, ხოლო პირველი მოადგილის არყოფნისას - უხუცესი მოადგილე.

3. უზენაესი სასამართლოს წევრს ვადაზე ადრე უფლებამოსილებას უწყვეტს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭომ ამ კანონის 24-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძველით. (19.06.2007 N4952)

#### მუხლი 24

1. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის და წევრის უფლებამოსილების შეწყვეტის საფუძველია:

- ა) უფლებამოსილების ვადის გასვლა;
- ბ) პირადი სურვილი;
- გ) ზედიზედ ექვს თვეზე მეტი ხნის განმავლობაში თავისი უფლებამოსილების განუხორციელებლობა;
- დ) დისციპლინური გადაცდომის ჩადენა;
- ე) მოსამართლის სტატუსთან შეუთავსებელი თანამდებობის დაკავება ან შეუთავსებელი საქმიანობა;
- ვ) სასამართლოს მიერ ქმედუუნაროდ ან შეზღუდულქმედუნარიანად აღიარება;
- ზ) საქართველოს მოქალაქეობის დაკარგვა;
- თ) მის მიმართ გამამტყუნებელი განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლა;
- ი) 65 წლის ასაკის მიღწევა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე უფლებამოსილია, საქართველოს პარლამენტს მიმართოს წარდგინებით უზენაესი სასამართლოს წევრისათვის უფლებამოსილების ვადის გაგრძელების შესახებ სამოსამართლო უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე); (19.06.2007 N4952)

კ) კორუფციული სამართალდარღვევის ჩადენა "საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ" საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული წესის შესაბამისად.

2. თუ ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული მოსამართლის უფლებამოსილების ვადა გავიდა მისი მონაწილეობით დაწყებული საქმის განხილვის დამთავრებამდე, მაშინ ამ მოსამართლის უფლებამოსილება გრძელდება აღნიშნულ საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანამდე. (20.04.2005 N 1345)

#### მუხლი 25

1. მოსამართლის სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემის ან/და თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა სადისციპლინო კოლეგიის მიერ გადაწყვეტილების მიღების მომენტიდან საკითხის საბოლოო გადაწყვეტამდე უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე ჩამოცილებული უნდა იქნეს საქმეთა განხილვისა და სხვა თანამდებობრივ უფლებამოსილებათა განხორციელებისაგან. (25.11.2005 N 2126)

2. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის საქმეთა განხილვისაგან ჩამოცილების შესახებ გადაწყვეტილებას შესაბამისი წარდგინების საფუძველზე იღებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე. (19.06.2007 N4952)

## თ ა ვ ი V

### უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობა

მუხლი 26. ამოღებულია (10.03.2000 N221 საკანონმდებლო მაცნე N9)

#### მუხლი 27.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობის საფუძვლები, დისციპლინური სახდელის სახეები, დისციპლინური სამართალწარმოებისა და მათთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების წესი განისაზღვრება "საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ" საქართველოს კანონით (10.03.2000. N221 საკანონმდებლო მაცნე N9).

## თ ა ვ ი VI

### უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაცია

#### მუხლი 28

1. უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაცია ტარდება მოსამართლის კვალიფიკაციის, სამოსამართლო უნარ-ჩვევებისა და გამოცდილების შესაფასებლად, სასამართლო სტრუქტურებში მისი სწორად გამწესების და მისი კარიერის საკითხების გადასაწყვეტად.

2. უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაციას ხელმძღვანელობს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე.

3. უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაციის დებულებას და საატესტაციო კომისიის შემადგენლობას უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წარდგინებით ამტკიცებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პლენუმი. (19.06.2007 N4952)

## თ ა ვ ი VII

### უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა სოციალური დაცვის გარანტიები

#### მუხლი 29 (21.12.2004 N 683)

1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს წევრთა შრომის ანაზღაურების ყოველთვიური თანამდებობრივი სარგოს განაკვეთები განისაზღვრება საქართველოს კანონით.

2. ამოღებულია (23.12.2005 N2479)

3. ამოღებულია (23.12.2005 N2479)



### **მუხლი 30 ამოღებულია (23.12.2005 N2479)**

### **მუხლი 31**

უზენაეს სასამართლოს ეძლევა წარმომადგენლობითი თანხები კანონით დადგენილი წესით.

### **მუხლი 32 (23.12.2005 N 2489)**

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე სარგებლობს ყოველწლიური ანაზღაურებადი შვებულებით 30 კალენდარული დღის ხანგრძლივობით.

### **მუხლი 33 (20.06.2007 N4998)**

საზღვარგარეთ მივლინებისას უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის, მისი პირველი მოადგილის, მოადგილეების და უზენაესი სასამართლოს წევრების დღიური ნორმის დანამატის ოდენობა განისაზღვრება შესაბამისი ნორმატიული აქტით სახელმწიფო ხელისუფლების შტოთა დადგენილი ანალოგიურ თანამდებობის პირთა რანგირების მიხედვით.

### **მუხლი 34 (21.12.2004 N 683)**

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს წევრთა შეღავათები განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

### **მუხლი 35**

1. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის გარდაცვალების შემთხვევაში მისი ოჯახის წევრებს ენიშნებათ სახელმწიფო კომპენსაცია „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესითა და ოდენობით. (23.12.2005 N 2450)

2. სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის დაღუპვის შემთხვევაში მის ოჯახს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ეძლევა ერთდროული კომპენსაცია მოსამართლის ათი წლის ხელფასის ოდენობით, ხოლო მოსამართლის დასახიჩრების შემთხვევაში - ერთიდან ხუთ წლამდე ხელფასის ოდენობით.

### **მუხლი 36 (23.12.2005 N 2450)**

უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეს უფლებამოსილების ვადის ამონურვისას ან საპენსიო ასაკის მიღწევისას ენიშნება სახელმწიფო კომპენსაცია 1200 ლარის ოდენობით.

## **თ ა ვ ი VIII**

### **უზენაესი სასამართლოს ადგილსამყოფელი და სიმბოლოები**

### **მუხლი 37**

უზენაესი სასამართლოს ადგილსამყოფელია საქართველოს მართლმსაჯულების სასახლე ქალაქ თბილისში.

### მუხლი 38

1. უზენაესი სასამართლოს შენობაზე აღიმართება საქართველოს სახელმწიფო დროშა.

2. სასამართლო სხდომის დარბაზებში თვალსაჩინო ადგილზე თავსდება საქართველოს სახელმწიფო გერბი.

### მუხლი 39 (19.06.2007 N4952)

1. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე საქმის სასამართლო განხილვაში მონაწილეობს განსაკუთრებული ჩაცმულობით და თანამდებობრივი განმასხვავებელი ნიშნით, რომელსაც ადგენს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო.

2. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეს ეძლევა მისი თანამდებობის დამადასტურებელი პირადობის მოწმობა, რომელსაც ხელს აწერს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის თანამდებობის დამადასტურებელ პირადობის მოწმობას ხელს აწერს საქართველოს პრეზიდენტი.

## თ ა ვ ი IX

### გარდამავალი დებულებანი

#### მუხლი 40

1. ამ კანონის 28-ე მუხლით გათვალისწინებული უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაცია ჩატარდება მათი უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე.

2. უზენაესი სასამართლოს წევრები, გარდა უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა, რომლებიც მოსამართლის თანამდებობაზე გამწესდნენ ამ კანონის ძალაში შესვლამდე მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, ექვემდებარებიან სავალდებულო საკვალიფიკაციო ატესტაციას.

3. უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე საქართველოს პრეზიდენტს 1999 წლის 1 აგვისტომდე წარუდგენს დასამტკიცებლად უზენაესი სასამართლოს წევრთა საკვალიფიკაციო ატესტაციის დებულებას. ატესტაციის ჩატარების ვადებს განსაზღვრავს საქართველოს პრეზიდენტი.

4. საკვალიფიკაციო ატესტაციის გაუვლელობა ან მისი უარყოფითი შედეგი იწვევს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტას საქართველოს პრეზიდენტისა და საქართველოს პარლამენტის თანხმობის შემდეგ. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეზე ვრცელდება ამ კანონის 36-ე მუხლით გათვალისწინებული სოციალური დაცვის გარანტიები;

5. საქართველოს საერთო სასამართლოების კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებებზე 1999 წლის 15 მაისამდე წარდგენილ საზედამხედველო საჩივრებს, რომლებზედაც საზედამხედველო წარმოება დამთავრებული არ არის, აგრეთვე საზედამხედველო პროტესტებს და საზედამხედველო პალატის შუამდგომლობებს განიხილავს უზენაესი სასა-

მართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა. განსაკუთრებით რთული საქმეები და ის საქმეები, რომლებიც განხილულია უზენაესი სასამართლოს საზედამხედველო პალატის, სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიისა და პრეზიდენტის მიერ, განხილვა სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის იმ წევრთა სრული შემადგენლობით, რომლებსაც მონაწილეობა არ მიუღიათ საქმის განხილვაში. ეს წესი არ ვრცელდება უზენაესი სასამართლოს საზედამხედველო პალატაში საქმეთა განხილვაში მონაწილეებზე (22.07.99. N2285 საკანონმდებლო მაცნე N36(43)).

6. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთათვის პენსიების გაცემაში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვა განახორციელოს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულმა კომპეტენტურმა ორგანომ. (29.12.2006 N 4301)

7. მოსამართლეებს, რომლებსაც უფლებამოსილება შეუწყდათ პირადი განცხადების საფუძველზე 2005 წლის 1 იანვრიდან 2006 წლის 1 იანვრამდე, ენიშნებათ სახელმწიფო კომპენსაცია ხელფასის სრული ოდენობით იმ ვადით, რა ვადითაც მათ უნდა განეხორციელებინათ უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის უფლებამოსილება. ეს კომპენსაცია, ხელფასის სრული ოდენობით იცვლება უზენაესი სასამართლოს მოქმედი მოსამართლის შრომის ანაზღაურების ყოველთვიური ცვლილების შესაბამისად. აღნიშნული ვადის ამონურვის შემდეგ კომპენსაცია გაანგარიშდება ამ კანონის 36-ე მუხლთან შესაბამისობაში მოსაყვანად. (23.12.2005 N 2450)

7'. ამ კანონის 36-ე მუხლი 2006 წლის 1 იანვრიდან ვრცელდება პენსიის მიმღებ ყველა მოსამართლეზე პენსიის დანიშვნის დროის მიუხედავად, ამავე მუხლის მე-7 პუნქტით განსაზღვრული წესის გათვალისწინებით. (23.12.2005 N 2450)

8. ამ კანონის ამოქმედების შემდეგ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა სასამართლო კოლეგიის მიერ გამოტანილ განაჩენზე და სხვა სასამართლო გადაწყვეტილებაზე საჩივრის შეტანა და განხილვა წარმოებს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესით. (20.04.2005 N 1345)

9. ამ კანონის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტი ამოქმედდეს 2005 წლის 1 ნოემბრიდან. მანამდე უზენაესი სასამართლოს პალატა საპროცესო კანონით დადგენილი წესით განიხილავს საკასაციო საჩივრებს საქართველოს რაიონული (საქალაქო), საოლქო და ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი სასამართლოების გადაწყვეტილებებზე, გადასინჯავს განაჩენებსა და სხვა სასამართლო გადაწყვეტილებებს ახლად აღმოჩენილ და ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო. 2005 წლის 1 ნოემბრის შემდეგ უზენაესი სასამართლოს პალატა საპროცესო კანონით დადგენილი წესით განიხილავს ასევე საკასაციო საჩივრებს იმ საქმეებზე, რომელთა განხილვა პირველი ინსტანციით საოლქო და ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი სასამართლოების მიერ დაწყებულია მანამდე, მაგრამ არ დამთავრებულა, ან გადაწყვეტილებები არ არის შესული კანონიერ ძალაში. (23.06.2005 N 1718)

## თავი X

### დასკვნითი დებულება

მუხლი 41

ეს კანონი ამოქმედდეს 1999 წლის 15 მაისიდან.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,

1999 წლის 12 მაისი.

N 1947 — III

### საქართველოს ორგანული კანონი

## სახალხო დამცველის შესახებ

### თავი 1. ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1.

კანონი საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ განსაზღვრავს საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილებას, მისი საქმიანობის ძირითად პრინციპებს და ფორმებს.

მუხლი 2.

საქართველოს სახალხო დამცველი თავის საქმიანობაში ხელმძღვანელობს საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონით, საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებით და ნორმებით, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებითა და შეთანხმებებით.

მუხლი 3.

1. საქართველოს სახალხო დამცველი ზედამხედველობას უწევს საქართველოს ტერიტორიაზე ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვას, ავლენს მათი დარღვევის ფაქტებს, ხელს უწყობს დარღვეული უფლებების აღდგენას.

2. საქართველოს სახალხო დამცველი საქართველოს კონსტიტუციით, ამ კანონითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით დადგენილ ფარგლებში, ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვისა და სახელმწიფოს

მიერ მათი უზრუნველყოფის მიზნით, ზედამხედველობს სახელმწიფო ხელისუფლებას, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისა, თანამდებობისა და იურიდიულ პირთა საქმიანობას, აფასებს მათ მიერ მიღებულ აქტებს, აძლევს რეკომენდაციებსა და წინადადებებს.

3. საქართველოს სახალხო დამცველი ეწევა საგანმანათლებლო საქმიანობას ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის სფეროში.

#### **მუხლი 4.**

საქართველოს სახალხო დამცველი თავისი უფლებამოსილების განხორციელებისას დამოუკიდებელია და ემორჩილება მხოლოდ კონსტიტუციასა და კანონს. რაიმე ზემოქმედება საქართველოს სახალხო დამცველზე ან ჩარევა მის საქმიანობაში აკრძალულია და ისჯება კანონით.

#### **მუხლი 5.**

1. საქართველოს სახალხო დამცველის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფის მიზნით სახელმწიფო ვალდებულია შეუქმნას მას მოღვაწეობისა და ცხოვრების სათანადო პირობები.

2. საქართველოს სახალხო დამცველი ხელშეუხებელია. დაუშვებელია მისი სისხლის პასუხისმგებლობაში მიცემა, დაკავება ან დაპატიმრება, მისი ბინის, მანქანის, სამუშაო ადგილის ან პირადი გაჩხრეკა საქარველოს პარლამენტის თანხმობის გარეშე. გამონაკლისია დანაუშაულზე წასწრების შემთხვევა, რაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს საქართველოს პარლამენტს. თუ იგი არ მისცემს თანხმობას, დაკავებული ან დაპატიმრებული საქართველოს სახალხო დამცველი დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს. საქართველოს პარლამენტი ამ საკითხზე გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს გენერალური პროკურორის მიმართვიდან არა უგვიანეს 14 დღისა.

3. საქართველოს სახალხო დამცველი სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემის, დაკავების ან დაპატიმრების შესახებ თანხმობისას საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილება შეჩერდება სასამართლოს მიერ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე. საქართველოს სახალხო დამცველის მიმართ გამამართლებელი განაჩენის გამოტანის ან მარეაბილიტირებელ საფუძველზე საქმის შეწყვეტის შემთხვევაში საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილება აღდგება.

4. საქართველოს სახალხო დამცველს უფლება აქვს არ მისცეს ჩვენება იმ ფაქტის გამო, რომელიც მას გაანდეს, როგორც საქართველოს სახალხო დამცველს; ეს უფლება მას უნარჩუნდება უფლებამოსილების შეწყვეტის შემდეგაც. არ შეიძლება სახალხო დამცველისათვის განკუთვნილი წერილობითი მასალის დაყადაღება.

5. საქართველოს სახალხო დამცველი პასუხისგებაში არ მიეცემა თავისი მოვალეობის შესრულებისას გამოთქმული აზრებისა და შეხედულებებისათვის.

6. უზრუნველყოფილია საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილებათა შეუფერხებელი განხორციელების პირობები. მისი განცხადე-

ბის საფუძველზე შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოები უზრუნველყოფენ საქართველოს სახალხო დამცველისა და მისი ოჯახის უსაფრთხოებას.

7. საქართველოს სახალხო დამცველის საქმიანობისათვის დაბ-რკოლებათა შექმნა ისჯება კანონით.

## თავი 2. საქართველოს სახალხო დამცველის არჩევა და მისი უფლებამოსილების შეწყვეტა

### მუხლი 6.

1. საქართველოს სახალხო დამცველად აირჩევა საქართველოს მოქალაქე.

2. საქართველოს სახალხო დამცველს 5 წლის ვადით ირჩევენ საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის ხმების უმრავლესობით. კანდიდატურის წარდგენის უფლება აქვთ საქართველოს პრეზიდენტს, საპარლამენტო ფრაქციას, პარლამენტის წევრთა სულ ცოტა ათ-კაციან ჯგუფს, რომლებიც არ შედიან არცერთ ფრაქციაში.

3. კენჭისყრის წინ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე საქართველოს პარლამენტს აცნობებს კანდიდატთა სიას და მათ წერილობით თანხმობას საქართველოს სახალხო დამცველის თანამდებობაზე არჩევის შესახებ. ყოველ ასარჩევ კანდიდატს კენჭი ეყრება ცალ-ცალკე. კენჭისყრა ფარულია.

4. კენჭისყრის შედეგად არჩეულად ჩაითვლება კანდიდატი, რომელიც მეტ ხმას მიიღებს, მაგრამ არანაკლებ საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობის ხმებისა. თუ არჩევისათვის საკმარისი ხმები ერთზე მეტმა კანდიდატმა მიიღო, მაგრამ მიღებულ ხმათა რაოდენობის ტოლობის გამო არჩეული ვერ გამოვლინდა, ამ კანდიდატურებს ერთად ეყრებათ კენჭი და არჩეულად ჩაითვლება ის, ვინც მეტ ხმას მიიღებს, მაგრამ არანაკლებ საქართველოს პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობის ხმებისა. მიღებულ ხმათა ტოლობის შემთხვევაში კენჭისყრის პროცედურა გრძელდება სახალხო დამცველის გამოვლენამდე.

5. თუ არჩევისათვის საკმარისი ხმები ვერც ერთმა კანდიდატმა ვერ მიიღო, კენჭისყრიდან არა უადრეს 7 და არა უგვიანეს 14 დღისა, ტარდება ხელახალი არჩევნები. ხელახალი არჩევნებისას კანდიდატების წარდგენა და არჩეულის გამოვლენა ხდება ამ მუხლის მე-2, მე-3 და მე-4 პუნქტებით დადგენილი წესით.

6. არჩევნების ერთ ციკლში ერთი და იმავე კანდიდატურის წარდგენა შეიძლება ორჯერ.

### მუხლი 7.

1. ახლად არჩეული საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილება იწყება თანამდებობაზე მყოფი საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილების ვადის გასვლის მომდევნო დღიდან, თუ იგი არჩეულ იქნა ამ ვადის გასვლამდე, ხოლო არჩევის მომდევნო დღიდან, თუ

არჩეული იქნა ამ ვადის გასვლის შემდეგ, ანდა თუ წინა საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილება ვადამდე იქნა შეწყვეტილი.

2. საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილება წყდება არჩევიდან 5 წლის თავზე ან მისი უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტისას.

3. ერთი და იგივე პირი საქართველოს სახალხო დამცველის თანამდებობაზე შეიძლება აირჩეს ზედიზედ მხოლოდ ორჯერ.

### **მუხლი 8.**

1. საქართველოს სახალხო დამცველის თანამდებობა შეუთავსებელია სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი მმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოების წევრობასთან, სახელმწიფო სამსახურში ნებისმიერ თანამდებობასთან და ანაზღაურებად საქმიანობასთან, გარდა სამეცნიერო, პედაგოგიური და სახელოვნებო მოღვაწეობისა. იგი არ შეიძლება იყოს პოლიტიკური პარტიის წევრი ან მონაწილეობდეს პოლიტიკურ საქმიანობაში.

2. თანამდებობაზე არჩევიდან ერთი თვის ვადაში საქართველოს სახალხო დამცველი ვალდებულია შეწყვიტოს მის სტატუსთან შეუთავსებელი საქმიანობა. თუ საქართველოს სახალხო დამცველი აღნიშნულ დროში არ შეასრულებს დადგენილ მოთხოვნებს, მისი უფლებამოსილება წყდება და პარლამენტი აირჩევს ახალ საქართველოს სახალხო დამცველს.

### **მუხლი 9.**

1. საქართველოს სახალხო დამცველს საქართველოს პარლამენტი ირჩევს თანამდებობაზე მყოფი საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილების ვადის გასვლამდე არა უადრეს 60 და ვადის გასვლიდან არა უგვიანეს 30 დღისა.

2. საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის შემთხვევაში საქართველოს პარლამენტის მიერ ახალი საქართველოს სახალხო დამცველის არჩევამდე, მის მოვალეობას ასრულებს საქართველოს სახალხო დამცველის მოადგილე. ასეთ შემთხვევაში საქართველოს სახალხო დამცველის მოადგილე სარგებლობს საქართველოს სახალხო დამცველისათვის მინიჭებული უფლებებით, სამართლებრივი გარანტიებითა და ხელშეუხებლობით.

### **მუხლი 10.**

1. საქართველოს სახალხო დამცველს უფლებამოსილება ვადამდე შეუწყდება, თუ:

- ა) დაკარგა საქართველოს მოქალაქეობა;
- ბ) ზედიზედ ოთხი თვის განმავლობაში ვერ ასრულებდა თავის მოვალეობას;
- გ) მის მიმართ კანონიერ ძალაში შევიდა სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენი;

დ) სასამართლომ ცნო ქმედუუნაროდ, უგზო-უკვლოდ დაკარგულად ან გარდაცვლილად;

ე) დაიკავა ან უკავია საქართველოს სახალხო დამცველის სტატუსთან შეუთავსებელი თანამდებობა ან ეწევა შეუთავსებელ საქმიანობას;

ვ) ნებაყოფილობით გადადგა;

ზ) გარდაიცვალა.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევებში საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილება შეწყვეტილად ჩითვლება აღნიშნული მდგომარეობის დადგენის მომენტიდან, რის შესახებაც დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს საქართველოს პარლამენტს.

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტის ბ) და ე) ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში საქართველოს სახალხო დამცველს უფლებამოსილება შეუწყდება საქართველოს პარლამენტის გადაწყვეტილებით, რომელიც მიიღება საქართველოს პარლამენტის შემადგენლობის ხმების უმრავლესობით.

### მუხლი 11.

საგანგებო ან საომარი მდგომარეობის გამოცხადება არ წყვეტს საქართველოს სახალხო დამცველის საქმიანობას და ზღუდავს მის უფლებამოსილებას.

## თავი 3. საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილებანი

### მუხლი 12.

საქართველოს სახალხო დამცველი დამოუკიდებლად ამონშებს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობას, მათი დარღვევის ფაქტებს, როგორც მიღებული განცხადებისა და საჩივრის საფუძველზე, ასევე საკუთარი ინიციატივით, თუ მისთვის ცნობილი გახდება ეს დარღვევები.

### მუხლი 13.

საქართველოს სახალხო დამცველი განიხილავს საქართველოს მოქალაქეთა, საქართველოში მყოფ უცხოელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა, არასამთავრობო ორგანიზაციათა განცხადებებსა და საჩივრებს, რომლებიც ეხება სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა, სახელმწიფო და არასახელმწიფო ორგანიზაციათა, დაწესებულებათა, სანარმოთა, თანამდებობისა და იურიდიულ პირთა ქმედობებს ან მათ აქტებს საქართველოს კონსტიტუციითა და კანონით დადგენილ უფლებათა და თავისუფლებათა, აგრეთვე იმ საერთაშორისო ხელშეკრულებათა და შეთანხმებებით დადგენილ უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევის შესახებ, რომელთა მოწინააღმდეგე არის საქართველო.



#### **მუხლი 14.**

1. განცხადებასა და საჩივარს საქართველოს სახალხო დამცველი განიხილავს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ განმცხადებელი სადავოდ ხდის ზემდგომი ორგანოს, ადმინისტრაციული ორგანოს ან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას, და როდესაც განცხადება ან საჩივარი ეხება საკითხის განხილვის დროს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევას.

2. საქართველოს სახალხო დამცველს უფლება აქვს არ განიხილოს განცხადება ან საჩივარი, რომლის თაობაზეც მას მიღებული ჰქონდა გადაწყვეტილება, თუ არ ნარმოიქმნება ახალი გარემოებანი.

3. საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ განცხადებისა და საჩივრის განხილვამ არ შეიძლება დააბრკოლოს ანალოგიური განცხადების ან საჩივრის განხილვა შესაბამის საერთაშორისო ორგანიზაციაში.

#### **მუხლი 15.**

დაკავების, წინასწარი პატიმრობისა და თავისუფლების შეზღუდვის სხვა ადგილებში მყოფ პირთა მიერ საქართველოს სახალხო დამცველისათვის გაგზავნილი განცხადებები, საჩივრები და წერილები კონფიდენციალურია, მათი გახსნა და ცენზურა აკრძალულია; ისინი დაუყოვნებლივ უნდა გადაეცეს საქართველოს სახალხო დამცველს.

#### **მუხლი 16.**

1. განცხადება და საჩივარი არ იბეგრება სახელმწიფო გადასახადით.

2. საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ დაინტერესებული პირისათვის განეული სამსახური უფასოა.

#### **მუხლი 17.**

1. განცხადებისა და საჩივრის მიღების შემდეგ საქართველოს სახალხო დამცველი დამოუკიდებლად იღებს გადაწყვეტილებას შემონმების თაობაზე.

2. მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ საქართველოს სახალხო დამცველი აცნობებს განმცხადებელს და მის სახელმწიფო ორგანოს, თანამდებობის ან იურიდიულ პირს, რომლის ქმედებაც ან გადაწყვეტილებაც არის გასაჩივრებული.

3. საქართველოს სახალხო დამცველი ვალდებულია აცნობოს განმცხადებელს საჩივრის შემონმების შედეგები კანონით დადგენილი წესით.

#### **მუხლი 18.**

შემონმების ჩატარებისას საქართველოს სახალხო დამცველს უფლება აქვს:

ა) დაუბრკოლებლად შევიდეს სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ნებისმიერ ორგანოში, საწარმოში, ორგანიზაციაში და დაწესებულებაში, მათ შორის სამხედრო ქვედანაყოფში, დაკავების წინასწარი პატიმრობის და თავისუფლების შეზღუდვის სხვა სფეროებში;

ბ) მოსახლეობის და მიიღოს სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს, სახელმწიფო და არასახელმწიფო სანარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისაგან, აგრეთვე თანამდებობის და იურიდიულ პირთაგან შემონებისათვის აუცილებელი ყველა ცნობა, საბუთი და სხვა მასალა;

გ) მიიღოს ახსნა-განმარტება გამოსაკვლევ საკითხებზე ნებისმიერი თანამდებობის პირისაგან;

დ) სახელმწიფო და - ან არასახელმწიფო დაწესებულებების მეშვეობით ჩაატაროს საექსპორტო გამოკვლევები და მოამზადოს დასკვნები; მოიწვიოს სპეციალისტების საექსპერტო და საკონსულტაციო სამუშაოთა შესასრულებლად;

ე) გაეცნოს სისხლის სამართლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეებს, რომელთა თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილებებიც კანონიერ ძალაშია შესული.

### **მუხლი 19.**

საქართველოს სახალხო დამცველი ამონმებს დაკავების, წინასწარი პატიმრობისა და თავისუფლების შეზღუდვის სხვა ადგილებში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობას. პირადად ხედება და ესაუბრება დაკავებულებს, წინასწარ პატიმრობაში მყოფთ და მსჯავრდებულებს; ამონმებს აღნიშნულ დაწესებულებაში მათი ყოფნის დამადასტურებელ დოკუმენტაციას.

### **მუხლი 20.**

1. სახელმწიფო, კომერციულ ან კანონით დაცული სხვა საიდუმლოს შემცველი ინფორმაცია საქართველოს სახალხო დამცველს გადაეცემა კანონით დადგენილი წესით.

2. საქართველოს სახალხო დამცველი ვალდებულია არ გაამჟღავნოს საიდუმლო და კონფიდენციალურად აღიარებული ინფორმაცია.

### **მუხლი 21.**

შემონების შედეგების მიხედვით საქართველოს სახალხო დამცველი უფლებამოსილია:

ა) ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა უზრუნველყოფის მიზნით წინადადებები წარუდგინოს პარლამენტს კანონმდებლობის სრულყოფის შესახებ;

ბ) ადამიანის დარღვეულ უფლებათა და თავისუფლებათა აღსადგენად რეკომენდაციები გაუგზავნოს იმ სახელმწიფო ორგანოს, თანამდებობის ან იურიდიულ პირს, რომლის მოქმედებამაც გამოიწვია ადამიანის უფლებათა დარღვევა;

გ) დანაშაულის ნიშნების გამოვლენის შემთხვევაში მის ხელთ არსებული მასალები გადასცეს საგამოძიებო ორგანოს; (20.04.2005 N 1343)

დ) შეიტანოს წინადადებები შესაბამის ორგანოებში იმ პირთა დისციპლინარული ან ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის შესახებ, რომელ-

თა მოქმედებამაც გამოიწვია ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევა;

ე) რეკომენდაციით მიმართოს შესაბამის სასამართლო ინსტანციას ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების კანონიერების შემოწმების თაობაზე, თუკი შემოწმების შედეგად მიიჩნევა, რომ სასამართლო წარმოების პროცესში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევას შეეძლო არსებითად ემოქმედა სასამართლო გადაწყვეტილების მიღებაზე;

ვ) აცნობოს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევასთან დაკავშირებით ჩატარებული შემოწმების შედეგები;

ზ) შემოწმების შედეგების საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილებები გამოაქვეყნოს სპეციალურ მოხსენებებსა და ყოველწლიურ ანგარიშებში;

თ) წერილობით მიმართოს საქართველოს პრეზიდენტს და მოხსენებით წარსდგეს საქართველოს პარლამენტის წინაშე ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა უხეშ - ან მასობრივ დარღვევათა შემთხვევაში, თუკი მის განკარგულებაში არსებული რეაგირების საშუალებები არასაკმარისი იქნება;

ი) კონსტიტუციური სარჩელით მიმართოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, თუ ამომრჩეველთა მოთხოვნის მიუხედავად არ დაინიშნა რეფერენდუმი;

თუ მიიჩნევა, რომ რეფერენდუმის ჩატარება ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციის 74-ე მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნებს, ან თუ ნორმატიული აქტით ან მისი ცალკეული ნორმებით დარღვეულია საქართველოს კონსტიტუციის მე-2 თავში აღიარებული ადამიანის უფლებანი და თავისუფლებანი;

კ) განსაკუთრებულ შემთხვევაში მიმართოს საქართველოს პარლამენტს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დარღვევის ფაქტთან დაკავშირებით პარლამენტის დროებითი საგამოძიებო კომისიის შექმნისა და საქართველოს პარლამენტის მიერ საკითხის განხილვის მოთხოვნით.

## მუხლი 22.

1. საქართველოს სახალხო დამცველი საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს ანგარიშს ქვეყანაში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მდგომარეობის შესახებ ექვს თვეში ერთხელ, კალენდარული წლის მარტსა და ოქტომბერში“. ( 23.06.99. N 2146 საკანონმდებლო მაცნე N 27(34))

2. საქართველოს სახალხო დამცველის საანგარიშო მოხსენებაში მითითებული უნდა იყვნენ სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ის ორგანოები, თანამდებობის და იურიდიული პირები, რომელნიც არღვევდნენ ადამიანის უფლებებსა და თავისუფლებებს, არ ითვალისწინებდნენ საქართველოს სახალხო დამცველის რეკომენდაციებს ამ უფლებათა აღდგენის ღონისძიებათა შესახებ.

3. საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში უნდა შეიცავდეს ქვეყანაში ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა უზრუნველყოფის ზოგად შეფასებებს, დასკვნებსა და რეკომენდაციებს.

4. ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის სფეროში არსებული მდგომარეობის შესახებ საქართველოს სახალხო დამცველი საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს სპეციალურ მოხსენებას.

5. საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში ქვეყნდება პარლამენტის ოფიციალურ ბეჭდვით ორგანოში. სპეციალური მოხსენება შეიძლება გამოქვეყნდეს საქართველოს სახალხო დამცველის გადაწყვეტილებით.

## **თავი 4. საქართველოს სახალხო დამცველის უფლებამოსილების განხორციელების სამართლებრივი გარანტიები**

### **მუხლი 23.**

1. ყველა სახელმწიფო ხელისუფლების და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო, თანამდებობის თუ იურიდიული პირი ვალდებულია ყოველმხრივ დაეხმაროს საქართველოს სახალხო დამცველს, დაუყოვნებლივ წარუდგინოს მასალები, საბუთები და სხვა ინფორმაცია, რომელიც ესაჭიროება საქართველოს სახალხო დამცველს თავისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად.

2. შემონების პროცესში ან საქართველოს სახალხო დამცველის მოთხოვნის საფუძველზე ის სახელმწიფო ორგანო, თანამდებობის ან იურიდიული პირი, რომლის მოქმედება ან გადაწყვეტილება მოწმდება, ან გასაჩივრებულია, ვალდებულია საქართველოს სახალხო დამცველს წარუდგინოს ახსნა-განმარტება გამოსაკვლევ საკითხზე.

3. მასალები, საბუთები, სხვა ინფორმაცია და ახსნა-განმარტება საქართველოს სახალხო დამცველს უნდა გადაეცეს მოთხოვნის მიღებიდან 15 დღის ვადაში. აუცილებლობის შემთხვევაში ეს ვადა შეიძლება გაგრძელდეს საქართველოს სახალხო დამცველის თანხმობით.

4. სათანადო მასალები უნდა გაეცნოს განმცხადებელს.

### **მუხლი 24.**

სახელმწიფო ორგანო, თანამდებობის ან იურიდიული პირი, რომელიც მიიღებს საქართველოს სახალხო დამცველის რეკომენდაციებს ან წინადადებებს, ვალდებულია ერთი თვის ვადაში განიხილოს და წერილობით აცნობოს საქართველოს სახალხო დამცველს განხილვის შედეგები.

### **მუხლი 25.**

1. ამ კანონით დადგენილ მოვალეობათა შეუსრულებლობა, აგრეთვე საქართველოს სახალხო დამცველის საქმიანობისათვის ნებისმიერი ფორმით დაბრკოლების შექმნა ისჯება კანონით და აისახება საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშში, რაც საქართველოს პარლამენტის განსაკუთრებული მსჯელობის საგანი იქნება.

2. საქართველოს სახალხო დამცველის და მისი სამუშაო აპარატის ორგანიზაციასთან და საქმიანობასთან დაკავშირებული ხარჯთაღრიცხვა გათვალისწინებულია საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ცალკე მუხლით. საქართველოს სახალხო დამცველი წარადგენს მის საქმიანობასთან დაკავშირებული ხარჯთაღრიცხვის პროექტს კანონით განსაზღვრული წესით.

## **თავი 5. საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის შემადგენლობა და მისი სტრუქტურა**

### **მუხლი 26.**

1. საქართველოს სახალხო დამცველის საქმიანობის უზრუნველყოფისათვის იქმნება საქართველოს სახალხო დამცველის სამუშაო აპარატი, რომლის სტრუქტურას, მუშაობის წესს და ორგანიზაციას განსაზღვრავს საქართველოს სახალხო დამცველი სამუშაო აპარატის დებულებით.

2. საქართველოს სახალხო დამცველის სამუშაო აპარატს ხელმძღვანელობს საქართველოს სახალხო დამცველის მოადგილე, რომელსაც თანამდებობაზე ნიშნავს და ათავისუფლებს საქართველოს სახალხო დამცველი.

3. საქართველოს სახალხო დამცველის მოადგილეზე ვრცელდება საქართველოს სახალხო დამცველისათვის ამ კანონით დადგენილი თანამდებობრივი შეუთავსებლობის მოთხოვნები.

### **მუხლი 27.**

1. საქართველოს სახალხო დამცველის მოადგილე და აპარატის თანამშრომლები კანონის მე-18 და მე-19 მუხლებით გათვალისწინებულ უფლებამოსილებას ან მის ნაწილს ახორციელებენ საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალური რწმუნებით.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული უფლებამოსილების განხორციელებისას რწმუნების მქონე პირს იმ ფაქტის გამო, რომელიც მას გაანდეს, უფლება აქვს ჩვენება მისცეს მხოლოდ საქართველოს სახალხო დამცველის თანხმობით. ეს უფლება ზემოთ დასახლებულ პირს უნარჩუნდება მისი უფლებამოსილების შეწყვეტის შემდეგაც. ამ საკითხთან დაკავშირებული წერილობითი მასალის დაყადაღება შეიძლება მხოლოდ საქართველოს სახალხო დამცველის თანხმობით.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე.

თბილისი,  
1996 წლის 16 მაისი.  
N 230 - II.

## სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ

საქართველოს საინფორმაციო სუვერენიტეტიდან და ინფორმაციის სფეროში საყოველთაოდ აღირებული საერთაშორისო პრინციპებიდან გამომდინარე, ეს კანონი არეგულირებს ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევასთან, მის დასაიდუმლოებასა და დაცვასთან დაკავშირებულ სამართლებრივ ურთიერთობებს ქვეყნის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ინტერესების დასაცავად თავდაცვის, ეკონომიკის, საგარეო ურთიერთობის, დაზვერვის, სახელმწიფო უშიშროებისა და მართლწესრიგის დაცვის სფეროში.

### თავი I

#### ზოგადი დებულებანი

##### მუხლი 1. კანონში გამოყენებული ცნებები

1. „სახელმწიფო საიდუმლოება“ — ინფორმაციის სახეობა, რომელიც მოიცავს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ მონაცემებს თავდაცვის, ეკონომიკის, საგარეო ურთიერთობის, დაზვერვის, სახელმწიფო უსაფრთხოების და მართლწესრიგის დაცვის სფეროებში, რომელთა გამჟღავნებაც ან დაკარგვაც შეუძლია ზიანი მიაყენოს საქართველოს ან საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მონაწილე მხარის სუვერენიტეტს, კონსტიტუციურ წყობილებას, პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ინტერესებს, რაც ამ კანონით ან/და საერთაშორისო ხელშეკრულებით ან შეთანხმებით დადგენილი წესით აღიარებულია სახელმწიფო საიდუმლოებად და ექვემდებარება სახელმწიფო დაცვას. (11.07.2007 N5240)

2. „საიდუმლოობის ხარისხი“ - კატეგორია, რომელიც გამოხატავს ინფორმაციის მნიშვნელობას, მისი გამჟღავნებით ან დაკარგვით გამოწვეულ შესაძლო ზიანს, ხელმისაწვდომობის შეზღუდვის ხარისხს და სახელმწიფოს მიერ მისი დაცვის დონეს.

3. „სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სისტემა“ - სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ორგანოების მიერ გამოყენებული საიდუმლოების დაცვის საშუალებები და მეთოდები, აგრეთვე ამ მიზნით განხორციელებული ღონისძიებები.

4. „დასაიდუმლოება“ - ამ კანონით დადგენილი სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ ცნობებთან დაშვებისა და მათი გავრცელების შეზღუდვები.

5. „განსაიდუმლოება“ - ამ კანონით დადგენილ სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ცნობებთან დაშვებისა და მათი გავრცელების შეზღუდვების მოხსნა.

6. "სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის მქონე" - დოკუმენტი ან სხვა სახის მატერიალური საგანი, რომელიც შეიცავს სახელმწიფო საიდუმლოებად აღიარებულ ინფორმაციას.

7. "სახელმწიფო სამდუმლოებასთან დაშვება" - სახელმწიფო ორგანოებისათვის, ფიზიკური ან იურიდიული პირისათვის მიცემული ნებართვა შეასრულოს სამუშაო სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გამოყენებით.

8. "სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გაცნობის უფლება" - თანამდებობის პირის მიერ სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების მქონე პირისათვის მიცემული შესაძლებლობა გაეცნოს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ მასალას.

9. "საიდუმლოების გრიფი" - რეკვიზიტი, რომელიც ადასტურებს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის საიდუმლოების ხარისხს.

10. "ინფორმაციის დაცვის საშუალებები" - სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის დაცვის ტექნიკური, კრიპტოგრაფიული, პროგრამული და სხვა საშუალებები.

## **მუხლი 2. საქართველოს კანონმდებლობა სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ**

1. საქართველოს კანონმდებლობა სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ შედგება ამ კანონისა და სხვა ნორმატიული აქტებისაგან.

2. სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის მოქმედება არ ვრცელდება კომერციული ან საბანკო საიდუმლოებების, საფინანსო, სამეცნიერო-ტექნოლოგიური, საგამომგონებლო და სხვა სახის საიდუმლო ინფორმაციის დაცვასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებზე, თუ ეს ინფორმაცია ამასთანავე სახელმწიფო საიდუმლოებას არ წარმოადგენს.

## **მუხლი 3. სახელმწიფო პოლიტიკა სახელმწიფო საიდუმლოების მიმართ**

1. სახელმწიფო პოლიტიკას სახელმწიფო საიდუმლოების მიმართ, როგორც საქართველოს სუვერენიტეტის, თავდაცვისა და ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის პოლიტიკის შემადგენელ ნაწილს, შეიმუშავებს საქართველოს პარლამენტი.

2. საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები უზრუნველყოფენ ამ პოლიტიკის შესრულებას კანონმდებლობით მინიჭებული კომპეტენციის ფარგლებში.

3. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების სპეციალურად უფლებამოსილი ორგანო, რომელიც უზრუნველყოფს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის საორგანიზაციო ღონისძიებებს, არის სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია.

4. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო არის აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანო, რომელიც ახორციელებს სახელმწიფო საი-

დუმლოების დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებებს და აკონტროლებს მათ შესრულებას. (24.12.2004 N 816)

5. საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახური არის საქართველოს პრეზიდენტის უშუალო დაქვემდებარებაში არსებული აღმასრულებელი ხელისუფლების სპეციალური დანიშნულების დანესებულება, რომელიც ახორციელებს სახელმწიფო საიდუმლოების რეჟიმის დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებებს საქართველოს ფარგლებს გარეთ მყოფი საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობების, ორგანიზაციებისა და მივლინებაში მყოფ იმ პირთა მიმართ, რომლებიც თავიანთი საქმიანობით დაკავშირებული არიან სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ ინფორმაციასთან. (8.07.2005 N 1892)

6. საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო არის აღმასრულებელი ხელისუფლების დანესებულება, რომელიც პასუხისმგებელია ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის (ნატო-ს) კლასიფიცირებული ინფორმაციის უსაფრთხოებაზე. ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის (ნატო-ს) კლასიფიცირებული ინფორმაციის კონტროლისა და მართვის უზრუნველყოფის მიზნით, საქართველოში იქმნება საქართველოს ერთიანი კოორდინირებული რეგისტრების სისტემა, რომელიც შედგება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის (ნატო-ს) კლასიფიცირებული ინფორმაციის ცენტრალური რეგისტრისა და შეიარაღებული ძალების გაერთიანებულ შტაბში, საქართველოს სხვა სამინისტროებში, სახელმწიფო მინისტრების აპარატებში, საგარეო დაზვერვის სპეციალურ სამსახურსა და დიპლომატიურ წარმომადგენლობებში მოქმედი ქვერეგისტრებისაგან; ქვერეგისტრები შეიძლება გაიხსნას აგრეთვე საქართველოს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებსა და სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულებებში. ქვერეგისტრები საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სისტემაში იქმნება საქართველოს თავდაცვის მინისტრის ბრძანებით, ხოლო სხვა დანესებულებებში — თავდაცვის მინისტრთან შეთანხმებით, შესაბამისი დანესებულების ხელმძღვანელის სამართლებრივი აქტით. (11.07.2007 N5240)

#### **მუხლი 4. ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მიკუთვნებისა და საიდუმლოების დაცვისათვის სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების უფლებამოსილებანი**

##### **1. საქართველოს პარლამენტი:**

ა) უზრუნველყოფს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის დაცვის საკანონმდებლო მონესრიგებას;

ბ) საპარლამენტო კონტროლს უწევს სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ საქართველოს კანონმდებლობისა და საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესრულებას;

გ) განსაზღვრავს პარლამენტის აპარატის იმ თანამდებობის პირთა უფლებამოსილებას, რომლებიც უზრუნველყოფენ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვას პარლამენტში;



დ) გადაწყვეტს თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მიკუთვნებისა და დაცვის სხვა საკითხებს.

### 2. საქართველოს პრეზიდენტი:

ა) ამტკიცებს "სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნებისა და დაცვის წესს";

ბ) ამტკიცებს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექციის დებულებასა და სტრუქტურას, თანამდებობაზე ნიშნავს და ათავისუფლებს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექციის უფროსს;

გ) ამტკიცებს სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ცნობათა ნუსხას;

დ) ამტკიცებს იმ თანამდებობის პირთა ნუსხას, რომელთაც აქვთ სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის კონკრეტული ინფორმაციის მიკუთვნების უფლებამოსილება;

ე) ამტკიცებს იმ თანამდებობის პირთა ნუსხას, რომელნიც უფლებამოსილნი არიან გასცენ სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების ნებართვა;

ვ) განსაზღვრავს სახელმწიფო კანცელარიის იმ თანამდებობის პირთა უფლებამოსილებას, რომლებიც უზრუნველყოფენ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვას სახელმწიფო კანცელარიაში;

ზ) თავის კომპეტენციის ფარგლებში წყვეტს ამ კანონის შესაბამისად სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ცნობებისა და დაცვის სხვა საკითხებს.

თ) უფლებამოსილია საქართველოს პარლამენტის ნდობის ჯგუფის წინადადებით სახელმწიფო საიდუმლოების გრიფი მოხსნას ნდობის ჯგუფის მიერ წარდგენილ სახელმწიფო საიდუმლოების ხარისხის მქონე ინფორმაციას; (04.03.98 N 1853 საკანონმდებლო მაცნე N 12(19))

### 3. საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭო:

ა) შეიმუშავებს და პრეზიდენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს:

"სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნებისა და დაცვის წესს; სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მისაკუთვნებელ ცნობათა ნუსხას;

იმ თანამდებობის პირთა სიას, რომელთაც აქვთ სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის კონკრეტული ცნობების მიკუთვნების უფლებამოსილება; იმ თანამდებობის პირთა სიას, რომელნიც უფლებამოსილნი არიან გასცენ სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების ნებართვა;

ბ) ახორციელებს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სფეროში სახელმწიფო პროგრამების შემუშავებისა და შესრულების ორგანიზაციას.

4. საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური და ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები და მათი ხელმძღვანელები:

ა) უზრუნველყოფენ მათთვის გადაცემული სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის დაცვას;

ბ) საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად უზრუნველყოფენ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვას მათდამი დაქვემდებარებულ სანარმოებში, ორგანიზაციებსა და დანესებულებებში;

გ) სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოებს წარუდგენენ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სისტემის სრულყოფის წინადადებებს.

**5. სასამართლო ხელისუფლება:**

ა) განიხილავს სისხლის სამართლისა და სამოქალაქო სამართლის საქმეებს სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის დარღვევის შემთხვევებში;

ბ) უზრუნველყოფს საქმეთა განხილვისას სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვას;

გ) განსაზღვრავს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გარვევლებით ან დაკარგვით მიყენებული ზარალის ოდენობას, ასევე იმ ზარალის ოდენობას, რომელიც ამ ცნობების გაცემით განიცადა ინფორმაციის მფლობელმა;

დ) განსაზღვრავს სასამართლო ხელისუფლების თანამდებობის პირთა უფლებამოსილებას სასამართლო ხელისუფლების ორგანოებში სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის უზრუნველსაყოფად.

**მუხლი 5. სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევა ინფორმაციისა და მის შემცველებზე საკუთრების უფლების განხორციელება**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის ან მისი მატერიალური შემცველის მესაკუთრე თავის საკუთრების უფლებას ახორციელებს ამ კანონით დადგენილი შეზღუდვების გათვალისწინებით.

2. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის წესი და პირობები, სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციისა და მისი შემცველის გამოყენებისა და განკარგვის სპეციალური რეჟიმის დადგენის ჩათვლით, განისაზღვრება ამ კანონის შესაბამისად დადებული ხელშეკრულებით ინფორმაციის ან მისი შემცველის მფლობელსა და სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექციას შორის.

3. თუ ხელშეკრულებაში აღნიშნული საკუთრების უფლებათა შეზღუდვები სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეულ ინფორმაციაზე და მის შემცველებზე ზარალს აყენებს მათ მესაკუთრეს, ამ ზარალის სრული კომპენსაცია ხდება სახელმწიფო ხარჯზე, იმ შემოსავლის ჩათვლით, რომელიც მესაკუთრემ ვერ მიიღო.

4. თუ სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის ან მისი შემცველის მესაკუთრე უარს ამბობს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის შესახებ ხელშეკრულების დადებაზე ან არღვევს მას, სასამართლოს გადაწყვეტილებით ეს ინფორმაცია ან მისი შემცველი შეიძლება ჩამორთმეულ იქნეს და გადავიდეს სახელმწიფო საკუთრებაში. ასეთ შემთხვევაში კომპენსაციის მოცულობას განსაზღვრავს სასამართლო.

## **მუხლი 6. სახელმწიფო საიდუმლოებად ინფორმაციის მიჩნევის, მისი დასაიდუმლოებისა და დაცვის ღონისძიებათა დაფინანსება**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებად ინფორმაციის მიჩნევის, მისი დასაიდუმლოებისა და დაცვის ღონისძიებები სახელმწიფო ორგანოებში, ორგანიზაციებში, დაწესებულებებში და სახაზინო სანარმოებში ფინანსდება შესაბამისი ბიუჯეტების ხარჯზე.

2. კერძო საკუთრებაში არსებული სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის დაცვის ღონისძიებები ხორციელდება ამ კანონის მე-5 მუხლით გათვალისწინებული ხელშეკრულების საფუძველზე.

3. სახელმწიფო საიდუმლოებად ინფორმაციის მიჩნევის, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად მისი დასაიდუმლოებისა და დაცვის ღონისძიებები არასახაზინო სანარმოში ფინანსდება სანარმოსა და სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული სამუშაოების შესრულების დამკვეთს შორის დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე.

## **თავი II**

### **ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევა**

#### **მუხლი 7. ინფორმაცია, რომელიც შესაძლებელია სახელმწიფო საიდუმლოებად იქნეს მიჩნეული**

სახელმწიფო საიდუმლოებას შეიძლება მიეკუთვნოს მხოლოდ შემდეგი ინფორმაცია:

1. თავდაცვის სფეროში:

ა) რომელიც შეიცავს სტრატეგიულ და ოპერატიულ გეგმებს, სამხედრო ოპერაციების მომზადებისა და ჩატარების ამსახველ დოკუმენტებს, ჯარების სტრატეგიული და ოპერატიული გადაადგილების, მათი მობილიზაციის, საბრძოლო მზადყოფნისა და სამობილიზაციო რესურსების გამოყენების საკითხები;

ბ) შეიარაღებისა და საბრძოლო ტექნიკის განვითარების მიზნობრივი პროგრამების აგრეთვე სამეცნიერო - კვლევითი და საკონსტრუქტორო სამუშაოების ტექნიკისა და თავდაცვითი ტექნოლოგიების შემუშავებას;

გ) განსაკუთრებით დაცული სამხედრო და სამოქალაქო თავდაცვის ობიექტების რეჟიმის, სტრუქტურისა და შემადგენლობის შესახებ.

2. ეკონომიკის სფეროში:

ა) სახალხო მეურნეობის სამობილიზაციო გეგმებისა და სიმძლავრების, სამხედრო დანიშნულების სტრატეგიული ნედლეულისა და მასალების მარაგისა და მინოდების მოცულობათა, აგრეთვე სახელმწიფო და სამობილიზაციო რეზერვების განლაგებისა და მოცულობის შესახებ;

ბ) ტრანსპორტის, კავშირგაბმულობის, ქვეყნის ინფრასტრუქტურის სხვა დარგებისა და ობიექტების დაცვის სისტემისა და რეჟიმის შესახებ, მათი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ინტერესებისათვის;

გ) ოქროს საერთო მარაგში შემავალი მონეტარული ჯგუფის - ძვირფასი ლითონების, ძვირფასი ქვების და სხვა ფასეულობათა - სახელმწიფო მარაგების კონკრეტულ სახეობათა შესახებ, ფულის ნიშნებისა და ფასიანი ქაღალდების დამზადების, შენახვის, დაცვისა და ყალბისმქნელობის თავიდან აცილებასთან, მიმოქცევასთან, გაცვლასთან ან მიმოქცევიდან ამოღებასთან დაკავშირებული ოპერაციების თაობაზე.

3. საგარეო ურთიერთობათა სფეროში:

ა) საქართველოს საგარეო პოლიტიკისა და საგარეო-ეკონომიკურ ურთიერთობათა შესახებ, რომელთა წინასწარმა გამჟღავნებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს სახელმწიფო ინტერესებს;

ბ) უცხო სახელმწიფოებთან სამხედრო, სამეცნიერო-ტექნიკური და სხვა სახის თანამშრომლობის საკითხების შესახებ, თუ ცნობების გამჟღავნებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს საქართველოს ინტერესებს.

4. დაზვერვის, სახელმწიფო უშიშროებისა და მართლწესრიგის დაცვის სფეროში:

ა) სადაზვერვო, კონტრსადაზვერვო და ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის გეგმების, ორგანიზების, მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფის საშუალებების, ფორმების, მეთოდებისა და შედეგების, აგრეთვე კონკრეტული პროგრამების დაფინანსების შესახებ; იმ პირთა თაობაზე, რომლებიც ზემოაღნიშნულ სფეროებში კონფიდენციალურ საფუძველზე თანამშრომლობენ ან ადრე თანამშრომლობდნენ ასეთი საქმიანობის განმახორციელებელ საქართველოს შესაბამის ორგანოებთან;

ბ) "სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის შესახებ" საქართველოს კანონის თანახმად განსაზღვრული სახელმწიფოს უმაღლეს თანამდებობის პირთა დაცვის და ადმინისტრაციულ შენობებისა და სამთავრობო რეზიდენციების დაცვის რეჟიმის შესახებ

გ) სამთავრობო და სპეციალური კავშირგაბმულობის სისტემის შესახებ;

დ) სახელმწიფო შიფრების დამუშავებისა და გამოყენების, კრიპტოგრაფიის სფეროში სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის შესახებ.

### **მუხლი 8. ინფორმაცია, რომელიც არ მიიჩნევა სახელმწიფო საიდუმლოებად**

1. აკრძალულია სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნოს ნებისმიერი ცნობა, რომლითაც შეიძლება შეილახოს ან შეიზღუდოს ადამიანის ძირითადი უფლებანი და თავისუფლებანი, ზიანი მიადგეს მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებას.

2. არ შეიძლება სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნოს ნორმატიული აქტები, საერთაშორისო ხელშეკრულებები და შეთანხმებები, გარდა საქართველოს თავდაცვის, შინაგან საქმეთა, იუსტიციის, ფინანსთა და გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროების, საქართველოს საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახურის და საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის აქტებისა, რომლებიც აწეს-

რიგებს მათ შიდა საქმიანობას თავდაცვის, უშიშროებისა და ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის თვალსაზრისით. (22.07.2007 N 5033)

3. არ შეიძლება სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნოს რუკები, გარდა სამხედრო დანიშნულების სპეციალური რუკებისა.

4. არ შეიძლება სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნოს შემდეგი ინფორმაცია:

ა) სტიქიური უბედურების, კატასტროფებისა და სხვა განსაკუთრებული მოვლენების შესახებ, რომლებიც უკვე მოხდა ან შეიძლება მოხდეს და ემუქრება მოქალაქეთა უსაფრთხოებას;

ბ) გარემოს მდგომარეობისა და მოსახლეობის ჯანმრთელობის, მისი ცხოვრების დონის შესახებ, სამედიცინო მომსახურებისა და სოციალური უზრუნველყოფის ჩათვლით, აგრეთვე სოციალურ - დემოგრაფიული მაჩვენებლების, მოსახლეობის განათლებისა და კულტურის შესახებ;

დ) კორუფციის, თანამდებობის პირთა უკანონო ქმედობებისა და კრიმინოგენული სიტუაციის შესახებ;

ე) პრივილეგიების, კომპენსაციებისა და შეღავათების შესახებ, რომლებსაც სახელმწიფო ანიჭებს მოქალაქეებს, თანამდებობის პირებს, სანარმოებს, დანესებულებებსა და ორგანიზაციებს;

ვ) სახელმწიფო სავალუტო ფონდისა ოქროს საერთო მარაგის შესახებ;

ზ) სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს თანამდებობის პირთა ჯანმრთელობის შესახებ.

### **მუხლი 9. სახელმწიფო საიდუმლოებად ინფორმაციის მიჩნევის წესი**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნების აუცილებლობის დასაბუთება, ამ ცნობების მნიშვნელობის გათვალისწინებით, ევალება სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს, აგრეთვე, სანარმოს, დანესებულებას და ორგანიზაციას, რომელმაც ეს ცნობები შეიმუშავა ან მიიღო განსახილველად და ან შესანახად.

2. სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნების საკითხს წყვეტს სახელმწიფო ორგანოს ხელმძღვანელი პირი, რომელსაც ეს უფლებამოსილება აქვს ამ კანონის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის "დ" ქვეპუნქტით.

### **მუხლი 10. სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნებულ ცნობათა ნუსხა**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ცნობათა ნუსხას გამოსაქვეყნებლად ამზადებს და ოფიციალურ სახელმწიფო გამოცემებში აქვეყნებს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია.

2. ცვლილებები და დამატებები სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ცნობათა ნუსხაში ქვეყნდება საქართველოს პრეზიდენტის მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებიდან ერთი თვის ვადაში.

3. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია სულ ცოტა 5 წელიწადში ერთხელ ოფიციალურად აქვეყნებს სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ცნობათა ნუსხას.

4. თუ სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ცნობათა ნუსხაში შეტანილია ინფორმაცია, რომელიც ვერ აკმაყოფილებს ამ კანონის მე-7 მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს ან არღვევს ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევის დადგენილ წესს, დაინტერესებული პირები უფლებამოსილი არიან კანონმდებლობით დადგენილი წესით გაასაჩივრონ ეს გადაწყვეტილება სასამართლოში.

### **მუხლი 11. საიდუმლოების ხარისხის დადაბლება და სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევის შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმება**

საიდუმლოების ხარისხის დადაბლება და მისი სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევის შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმება ხდება სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევის შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმებით ან შეცვლით, ამ გადაწყვეტილების მოქმედების ვადის გასვლასთან დაკავშირებით ან სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე ამ კანონის მე-10 მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში და ფორმდება სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექციის მიერ საიდუმლო ცნობათა ნუსხაში სათანადო ცვლილების შეტანით.

## **თავი III**

### **ინფორმაციის დასაიდუმლოება**

#### **მუხლი 12. ინფორმაციის დასაიდუმლოების პრინციპები**

1. ინფორმაციის დასაიდუმლოება ხორციელდება კანონიერების, დასაბუთებულობის და დროულობის პირიციპების შესაბამისად.

2. ინფორმაციის დასაიდუმლოების კანონიერება განისაზღვრება ამ კანონის მე-7 და მე-8 მუხლით განსაზღვრულ საფუძველზე და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

3. ინფორმაციის დასაიდუმლოების დასაბუთებულობა განისაზღვრება კონკრეტული მასალის საექსპორტო შეფასების საფუძველზე სახელმწიფოს, საზოგადოებისა და მოქალაქეთა სასიცოცხლო მნიშვნელობის ინტერესების გათვალისწინებით.

4. ინფორმაციის დასაიდუმლოების დროულობის პრინციპი განისაზღვრება ამ ინფორმაციის გავრცელების შეზღუდვით მისი მიღების (შემუშავების) მომენტიდან.

#### **მუხლი 13. ინფორმაციის საიდუმლოების ხარისხი და მისი გრიფი**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის დასაიდუმლოება ხორციელდება შესაბამისი დოკუმენტებისათვის, ნაკეთობისათვის ან ინფორმაციის სხვა მატერიალური შემცველისათვის საიდუმლოობის გრიფის მინიჭებით.

2. საიდუმლოების გრიფი სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის ყოველი მატერიალური შემცველის აუცილებელი რეკვიზიტია. იგი უნდა აღნიშნავდეს ამ ინფორმაციის საიდუმლოების ხარისხს, ინფორმაციის დასაიდუმლოების ვადას და თანამდებობის პირს, რომელმაც აღნიშნა ეს გრიფი. სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნება შემდეგი კლასიფიცირებული ინფორმაცია: (11.07.2007 N5240)

ა) „განსაკუთრებული მნიშვნელობის“ (მასთან გათანაბრებულია — TOP SECRET);

ბ) „სრულიად საიდუმლო“ (მასთან გათანაბრებულია — SECRET);

გ) „საიდუმლო“ (მასთან გათანაბრებულია — CONFIDENTIAL);

დ) „შეზღუდული სარგებლობისთვის“ (მასთან გათანაბრებულია — RESTRICTED).

3. ინფორმაციას, რომლისთვისაც წესდება საიდუმლოების ხარისხი „განსაკუთრებული მნიშვნელობის“, მიეკუთვნება მონაცემი, რომლის გავრცელება ან დაკარგვა არსებითად იმოქმედებდა საქართველოს ინტერესებზე თავდაცვის, სახელმწიფო უსაფრთხოების, ეკონომიკისა და პოლიტიკის სფეროებში ან/და გამოიწვევდა განსაკუთრებით მძიმე შედეგებს საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მონაწილე ქვეყნისა თუ ორგანიზაციისათვის. (11.07.2007 N5240)

4. ინფორმაციას, რომლისთვისაც წესდება საიდუმლოების ხარისხი „სრულიად საიდუმლო“, მიეკუთვნება მონაცემი, რომლის გავრცელებამ ან დაკარგვამ შეიძლება გამოიწვიოს მძიმე შედეგები საქართველოს თავდაცვის, სახელმწიფო უსაფრთხოების, ეკონომიკური და პოლიტიკური ინტერესებისათვის და ამ კანონის მე-7 მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ პირთა ინტერესებისათვის ან/და რომლის გამჟღავნებამ შეიძლება გამოიწვიოს მძიმე შედეგები საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მონაწილე ქვეყნისა თუ ორგანიზაციისათვის. (11.07.2007 N5240)

5. ინფორმაციას, რომლისთვისაც წესდება საიდუმლოების ხარისხი „საიდუმლო“, მიეკუთვნება მონაცემი, რომლის გავრცელებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს საქართველოს თავდაცვის, სახელმწიფო უსაფრთხოების, ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ინტერესებს ან/და რომლის გამჟღავნებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მონაწილე ქვეყნისა თუ ორგანიზაციის ინტერესებს. (11.07.2007 N5240)

5<sup>1</sup>. ინფორმაციას, რომლისთვისაც წესდება საიდუმლოების ხარისხი „შეზღუდული სარგებლობისთვის“, მიეკუთვნება მონაცემი, რომლის გავრცელებამ შეიძლება უარყოფითი გავლენა იქონიოს საქართველოს თავდაცვაზე, სახელმწიფო უსაფრთხოებაზე, ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ინტერესებზე ან/და საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მონაწილე ქვეყნისა თუ ორგანიზაციის ინტერესებსა და საქმიანობაზე. (11.07.2007 N5240)

6. თუ გრიფის აღნიშვნა უშუალოდ ინფორმაციის მატერიალურ შემცველზე შეუძლებელია, იგი უნდა მიეთითოს თანდართულ დოკუმენტებში.

7. აკრძალულია ამ კანონით გათვალისწინებული საიდუმლოობის გრიფის აღნიშვნა ინფორმაციის შემცველებზე, რომლებიც დაცული სხვა სახის საიდუმლო ან კოფიდენციალური ინფორმაცია სახელმწიფო საიდუმლოებას არ წარმოადგენს.

8. თანამდებობის პირთა სიას, რომლებსაც უფლება აქვთ ინფორმაციის შემცველზე აღნიშნონ საიდუმლოობის გრიფი, ამტკიცებს იმ სანარმოს, დაწესებულების ან ორგანიზაციის ხელმძღვანელი, რომელიც ეწევა სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებულ საქმიანობას.

9. ინფორმაციის დასაიდუმლოების დადგენილი ვადის გასვლის შემდეგ და ინფორმაციის საიდუმლოობის ხარისხის დადაბლების ან მისი სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნევის შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმების შემთხვევაში ინფორმაციის დასაიდუმლოების განმხორციელებელი თანამდებობის პირები ვალდებული არიან უზრუნველყონ საიდუმლოობის გრიფის შეცვლა ან ინფორმაციის გასაიდუმლოება.

#### **მუხლი 14. ინფორმაციის დასაიდუმლოების ვადა**

1. ინფორმაციის დასაიდუმლოების ვადა დამოკიდებულია მისი საიდუმლოობის ხარისხზე. „განსაკუთრებული მნიშვნელობის“ ინფორმაციისათვის ეს ვადა არ აღემატება 20 წელს, „სრულიად საიდუმლო“ ინფორმაციისათვის არის 10 წელი, „საიდუმლო“ ინფორმაციისათვის — 5 წელი, ხოლო „შეზღუდული სარგებლობისთვის“ ინფორმაციისათვის — 3 წელი. დასაიდუმლოების ვადის გაგრძელების უფლება აქვთ სპეციალური სამსახურის ხელმძღვანელებს, თუ აღნიშნული ინფორმაცია დაკავშირებულია კონტრდაზვერვით საქმიანობასთან და მისი განსაიდუმლოებით არსებითი ზიანი მიადგება სახელმწიფოს ინტერესებს. საერთაშორისო ხელშეკრულებებითა და შეთანხმებებით დადგენილი წესით აღიარებული სახელმწიფო საიდუმლოების ვადის გაგრძელება, განსაიდუმლოება ან გრიფის შეცვლა ხდება საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მოთხოვნების გათვალისწინებით. (11.07.2007 N5240)

2. დასაიდუმლოების ვადის ათვლა იწყება ინფორმაციის შემცველზე საიდუმლოობის გრიფის აღნიშვნის თარიღიდან.

3. ინფორმაციის დასაიდუმლოების ვადის გასვლის შემდეგ საქართველოს პრეზიდენტს, განსაკუთრებულ შემთხვევებში, უფლება აქვს გააგრძელოს დასაიდუმლოების ვადა.

4. ინფორმაციის საიდუმლოობის ხარისხის მიუხედავად, საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია საქართველოს პარლამენტის ნდობის ჯგუფის წინადადებით ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ ვადაზე სახელმწიფო საიდუმლოების გრიფი მოხსნას ნდობის ჯგუფის მიერ წარდგენილ სახელმწიფო საიდუმლოების ხარისხის მქონე ინფორმაციას. (04.03.98 N1276 პარლამენტის უწყებანი N 13-14)



## **მუხლი 15. საიდუმლოების შემცველი ცნობების დასაიდუმლოების წესი**

1. ცნობების დასაიდუმლოების, ე.ი. დოკუმენტებზე და სხვა მატერიალურობიექტებზე საიდუმლოების გრიფის დანესების საფუძველია მათი შესაბამისობა იმ ცნობების ნუსხასთან, რომლებიც სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნება.

2. თუ შეუძლებელია მიღებული (შემუშავებული) ცნობების მოქმედ ნუსხაში შეტანილ ცნობებთან იდენტიფიკაცია, სახელმწიფო ორგანოს, დანესებულების, უწყებისა და სანარმოს ხელმძღვანელი ვალდებულია უზრუნველყოს მიღებული ცნობების წინასწარი დასაიდუმლოება, საიდუმლოების მოსალოდნელი ხარისხის გათვალისწინებით, და ერთი კვირის ვადაში გადაუგზავნოს უშიშროების საბჭოს თავისი წინადადებები. უშიშროების საბჭო ერთი თვის ვადაში ჩაატარებს შემოსული წინადადების საექსპორტო შეფასებას და პრეზიდენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს წინადადებას მოქმედ ნუსხაში ცვლილების შეტანის შესახებ.

## **მუხლი 16. ინფორმაციის დასაბუთებული დასაიდუმლოების გასაჩივრება**

1. მოქალაქეები და იურიდიული პირები უფლებამოსილი არიან ინფორმაციის შემცველზე საიდუმლოების გრიფის აღმნიშვნელ თანამდებობის პირს მიმართონ ამ ინფორმაციის დასაიდუმლოების შესახებ მოტივირებული წინადადებით, რომელიც აუცილებლად უნდა იქნეს განხილული. აღნიშნულმა თანამდებობის პირმა მოქალაქეს ან იურიდიულ პირს ერთი თვის განმავლობაში უნდა გასცეს დასაბუთებული წერილობითი პასუხი.

2. გადაწყვეტილება ინფორმაციის დასაიდუმლოების შესახებ შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში.

## **თავი IV**

### **საიდუმლო ინფორმაციის გასაიდუმლოება**

## **მუხლი 17. საიდუმლო ინფორმაციის გასაიდუმლოების საფუძველი**

1. ცნობებისათვის საიდუმლოების გრიფის მოხსნის საფუძველია:

ა) საქართველოს მიერ საერთაშორისო ვალდებულების აღება იმის თაობაზე, რომ ღიად იქნეს გაცვლილი ის ცნობები, რომლებიც ადრე სახელმწიფო საიდუმლოებას წარმოადგენენ;

ბ) ობიექტური გარემოების შეცვლა, რომლის შედეგადაც აღარ არის საჭირო დაცული იქნეს ის ცნობები, რომლებიც სახელმწიფო საიდუმლოებას წარმოადგენდა;

გ) დადგენილი ვადის გასვლა.

დ) საქართველოს პრეზიდენტისათვის საქართველოს პარლამენტის წევრისა და სახელმწიფო ინფორმაციისათვის სახელმ-

ნიფო საიდუმლოების გრიფის მოხსნის შესახებ; (04.03.98 N 1276 პარლამენტის უწყებანი N 13-14)

2. სახელმწიფო ორგანოები, რომლებიც ახდენენ დასაიდუმლოებას, ვალდებული არიან ყოველწლიურად გადასინჯონ მონაცემები ცნობების დასაიდუმლოების შესახებ, რათა კონკრეტულ სიტუაციასთან დაკავშირებით შეფასდეს ცნობების საიდუმლოობის აუცილებლობა.

### **მუხლი 18. სახელმწიფო საიდუმლო ინფორმაციის განსაიდუმლოების წესი**

1. სახელმწიფო საიდუმლო ინფორმაციის განსაიდუმლოება ხდება არა უგვიანეს იმ ვადისა, რა ვადითაც დასაიდუმლოებულ იქნა ცნობები. საიდუმლო ინფორმაციის განსაიდუმლოებას ახორციელებს სახელმწიფო საარქივო დეპარტამენტი, თუ ასეთი უფლებამოსილება ამ უკანასკნელს მინიჭებული აქვს სახელმწიფო საიდუმლოების მფლობელი ორგანიზაციის ან მისი სამართალმემკვიდრის მიერ. თუ ასეთი უფლებამოსილება სახელმწიფო საარქივო დეპარტამენტს მინიჭებული არა აქვს ან ეს ორგანიზაცია გაუქმდა, განსაიდუმლოების საკითხს წყვეტს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია.

2. ამ კანონის მე-17 მუხლის პირველი პუნქტის "ა" ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის განსაიდუმლოების უფლება აქვს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექციას.

3. ამ კანონის მე-17 მუხლის პირველი პუნქტის "ბ" და "გ" ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის განსაიდუმლოების წინადადებას ეროვნული უშიშროების საბჭოს წარუდგენს ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მიკუთვნების უფლების მქონე შესაბამისი ორგანო. ეროვნული უშიშროების საბჭო გადაწყვეტილებას იღებს წინადადების მიღებიდან ერთი თვის ვადაში.

4. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია საქართველოს პარლამენტის ნდობის ჯგუფის წინადადებით სახელმწიფო საიდუმლოების გრიფი მოხსნას ნდობის ჯგუფის მიერ წარდგენილ სახელმწიფო საიდუმლოების ნებისმიერი ხარისხის მქონე ინფორმაციას. (04.03.98 N 1276 პარლამენტის უწყებანი N 13-14)

### **მუხლი 19. სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს, ფიზიკური და იურიდიული პირების შეკითხვით მიმართვის უფლება ინფორმაციის განსაიდუმლოების შესახებ**

1. საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები, ფიზიკური და იურიდიული პირები უფლებამოსილი არიან შეკითხვით მიმართონ სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს, აგრეთვე სანარმოებს, დანესებულებებს, ორგანიზაციებს (მათ შორის სახელმწიფო არქივებს) სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მიკუთვნებული ინფორმაციის განსაიდუმლოების თაობაზე.

2. სახელმწიფო ხელისუფლებიხს ორგანოები, აგრეთვე სანარმოები, დანესებულებები, ორგანიზაციები (მათ შორის სახელმწიფო არქივები), რომლებმაც ასეთი შეკითხვა მიიღეს, ვალდებული არიან ერთი თვის ვადაში განიხილონ და მოტივირებული პასუხი გასცენ შეკითხვის არსებით მხარეს. თუ მათ არა აქვთ ამ ცნობების განსაიდუმლოების უფლებამოსილება, შეკითხვის შემოსვლიდან ერთ კვირაში ის გადაეცემა სახელმწიფო ხელისუფლების იმ ორგანოს, რომელსაც აქვს ასეთი უფლება, ან - სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექციას. შეკითხვას მოტივირებული პასუხი უნდა გაეცეს ერთი თვის ვადაში.

3. თანამდებობის პირის მიერ შეკითხვის არსებითად განხილვისაგან თავის არიდება იწვევს დისციპლინურ და ანადმინისტრაციულ პასუხისმგებლობას მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

4. სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ცნობის მიკუთვნების საფუძვლიანობა შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში. სასამართლოს მიერ ცნობის დასაიდუმლოების უსაფუძვლობის დადასტურების შემთხვევაში, იგი დაუყოვნებლივ უნდა განსაიდუმლოვდეს.

5. სასამართლოს მიერ ცნობის დასაიდუმლოების უსაფუძვლობის დადასტურების შემთხვევაში, ფიზიკური ან იურიდიული პირებისათვის მიყენებული ზარალის სრული კომპენსაცია ხდება სახელმწიფო ხარჯზე, იმ შემოსავლის ჩათვლით, რომელიც მესაკუთრემ ვერ მიიღო, კომპენსაციის ოდენობას მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრავს სასამართლო.

## თავი V

### სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ცნობების გამგებლობა

**მუხლი 20. სანარმოს, დანესებულებისა და ორგანიზაციისათვის სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული საქმიანობის ნებართვის გაცემა**

1. სანარმოს, დანესებულებასა და ორგანიზაციას სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული საქმიანობის უფლებას აძლევს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო შესაბამისი ნებართვის გაფორმებით. (24.12.2004 N 816)

2. ასეთი ნებართვის გაცემის წესსა და პირობებს განსაზღვრავს "სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნებისა და დაცვის წესი".

**მუხლი 21. სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ცნობების გაცემა სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს, სანარმოს, დანესებულების, ორგანიზაციის მიერ**

1. სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანო, სანარმო, დანესებულება, ორგანიზაცია სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ ცნობებს გასცემს

სახელმწიფო ხელისუფლების ამ კანონის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის "დ" და "ე" ქვეპუნქტებით განსაზღვრული თანამდებობის პირთა სანქციით.

2. სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანო, სანარმო, დანესებულება და ორგანიზაცია, რომელიც მიიღებს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ ცნობებს, მოვალეა შექმნას ყველა პირობა სახელმწიფო საიდუმლოების დასაცავად. თანამდებობის პირები პერსონალურად აგებენ პასუხს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ცნობების დაცვის უზრუნველყოფისათვის.

3. სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ცნობების გადაცემისას დაცულ უნდა იქნეს ამ კანონის მე-20 მუხლის მოთხოვნები.

## თავი VI

### სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვა

#### მუხლი 22. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის არსი

1. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვა მოიცავს საორგანიზაციო-სამართლებრივ, საინჟინრო - ტექნიკურ, კრიპტოგრაფიულ და ოპერატიულ ღონისძიებათა ერთობლიობას, რომელთა მიზანია სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გამჟღავნების თავიდან აცილება.

2. ამ ღონისძიებათა განხორციელებას თავისი კომპეტენციის შესაბამისად ხელშეკრულების საფუძველზე უზრუნველყოფს სახელმწიფო საიდუმლოების მფლობელი.

3. კლასიფიცირებული ინფორმაციის დაცვისთვის წესდება ფიზიკური უსაფრთხოების, პერსონალის (კადრების) უსაფრთხოების, ინფორმაციის უსაფრთხოების, ასევე საკომუნიკაციო და ინფორმაციული ტექნოლოგიების უსაფრთხოების განსაკუთრებული წესები, რომლებსაც განსაზღვრავს საქართველოს პრეზიდენტი. (11.07.2007 N5240)

#### მუხლი 23. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ძირითადი საორგანიზაციო-სამართლებრივი ღონისძიებები

სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის მიზნით დგინდება:

1. ერთიანი მოთხოვნები სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის მატერიალური შემცველობის დამზადების, გამოყენების, შენახვის, გადაცემის, ტრანსპორტირებისა და აღრიცხვისადმი.

2. თავისი საქმიანობით სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული სანარმოს, დანესებულებისა და ორგანიზაციისათვის ნებართვის გაცემის პირობები და წესი.

3. ზემოაღნიშნული სანარმოსა და ორგანიზაციის საქმიანობის განსაკუთრებული რეჟიმი (საიდუმლოების რეჟიმი).

4. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან მოქალაქეთა დაშვების სპეციალური წესი.

5. სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გამოქვეყნების, სხვა სახელმწიფოსათვის გადაცემის ან სხვა გზით გავრცელების შეზღუდვა.

6. თავისი საქმიანობით სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული სანარმოს, დანესებულებისა და ორგანიზაციის მიმართ სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოთა მიერ სასამართლო, საზედამხებველო, საკონტროლო - სარევიზიო და სხვა ფუნქციების შესრულების სპეციალური წესი.

7. პასუხისმგებლობა სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ კანონმდებლობის დარღვევისათვის.

#### **მუხლი 24. ერთიანი მოთხოვნების სახელმწიფო საიდუმლო ინფორმაციის შემცველობისა და მათი შენახვისადმი**

ერთიან მოთხოვნებს სახელმწიფო ინფორმაციის შემცველების დამზადების, გამოყენების, დაცულობის უზრუნველყოფის, გადაცემის, ტრანსპორტირებისა და აღრიცხვისადმი ადგენს "სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნებისა და დაცვის წესი".

#### **მუხლი 25. სანარმოს, დანესებულებისა და ორგანიზაციის განსაკუთრებული რეჟიმი**

სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული სანარმოს, დანესებულებისა და ორგანიზაციის საქმიანობის განსაკუთრებული რეჟიმი (საიდუმლოების რეჟიმი) განისაზღვრება "სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნებისა და დაცვის წესით".

#### **მუხლი 26. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვება**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაიშვება საქართველოს ქმედუნარიანი, 18 წლის ასაკს მიღწეული მოქალაქე, რომელსაც სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გაცნობა სჭირდება თავისი სამსახურებრივი ან სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისათვის.

2. გადანყვეტილებას საიდუმლო ინფორმაციასთან დაშვების თაობაზე იღებს იმ სახელმწიფო ორგანოს, სანარმოს, დანესებულებისა და ორგანიზაციის ხელმძღვანელი, სადაც ხორციელდება სამუშაო ან ინახება ასეთ ინფორმაციასთან დაკავშირებული ცნობების შემცველები და რომლებიც უფლებამოსილია გასცეს სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვება.

2<sup>1</sup>. ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის (ნატოს) კლასიფიცირებულ ინფორმაციასთან მუშაობის ნებართვას შესაბამის პირზე გასცემს საქართველოს თავდაცვის მინისტრი. ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციის (ნატო-ს) კლასიფიცირებულ ინფორმაციასთან მუშაობის ნებართვის გაცემის წესი და პირობები განისაზღვრება საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით. (11.07.2007 N5240)

3. სახელმწიფო ხელისუფლების იმ უმაღლეს ორგანოებში, რომელთა დაცვას "სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის შესახებ" საქართველოს კანონის შესაბამისად ახორციელებს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური, სამსახურის უფროსის დასკვნის საფუძველზე გადანყვეტილებას საიდუმლო ინფორმაციასთან დაშვების თაობაზე იღებს ამ ორგანოთა ხელმძღვანელები.

4. საქართველოს მოქალაქისათვის საიდუმლო ინფორმაციასთან დაშვების უარის თქმა შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც არ არსებობს ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული საფუძველი.

5. უცხოელ მოქალაქეს და მოქალაქეობის არმქონე პირს სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვება მიეცემა საერთაშორისო ხელშეკრულებითა და შეთანხმებათა ან საქართველოს პრეზიდენტის ნერილობითი განკარგულების საფუძველზე.

6. დაშვების გაცემა ითვალისწინებს:

ა) სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დასაშვებად პირის შემოწმებას;

ბ) პირის მიერ ვალდებულების აღებას, რომ დაიცავს მისთვის განდობილ სახელმწიფო საიდუმლოებას;

გ) სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გამო პირის ნერილობით თანხმობას მის უფლებათა კანონით გათვალისწინებულ შეზღუდვაზე;

დ) სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ კანონის დარღვევისათვის პასუხისმგებლობის ნორმების პირისათვის გაცნობას.

7. პირსათვის საჭირო ინფორმაციასთან დაშვების ფორმები დგინდება მისი საიდუმლოების ხარისხის მიხედვით ("განსაკუთრებული მნიშვნელობის", "სრულიად საიდუმლო", "საიდუმლო")

8. გადაწყვეტილება სახელმწიფო საიდუმლოებასთან პირის დაშვების თაობაზე მიიღება მისი შემოწმების დამთავრებიდან არა უგვიანეს 5 დღისა.

## **მუხლი 27. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვებაზე უარის თქმა**

სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვება არ გაიცემა, თუ:

1. პირი არ წარმოადგენს დასაბუთებას სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ ინფორმაციაზე სამუშაოდ;

2. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გასაცემად პირის შემოწმების დროს და ორგანიზაციების მართლსაწინააღმდეგო საქმიანობისათვის ხელშეკრულების ან მოქალაქეთა ისეთ გაერთიანებაში მონაწილეობის ფაქტები, რომლის საქმიანობაც აკრძალულია სასამართლო წესით ან ეწევა კანონით აკრძალულ საქმიანობას, ან თუ გამოვლინდა პირისათვის განდობილი სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ვალდებულების შეუსრულებლობის ფაქტები.

3. პირი უარს ამბობს იკისროს ვალდებულება, რომ დაიცავს მისთვის განდობილ სახელმწიფო საიდუმლოებას ან არ არსებობს მისი თანხმობა სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვებასთან დაკავშირებით კანონით გათვალისწინებულ უფლებათა შეზღუდვის თაობაზე.

4. პირი ნასამართლევი კანონით დადგენილი, სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართული განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულისათვის;

5. პირი სასამართლოს მიერ ცნობილია ქმედუწაროდ ან სამედიცინო დასკვნის საფუძველზე არ შეიძლება მისი დაშვება სახელმწიფო საიდუმლოებასთან. ასეთ დაავადებას განსაზღვრავს საქართველოს ჯანმრთე-

ლობის დაცვის სამინისტრო და სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია დამტკიცებული ნუსხის შესაბამისად.

6. პირი დაშვების გაფორმების პროცესში შეგნებულად იძლევა არასწორ ცნობებს თავის შესახებ.

### **მუხლი 28. პირის შემონმება სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გასაცემად**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გასაცემად პირის შემონმებას ერთი თვის ვადაში ახორციელებს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო ამ კანონით, „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით და სხვა საკანონმდებლო აქტებით დადგენილი წესით. (24.12.2004 N 816)

2. შემონმების დროს დგინდება ამ კანონის 27-ე მუხლის "ა", "ბ" და "დ" პუნქტებით გათვალისწინებულ გარემოებათა არსებობა ან არარსებობა.

3. შემონმებელი ორგანოს დასკვნის გათვალისწინება სავალდებულოა თანამდებობის იმ პირთათვის, რომლებიც უფლებამოსილი არიან მიიღონ გადაწყვეტილება სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გაცემის თაობაზე.

### **მუხლი 29. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების მიღებაზე უარის თქმის გასაჩივრება**

1. თანამდებობის პირი, რომელიც უფლებამოსილია გადაწყვეტილება მიიღოს სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გაცემის თაობაზე, ვალდებულია განმცხადებელს წერილობით აცნობოს უარის მიზეზები და საფუძველი.

2. პირს უფლება აქვს უარი გაასაჩივროს სასამართლოში.

### **მუხლი 30. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გაუქმება**

1. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გაუქმება შესაძლებელია იმ შემთხვევაში, თუ შეიქმნა ან გამოვლინდა ამ კანონის 27-ე მუხლით გათვალისწინებული გარემოებანი.

2. პირის თხოვნით სახელმწიფო საიდუმლოებასთან მისი დაშვება უქმდება დაშვების გაუქმების თაობაზე მიმართვიდან სამი ლლის ვადაში.

3. გადაწყვეტილებას დაშვების გაუქმების თაობაზე იღებს თანამდებობის პირი, რომელიც უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება დაშვების გამოცემის თაობაზე. პირს უფლება აქვს უარი გაასაჩივროს სასამართლოში.

### **მუხლი 31. სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გაცნობა**

1. სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გაცნობა ხდება იმ სანარმოს, დანესებულების ან ორგანიზაციის ხელმძღვანელის ბრძანებით, სადაც ინახება ასეთ ინფორმაციასთან დაკავშირებული ცნობების შემცველები.

2. უცხო ქვეყნის მოქალაქეები და მოქალაქეობის არმქონე პირები სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაიშვებიან ამ კანონის 26-ე მუხლის საფუძველზე. მათ მიმართ მოქმედებს ისეთივე წესები, როგორიც საქართველოს მოქალაქეების მიმართ.

### **მუხლი 32. სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვებული პირის ვალდებულებები სახელმწიფო საიდუმლოების დასაცავად**

პირი, რომელიც სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაუშვეს, ვალდებულია:

1. არ გაახმაუროს სახელმწიფო საიდუმლოება, რომელიც მას გაანდეს ან მისთვის ცნობილი გახდა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს;

2. შეასრულოს ამ კანონის 25-ე მუხლის შესაბამისად დადგენილი საიდუმლოების რეჟიმის მოთხოვნები;

3. თანამდებობის პირს, რომელმაც იგი სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაუშვა, აცნობოს გარემოებანი, რომლებიც ხელს უშლიან დაიცვას მისთვის განდობილი სახელმწიფო საიდუმლოება.

### **მუხლი 33. პრესაში და მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებებში სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გამოქვეყნების შეზღუდვა**

1. პრესაში და მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებებში გამოსაქვეყნებლად, გასაავრცელებლად ან საზღვარგარეთ გასატანად მასალების მომზადებისას სანარმოები, დანუსებულებები, ორგანიზაციები და ფიზიკური პირები სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის დაცვის მიზნით ვალდებული არიან იხელმძღვანელონ ამ კანონის მოთხოვნებით.

2. პრესაში და მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებებში სახელმწიფო საიდუმლოების გამჟღავნების შედეგებზე მეთვალყურეობას ახორციელებს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის სახელმწიფო ინსპექცია.

3. პრესაში და მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებებში სახელმწიფო საიდუმლოების გამჟღავნების წინასწარი კონტროლი დაუშვებელია.

### **მუხლი 34. სახელმწიფო საიდუმლოების სხვა სახელმწიფოსათვის გადაცემის შეზღუდვა**

სხვა სახელმწიფოსათვის ინფორმაციის ან ინფორმაციის შემცველის გადაცემა, რომელიც წარმოადგენს სახელმწიფო საიდუმლოებას ან წინასწარ არის დასაიდუმლოებული ამ კანონის მე-15 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მიკუთვნების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებამდე, შეიძლება მხოლოდ საქართველოს პარლამენტის მიერ რატიფიცირებული საერთაშორისო ხელშეკრულებისა და შეთანხმების ან საქართველოს პრეზიდენტის მოტივირებული განკარგულების საფუძველზე.



### **მუხლი 35. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის საინჟინრო-ტექნიკური ღონისძიებები**

1. ინფორმაციის ტექნიკური დაცვის მიზნით საწარმო, დანესებულე-ბა და ორგანიზაცია, რომელიც ასრულებს სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებულ საქმიანობას, ვალდებულია გამოიყენოს ინფორმაციის დაცვის, დამუშავების, გადაცემისა და შენახვის დაცული საშუალებები და ტექნიკური მოწყობილობანი, რომლებიც სერტიფიცირებულია ტექნიკური დაცვის ნორმატივების შესაბამისად.

2. საწარმოს, დანესებულეებასა და ორგანიზაციას უფლება აქვს შე-ქმნას და აწარმოოს სახელმწიფო საიდუმლოების ტექნიკური დაცვის უზრუნ-ველყოფი სისტემები და საშუალებები, შეასრულოს მათი მომსახურები-სა და ტექნიკური დაცვის საშუალები, აგრეთვე შეწყვიტოს მომსახურება მხოლოდ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ნებართვით. (24.12.2004 N 816)

3. ამ მუხლით გათვალისწინებული სერტიფიკაციისა და ლიცენზირე-ბის წესი განისაზღვრება "სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნებისა და დაცვის წესით".

### **მუხლი 36. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის კრიპ-ტოგრაფიული ღონისძიებები**

სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის კრიპტოგრაფიული ღონისძ-იებები განისაზღვრება "სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის ინფორმაციის მიკუთვნების და დაცვის წესით".

### **მუხლი 37. სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის უზრუნ-ველყოფის კონტროლი**

1. საწარმოს, დანესებულეებისა და ორგანიზაციის ხელმძღვანელი ვალდებულია მუდმივი კონტროლი დაანესოს სახელმწიფო საიდუმლოებ-ის დაცვის უზრუნველყოფაზე.

2. საწარმოს, დანესებულეებასა და ორგანიზაციას, რომელიც ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს ხელშეკრულების საფუძველზე გადასცემს სახელმ-წიფო საიდუმლოების შემცველ ცნობებს, უფლება აქვს გააკონტროლოს იმ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის მდგომარეობა, რომელიც მან გა-დასცა.

3. სახელმწიფო ორგანოები, რომლებსაც მინიჭებული აქვთ სახელმ-წიფო საიდუმლოების შემცველი კონტროლი ინფორმაციის ხელმისაწვდო-მობის საკითხის გადაწყვეტის უფლება, ვალდებული არიან გააკონტროლონ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის მდგომარეობა ყველა საწარმოში, დანესებულეებასა და ორგანიზაციაში, რომლებიც ასრულებენ შესაბამის სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებულ სამუშაოებს ან ინახავენ ასეთი ინფორმაციის შემცველებს.

4. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო ვალდებულია გაა-კონტროლოს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის მდგომარეობა სახელმ-

ნიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ყველა ორგანოში, აგრეთვე იმ დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში და სანარმოში, რომელთაც მიღებული აქვთ სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული საქმიანობის უფლება. (24.12.2004 N 816)

5. ფიზიკური და არასახელმწიფო იურიდიული პირების საკუთრებაში არსებული სახელმწიფო საიდუმლოებად მიჩნეული ინფორმაციის დაცვის უზრუნველყოფის კონტროლის უფლება აქვს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, თუ არსებობს დასაბუთებული საფუძველი, რომ ადგილი აქვს ამ კანონის დარღვევის ფაქტებს. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ამგვარი მოქმედება შეიძლება გასაჩივრდეს სასამართლოში. (24.12.2004 N 816)

## თავი VII

### პასუხისმგებლობა სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ კანონმდებლობის დარღვევისათვის

#### მუხლი 38. პასუხისმგებლობა სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ კანონის დარღვევისათვის

1. პირს, რომელიც დაარღვევს ამ კანონის 32-ე მუხლით განსაზღვრულ სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ვალდებულებას ან არ დაიცავს სხვა სახელმწიფოსათვის სახელმწიფო საიდუმლოების გადაცემის შეზღუდვებს, დაეკისრება კანონით განსაზღვრული პასუხისმგებლობა.

2. თანამდებობის პირსა და სახელმწიფო მოხელეს, რომელიც

ა) დაასაიდუმლებს ამ კანონის მე-8 მუხლით გათვალისწინებულ ინფორმაციას,

ბ) უსაფუძვლოდ დაასაიდუმლებს ინფორმაციას,

გ) საიდუმლოების გრიფს მიანიჭებს ინფორმაციის შემცველებს, რომლებიც არ ან აღარ წარმოადგენენ სახელმწიფო საიდუმლოებას,

დ) დაარღვევს სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების გაცემის ამ კანონის 26-ე მუხლით დადგენილ მოთხოვნებს,

ე) დაარღვევს ამ კანონის მე-19 მუხლის მოთხოვნებს,

ვ) დაარღვევს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ვალდებულებას,

ზ) არ დაიცავს ამ კანონის 34-ე მუხლით განსაზღვრულ სხვა სახელმწიფოსათვის სახელმწიფო საიდუმლოების გადაცემის შეზღუდვებს,

თ) არ განახორციელებს კონტროლს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვაზე დაეკისრება კანონით დადგენილი პასუხისმგებლობა.

3. თუ პირმა გაახმაურა სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებული ისეთი ინფორმაცია, რომელიც ამ კანონის შესაბამისად არ უნდა მიკუთვნებოდა სახელმწიფო საიდუმლოებას, მისი პასუხისმგებლობის საკითხი შეიძლება განხილულ იქნეს მხოლოდ ამ ინფორმაციის საიდუმლოების კანონიერების დადგენის შემდეგ და თუ მისი საიდუმლოება უკანონოდ იქნა მიჩნეული, პირს პასუხისმგებლობა არ დაეკისრება.

4. სახელმწიფო საიდუმლოების გახმაურება იმ პირის მიერ, რომელმაც არ იცოდა და არც უნდა სცოდნოდა, რომ ეს იყო სახელმწიფო საიდუმლოება, დანაშაულად არ ითვლება.

5. ამოღებულია (24.06.2004 N 221)

6. მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების მიერ სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ისეთი ინფორმაციის გამოქვეყნება, რომლის გახმაურებასაც მნიშვნელობა აქვს საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვისათვის ან რომელიც ადრე უკვე გამოქვეყნებული იყო, დანაშაულად არ ითვლება.

საქართველოს პრეზიდენტი

ედუარდ შევარდნაძე

თბილისი,  
1996 წლის 29 ოქტომბერი.  
N 455 - ის

*ამონარიდი*

## საქართველოს ორგანული კანონი

### საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ

#### მუხლი 7. ეროვნული ბანკის მმართველობა

4. ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრებს საქართველოს პრეზიდენტის წარდგინებით ირჩევს საქართველოს პარლამენტი 7 წლის ვადით, საქართველოს პარლამენტის წევრთა სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით.

5. ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრის გადაყენება შეიძლება მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციის 64-ე მუხლის შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტის გადაწყვეტილებით.

10. იმ შემთხვევაში, თუ ეროვნული ბანკის პრეზიდენტი განთავისუფლდა პრეზიდენტის თანამდებობიდან (ან თუ საკუთარი ნებით დატოვა თანამდებობა), მაგრამ რჩება ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრად და, ამ ორგანული კანონის თანახმად, საბჭოს არც ერთი სხვა წევრი არ შეიძლება დაინიშნოს ან ვერ დაინიშნება ეროვნული ბანკის პრეზიდენტად (ეროვნული ბანკის საბჭო ვერ ირჩევს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის კანდიდატურას, ან თუ საქართველოს პრეზიდენტი არ ამტკიცებს არც ერთ წარდგე-

ნილ კანდიდატურას), მაშინ საქართველოს პრეზიდენტის წარდგინებით საქართველოს პარლამენტი ირჩევს ეროვნული ბანკის საბჭოს ახალ წევრს.

## **მუხლი 52. ზედამხედველობა**

8. სააგენტო საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს ყოველწლიურ ანგარიშს განუვლი საქმიანობის შესახებ.

## **მუხლი 55. საფინანსო ზედამხედველობის სააგენტოს საბჭო**

4. სააგენტოს საბჭოს წევრებს (გარდა ეროვნული ბანკის პრეზიდენტისა) საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარესთან კონსულტაციის შემდეგ თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს პრეზიდენტი.

## **მუხლი 61. ეროვნული ბანკის ანგარიშგების აუდიტი**

1. ეროვნული ბანკის ანგარიშგების აუდიტს ახორციელებს საქართველოს პარლამენტის მიერ დანიშნული დამოუკიდებელი აუდიტორული ფირმა.

2. ეროვნული ბანკის აუდიტის მიზნით არა უგვიანეს ყოველი წლის 1 ოქტომბრისა საქართველოს პარლამენტის შესაბამისი კომიტეტი საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს მსოფლიოს ოთხ ყველაზე მსხვილ აუდიტორულ ფირმას, ხოლო საქართველოს პარლამენტი ამ სიიდან ტენდერის ან კონკურსის საფუძველზე აირჩევს ერთს. გარე აუდიტორთან კონტრაქტის გაფორმება დასაშვებია ერთ წელზე მეტი ვადით.

## **მუხლი 62. ეროვნული ბანკის საბალანსო ანგარიშგებისა და დოკუმენტების წარდგენა და გამოქვეყნება**

1. ეროვნული ბანკი ამზადებს და მაქსიმალურად მოკლე ვადაში, არა უგვიანეს 10 სამუშაო დღისა, საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს არააუდიტირებულ საბალანსო უწყისის საანგარიშგებო თვის ბოლო სამუშაო დღის მდგომარეობით.

2. საფინანსო წლის დასრულებიდან არა უგვიანეს 4 თვისა ეროვნული ბანკი აქვეყნებს და საქართველოს პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს გასული წლის აუდიტირებულ ფინანსურ ანგარიშგებას და ამ ორგანული კანონის 62<sup>1</sup> მუხლში განსაზღვრულ ანგარიშს.

## **მუხლი 62<sup>1</sup>. ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა და ანგარიშგება**

4. საქართველოს პარლამენტი ერთდროულად ამტკიცებს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონს და ეროვნული ბანკის მიერ საქართველოს პარლამენტში წარდგენილ ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს.

5. თუ საქართველოს პარლამენტმა არ დაამტკიცა საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ წარდგენილი ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების პროექტი, მაშინ დგება საქართვე-

ლოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონის ერთი თვის ვადაში გადახედვის საკითხი ან ეროვნული ბანკი მოქმედებს თავის მიერ შემუშავებული პროექტის ფარგლებში.

7. ყოველწლიურად, საფინანსო წლის დასრულებიდან არა უგვიანეს 4 თვისა, ეროვნული ბანკი საქართველოს პარლამენტს ამ ორგანული კანონის 62-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად წარუდგენს ანგარიშს ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის განხორციელების შესახებ. საქართველოს პარლამენტი ამტკიცებს წარდგენილ ანგარიშს. (14.03.2008. N5908)

### **მუხლი 63. ეროვნული ბანკის ანგარიშვალდებულება**

1. ეროვნული ბანკი ყოველკვარტალურად, კვარტალის დასრულებიდან არა უგვიანეს 2 თვისა, აქვეყნებს ინფლაციის მიმოხილვას. ინფლაციის მიმოხილვა მოიცავს ინფლაციაზე მოქმედი ფაქტორების მოკლე ანალიზს, მომავლის პროგნოზებსა და მონეტარული პოლიტიკის საკითხებზე ეროვნული ბანკის საბჭოს ან მონეტარული კომიტეტის გადანყვეტილების მოკლე მიმოხილვას.

2. რომელიმე კვარტალის ბოლოს მოცემული კვარტალის მიზნობრივი მაჩვენებლიდან ინფლაციის ფაქტობრივი ოდენობის 2 პროცენტულ პუნქტზე მეტად გადახრის შემთხვევაში საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა ინფლაციის მიმოხილვაში უნდა ახსნას გადახრის მიზეზები.

3. თუ საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტი პროფიციტულია, ნებისმიერი 4 მიმდევრობითი კვარტალის განმავლობაში ფაქტობრივი ინფლაციის მიზნობრივი მაჩვენებლიდან 2 პროცენტულ პუნქტზე მეტად გადახრის შემთხვევაში საქართველოს პარლამენტს უფლება აქვს, არა უგვიანეს 30 კალენდარული დღისა ან პირველივე სხდომაზე, რომელიც უფრო ადრე დგება, კენჭისყრაზე დააყენოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის გადაყენების მიზანშეწონილობის საკითხი. ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის გადაყენების მიზანშეწონილობის შესახებ გადანყვეტილება, რომელიც მიიღება საქართველოს პარლამენტის სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით, რეკომენდაციის სახით ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს.

4. ეროვნული ბანკის პრეზიდენტს უფლება აქვს მოხსენებით გამოვიდეს საქართველოს პარლამენტში ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის გადაყენების საკითხის განხილვის დროს.

5. თუ საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტი პროფიციტულია და თუ ნებისმიერი 6 მიმდევრობითი კვარტალის განმავლობაში საშუალო წლიური ინფლაციის ფაქტობრივმა მაჩვენებელმა თითოეული კვარტალის განმავლობაში 12 პროცენტს გადააჭარბა, საქართველოს პარლამენტი ვალდებულია, არა უგვიანეს 30 კალენდარული დღისა ან პირველივე სხდომაზე, რომელიც უფრო ადრე დგება, კენჭისყრაზე დააყენოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის გადაყენების მიზანშეწონილობის საკითხი. ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის გადაყენების მიზანშეწონილობის შესახებ

ებ გადაწყვეტილება, რომელიც მიიღება საქართველოს პარლამენტის სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით, რეკომენდაციის სახით ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს.

5'. ამ მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, საქართველოს პარლამენტს უფლება აქვს საქართველოს პრეზიდენტის წინაშე დააყენოს მთავრობის უნდობლობის საკითხი.

6. ეროვნული ბანკი მონეტარული პოლიტიკის ძირითადი საპროცენტო განაკვეთის ცვლილების შესახებ ეროვნული ბანკის მონეტარული კომიტეტის სხდომის დამთავრებისთანავე აკეთებს საჯარო განცხადებას.(14.03.2008. N5908 ამოქმედდეს 2009 წლის 1 იანვრიდან))

